

11. 2a
DIALOGORUM
SACRORUM
LIBRI IV.

Et ad Linguam rectè formandam, &
ad Vitam sanctè instituendam,
Christianæ Juventuti apprimè
utiles.

A U T O R E
SEBASTIANO CASTALIONE.

Editio decima quarta, prioribus longè correctior.

Protrepticon.

sive velis promptè voces proferre Latinas ;

Historias sacras discere sive velis :

In tibi conductum modicâ mercede Magistrum !

Castalioni operam des modò, utrumque dabit.

L O N D I N I :

excudebat M. Matthews, Sumptibus Stationariorum.

M. DCC XV.

SEBAST. CASTALIO
Christianis Lectoribus S.

HOS Dialogos, fratres charissimi, composuimus, ut pueri haberent unde eadem opera & mores Christianos & orationem Latinam discerent. Itaque eorum ruditate in primo libro servivimus, sermone facillimo, eoque minus elegante, & tamen Latino, utentes, & pueris quasi præmansum cibum in os ingerentes. In cæteris jam elegantius loqui cœpimus. Quod autem Dei nomen Jehova Hebraum usurpavimus, quod nullum Dei proprium nomen Latine extat, nisi fortè Jupiter; (sed id ut pollutum omittamus) id etsi principio videbatur fortasse durius, tamen usu mollescet, & quod insuetum aures radet, idem usitatum demulcebit. Valete.

DIA

DIALOGORUM SACRORUM SEBASTIANI CASTALIONIS

Liber Primus.

ADAMUS, Gen. 3.

ARGUMENTUM.

*Serpens Evam, & Eva porro Adamum impellit ad vescendum
fructu vetito: Deus verò ipsos tres ad totidem penas damnat.*

Serpens, Eva, Adamus, Jehovah.

CUR vetuit vos Deus vesci ex omnibus arboribus pomarii? *E.* Licet nobis vesci fructibus arborum pomarii: tantum Deus nobis interdixit eam arbore, quæ est in medio pomario, ne vesceremur fructu ejus, neve etiam attingeremus, nisi vellemus mori. *S.* Nequaquam moriemini propterea: sed scit Deus, si comederitis de eo, tum oculos vobis apertum iri, atque ita vos fore tanquam Deos, scientes boni atque mali. *E.* Ita planè videtur, & fructus ipse est pulcher sanè visu: Nescio an sit ita dulcis gustatu; veruntamen experjar. Vah, quam dulcis est! impertiendum est etiam marito. Mihi vir, si scires quam sapidus sit hic fructus, jamdudum comedisses. Accipe. *A.* Quando ita vis, faciam. Ah! flagitium fecimus. *E.* Quid est? *A.* Nonne vides, misera, nos esse nudos? *E.* Video & me pudet: sed quid nobis faciendum est? *A.* Texamus nobis subligacula ex foliis, quibus tegamus pudenda. *E.* Bene mones: & est hic ficus foliis magnis & aptis huic rei. *A.* Sed, O nos infelices! videor mihi audire vocem. *E.* Jehova est. Miseram me! timeor ne deprehendat nos nudos. Abdamus nos in hoc censum nemus. *J.* Heus, Heus, Adame, ubi es? *A.* Audita voce tuâ in pomario, territus sum; & quia nudus eram, abscondi me. *J.* Unde didicisti te esse nudum! Numnam comedisti de arbore, de quâ præceperam tibi ne comederes? *A.* Comedi quidem, sed præbuit mulier, quam tu conjunxisti mihi. *J.* Quidnam fecisti, mulier? *E.* Decepta serpente comedi. *J.* Quoniam istud fecisti, serpens, tu eris detestabilissima omnium bestiarum, omniumque animalium

terrestrium, & incedes in pectus, & vorabis pulverem quam diu vives. Quinetiam conciliabo tantas inimicitias inter te & mulierem, interque semen tuum & ejus, ut id contra tibi caput, tu autem ei calcem. Te quoque, femina, afficiam plurimis doloribus & ærumnis, ut cum dolore parias & tota pendeas ex imperio viri tui. Et tu, Adame, quoniam morem gerens uxori tuæ comedisti de arbore, cujus esu interdixeram tibi, habebis terram infæcundam tuâ culpa, & ex eâ quæres victum laboriose dum vives, cum interim ipsa procreabit tibi carduos & fentes. Tu vesceris herbis e terrâ nascentibus, & cum sudore vultûs tolerabis victum, donec redeas in terram ex quâ ortus es: nam pulvis es, & in pulverem redibis.

Sent. *Ob unius hominis inobedientiam mors intravit in mundum. Disce, puer, obedientiam.*

CAINUS. Gen. 4.

ARGUMENTUM.

Deus Cainum damnat ob fratricidium.

Jehova, Cainus

C Aine, ubi est Abel, frater tuus? C. Nescio: Nunquid ego sum custos fratris mei? J. Quid fecisti? ipse sanguis fratris tui edit ad me clamorem de terrâ. Quamobrem uteris terrâ infestâ, ut quæ aperto ore hausserit sanguinem fratris tui de tuâ manu, ea non præbeat amplius vim suam tibi colenti. Tu errabis vagus per orbem terrarum. C. Mea culpa est major quàm ut possit remitti. En ego hodie exterminatus à te, ex ipso solo terrarum, errabo vagus per orbem terrarum, fugiens tuum conspectum; ita ut qui proxime invenerit me, interficiat. J. Imò verò quicumque interfecerit Cainum subibit pœnam septuplam. Quare apponam tibi hanc notam, ne, si quis inciderit in te, perimat te.

Sent. *Injusti nequeunt ferre justos. Quæ clàm perpetratur, palam punientur.*

LOTUS. Gen. 18, & 19.

ARGUMENTUM.

Abrahamus excipit Genios hospitio, & Jehova ei prole promittit, consiliumque suum de Sodomæ everfione patefacit. Idem facit deinde Lotus; & à Geniis eripitur ex periculo.

Abrahamus

*Abrahamus, Jehova, Genii duo, Puer, Sara,
Lotus, Uxor Loti, Sodomitani.*

V Ideo tres homines adversum me. Non dubium est quin sint defessi de viâ, præsertim hoc tanto æstu, quare curam eis obviâ, ut retineam eos apud me. Domine, si vis facere mihi gratissimum, noli aliò potiùs divertere quam ad me. Lavabitis pedes pauculâ aquâ adhibitâ, deinde requiescitis sub arbore. Ego interea curabo vobis parandum panem, ut recreetis animos vestros, deinde pergatis. Hæc est vobis idonea causâ divertendi ad me. *G.* Sic faciemus. *A.* Jam propero in casam. Sara, sume properè tria sata farinæ siliquæ, ex qua deplsticos facias panes subcineritios. Nam adveniant nobis hospites, quos ego volo accipere laute. Itaque jam curro ad bovine: volo enim mactare vitulum, quo eos tractem opipare. Tu interea cura ut nihil desit, quod opus sit hospitibus. *S.* Fiet. Propterea Hagar, incende ignem, tepefac aquam ad deprendendum, dum ego promo farinam. Age jam, dum aqua tepefit, para mactram, subige farinam: expediamus omnia quæ jussit herus. *A.* Macta eum expedite, puer. Heus Sara. *S.* Quid vis mi vir? *A.* Cura nobis aculentum focum. *S.* Jam accensus est. *A.* Impone aheum. Volo ego hospites meos curari diligentissimè atque humanissime. Estne adhuc detracta pellis isti vitulo, puer? *P.* Imò jam dissectus est. *A.* Conjiciamus hæc frustra in aheum. Subjice tu plura ligna, ut coquantur celerius. Depuma jus; Hagar, instrue mensam; sed foris in umbraculo, sub arbore. Nihil libentius quam viatoribus benefacio, & certe eos negligere inhumanum est. Hospites, omnia sunt parata, accumbite & vestimini lato animo; habetis hic butyrum, habetis & lac. Boni consulite quod adest, quodque Deus largitur in præsentia. Puer, appone eis vitulinam. *P.* Ubi est Sara uxor tua? *A.* Adest in tabernaculo. *J.* Cùm revisam te eadem tempestate anni quæ nunc est, habebit sane uxor tua filium. *Sa.* Ha, ha, he! ridiculum. Ego jam vetus sum, & indulgebo voluptati, scilicet cùm meus quoque dominus consenuerit? *J.* Cur tandem ridet Sara, negans se posse parere, quia consenuit? estne aliquid quod Jehova non possit efficere? Cùm revisam te, inquam, anno vertente ha-

bebit Sara filium. *S.* Ego non risi. *J.* Imò verò risisti. *G.* Sed jam pergamus conficere iter reliquum. *A.* Ego comitabor vos, nisi molestum est. *J.* Ergone ut celem Abrahamum de eo quod sum facturus, ex quo profectura sit gens maxima & potentissima, per quem omnes gentes orbis terrarum sint consecuturæ felicitatem? Nam certò scio eum præcepturum esse suis liberis, & porrò suæ in posterum stirpi, ut vivant ex meo præscripto, & colant iustitiam atque jus, ut ego præstem Abrahamo quæ promisi ei; profectò non celabo, Abrahamæ, volo tibi indicare qui sim, & quò eam. Ego sum Jehova. Cùm viderim dissipatos esse rumores de tot tantisque flagitiis Sodomitanorum & Gomorrhæorum, statui devenire huc, & explorare, utrùm sint planè profligati, quemadmodum accepi famà & auditione, an non sint. *G.* Nos quidem antecedamus. *A.* Sed quid? perdésne etiam bonos unà cum improbis? Si erunt quinquaginta boni viri in urbe, an etiam perdes? neque ignoscēs illi loco propter illos quinquaginta bonos qui erunt in eo? Absit ut tu sic facias, ut interficias bonos cum malis, sitque eadem conditio proborum & improborum. Absit ut tu, qui moderaris totum orbem terrarum, non facias æquum. *J.* Si invenero in urbe Sodoma quinquaginta viros bonos, ignoscā toti loco propter eos. *A.* Facio fortasse audaçter, qui audeam alloqui te Dominum meum, ipse pulvis & cinis: sed tamen si fortè defuerint quinque de quinquaginta bonis, an propter quinque excindes totam urbem? *J.* Non evertam, si invenero ibi quadraginta quinque viros. *A.* Quid si quadraginta? *J.* Etiam propter quadraginta abstinebo. *A.* Quæso nè agrè feras, Domine, si pergo quærere. Quid si triginta? *J.* Etiam sic abstinebo. *A.* Possum videre audacior, qui alloquar Dominum meum. Quid si viginti? *J.* Etiam eorum causā non evertam. *A.* Interrogabo te hoc postremum, si tibi gravis non sum. Quid si decem? *J.* Propter decem non evertam. *G.* Jam advesperascit, & nos appropinquamus urbi. *L.* Video huc adventare duos hospites. Ibo eis obviam, ut eos deducam ad me. Salve, viri præstantissimi. *G.* Salve & tu, vir humanissime. *L.* Peto à vobis, ut divertamini in meam domum, ut ibi loti pedibus pernoctetis, cras repetituri vestrum iter. *G.* Imò per-

nocta-

noctabi
me; n
erimus
mihi e
à vobis
esse per
mus: i
aquam
panes c
paratur
sint nit
accumb
in præ
tum au
tantur
est mal
nes, sen
or, quò
heus, I
noctem
tium!
post me
re hosp
mei, nè
à viris
ut quid
prædici
mus de
ellas eà
opus lon
civitate
muletah
grinis.
nos, Lo
natione
res: occ
tare, ven
rumpen

noctabimus in foro. *L.* At ego non patiar, divertimini ad me; recipiam vos, si non lautè, at certè hilarè. *G.* Fortasse erimus tibi graves. *L.* Jucundi potiùs: nèveremini. Tam mihi erit gratum vos accipere hospitio, quàm esset accipi à vobis, si istic essem. *G.* Postquam tantopere vis, nolumus esse pertinaces. *L.* Ergo sequimini me. Hic est mea domus: intrate; quod bonum sit. Uxor, cura calefaciendum aquam ad lavandos pedes horum hospitum, & simul confice panes coquendos in foco. Vos interea hic requiescite, dum paratur cœna. Agè jam, uxor, instrue mensam; fac ut omnia sint nitidissima, nequid offendat animos horum. Hospites, accumbite, utimini læto animo his quæ suppeditantur nobis in præsentia, divinà benignitate. Sed quid? Quem tumultum audio, uxor? Quis est iste clamor? quæ turbæ excitantur? *U.* Hei mihi! perimus, mi vir. *L.* Quid tandem est mali? *U.* Tota civitas, mi vir, obsidet ædes nostras, Juvenes, senes, deniq; universi circumsedent nos. *L.* Valde verèor, quò hæc evasura sint. Sed audio clamantes. *So.* Heus, heus, Lote, ubi sunt homines isti qui venerunt ad te sub noctem? Produce eos nobis ut eos cognoscamus. *L.* O flagitium! sed ne trepidate hospites; exhibeo ad eos, & obserabo post me Januam. Adsum, quid clamatis? *So.* Volumus videre hospites qui diversantur apud te. *L.* Obsecro vos, fratres mei, nè tantum scelus faciatis. Sunt mihi dux filiae, adhuc à viris integræ, eas malo dedere vestræ libidini, quam sinere ut quid noceatis his hominibus, qui commiserunt se sub præsidium mei testi. *S.* Recede paulisper istuc, ut consulemus de istà re. Quid faciemus populares? accipiemusne puellas eà conditione ut dimittamus juvenes? *Alii.* Non est opus longà deliberatione. Ille unus peregrinatur in nostra civitate; & nos reget, si diis placet. *So.* Jam te, Lote, pejus molestabimus quàm ipsos; ne tu putes nos velle subjici peregrinis. Agite, invadamus eum. *C.* Recipe te confestim ad nos, Lote. *L.* O facinus audax! O profligatam & perditam nationem! Obseremus fores firmissime, *So.* Effringamus fores: occidamus istos advenas, qui, cum nusquam possint habitare, veniunt ad nos. *G.* Ne trepida, hospes, nunquam irumpent nobis invitis. *L.* O inauditam nequitiam! Siccine

hic violari hospites & peregrinos quorum jus debet esse sanctissimum? *G.* Seda te ipsum. Jam videbis ultionem præsentem. *S.* Quid est hoc, ô cives? Sumne ego cæcus, an obortæ sunt tenebræ densissimæ? *Al.* Nescio quid accidat aliis; sed ego non magis dispicio oculis, quam calcibus. Ubi est Janua? *Al.* Cave, cave ne incidas in me. Hei mihi! fregi frontem ad parietem. *Al.* At ego nescio terrarum ubi sum, neq; possum invenire exitum ex hoc loco, neque ingressum in alium. *G.* Lote, si quos habes præterea generos, aut filios, aut filias; deniq; quoscunq; habes in urbe, educ ex hoc loco; Nam nos quidem jam delebimus hunc locum. Huc enim ad hoc ipsum missi sumus à Jehovâ, apud quem increbuit tanta importunitas horum. *L.* Habeo vobis gratiam, qui habeatis rationem non solum meæ salutis, sed etiam meorum. Jam adeo eos. *Ux.* Valde sum sollicita de meo viro, qui est egressus domo: Ita consceleratus est hic totus populus, metuo ne quid gravius patiatur, etiam à suis. Nam hodie nulla sancta fides est, ne inter fratres quidem. *L.* Jam redeo. *G.* Quid egisti? *L.* Visus sum jocari iis, quorum salutem providebam. *G.* Homines sunt desperati. Pereant, quoniam nolunt servari. Sed jam diluculum est, & tempus admonet emigrandum esse hinc. Agedum, adjunge tibi uxorem tuam, & duas filias, ne aggregeris ad interitum tam perditæ civitatis. Quid cunctaris? Nunquam potest nimis maturè vitari periculum. *L.* Atqui non videtur emigrandum tam manè. *G.* Atqui nos non sinemus te perire, quin potiùs manu educemus & te & tuam conjugem & filias. Agite, exeamus ex urbe. Sed cave, si tuam vitam amas, ne respicias post tergum, nève usquam morèris in planitie. Evade in montes, ne pereas. *L.* Peto à te, Domine, ut remittas hoc mihi, postquam tu pro tuâ benignitate devincis me tanto beneficio, ut custodias mihi vitam. Certè non potero evadere in montes, quin me attingat illud malum, quo moriar. Sed est hîc propinquum oppidum ad confugiendum, in quo quæso ut liceat mihi evadere, & ità consulere vitæ meæ: est sanè perparvum. *G.* Etiam in hac re indulgebo tibi, ut non evertam istud oppidum. Confer te illò; neq; enim licet mihi facere quicquam, quin tu ed perveneris.

Sent.

Sent.

E eos re

impia vi

Major ej

edum: q

Abrah

nt. Dein

I Am te

locum

alino, du

redituri a

clam host

pater. A

sed ubi e

ipse sibi a

ne venim

hic aram

oportet u

optimo m

pater, si i

in rebus o

obsequor

mei ipsius

rat? G. Ca

mihi sati

non peper

videone a

sit: vive

Sent. I

redit. D

Abraham

Sara ux

Sent. Deus versatur cum piis, eisq; patefacit arcana sua, & eos remuneratur & tuetur. Mavult Deus ut innumerabiles impii vivant, quàm ut vel unus pius unà cum illis pereat. Major est Dei in unum pium amor, quàm in omnes impios odium: quem quidem ejus amorem debent imitari pii.

ABRAHAMUS. Gen. 22.

ARGUMENTUM.

Abrahamus jussu Dei, filium suum Isaacum, vult immolare. Deinde, prohibente Deo, immolat arietem.

Abrahamus, Isaacus, Genius.

I Am tertium diem iter facimus, & videor videre procul locum destinatum sacrificio. Vos hîc opperimini unà cum domino, dum ego & puer imus illuc, ut adoremus Deum, postea credituri ad vos. Tu Isaace, portabis hæc ligna ad comburendam hostiam, ego feram ignem & cultrum. Eamus. *I. Mi pater. A. Quid vis, mi fili? I. Hîc quidem est ignis & ligna, sed ubi est agnus jam immolandus? A. Deus providebit ipse sibi agnum in sacrificium. fili; nos interea pergamus! Ecce venimus in locum quem Deus dicebat mihi; construamus hic aram. Rectè est; disponamus lignum. Nunc, fili mi, oportet ut te colligem maectemq; quando ita visum est Deo optimo maximo, cujus voluntati resistere nefas est. I. Mi pater, si ita certum est Deo, fiat. Nam didici ei tibiq; parère in rebus omnibus. A. Pater omnipotens, cujus est imperare, obsequor tuis jussis, tibiq; maecto hanc hostiam, hoc cultro, mei ipsius dexterà. G. Abrahame, Abrahame. A. Quis me vocat? G. Cave nè efferas manum, puero cave nè lædas. Jam enim mihi satis perspecta est tua religio & pietas, qui propter me non peperceris filio eiq; unico. A. Hem, quid hoc rei est? Sed videóne arietem in dumeto hærentem cornibus? Salva res est: vivet Isaacus; hæc maectabitur gratior Deo victima.*

Sent. Nihil tam difficile aut durum est, quin id possit qui credit. Deus suorum pietatem remuneratur.

EPHRON. Gen. 23.

ARGUMENTUM.

Abrahamus mercatur ab Hettaiis fundum ad Sepulturam Saræ uxoris suæ.

Abrahamus, Hettai, Ephron.

Ego

E Go sum peregrinus & advena inter vos, Hettæi: quam tribuite mihi possessionem sepulturæ inter vestras, ubi sepeliā Saram conjugem meam, quæ mortua est, ut scitis. *H.* Attende nos, Domine. Tu es quidem princeps divinus in nobis: tuum est eligere è nostris sepulchretis ubi inhumetur tuum mortuum. Nemo nostrum prohibebit te suo sepulchro, quò minus sepelias in eo. *A.* Ago vobis gratias pro vestra tanta humanitate ac liberalitate. Sed si vobis cordi est, ut sepeliā meam defunctam, & auferam è conspectu meo, concedite mihi præterea, ut agatis pro me cum Ephrone filio Sigoris, ut attribuat mihi cavernam duplicem, quam habet in extremo sui agri; & attribuat iusto argento, in vestra præsentia, in usum sepulchri. *E.* Ausculta mihi potiùs, Domine. Ego tibi dono & agrum, & cavernam agri, & quidem in præsentia meorum popularium; sepeli tuum mortuum. *A.* Imò tu potiùs ausculta mihi. Ego solvam tibi pecuniam pro agro; eam tu accipe à me. *E.* Domine, attende. Hic fundus, quo de agitur inter nos, est quadragintis siclis argenti: si vis sepelire tanti. *A.* Accipio tanti. Et jam appendam tibi præsentem pecuniam. Vos Hettæi, estote testes, ut Ephron addicat mihi in possessionem quadringentis siclis argenti, agrum suum duplici caverna; qui ager est in regione Membræ, id est, Hæbronis, unà cum ipsa caverna & omnibus arboribus quæ sunt undique in toto spatio ejus. *E.* Addico. *H.* Testes erimus.

Sent. *Justitia commendat hominem apud eos qui non sunt omnino perdit.*

REBECCA. Gen. 24.

ARGUMENTUM.

Dispensator Abrahami ducit Rebeccam filiam Bathueli Mesopotamiæ, in Matrimonium Isaaco herili filio.

Dispensator Abrahami, Rebecca, Laban, Bathuel.

Heus, heus puella, da mihi bibere paululum aquæ ex tua urna. *R.* Imò verò perlibet, vir optime: hem bibe, quia etiam adaquabo tuos camelos, quantum sat erit. *D.* At egredere pro isto beneficio, dono hanc inaure, atque his duabus aureis millis. Sed agè, fac sciam cujus sis filia, & an sit in ædibus tui patris locus ubi possimus pernoctare. *R.* Equidem sum filia

filia Bathuelis, quem Melca peperit ex Nachore. Straminis
 autem & pabuli apud nos affatim est, nec non locus ad per-
 noctandum. Sed ego curro in oppidum, ut nuntiem hæc om-
 nia domi, ita ut habent. *D.* Ago tibi gratias, Jehova, quod
 non destituiſti tuâ bonitate & fide Abrahamum herum meum,
 cultorem tui; qui me deduxeris per eam viam quâ venirem
 domum cognatorum domini mei. *L.* Ain' tu? *R.* Ita est. *L.*
 Et dono dedit tibi istam inaurem & armillas? *R.* Etiam. *L.*
 Ubi reliquiſti? *R.* Ad fontem. ecce eum tibi apud Camelos!
L. Precor tibi Jehovam propitium, homo. *D.* Et ego tibi
 vicissim, vir humanissime. *L.* Narravit nobis hæc soror mea
 Rebecca, quinam sis, & unde venias. Quod cum primùm
 audiui, statim curavi parari tibi diversorium, & tuis camelis
 stabulum, nè foris maneas. Quamobrem sequere me *D.* Ago
 tibi gratias pro tanta comitate & diligentia. Sequor. *L.*
 Eamus hæc. Hic sunt ades nostræ. Vos curate hos camelos
 stramine & pabulo. Vos afferte aquam lavandis pedibus
 hujus & comitum. Bere est, accumbite. *D.* Dabitis mihi
 veniam. Non capiam cibum, quin priùs dixero cujus causâ
 hac venerim. *L.* Dic ergò. *D.* Ego sum servus Abrahami,
 hominis, quem Deus ditavit mirum in modum ove, caprâ,
 bove, argento, auro, servis, ancillis, camelis, atque asinis;
 cui etiam jam seni Sara uxor peperit filium, quem ipse con-
 stituit hæredem ex asse; méque etiam jurejurando astrinxit,
 ne locarem ei nuptam quæ esset ex Chananæis, in quorum
 terra habitârat ipse: sed irem domum paternam, ibiq; eli-
 gerem uxorem gentilem. Cui cum ego dicerem, quid si mu-
 lier nollet me sequi? Deus, inquit ille, cui ego per omnem
 vitam parui, tecum mittet nuncium suum, qui tibi secunda-
 bit hoc iter; ita sumes filio meo uxorem mihi gentilem, or-
 tamq; ex domo paternâ: hæc re exsolveris te religione juris-
 jurandi, quo te astringo, si fortè non impetraveris ut mulier
 te sequatur. Ita persuasum est mihi ut venirem. Cùmque
 hodie venissem ad fontem, ita cogitabam mecum. Jehova,
 Deus heri mei Abrahami, si tu mihi ades in hoc itinere,
 da mihi, ut me nunc hic stante ad fontem, veniat puella
 haustura, quæ mihi roganti det aquam ex urnâ bibendam,
 atque etiam aquetur meos camelos, ut intelligam eam esse
 quam

quam destinasti hero meo. Vix hæc mecum tacitus cogitaram, cum subito ecce egressa Rebecca, ferens urnam in humeris, descendit ad fontem, atque haurit. Et cum petivissem potum ex eâ, confestim depositâ urnâ affert, & dicit etiam sese adequaturum camelos. Ego quasi ex eâ cujus esset filia. Respondet, Bathuelis, filii Nachoris ex Melchâ. Tum ego accommodavi fronti ejus inaurem, & manibus annillas; & summisse adorans Jehovah, Deum heri mei Abrahami, gratias egi, quod deduxisset me in rectam viam, ad conciliandam filiam herilis cognati filio herili, quam ex his argumentis intellexi eam esse. Nunc ergo, si certum est vobis facere hoc beneficium domino meo, facite ut sciam: sin minùs, nihilo seciùs ut insistam aliam viam. L. Hæc res plane ex Deo orta est, neque nos omnino possumus repugnare tibi. B. Ità habet. Proinde habe tibi Rebeccam tuo arbitrato, eamque ducito nupturam filio heri tui, sicut visum est Jehovah. D. Gratiam habeo Deo primùm, qui ita voluerit; deinde vobis, qui non repugnaveritis. Tu verò Rebecca, & vos, non recusabitis hæc quantulacunque dona, quæ attuli jussu mei Domini.

Sent. *Deus dirigit pies in viam, eorumque actiones secundat.*

IDUMUS. Gen. 25.

ARGUMENTUM.

Esavus vendit Jacobo fratri prærogativam ætatis.

Esavus, Jacobus.

I. Imperti mihi de rubro isto; nam redeo rure exanimatus lassitudine. J. Vende mihi in præsentia prærogativam tuæ ætatis. E. En ego jam jamque morior: quò mihi istam prærogativam? J. Ergò confirma mihi jam nunc venditionem jurejurando. E. Confirmo; quid vis? Juro, addico, nihili facio jus istud ætatis præ edulio.

Sent. *Brevissima voluptas hominem privat perpetuis bonis. Idem usu venit impiis, qui amore carnalium voluptatum prodigunt bona cælestia.*

VENATO R. Gen. 27.

ARGUMENTUM.

Jacobus arte maternâ prævertit à patre felicitatem Esavus

Esavus seriùs veniens frustra lacrymatur.

Rebecca, Jacobus, Isaacus, Esavus.

Pater

Pater tuus misit venatum fratrem tuum Esavum, me audiente, ut asferat ferinam, ex qua confectum pulpamentum ipse edat, ei que benè precetur à Jehovâ, antequam moriatur. Nunc audi, fili mi quid velim a te fieri. Adi pecus & inde afferto mihi duos hœdos optimos, ex quibus conficiam patri tuo edulium quali maxime delectatur, quod offeres ei, ut tibi benè precetur priusquam excedat vita. *J.* Sed frater villosus est, ego depilis. Quod si fortè pater me attrectaverit, putabit se mihi esse ludibrio? Itaque mihi malè, non bene precabitur. *R.* Istam Imprecationem ego præstabo, nate: tu modo gere mihi morem. *J.* Si ità jubes, certum est obsequi: *Eo. R.* Mihi magnò opere curandum est, ut agam honorem callidè & prudenter, nè meus maritus apprehendat fallaciam. Nam, ut amat rusticum illum Esavum, nunquam eum postponet Jacobo, nisi fraude inductus. Ego verò Jacobum plùs amo & studeo eum obrepere in felicitatem; quam conciliabunt patris preces ei, cui bene ominatus fuerit. *J.* Redeo, mater, affero hœdos. *R.* Factum benè, agedum, parem cupediam patri tuo, cujusmodi scio suavem esse ejus palato. Rectè est, parata sunt omnia. Nunc age, induam te vestimenta pretiosa Esavi, quæ habeo penès me. Hic ornatus te condecet. *J.* Quid manus & collum, quod pilis carent? *R.* Vestientur pelle hœdorum. Benè habet: accipe nunc hanc escam, atq; hunc panem quem confeci. Abi; vide ut agas prudenter. *J.* Dabo operam. *Pater. I.* Quis tu es, fili? *J.* Esavus primogenitus tuus; executus sum mandatum tuum. Surge, agè, vescere ferinà, ut mihi bene preceris. *Jf.* Quid sibi vult, quod tam citò nactus es, fili? *Ja.* Jehova, Deus ille quem colis, obsecit mihi. *Jf.* Accede huc, ut te attrectem, fili, sciámque utrùm sis ipse Esavus necne. Quid hoc? vox quidem Jacobi est, sed manus Esavi. Tùne ergo es ipse natus meus Esavus? *Ja.* Planissimè. *Jf.* Accede ad me, ut vescar tuâ ferinà, fili, tibi que bene precer. Suavis esca sanè: funde vinum. *Ja.* En tibi! *Jf.* Nunc age, amplectere me. Quam suavis odor venit ad nares meas! Fragras, fili mi, non aliter quàm solet ager lectus munere Jehovæ. Faxit Deus ut terra pinguis, irrigata rore cœlesti, effundat tibi magnà copiâ segetes & uvas. Tibi serviant Nationes, te colant populi, dominus sis fratrum tuorum,

rum, teq; revereantur ex eâdem matre nati. Qui tibi imprecabitur, esto execrabilis & infelix: qui tibi bene volet & optabit, esto fortunatus. *Ja.* Bene gessi meum negotium, mater. Non agnovit me; & ex attestatione putavit me esse Esavum. *R.* Bene est, sed Esavus jam reversus parat ferinam quam offerat patri. Videamus quid agat: nam multum fallet eum spes. *E.* Attolle te, mi pater, & vescere meâ ferinâ, ut mihi bene preceris? *Is.* Numquis tu es? *E.* Rogas? Primogenitus tuus Esavus. *Is.* Totus obstupesco, horreoque. Quis ergo es? *Is.* Qui modò attulit mihi ferinam? Nam ex eâ prorsus commedi ante tuum adventum, eique fausta omnia sum precatus, quæ res rata erit. *E.* Hei mihi! nunquid causæ est, quin ego perpetuo perirem? Attamen mihi quoq; bene precare pater. *Is.* Frater tuus rem astu tractavit, abstulitq; faustitatem tuam. *E.* Næ ille probè respondet suo nomini, qui me jam bis circumvenerit. Primum enim fraudavit me prærogativa ætatis: deinde nunc intercepit bonam precationem mihi debitam. Sed nihilne tibi reliquum fecisti, quo mihi faustum aliquid precere? *Is.* Profecto feci eum dominum tuum; statuique ut fratres ei servirent; eumque munivi frumento & vino. Quid vis tibi jam faciam, fili? *E.* Solùmne id habebas? Imperti etiam me aliquâ felicitate. Heu; quid agam miser? *Is.* Habebis quidem domicilium minùs bonum & à pinguedine soli, & à supero rore cœli; & vivens gladio servies fratri; veruntamen erit tempus illud cùm vicissim vinces, excutiesque jugum ejus de collo tuo. *E.* Non procul abest luctus à patre meo, nam certum est mihi interficere Jacobum fratrem.

Sent. *Properandum est, & arripienda occasio: Serò plorat Esavus. Serò venit ad colligendum Manna post ortum solem, aut die Sabbati. Serò pulsant fores fatuæ virginēs. Serò conabantur intrare pigri per portam jam clausam.*

JACOBUS PROFUGUS. Gen. 29.

A R G U M E N T U M.

Jacobi profugi congressio cum Rachele sobrinâ suâ.

Jacobus, Pastores, Rachel.

J. Fratres, unde estis? *P.* Ex Charriâ. **J.** Ecquid nôstis Labanem filium Nachoris? *P.* Maximè. **J.** Valétne? *P.* Valét;

Valet ; atque ecce tibi Rachelem filiam ejus huc veni-
tem cum pecudibus ! *J.* Hem ! diei multum adhuc est,
cedam tempus est cogendi pecoris : quin adaquatis pecudes,
inde ituri pastum ? *P.* Non possumus, donec convenerint
omnes greges, quo avolvamus saxum ab ore putei, atque
adaquemus. *J.* Sed venit Rachel agens pecus : Quid
isso avolvere saxum ut hauriam ei aquam, atq; hanc
invidiam ab eà ineam gratiam ? O mea Rachel, amplectere
me. *R.* Abstine tu manum, quis tu es ? *J.* Ego sum Jacobus
fratruelis tuus, filius Rebecce ; non contineo lacrymas præ
audio. *R.* O felicem adventum ! Sed ego cesso ire in
domum, ut annuntiem hæc meo patri.

*Sent. Gaudet mutuo congressu consanguinei. Sunt autem
omnes inter sese divinâ consanguinitate conjuncti.*

LABAN. Gen. 13.

ARGUMENTUM.

*Laban fugientem Jacobum assecutus, cum eo jurgatur :
inde fit inter eos fœdus.*

Laban, Jacobus, Rachel.

Uæ ratio impulit te, ut, inscio me, abduceres meas filias
tanquam ferro partas ? cur clam & nesciente me aufugi-
re, neque fecisti me certiore ; ut prosequer te voluptate
tympanorum, cithararum ; neque permisisti
mihi ut oscularer meos natos & natas ? Stultè sanè fecisti, &
ut mihi in manu nocere vobis. Sed Deus vester patrius heri
conviit me, ut caverem nè te offenderem ullâ re. Verùm esto ;
profectus sis sanè præ desiderio, quod capiebas è domo pater-
ni : deos verò meos cur furatus es ? *J.* Illud feci adductus
timore, veritus ne tu eriperes mihi tuas filias. Quod autem at-
tuleris ad tuos deos, si quem penès inveneris eos per me quidem
restat capite, Noscito, præsentibus necessariis nostris, si
quid tui apud me est. *L.* Rectè dicis. Perscrutabor vestra
tabernacula. *J.* Non recuso quò minùs vestiges omnia. *R.*
Ideo me esse in magno periculo. Nam Laban pater meus
consequitur per omnia tentoria suos deos penates, quos ego su-
sum, meo viro nesciente. Quod si factum deprehende-
re, concitavero magnas turbas. Comminiscenda aliqua fal-
sa est, & quidem subito ; nam meus pater jam aderit hîc.
Nunc inveni viam, obruam eos in hoc stercore camelino.
deinde

deinde sedere super; facile eum fallam. *L.* Rimatus sum acerrimè tabernaculum Jacobi, tum Liæ, tum duarum ancillarum. Nusquam invenisti. Estat tabernaculum Rachelis, quo si non erunt, mirabor; hæc omnia sunt mihi persequenda. Hic quidem non sunt, neq; hic. Quid sub hac citrà? Tantundem. At in hoc angulo erunt. At non sum. *R.* Noli ægrè ferre, Domine, quod non possum assurgere tibi, nam sum in menstruis. *L.* Perquisivi omnia diligentissimè; sed nusquam comperi meos deos penetrales. *J.* Quomodo nam concepi tantum scelus, aut quod facinus admisi in te, ut tu me sic persequerere? scrutatus es omnia mea utensiliæ, ecquid invenisti de ullâ supellecile tuæ domûs; Prome hoc coram necessariis utriusq; nostrum, ut ipsi judicent de utraque nostrum. Jam viginti annos egi apud te; tuæ oves & capræ nunquam fuerunt infœcundæ; non comedi arietes tuos oviarum; nihil ad te retuli ereptum à feris? ipse semper præstiti damnum; tu mihi semper imputasti; Si quid per furtum amissum est tam interdiu quam noctu, meo periculo amissum est. Denique, ea fuit mea conditio, ut de die conficerer astu, & de nocte gelu; & interea somnare abesset ab oculis meis. Jam hic mihi vigessimus annus agitur, cum sum domi tuæ: Servivi tibi quatuordecim annos pro tuis duabus filiabus, sex autem pro ovibus & capris, cum tu interea mutasti mihi mercedem decies. Quod nisi Deus pietius, videlicet Deus Abrahami, & terror Isaaci, affuisset, tu quidem dimisisses me vacuum. Sed respexit ille miseriam & labores quibus sum perfunctus: id quod heri satis ostendit. *L.* Mæ sunt hæc filiæ, mei filii, meum pecus; denique quicquid hic vides, meum est. Et nunc quo pacto optime consulam meis his filiabus & filiis, quos pepererunt? Optime, si nolo frego & tu feriemus fœdus, quod sit testimonio utriusque nostrum. *Ja.* Optime. Ego hic erigam cippum ex hoc saxo, vos mei propinqui accumulate lapides: capiamus cibum super hoc tumulo. *L.* Hic hodie tumulus erit medius testis inter me & te. *Ja.* Perplacet. Atque ex hac re vocetur Galaadus. *L.* Atque etiam Mispa; ut significet Deum aspecturum quid fiet à me & te cum discefferimus alter ab altero. Quod si tu eris durus meis filiabus, aut si duces alias in matrimonium præter eas, tum hæc pacta perinde sunt atque si nulla facta sint. Atque

ius quidem rei testis esto Deus utrique. Vides hunc tumultum
ides & hunc cippum, quem extruxi inter me & te? Hic tumu-
s & hic cippus testes sunt, neque me adversum te, neque te
versum me transiturum eos ad nocendum. Deus Abrahami,
Deus Nachoris, utriusque patrius, sunt nostri vindices. *Ja.*
go conjuro per terrorem mei patris Isaaci. Atque, ut hæc
ratissima, faciam hodie sacrificium in hoc monte, ad
epulas vos omnes invito. *L.* Concedimus.

Sent. Deus suos tuetur ab adversariis.

JACOBUS REDUX.

A R G U M E N T U M.

Jacobus, ex Mesopotamia rediens, Esavum fratrem dono pacat.

Esavus, Jacobus.

O Salve multum mi frater charissime. *J.* Salve & tu plu-
rimum, Germane mihi optatissime. *E.* Ut te libenter
implector post longum spatium temporis! *Ja.* Et mihi pro-
pæto jam diu nihil fuit jucundius, quam nunc videre te in-
voluntatem. Itaque præ gaudio non teneo lacrymas. *E.* Nec
ego possum non flere, ita totus lætitiâ gestio. Sed quid sibi
iste grex mulierum & puerorum, quos tecum ducis?
E. Uxores sunt & liberi; quibus me Deus, quæ sua est li-
beralitas, ditavit. *E.* Quid autem sibi vult totus ille grex
quem offendi veniens? *Ja.* Volui te eo dono mihi placare.
E. Satis multa habeo, frater; habe tibi tua. *Ja.* Ne repudia
me, quæso; si te mihi propitium habeo, accipe à me mu-
nusculum. Nam quòd vidi faciem tuam, videor mihi vidisse
faciem quoddam: nec mirum, qui mihi tam facilis fueris.
Itaque quæso ut accipias à me munusculum quod ad te ad-
scriptum est; postquam Deus pro sua benignitate tam multis
bonis me accumulavit, ut nullà re caream. *E.* Quando urges
propterea, accipio, etsi nihil opus erat: age eamus; ego ibo
tecum. *Ja.* Scis pueros esse teneros, ovesque & capras
& boves prægnantes: quòd si fatigentur vel unum diem,
peritum est de ovibus & capris omnibus, interibunt. Sed ama-
ntissime ego pergam clementer & placide, prout postulant
que præ me duco, ipsæque pueri, donec veniam ad te in-
veniam. *E.* Saltem relinquam tibi aliquot ex meis comitibus.
Ja. Quid opus? Gere, obsecro, mihi morem.

Sent. Parentium ira, comitate & submissio tenenda est.

JOSEPHUS VENDITUS. Gen. 37.
ARGUMENTUM.

Josephum ob invidiam vendunt fratres mercatoribus Imaelitis Simeon, Levi, Reuben, Josephus, Judas, Mercatores.

Ecce vobis Somniator ille! Agite, occidamus eum, deiciamusque corpus ejus in aliquam specum. *L.* Sed quid renunciabimus patri de eo? *S.* Devoratum esse ab aliqua fera. Videbimus quorsum evadant ejus somnia. *R.* Impium sit maculare manus sanguine pueri, idque fratris. Dedecus civi ab ista mente. Nihil potestis gravius consulere in nos aut in patrem nostrum. *S.* Unde tibi incessit ista nova religio? Vis ergo sinamus eum vivere, qui suis insomniis pertendit, nos omnes, ipsosque adeo parentes, fore sibi supplices. An non dignus est, qui eat somnium apud inferos? *R.* Frater, si ita futurum est, quid caveas? sin minus, quid times usque adeo indignum tibi videtur, si puer imperitus somniavit? quid potest esse culpæ in somniis? Postremo, si adeo obfirmastis animum, neque potestis avocari ab illo consilio est hic puteus sine aqua: saltem abstinete manus, demittite in puteum; culpa erit aliquanto minor. *S.* Reuben, tu vide ris. Nobis certum est perdere puerum. *Jo.* Plurimam salutem impertio, fratres amantissimi. *L.* At nos te malo maxime impertimus, qui somnias te coli à fratribus, quos nunc salutatis tam blandè. Agite, discindamus vestem hanc verberolorem, quâ pater eum ornavit, delicatulum puellum. *Jo.* Hei mihi! quid cogitatis mihi facere? *L.* Necabimus. *Jo.* Ah! ne facite. *S.* Stat sententia. *Jo.* O fratres charissimi, Deum optimum maximum, per communem nostrum patrem, qui conficietur mœrore, obsecro, obtestor; quid scilicet quid est meum scelus? quæ mala mens vos agit? *S.* Frustra rogas. *Jo.* Fratrem vestrum? *S.* Certum est. *Jo.* Ah! vestrum sum, vester sum frater. *S.* Surdo canis: demittite. *R.* At si subduco me hinc, non sustineo adesse in tam tristi specula. *Jo.* Heu me miserum! quò detrudor? Nimirum manes. O pater, pater, quam trilem nuncium accipies filio! In quanto luctu trahes vitam! *Judas*, obsecro tua fidem, miserere mei, miserere parentum. *L.* Sedeamus hic meditaturi. *J.* Video mercatores quosdam venientes: vult

ausculta

auscultare mihi? Quid profuerit nobis cruenta cædes fratris nostri? Vendamus eum potius *Ismaelitis*, quos videtis venientes. Ne afferamus hostiles manus fratri: abstineamus à sanguine. Nam certè frater noster est, procreatus eodèmine. Agite, sinite vos exorari. *L.* Rectè ait. *S.* Sed ne forte—*Ju.* Frater, ne metue, amittes eum venditione non minus quàm nece. *L.* Ita est: accidit etiam quæstus ex venditione, quem quæstum amittemus, si eum necaverimus. *S.* Sino, fiat. *Ju.* Heus mercatores, vultisne emere puerum quandam elegantem? *M.* Fortasse, fac videamus. *Ju.* Extrahite eum è puteo: empturi sunt. *Jo.* Nunc quidem mihi pereundum est, video; extrahor ad eadem. *Ju.* Ne trepida: non necaberis, sed venderis. En vobis puerum lepidà formā! *M.* Hercle bellum & ingenuum! Quanti eum indicatis? *Ju.* Triginta argenteis. *M.* Accipimus. Accipite pecuniam. *Sent.* *Invidia impellit homines ad quodvis facinus. Et Deus quidem suos non deserit: sed, ut exploret, in extremos an- res venire patitur.*

JOSEPHUS CAPTIVUS. Gen. 40.

A R G U M E N T U M.

Josephus Captivus interpretatur somnia prægustatoris & floris Pharaonis.

Josephus, Prægustator Pharaonis, Pistor.

Quid accidit, ut hodie vultu sitis adeò mæsto? *Pr.* Somniavimus uterque; & caremus conjectore. *J.* At habetis conjectores. Agite, narrate mihi. *Pr.* Videbar mihi in somnis videre ob oculos Vitem, ex qua tres palmites orientur: quæ deinde, quasi germinaret, produxit florem, unde plenz racemis maturecebant. Erat autem mihi in manu poculum *Pharaonis*; itaque cepi uvas, easque in id effusi, deinde tradidi ei in manum. *Jo.* Hæc est interpretatio: tres palmites tres dies sunt. Hinc ad triduum *Pharao* jubete produci è carcere, restituétque in locum muneris pristini; stabisque ei ad cyathos, ut antè. Quamobrem ubi ceptus fueris hoc tantum bonum, facito quæso ut memineris mei, præstésque mihi hoc beneficium, ut facias mentionem mei apud *Pharaonem*, meque extrahas ex hac domo. Surreptus sum clam ex terra Hebræorum, neque hic

Quicquam feci quamobrem compingerer in carcerem. Recte sane interpretatus es. Sed audi meum quoque somnium. Tria alba canistra erant super capite meo, in quorum summo inerant *Pharaonis* omnis generis cibi pistorii, quibus inde aves comedeant. *Jo.* Accipe conjecturam. Tria canistra tres dies sunt. Ab hinc tres dies jussu *Pharaonis* securi ferieris atque in crucem tolleris, ubi alites vorabunt tuum cadaver.

Sent. *Deus piis arcana reteggit, idemque viam ad eorum salutem saepe longè antè praparat.*

JOSEPHUS CONJECTOR. Gen. 41.

ARGUMENTUM.

Josephus interpretatur Pharaoni duo somnia, ob eamque causam Pharao praficit eum toti Aegypto.

Pharao, Josephus.

SOmniavi quiddam quod nemo mihi potest interpretari. Sone explicare: Te autem audio esse conjectorem somniorum, ideoque te accersivi. *J.* Equidem is sum, per quem Deus interpretetur somnium tuum, Pharao. Itaque narra. *P.* Videbar mihi altare ripae fluminis; atque ex eo exierunt septem vaccae bene habitae, & pulchrae visu, quae pascebantur in campo recto. Ecce autem deinde septem aliae graciles, & deformes supra modum, & tenui corpore, quales nunquam vidi in Aegypto; quae devoraverunt priores: quas cum demisisset in sua viscera, tamen id non apparebat; adeo semper nati deformes erant, ut prius. Ego somno solutus sum. Deinde rursus oppressus somno, videbar videre septem spicas cretentes in uno calamo, opimas, & formosas; secundum quas succrescebant totidem aliae graciles & tenues, & exesae uerdine, quae devoraverunt septem illas generosas. Haec indicavi conjectoribus, sed nemo est qui possit mihi explicare. *Jo.* Somnium tuum unum est, Pharao. Deus praemonstravit tibi eorum quae facturus es. Septem vaccae generosae, septem anni: septem spicae optimae idem volunt, unum idemque somnium est. Septem vero vaccae & spicae tenues, septem alii sunt anni quibus fames vigeat. Hoc idipsum quod dixi; Deus quod facturus es, tibi indicat. Sic habet Septem annos proximos futuros esse fertilissimos frugum terrae, praesertim in Aegypto; quos sequentur alteri ita infestissimi, ut penuriam

penuriam

penuriâ omnis cibi, ut læta illa ubertas priorum sit omnino consumenda fame. Tantâ, inquam, laborabitur penuriâ ut ante rerum abundantia ne vestigium quidem ullum superest. Nam quod bis somniâsti, id ideo factum est; ut intelligas omnino decretum esse Deo ita facere, idque brevî. Quare dispice Pharao virum aliquem scientem & peritum, quem crederis *Ægypto*. Præterea, curatores & ædiles annonæ, qui regant quintas in *Ægypto*, cogantque quàm maximum numerum frumenti his proximis septem annis uberibus, quod præstant nomine tuo in urbes. Ita fiet, ut proximo septennio duplas consequaris annonas: Quibus *Ægyptus* defendatur à fame & pernicie altero septennio. *Ph.* O salutare consilium, & dignum homine sapientissimo! An quisquam hodie est, qui æque spiret numen, atque hic! Ergo cum Deus indicet tibi, *Josephe*, tantas res; non est dubium quin tu sis prudentissimus & sapientissimus omnium. Itaque jam nunc volo, tu sis gubernator domus meæ, utque omnis meus populus pareat imperio tuo. Major ero te, solio tantum. Ennovo tibi curam & gubernationem totius *Ægypti*; atque ad confirmationem hujus rei hunc annulum detractum meis digitis, induo tuis: tæque dono hæc veste byssinâ, & hoc torquæ aureo: jubeoque te vehi curru primo secundum mentem; & volo proclamari ante te, Congenulate. Ne vivam Pharao, nisi tu unus es in tota *Ægypto*, cujus injussu non audeat quisquam vel mutire. Deinceps jam non vocaberis *Josephus*, sed *Saphnathopaneas*, ut nomine ipso pollicearis interpretationem obscurorum. Atque ego tibi despondeo *Astætam*, filiam *Potifera* pontificis *Heliopolitani*. *Jo.* At ego tibi, Rex, pro tantis beneficiis habeo gratiam quantam maximam possum; daboque operam, Deo volente, ut nec tui mandati, nec me recepti muneris pœniteat.

Sent. Deus pios post dolores & infamiam, mirâ arte evertit ad voluptates & honores. Quod si non omnibus piis accidit hæc vita; at in futura accidet: nam prius pars vitæ *Josephi*, quæ calamitosa fuit, umbra est hujus vitæ piorum; vera verò, futura. Atque, idem dico de *Jacobo* & *Davide*. Illud gaudia veniunt per dolores; ad honores per infamiam; ad ceteram adcedinem, per amaritudinem; ad altitudinem, per humilitatem; per mortem, ad vitam.

JOSEPHUS AGNITUS, Gen. 44, & 45.
A R G U M E N T U M.

Filii Israelis revocati de via jussu Josephi, furti simulate accusantur: tandem Josephus se eis aperit.

Præfectus domus Josephi, Filii Israelis, Reuben, Judas, Josephus.

Restate, viri. Heus, vos appello; sistite gressum. Hoc cene est humanum factum, aut dignum hospitibus pensare bonum malo? An nesciebatis eam esse, quæ herus est solitus potare? An etiam sperabatis eum ignoraturum qui est divinus? Malè omnino à vobis factum. *Fi.* Quid tibi vis, homo, cum tua ista iracundia? Aut qui nos accusas? *P.* Ità vos Deus amet, ut nescitis. *Fi.* Nam quid sciamus? *P.* Suffurati estis pateram heri mei. Scitis nunc? At etiam ut fingunt vultum! *Fi.* Pace tuâ dixerimus, vir optime, absit procul à nobis istud facinus. Tute scis ut reportaverimus ad te, usque è finibus Cananæorum, argentum repertum in ore saccorum nostrorum: tantum abest ut sustulerimus è domo domini tui aurum, aut argentum. Ita tecum agemus. Si quem peres deprehensa fuerit patera, ipse moriatur; nos omnes perpetuæ servituti addicamur. *P.* Imò agemus mitius. Qui fuerit convictus furti, mihi servus esto, ceteri liberi discedunt. *Fi.* Placet, deponamus sarcinas ocyùs. Hem scrutare ut libet. *P.* Placet conquirere à maximi sarcinâ ad minimi. Hic quidem non est, neque hic, sed profectò invenietur. Ubi, ubi est, diu celari non potest. Euge manifestum furtum! hic est in sacco minimi natum. An etiam nunc potestis negare? Deprehendine ego furem manifestarium? *P.* Aperta res est; perimus funditus. Heu rem miseram & luctuosam! An ulli unquam mortales fuerunt æque infortunati atque nos sumus? *Ju.* Equidem nequeo satis mirari. Atat, data nobis sunt verba: redeamus propere omnes ad Saphnothapaneam, si ulla superest spes salutis. Ah pater, quam metuo malè ne tibi accidat quod metuebas tantopere. *Jo.* Quod facinus fecistis, hospites? An ignoratis me unum eorum esse qui divinant? *Ju.* Quid dicemus, domine? Quid loquemur? quam causam afferemus? Deus patefecit peccatum nostrum; ecce nos tibi servos, unâ cum eo apud quem inventa est patera! *Jo.* Bona verba. Imò ipse unus mihi ser-

viet:

45.

simulatio

Joseph

Hocine

pensare

solitus

est divi

s, homo

Ita vos

suffurati

unt vul

ul a no

usque e

accorum

domini

m peres

nes per

ds. Qui

ri disce

rutare ut

minimi

venietur

nifestum

nunc po

um? E

m & lu

infortu

mirari

mnes ad

h pater

ntopere

ne unum

e? Quid

it pecca

ud quem

mihi ser

viet

viet; vos redite salvi ad patrem vestrum. *Ju.* Quæso ut liceat mihi pauca loqui apud te cum bonâ veniâ : nam tu quidem es alter *Pharao*. Cum primum huc venimus, ut tute scis, instrumentandi gratiâ, rogasti numnam esset nobis pater aut frater. Nos respondimus, patrem esse nobis senem, fratrem, natum jam annoso patre, cujus item germanus alter excessisset vita, illum tum solum restare domi cum matre, patriq; esse charissimum : & tu jussisti fratrem illum adduci ad te quod diceres velle te videre. Nos respondimus, patrem non posse carere eo, quin moreretur præ mœnore. Tum tu interdixisti nobis aditum ad te, nisi minimus natu frater compareret nobiscum. Nos retulimus omnem rem patri. Cùmque juberet nos redire huc eadem de causa, negavimus venturos sine fratre. Pater dicebat, ex duobus filiis quos suscipulisset ex uxore, alterum a feris devoratum esse, nec postea risum sibi ; alterum superesse, qui si abduceretur à se, & aliquid humanitatis accideret ei, nos fore in causa ut senex misere interiret. Nunc si revertar ad eum, neque reducam puerum quem unice amat, simul atq; viderit me, morietur : atque ita fuerimus autores miserrimæ mortis patris nostri, ejusque senis. Atqui ego eram vas factus pueri sistendi. Quare obsecro te, ut ego potius serviam servitutem apud te pro puero ; ipse redeat domum cum fratribus. Neque enim sustineo redire ad patrem sine puero, ne videam mala quibus afflictabitur. *J.* Enimvero jam non contineo me, nec possum amplius dissimulare. Vos exite omnes foras. O fratres mei ! Ego sum *Josephus*. Obsecro, estne superstes pater ? quid obstupuistis ? Amplectimini me. Oh ! non contineo lacrymas. Ego sum *Josephus* germanus vester, quem vendidistis mercatoribus tantibus in *Ægyptum*. Proinde ne angimini, nève dolete, quod me vendideritis. Nam hoc totum profectum est à providentia Dei, qui voluit ut huc antè venirem. Etenim duo anni fame infesti elapsi sunt : superest adhuc quinquennium, quo neq; sementis fiet, neq; messis. Quamobrem Deus præmit me in hac loca, quo sciebat vos esse venturos, ut esset qui servaret vos paternamq; domum ; itaq; non vos, sed Deus misit me, qui effecit ut essem *Pharaoni* pater, toti ejus familiæ dominus, universis *Ægyptiis* princeps, Quocirca proficiscimini

continuò ad patrem, & narratote ei, me esse vivum, & magnum atq; gratiosum: Proinde, ne cunctetur commigrare ad me una cum tota domo & pecoribus. Supellectilem ne moretur plurimum enim hîc esse. Nam aliam vos in terra quadam feraci non procul hînc: ecce, vos videtis oculis vestris, videt charissimus frater Benjamin, ut colloquar vobiscum meo ipsius ore libet agnoscatis, & omnia renunciatis patri. O mi Benjamin tenecone ego te? ut libenter amplector charissimum mihi capitulum! Agite, amplectar vos omnes. Salvete fratres, reddite mihi post longum tempus. *F.* Salve, & tu frater mitissime, *Sent.* *Deus est mirificus: etiam peccata suorum convertit ad ipsorum salutem.*

MOSES EXPOSITUS. Exod. 2.

ARGUMENTUM.

Moses infans à matre expositus, reperitur à filia Pharaonis & matri ignoranter traditur alendus.

Jacobeda mater Mosis, Maria soror, Thermuthis filia Pharaonis, Ancilla.

Hucusq; evasimus clanculum, & jam pervenimus ad finem. Nunc exponendus est hîc infans puer, ne Pharaesciscat eum esse servatum à nobis contra suum mandatum atq; voluntatem. Nam quod servavimus eum jam tres menses, fecimus cum magno periculo. Sed melius erat venire in discrimen etiam de vita, quam sinere necari tam formosum puerum. O crudelem Regem, qui jusserit interfici omne partus mares! Quam multi sunt perempti jussu ejus, in ipso ingressu vitæ; Quæ est unquam audita tanta inhumanitas Infantes jugulari in ipso limine & ingressu vitæ? O mi filiule! ego mater misera cogar exponere te, hîc in papyro? Te quem tali utero, quem peperî, quem per tres menses occultavi, & occultarem adhuc si possem? O rem acerbam! meum separari à te sine ulla spe tui unquam videndi? Quid me futurum est? quid te autem, fili, quem hîc desero? Verùm cum non possimus quod volumus, velimus quod possumus. Quod meum fuit, feci ut te occultum haberem. Nunc commendabo te clementiæ & providentiæ divinæ. Vale, mea delicia, vale, mi filiule. *M.* Mater, ego hîc manebo in occulto, si tu permittes, ut videam quid futurum sit. *J.* Permirto, & do-

munum

magnum redeo. *T.* Hic est flumen, quò venimus ad lavandum. Vos pedissequæ hîc inambulabitis secundùm flumen. Ego cum ancilla concedam in hunc recessum amœnum & occultum. Sed quid video in papyro? Ancilla, visse quid sit? videtur mihi esse cista. *A.* Et rectè videtur, hera. Equidem est oblita bitumine & picè. *T.* Adfer eam huc. Aperiamus. Ah miselle! Puer est vagiens, miseret me ejus. Ex pueris Hebræorum est. *M.* Venio in summam spem conservandi pueri. Accedam: Salve domina. *T.* Quid tu ais? *M.* Visne ut accersam tibi nutricem ex Hebræis, quæ nutriet tibi puerum? *T.* Bene dicis, accerse. *M.* Jam hîc aderit. *T.* Bonis auspiciis huc descendi. Habeo puerum, quem curabo educandum pro meo. Nihil potuit accidere mihi optatius. Neque vereor offendere meum patrem in re tam pia & humana. Ah! scelus est jugulare partus recentes. At quam elegans est, quam bene natus! Nonne flagitium est necare tales pueros? *M.* Hîc tibi adduco nutricem, Domina. *S.* Mulier, tu educabis mihi & enutries hunc puerum? Ego tibi solvam mercedem. *J.* Faciam.

Sent. Quos Deus servare vult, eos quidem in summa pericula venire patitur, at non perire.

DUMMUS. Exod. 4.

A R G U M E N T U M.

Jehova de dumo ardente alloquitur Moſen, cùmque mittit in Ægyptum, ad liberandos Iſraelitas ex ſervitute.

Moſes, Jehova.

DEum immortalem! Quid monſtri video? Dumum ita ardentem, ut tamen non consumatur? Libet videre quid hoc ſit rei. *J.* *Moſes, Moſes.* *M.* Quis eſt? *Je.* Locus hic ſacer eſt; noli accedere huc, Detrahe tibi calceos de pedibus. Ego ſum Deus patrum tuorum, Deus Abrahæ, Deus Iſaac, Deus Jacobi. Vidi anguſtias populi mei qui eſt in Ægypto, gemitumque audivi, quem exprimit violentia exactorum operis. Novi labores meorum. Itaque deſcendi ut eripiam eos e manibus Ægyptiorum, adducamque ex illa terra, in terram bonam & amplam, abundantem lacte & melle: quam incolunt Chanaanæ, Hettæi, Amoræi, Pherezæi, Hevæi, & Jebuſæi. Et nunc volo mittere

te ad Pharaonem, qui educas populum meum, posteros Israelis, ex *Aegypto*. *M.* Nam quis ego sum, ut adeam Pharaonem, educamque Israelitas ex *Aegypto*? *J.* Adero ego tibi, atque hoc signo intelliges te esse a me missum. Cum edu-
eris eos ex *Aegypto*, coletis Deum in hoc monte. *M.* Age sanè, adivero Israelitas, dixerò me missum à Deo patrum ipsorum: quod est, inquier, nomen ejus? Hic quid respondendam? *J.* *Sum qui Sum*, Dices Israelitis, SUM missum me ad vos: dices, inquam, missum te à Jehova Deo patrum ipsorum, Abrahami, Isaaci & Jacobi; atque hoc esse nomen meum immortale, quo nomine volo notus esse in sempiternum. I modò, convocatisque senioribus Israelitis, dicitote à me esse missum, qui tibi apparuerim, quique statuerim eos respicere, liberareque calamitate, quà opprimuntur per *Aegyptios*; atque avehere in regionem longe omnium feracissimam. Ubi te audierint (audient enim) adibis tu una cum senioribus regem *Aegypti*, quem admonebitis nomine Dei Hebræorum, ut sinat vos procedere iter triduum per deserta, vestroque Deo sacrificare. Nec verò morosus latet, non permissurum nisi vi coactum. Quare afflictabis *Aegyptum* miris modis, ut tandem amittat vos liberum. Quinetiam ne abeat is vos vacui, ponam populum in gratiam cum *Aegyptiis*, perficiamque ut mulieres egressuræ exorent vases & hospitas vasa aurea & argentea, & vestem: quæ deinde imposita vestris liberis exportabitis, atque in *Aegyptum* compilabitis. *M.* At enim non habebunt fidei dictis meis, negabuntque visum mihi Jehovah. *J.* Quod istud est quod tenes in manu? *M.* Virga est. *J.* Abjice humi: quid nunc? quid est? *M.* Perii: serpens est! *J.* Nunc fuge, sed prehende manu caudam ejus. Vides rursum virga factam, ut credant tibi visum esse Jehovah. Age, rursum immitte manum in sinum tuum. Educ. vides tam albam leprâ, quam est nix. Nunc refer in sinum. Educ. Vides sanam esse iterum, ut est cæterum corpus. Quod si primo signo non adducentur ut fidem habeant tibi; at altero. Si ne duobus quidem prodigiis persuasum eis fuerit, sume de aqua fluvij; quam ubi fuderis in terram, fiet sanguis. *M.* Quæso te, Domine: neque antea eram disertus, nec

nunc sum p
tarditat
acit mut
annon ego
bique fug
aliquem
evita: is
que viso,
ego verò
quid sit vol
ritque tibi
nam virga
Sent. De
venia ser

Moses pa
am: ipse p

J.

Bi, de

Aquos eo

quæram, d

si sacrifican

Video si

quamobrem

que ex

os, quos ed

parent A

ontibus ad

in omitte

tte hanc r

aelis, cultu

ultiplicatur

ram, qua

mitto. M. F

monte, cun

gnatur in

aut terga

nunc sum post tuum colloquium; nam laboro titubantiâ oris,
 & tarditate linguæ. *J.* Quis dedit os homini? Aut quis
 facit mutum aut surdum? Quis videntem, aut cæcum?
 Annon ego is sum? I modò. Ego moderabor tuæ linguæ,
 & tibi suggeram quid sis dicturus. *M.* Obsecro, mitte idone-
 um aliquem. *J.* Enimvero odiosus es. Est tibi frater Aaron
 Levita: is bene disertus est scio. Quin procedet tibi obviam,
 & tibi loquar. Tuque viso, letabitur animo. Ei tu præbis verbis, quò voles.
 Ego verò moderabor tuo ori, & ejus: præmonstrabòque
 quid sit vobis faciendum. Ipse alloquetur populum pro te,
 & tibi pro ore; tu illi pro Deo. Feres etiam manu
 istam virgam, quâ edes portenta. Abi sanè.

*Sent. Deus voce balborum dejicit hostes suos. Debet elo-
 quentia servire pietati.*

VITULUS. *Exod. 32.*

ARGUMENTUM.

*Moses pacat Jehovah iratum Israelitis, ob aureum vitu-
 lum: ipse pœnas illis irrogat.*

Jehova, Moses, Josua, Aaron, Levita.

*Abi, descende. Jam enim depravati sunt populares tui,
 quos eduxisti ex Ægypto. Deflexerunt cito de via quam
 præceperam, duxeruntque sibi ex auro vitulum, quem adorant,
 & sacrificant, dicuntque Deum esse, à quo sinteducti ex Ægyp-
 to. Video sane populum esse intractabilem & refractarium.
 Quamobrem sine me ut irascar, conficiamque eos, dedu-
 camque ex te gentem magnam. *M.* Cur exardeas irâ in
 populum, quos eduxisti ex Ægypto, magnâ vi manûque valida? An
 abjacent Ægyptiieductos a te malitiosè, ut deleres eos in
 montibus ad interuersionem, prorsusque; tolleres è medio?
 Tu in omitte istam tuam iracundiam, atque ita ut decet, re-
 vertere hanc noxam populo. Memineris Abrahami, Isaaci, &
 Jacob, & Israelis, cultorum tuorum, quorum posteritatem jurasti te
 multiplicaturum ad numerum stellarum, daturumque; illam
 terram, quam possideat in æternum. *Je.* Jus oras: hem
 mitto. *M.* Facis verò ut te dignum est. Ego verò descendo
 in monte, cum his duabus Tabulis. *Jo.* Quem clamorem audio?
 Sanguinem in castris. *M.* Non est iste clamor urgentium
 aut terga vertentium: sonum audio cantantium. Sed
 acceda-*

accedamus. Hei mihi! quod flagitium video? Totus totus iracundiâ ardeo; valeant Tabulæ. Ah frater, frater, quid tibi fecit hic populus, ut eum obligares tanto scelere? A. Ne irascere Domine. Tute nôsti hunc populum, quàm sit per-versus. Cum flagitarent à me, ut facerem sibi deos, qui præ-irent eis (sefe enim nescire quid accidisset isti Mofi, à qua-essent educti ex Ægypto) iussi ut quod quisque haberet or-namenti aurei, detraheret sibi, & afferret ad me; quod etiam fecerunt: id ego mihi in ignem; unde effectus est hic vitulus. Itaque vides eos nudatos ornamentis: id quod ideo feci, ut eos notarem ignominia apud hostes. M. Video. Nunc si qui-à Jehova stat, huc ad me. Bene habet, convenerunt omne-Levita. Agite nunc viri fortes, accommodate suum quisque ensem lateri, ite per tota castra: perimite suum quisque fratrem, amicum, proximum; nemini parcite: nam ita jubet Jehova, Deus Israhelitarum. L. Ita fiet.

Sent. *Populus, si absint boni Magistri, facillimè labitur in gravissimos errores. Deus piorum precibus pacari se finit.*

CONQUERENTES. Num. 11.

ARGUMENTUM.

Populus voluptates Ægyptias desiderat, fastidians cœlestem cibum. Et Jehova conquerenti Mofi pollicetur, sese illis suppeditaturum carnem, sed ad pœnam.

Populus, Moses, Jehova.

U Tinam nunquàm emigrâssemus ex Ægypto. Quid enim agimus in hac vasta solitudine? Quis dabit hîc nobis carnem quâ vescamur? Nam cum venit in mentem piscium quibus immunes vesebamur in Ægypto, tum autem cucumerum, peponum, porrorum, ceparum, alliorumq; consensimus nihil ante oculos habentes præter nescio quod Manna. Hei mihi quas querimonias audio? O Jehova! cur mihi id adversus, ita à me voluntate alienus es, ut mihi imposueris onus totius huius populi? Nunquid ego populum hunc concepi? Nunquid peperî? ut quid jubeas eum ferre in sinu meo, quo modo fert nutrix alumnus, in terram quam jurâsti maioribus ejus? Unde mihi carnes ad tantum populum, qui eas à me cum fletu flagitat? Non possum ego solus eum sustinere: est enim gravior quàm pro me. Quid

ito modo agis mecum: interfice me potius, (si quid apud te
 auctoritatis habeo) quam ut videam perniciem meam. *J.*
 Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israelitis,
 quos scis esse senatores & primarios populi: eosque adducito
 ad oracularum tabernaculum, tibi ad futuros mecum. Ego de-
 scendam, ibi colloquar tecum, demumque de spiritu quo prae-
 titus es, illo eos afflabo, ut ipsi tecum ferant partem oneris
 populi, ne tu solus sustineas. Populo autem sic dicito: Lustra-
 mini in crastinum, & vescemini carne. Fletus enim vester
 pervenit ad aures Jehovæ, dum flagitatis carnem, quam co-
 medatis; & comedetis non uno die, non duobus, non quinque,
 non decem, non viginti; sed ad menstruam diem, dum vobis
 crearet per nares, & faciat nauseam; quoniam contempto Je-
 hovæ, qui versatur inter vos, plorantes apud eum conqueri-
 mini vos exiisse ex *Aegypto*. *M.* Sexcenta sunt millia peditum
 hujus populi, qui adest mecum; & tu dicis te daturum eis
 carnes, quibus vescantur per mensem. Nunquid eis ma-
 stabuntur oves, & capræ, & boves, quæ satis sint? Nunquid
 universi pisces maris congerentur, qui iis suppetant? *J.*
 Nunquid debilitata est Jehovæ manus? Jam videbis, even-
 turane quæ promiserim, necne.

Sent. *Cupiditas rerum carnalium parit fastidium spiritu-
 alium. Et Deus carnalia petentibus interdum largitur: sed
 illa brevis voluptas parit longos dolores. Cum maxime exple-
 untur carnales voluptatibus, adest poena.*

C A L E B U S. Num. 13. & 15.

A R G U M E N T U M.

*Populus, deterrentibus exploratoribus, desperat de expugnan-
 da promissa terrâ. Quare iratus Jehova jurat non perventuros,
 exceptis duobus qui considerent, videlicet Josua & Calebo.*

Exploratores, Calebus, Populus, Josua, Moses, Jehova.
VENIMUS in eam terram, *Moses & Aaron & Israelitæ*, ad
 cujus explorationem missi sumus à vobis; & quidem
 abundat lacte & melle: atque ecce vobis fructus illius terræ:
 videtis quanta sit hæc Uva, quæ in palo portetur à duobus.
 videtis & hæc malogranata & ficus. Sed incolas habet for-
 tes, & urbes maximas, easque munitissimas. Enaci quoque
 cognatos illic vidimus. Amalechitæ ad austrum incolunt.

Hettæi,

Hettæi, Jebusæi, & Amorrhæi in montanis. Chananæi autem accolunt mari & Jordani. *C.* Nè dubitemus eò prociſci, & invadere illos fines. Nam ſumus futuri victores. Minimè verò: eſt enim populus ille fortior quàm nos, terra infauſta, ſuorum habitatorum conſumptrix, in qua non n immmani ſtaturâ homines vidimus: Quid, quòd vidimus Enacinos de genere gigantium, cum quibus comparati videmur nobis eſſe locuſtæ. *P.* Utinam aut in *Ægypto* mori eſſemus, aut in hac ſolitudine moriamur. Cur enim adduxit nos Jehova in hanc terram, ferro trucidandos, mulieribus noſtris & parvulis prædæ futuris? Nónne ſatius nobis eſt repetere *Ægyptum*? Creemus nobis Imperatorem, quo ducamur revertamur. *Jof.* Cavete Iſraelitæ, ne quid faciatis, cujus poſthac pœniteat. Terra quam explorantes luſtravimus terra eſt bona imprimis: ſi nobis ſaverit Jehova, intromittet nos in eam, eamque nobis dabit, terram ſcatentem lacte & melle. Cæterùm ne rebellate contra Jehovam, & ne illius terræ incolas timete, quos nos præſidiis deſtitutos, adjuvantem Jehovâ, conſiciemus. Deponite metum. *P.* Lapidentur, lapidentur. *Je.* Quouſque tandem irritabit me iſte populus Moſes? Quouſque mihi fidem non habebit tot miraculis per me editis apud eum? quin eum peſte illatâ excindo, ducturum ex te gentem majorem potentiorẽque quàm iſta eſt. *A.* Ergo cum audient *Ægyptii*, (quibus de medio, vi tuâ eriperis hunc populum) cùmque audient incolæ iſtius terræ Te, Jehova, qui in hoc populo verſatus, ab eo conſpectus præſens ipſius oculis; Te, cujus nubes ſuprà eum ſteterit, qui præveris ei interdiu in columnâ nubis, noctu in columnâ ignis; cum, inquam, audiverint hunc populum à te funditum eſſe deletum; dicent te, quia nequiveris intromittere eos in terram quam eis juraveras, trucidâſſe eos in deſerto. Quare utere excellenti iſtâ virtute, Domine, de qua loquens ita dicebas; *Jehova, ad iram tardus, ad clementiam propenſus, culpam & peccata condonans: in pœna autem irroganda, parentum culpam in natos & nepotes ad tertiam & quartam ſtirpem perſequens: remitte quaſo culpam huic populo, ut tua benignitas poſtulat, utque ab Ægypto hunc populum uſque remiſiſti.* *Je.* Remitto, ut poſtulas. Veruntamen,

vivan

vivam, ni
Nam eorum
rei, tum i
erunt jam
nam, qui
ravi major
zdisus qu
m, quan
vertimin
nem ad fir
dinis Ira
m (inqui
te me. ſi
ltra, & o
geſimum
quam, in
cipio Cal
oque veſt
ram quan
m veſtra
peri veſtr
adraginta
tro diebus
his ductis
e contuma
huius per
runr, con
Sent. Nib
am ſerani
num cred
erit, confid
irvinâ ope
miſſis.

ſſina Bala
Genius, qu

ivam, nisi Jehovah gloria replebit totum orbem terrarum. Nam eorum qui viderunt meam gloriam, & miracula quæ erant in Ægypto, tum solitudine, & me tamen tentaverunt jam decies, neq; mihi obtemperaverunt: eorum, inquam, qui me irritaverunt, nemo videbit terram, quam præavi majoribus eorum. Sed Caleb (quoniam, alio animo præditus quam cæteri, mihi obsecutus est) introducam in terram, quam adivit: eamque possidebit ejus progenies. Cras convertimini in solitudinem versùs mare rubrum. Etenim neminem ad finem tandem audiam istius in me sceleratæ multitudinis Israelitarum maledicta? Renuntia hæc eis. Ne viam (inquit Jehovah) nisi, quemadmodum locuti estis audite me. sic faciam vobis. In isto deserto cadent cadavera vestra, & omnis vestrum numerus, quotquot recensiti supra triginta annos, quibus vos supplicio afficiemini pro numero dierum per quos dies exploravistis terram, totidem diebus ductis pro totidem diebus; sentietisque quid sit, in me contumacem. Ego Jehovah, & dico, & sine dubio efficiam, hujus perversæ multitudinis homines, qui contra me insurgunt, consumantur, & intendant in hac solitudine.

Sent. Nihil est perniciosius illis qui docent, minora sperare quam ferunt promissa Dei; quibus tamen maxima pars hominum credit. Deus ignavos & diffidentes aversatur atque irritos, confidentes verò juvat. Tantum quisque potest quantum divina ope posse credit, si modo ejus fides fundata sit in Dei promissis.

BALAA MUS. Num. 22.

ARGUMENTUM.

Asina Balaami ab ipso, quia restiterat, verberata, loquitur: Genius, qui ei in via obstabat, Balaamum alloquitur.

Balaamus, Asina, Genius.

Ut

UT te Deus malè perdat, asina, quæ me invitum de via avehis, in agrum! At ego te pro istoc maleficio onerabo iectibus, improba. Ary, ary! quin ergo redis in viam? Nunc sumus inter duas macerias, non licebit tibi amplius declinare. Hei mihi! Attrivit mihi pedem ad maceriam. At dispeream, nisi te malè multo plagis! Ary, ary! quid hoc monstri est? Succumbit; at jam faxo te attollas: Alioquin hîc te contundam usque fuste. Hem? *A.* Quid in te commisi, ut me jam tertium cæderes? *B.* Rogitas improba, quæ me hîc ludificaris indigne? Atque utinam mihi esset gladius præ manu! Nam te hîc jam confoderem. *A.* Nonne ego sum asina tua, cui tu semper hætenus inequitasti? Nunquid tale solita sum facere tibi? *B.* Nihil. *C.* Balaame, cur cæcidisti asinam tuam jam tertio? Ecce, ego ipse veni tibi adversatum, quia hoc iter susceptum est contra meam sententiam. Asina verò, ubi me videt, declinavit me jam tertio. Quod nisi fecisset, profecto jam te interfecissem, eam verò sivilissem vivere. *B.* Peccavi, fateor: Sed non videram tibi mihi obviàm in via. Itaque si hoc iter tibi displicet, revertar. *C.* Imò eas licet cum istis: veruntamen vide ut eadem dicam quæ tibi suggessero.

Sent. Falsi vates minus interdum vident quàm jumenta.

TRANS-JORDANINI. Num. 32.

ARGUMENTUM.

Reubenenses & Gadini impetrant à Mose sedem trans Jordanem.

Reubenenses, Gadini, Moses.

HÆC regio quam Israelitæ ceperunt, cæsis, Jehouduce, incolis, regio est apta pecori alendo. Nos autem habemus pecus. Quod, nisi tibi molestum est, Moses, liceat nobis possidere hanc terram, ut non trajiciamus Jordanem. *M.* Scilicet fratres vestri ibunt in bellum, vos hîc manebitis otiosi? Cur deterretis animos Israelitarum, nè perveniant in regionem, quam ipsis Jehova dedit? Ità nimirum fecère patres vestri, quando eos misi à Cadebar speculatum regionem. Cum enim pervenissent ad fluvium Escole, vidissentque terram, fregerunt deinde animos Israelitarum, nè irent in terram, sibi à Deo data.

Quæ

Quare ira
gressi est
num, v
fiaco &
Calebo &
litrò citrò
ec tander
ant Jeho
eltris, qu
Israelitas i
abit eos
opulam.
rbes parv
ate Israel
stem libe
urbibus.
ertemur c
ne in hæ
reditate
ordanem,
quod pollic
testis ferr
tis, non r
ne subdita
postea p
em lege po
eritis, si
ccatum in
Sent. Quæ
indum proff

Rbachaba
clam de
suorum.

Quare iratus Deus, eodem die juravit nullam eorum qui ingressi essent Ægyptum, qui modò excessissent vigesimum annum, visurum terram quam ipse promiserat Abrahamo, Isaac & Jacobo, ed quod non paruissent sibi; exceptis Calebo & Josuà qui paruerunt. Ergo iratus eos ducit iterò citròque errantes per deserta quadraginta annos, donec tandem desit totum illud genus hominum qui offenderant Jehovah. Ecce autem, vos extitistis pro patribus vestris, qui augeatis numerum nocentium, ut ira Jehovah in Israelitas incremento augeatur. Nam si deseratis eos, ducabit eos adhuc per deserta, atque ità perdideritis hunc populum. **R.** Ædificabimus hic caulas pecudibus nostris, & arbes parvulis & imbellibus: nos verò in armis erimus parati contra Israelites, donec collocaverimus eos suo loco. Nostri autem liberi, & cætera turba ad bellum inepta, manebunt in urbibus muratis, ut sint tuti ab incolis terræ. Nec revertemur domum quin prius Israelitæ venerint suæ quisque in hæreditatis possessionem. Neque enim cernemus hæreditatem cum eis trans Jordanem, quibus obvenerit cis Jordanem, orientem versùs. **M.** Si quidem re præstabitis quod pollicemini verbis, armatique ad bellum, quotquot potestis ferre arma, Jehovah spectante, Jordanem transmittitis, non redituri nisi deturbatis à Jehovah hostibus, terramque subdità Jehovah imperio: si inquam ita agetis, revenietis postea purgati & Jehovah & Israelitis; atque hac quidem lege possidetote terram, Jehovah volente. Sin hac non feceritis, sic habetote, vos peccare in Jehovah, vestrumque peccatum in vos recasurum.

Sent. *Quibus jam prospectum est, ii debent ceteros, quibus nondum prospectum est, adjuvare.*

RACHABA. *Josue 2.*

A R G U M E N T U M.

Rachaba meretrix abditos apud se exploratores Israelitarum clam demittit per fenestram, passa cum eis de salute sua suorum.

*Ministri regis Hierichuntis, Rachab,
Exploratores Hebræi.*

C

Rachaba,

R Achaba, nos sumus huc missi à rege, ut abducamus ho-
mines eos qui diverterunt ad te. Venerunt enim gratia
explorandæ totius regionis : Proinde vide ut eos producas
nobis. **R.** Ad me quidem venerunt homines quidam qui
cujates sint me latet. Hi, cum vespere clauderetur porta
exierunt : nec scio quò se receperint. Si voletis consequi
velociter, assequemini. Salva res est ; abierunt. Nunc ades
hospites, quos ocului in tecto sub fascibus lini, ut eos fer-
vem beneficio meo. Heus, heus hospites : dormitis ? **Ex.**
Nondum. **R.** Attendite quæ dicam, Non ignoro Jehovah
dedisse vobis hanc terram, nosque omnes incolas hujus
terræ, perculsos vestri terrore, abjecisse animos : nimis
rum audivimus, ut exsecaverit Jehova mare rubrum, quò
vobis pateret iter abeuntibus ex Ægypto ; utque tractave-
ritis duos reges Amorrhæorum, qui trans Jordanem ha-
bitant ; Sehonem dico & Oggum, quos delevistis funditis.
Quæ res ubi audita est, concidimus animis, nec jam quisi-
quam est qui audeat vel mutire in vos ; propterea quòd
Jehova Deus vester, Deus est tam suprà in cœlo, quàm in-
fra in terra. Quocirca jurate nunc mihi per Jehovah, si
ego vos demerita fuero meo beneficio, vos quoque pa-
rem gratiam relatueros domui meæ paternæ ? & mihi date
certum signum, quod consuletis saluti mei patris, &
matris. & fratrum, & sororum, & omnium quæ habent
asseretisque vitam nostram à morte. **Ex.** Fidem damus
nec recusamus mortem (modò ne indicetis nos) cum Jehova
tradiderit nobis hanc regionem, ni vos bonâ fide conserva-
verimus. **R.** Ergò hac lege demittam vos per funem per
hanc fenestram, quæ prospicit rus. Rectè est, evasistis. Nunc
contendite in montes, ne incidatis in eos qui vos persequun-
tur ; & ibi, dum redeunt, latitate triduum, post ituri. **Ex.**
Attende diligenter quæ dicemus. Cum ingressi fuerimus
hos fines, tu appendes funiculum istum rubrum de hac fenestra
per quam nos demisisti : convocabisque ad te totam vestram
familiam. Quòd, si quis è domo tua foràs exierit, suo
periculo fecerit, nos aberimus à culpa. Quæ verò erunt apud
te, ea si quis attigerit, nos præstabimus damnum. Quòd
hanc rem palam feceris, erimus liberi à jurejurando quo te
nos obstrinxisti. **R.** Placet conditio. Valet. **Ex.** Et tu.

Sent.

Sent. I.
st: & De

Jesua de

A Dsur
ad f
fortassis h
is inire fo
ere nos in
is ? **L.** Ac
hine Jeho
uanta fac
amorrhæo
& Oggum
unt nobis
iatico ver
ostrum, &
omi sum
os ; qui ja
uoque lag
testimenta
ndine itine
llum : bon
ergo compo
id jurejur
Sent. Et
alios, ed
nio. Itaque
mplicitate

Jesua con
es benefici

A Uдите
convo
vobis eff

Sent. *Pios adversus impiorum injuriam abscondere pium est: & Deus hujusmodi officia remuneratur.*

G A B A O N I T Æ. *Josua 9.*

A R G U M E N T U M.

Josua deceptus à Gabaonitis, fœdus paciscitur cum eis.

Gabaonitarum Legati, Josua.

Adsumus huc è finibus remotis, Josua & Israelitæ, missi ad faciendum fœdus vobiscum, si vobis ita videtur. *J.* Fortassis habitatis in finibus his; quod si est, non est nobis inire fœdus vobiscum. *L.* Nos quidem parati sumus deditere nos in tuam potestatem. *J.* Cujates estis? & unde advenistis? *L.* Adsumus ex terra admodum remota hinc, moti nomine Jehovæ Dei vestri. Audivimus enim famam ejus, & quanta facinora ediderit in Ægypto, utque acceperit duos Amorrhæos reges trans-Jordaninos, Sehonem Heseboniorum, & Oggum Basanæ apud Ashtarota. Hæc de causâ mandaverunt nobis nostri senatores, & universi nostrates, ut sumpto viatico veniremus obviam vobis, oblaturi vobis servitium nostrum, & pacturi fœdus vobiscum. Atque ecce panes quos domi sumpsimus in comitatum, cum sumus profecti ad vos; qui jam marcuerunt, mucueruntque, ut videtis. Hæc quoque lagenæ, quas replevimus novas, videtis ut sint lacera. Vestimenta etiam, & calcei nostri, jam detrita sunt longitudine itineris. Quare nolite putare, nos meditari dolum illum: bonâ fide agimus, &, ut res est, sic loquimur. *J.* Ergo componemus pacem vobiscum, vosque conservabimus, id jurejurando confirmabimus.

Sent. *Et pii interdum falluntur. Nam quò minùs sunt ipsi solitiosi, eò faciliùs credunt aliis, eos existimantes ex suo ingenio. Itaque cavenda piis est credulitas, & cum columbinâ simplicitate conjungenda est serpentina astutia.*

J O S U A. *Josua 24.*

A R G U M E N T U M.

Josua concio ad populum, in qua commemorat Jehova erga eos beneficia: & populus sese Jehovæ servitutum promittit.

Josua, Populus.

Audite, universi Israelitæ, quamobrem jufferim vos huc convocari, & quid Jehova Deus Israelitarum jusserit vobis efficiari. Majores vestri olim incoluerunt trans flumen,

videlicet, Thara pater Abrahami & Nachoris, colueruntque Deos peregrinos. Jehova autem illinc evocavit Abrahamum autorem generis vestri, cumque perduxit per omnes fines Chananæorum, & auxit progeniem ejus, deditque ei Isaacum; Isaaco autem Jacobum & Esavum, Esavo assignavit Seir montem possidendum: Jacobus ejusque liberi descendunt in Ægyptum. Ibi cum excrevisset in gentem magnam, numerosamque & potentem, divexabantur ab Ægyptiis. Sed Deus Ægyptios mire infestavit, tandemque eductos ex Ægypto Israelitas deduxit ad mare rubrum: qui Ægyptiis, & quadrigariis, & equitibus persequentibus eos invocaverunt Jehovam, qui illos arcuit à vobis densa quadam caligine: immissoque mari, eos demersit, spectantibus oculis vestris tam inaudita facinora. Cum autem dimansissetis in solitudine, introduxit vos in fines Amorrhæorum trans-Jordanæorum: eosque bellum vobis inferentes, subegit vobis: eisque concisis, dedit vobis possessionem eorum agri. Exitit deinde Ballacus, Sopheris filius, Moabitarum Rex, qui vos bello lacefferat accersivique Balaamum filium Phegoris, qui vobis imprecaretur diras. Sed noluit Deus audire Balaamum, convertitque imprecationem ejus in faustam precationem, & vultatus est à manu illius. Ita, trajecto Jordane, pervenistis ad Hierichuntem: & bello resistentes Hierichuntios, & reliquos populos superavistis auxilio Dei; qui, quasi missi ante vos vespis, egit vobis in fugam duos Reges Amorrhæorum, nullo vestro velense vel arcu: vobisque dedit & agrum non vestro labore cultum, & urbes ab aliis quam à vobis ædificatas, quas incoletis: vinisque & olivetis, quæ non sèvisistis vivetis. Quibus de causis verimint Jehovam, Edumque verè & sincere colite: & auferte Deos, quos majores vestri coluerunt trans fluvium, & in Ægypto. Quod si vobis placet vobis servire Jehovæ, dispicite hodie utrum servitis diis quibus servierunt conditores vestri trans flumen; diis Amorrhæorum, quorum fines habitatis. Nam ego quæ domus mea serviemus Jehovæ. P. Absit, ut omnes dii Jehovæ, serviamus aliis diis. Nam Jehova Deus noster est. Hic eduxit nos, majoresque nostros ex Ægyptiaca servitute.

te: idem
custodivit
nationes
gentes &
est enim I
nim Deus
vestra deli
pgrinos,
t, quam a
estamini
amur. F
nimos vel
ostrium co
nsegnabo
uercu, qu
ad vos d
Sent. D

Jae

Overto
S. Be
to: sub h
thi paulu
e dabo ex
iescito, u
am casa,
unc demu
? Gestit
norum. P
terimeris.
rit hostis
imam eri
? J. O
antam lau
seatur
i common

te: idem fecit in oculis nostris mira illa miracula, & nos
custodivit in omni itinere quod confecimus, & inter omnes
nationes per quas iter fecimus: fugavitque nobis omnes
gentes: & Amorrhæos incolas. Nos quoque colimus eum:
est enim Deus noster. *J.* Non poteritis colere Jehovam; est
enim Deus sacrosanctus, Deus rivalis impatiens; non feret
vestra delicta & peccata. Quod si eo relicto coletis deos pe-
grinos, avertetur; & vos non minùs multis malis confici-
et, quàm ante bonis affecit. *P.* At eum colimus. *J.* Ergo
estamini vos deligere vobis Jehovam ad colendum. *P.* Te-
lamur. *J.* Itaque tollite Deos istos Peregrinos, & expiate
animos vestros Jehovæ Deo Israelitarum. *P.* Jehovam Deum
nostrum colimus, & ejus dicto audientes erimus. *J.* Igitur
designabo hæc literis, & erigam hoc ingens saxum sub hæc
quercu, quod testis erit (utpote quod audiverit omnia Jeho-
væ ad vos dicta) si forte tregeritis fidem Deo vestro.

Sent. Deo servatori, bonorùmque datori, servire debet.

J. A. E. L. Judicium 4.

A R G U M E N T U M.

Jael Siseram Chananæorum ducem de lo occidit.

Jael, Sisera, Baracus.

Diverte ad me, Sisera: quò fugis? Diverte ad me tutò,
S. Bene mones. Sed ubi abdes me? *J.* Bono animo
to: sub hoc centone, hîc latebis tutissimè. *S.* Amabo, da
mihi paululum aquæ quòd bibam, nam valde sitio. *J.* Imò
dabo ex hoc sino, quòd melius est aquà. Hem bibe. Nunc
nescito, ubi texero te hæc stragulà veste. *S.* Sed sta ad ja-
elam casâ, ut si quis me quæret, neges me hîc esse. *J.* Fiet.
Nunc demum facinus edam majus fœmineâ manu. Quid
erit? Gestit animus, jubetque audere ulcisci hostem Dei &
eorum. Periisti, Sisera: fœmineâ vi, & fœmineâ manu
exterimeris. *B.* Quis mihi nunc, quis demonstrat quò fu-
erit hostis? Quem ego si affecutus fuero, dispeream nisi ei
viam eripio malis modis! Sed quò se surripuit? quò fu-
erit? *J.* O Deum immortalem! Quantum facinus feci?
tantam laudem invenit Jael? Sed videóne Baracum? Ipse
sestatur hostem jam jacentem. Barace, huc sis ad me, ut
commonstrem hominem quem quæris. *B.* Obsecro, estne

apud te? *J.* Videbis. *B.* Proh superi! Quid video? Siferam
jacentem humi exanimum! Quis hoc fecit? *J.* Mulieris fa-
etum vides. *B.* At non muliebre tamen. Sed quæso, tunc hoc
fecisti? *J.* Ipsa res indicat. *B.* Video, sed narra, obsecro
quo pacto egeris. *J.* Vidi fugientem, jussi ut ad me veniret
eumque operui centone; deinde, cum jam quiesceret, cepi cla-
vum, quem malleo adegì in tempus ejus. Ille provolutus
ad pedes meos, efflavit animam. *B.* Utinam sic pereant
quotquot adversantur Deo.

Sent. Turpi morte digni sunt, qui Deo aut ejus populo ad-
versantur. *Debilium manu vincet Deus fortes.*

GEDEON TRITURANS. Judicum 9.

ARGUMENTUM.

Genius Gedeonem mittat ad debellandos Madianitas.

A Dst tibi Jehova, vir fortissime. *G.* Quæso te, Domine
si adest nobis Jehova, cur tam dira patimur? Ubina
sunt tot ejus mira facinora, quæ nobis narravere major
nostri, nos ab eo esse eductos ex Ægyptiis; cum nos nunc de-
ruit & addixit Madianitis? *Gen.* Vade cum tua ista virtute
& defende Israelitas à Madianitis. Ego sum tibi autor vade-
di. *G.* Amabo te, Domine, quæ tandem re defendam Israe-
litas, qui sum tenuissimus omnium Manassensium, & minimus
totius paternæ familiæ. *G.* Adjuvante me, concides Madi-
anitas ad unum. *G.* Quæso te, nisi molestum est, ut signo aliquo
mihi confirmes te eum esse qui mecum loquare. Noli discede
hinc, donec redeam ad te, & exprobam dapem, quam facias
apud te. *Gen.* Præstolabor tibi. *G.* Paravi omnia. *Gen.* Porro
carnem & panes non fermentatos super hoc saxo, & effun-
jus. *G.* Hei mihi! ignis consumpsit omnia, Jehovæ Gen-
es. Me miserum, qui viderim Genium Jehovæ! *G.* Sal-
es, pone metum; non ideo moriêre.

Sent. Dei ope quivis quidvis potest.

GEDEON. Judicum 7.

ARGUMENTUM.

*Gedeon, deiectu habito, dimissisque domum imbellibus
castra Madianitarum noctu explorat, deinde cum necem
militibus aggressus, profligat.*

*Jehova, Gedeon, Fræco, Phara Madianita, alter Madiani-
Milites.*

Gedeon

G Ede
isti
victoria
posi, id qu
clametur
ant ex m
licessum
milites. Si
s domum
edicoet. I
omum re
profanet.
luxit, do
am ducat
epetito;
Reade
illia. *J.*
iores eru
ecem mi
am, quos
milites, d
ambent aq
d bibendu
ersunt tre
eliqui om
abo tibi v
quocirca ju
omum Isr
ommeatun
stra Madi
solus desc
no, ut aud
stra. *G.*
exploremus
strepitur
P. Jam
ertentes:
is loquatu

Gedeon, tu nimis multos habes milites. Quòd si cum istis copiis vinceretis hostes, Israelitæ jactarent sese victoriam adeptos suo Marte: atque ita non ego laudarer, sed posid, id quod detraheret meæ gloriæ. Proinde cura ut proclametur in exercitu, ut timidi repetant domum, & discedant ex monte Galaado. *G.* Præco, indice timidis & cæteris discessum secundum legem, ut nōsti. *Pr.* Audite, audite, milites. Siquis ædificavit novam domum, neque dedicavit, domum repetito; ne si in prælio occubuerit, alius eam dedicoet. Item, si quis vineam consēvit, neque profanavit, domum repetito; ne si occubuerit in prælio, alius eam profanet. Item, si quis uxorem desponsavit, neque nupsit, domum repetito; ne si in prælio occubuerit, alius eam ducat. Item si quis timidus est & molli animo, domum repetito; ne animi sui mollitie effeminet animos aliorum. *R.* Recte est, restant decem millia: discesserunt viginti millia. *J.* Sed ne sic quidem satis pauci sunt: nam quò pauciores erunt, eò mihi gloriosior erit victoria. Deduc ista decem millia ad aquas: ego eos illic tibi probabo, & ostendam, quosnam velim ire tecum, quos item nolim. *G.* Agite milites, descendite ad aquas. *J.* Da operam ut quicumque ambent aquam linguâ, more canum, hos secernas ab eis qui bibendum procubuerint in genua. *G.* Ita factum est. Superfuerunt trecenti, qui ductâ ad os manu lamberunt aquam: reliqui omnes proni in genua biberunt. *J.* Per istos trecentos dabo tibi victoriam, Gedeon; & Madianitas tibi dedam. Quocirca jube reliquis omnibus, ut domum repetant. *G.* Item domum Israelitæ, exceptis his trecentis: & nobis relinquitur omne armamentum & tubas. *J.* Gedeon, descende, dum nox est, ad castra Madianitarum, ut intelligas me ea tibi tradere. Quòd si solus descendere vereris, descende unâ cum Phara famulo suo, ut audias quæ dicentur, ut ita confirmeris ad invadenda castra. *G.* Phara, descendamus clanculum in vallem, ut exploremus quid animi habeant hostes. *P.* Placet. *G.* Cave ne strepitum edas; hîc est via. *P.* Tace, tace, here. *G.* Quid est? *P.* Jam non procul absumus à castris. *G.* Sic habet, audio certantes: hîc sunt extremi armatorum; sed tace, nescio quis loquatur. *M.* Scin' tu quid ego somniaverim? *Al.* Sci-

am si dixeris. *M.* Panis hordeaceus videbatur mihi volveri
se cum strepitu per castra Madianitarum, qui tandem delatus
est ad tabernaculum; quod validâ vi impulsus, & labefactum,
à culmine dejecit. *Al.* Vis tibi certò interpreter? Ensis est
proculdubio Gedeonis, filii Joë Israelitæ, cui in
manum dedit Deus Madianitas unâ cum universis castris.
G. Audisti? *P.* Atque equidem libenter. *G.* Satis habeo
nostrâ est victoria: redeamus ad nostros. Habemus tibi
gratiam, Deus immortalis, qui nobis bene fortunes hoc
consilium. *P.* Non est dubium quin perierint Madianitæ.
O felicem noctem, & quovis etiam die clariorem! *G.*
Adeste viri, expergiscimini; vicinus Deus dat nobis castra
hostium. Sed audite diligenter quæ dicam. Distribuam
vos in tres classes; feretis singuli singulas tubas manu
testasque vacuas, & in testis tedas: sed videte ut imitemini
me. Cùm venero ad extrema castra, facitote ut videritis me
facientem; cùmque audieritis meam tubam, & eorum qui
erunt mecum, vos quoque repente colliditote testas; sumptis
isque manu levâ tedis, dextrâ tubis, clangitote, & magni
strepitus circum castra editote, simulque proclamato
tote, *Gladius Jehovæ & Gedeonis.* Audistisne? *M.* Audi
mus & meminerimus. *Nadanius.* Jam fere media nox est
ventum est ad ultimam partem castrorum: vos ambite castra
sed excitantur custodes, clangamus properè. *M.* Gladius Je
hovæ & Gedeonis. *J. Paan.* *G.* O Deum immortalem
quid video? Deus convertit ipsorum enses in ipsos: confon
diunt sese mutuis vulneribus. *M.* Ut cadunt crebri! Jam
bona pars interiit, ceteri mandant se fugæ. *G.* Fugiant, in
state viri, urgète, consequimini, sectamini; ut è tanto nu
mero nullus evadat.

Sent. *Christianum bellum (quod in Gedeonico adumbratum)*
à voluntariis, non coactis, gerundum est: præstat esse paucos
alacres, quam multos ignavos. Stulti duces milites numerant
sapientes ponderant.

J E P T H A. Judicum 11.

A R G U M E N T U M.

Jepthe persuadent senatores Israelitarum, ut se militi
ducem præbeat adversus Madianitas.

Senatores

*M*issi
ut

Ammon

bores præ

præstare

ternâ pr

ur non p

obis copia

minisse inj

us; tu re

ocentiam

ctus fueris

rem omn

us sit bon

tis me ad

mihi; obti

am, nos est

Sent. Pr

eri debent

Noemim

uamvis di

uondam n

Ostqua

cepim

um viru

hil est, q

obis, mea

de in dom

tis me cor

or ut vobi

me. Det

um utraq

injuges m

ne disjunc

Senatores Israelitarum, Jephtha.

Missi sumus ad te Jephtha, ab Israelitis, ut à te postulemus, ut præbeas te nobis ducem ad gerendum bellum contra Ammonitas. Scimus enim te esse eo corporis & animi robore præditum, eaque peritiâ belli, ut nemo hodie possit præstare melius. *J.* Enimvero vos exegistis me domo paternâ præ odio: cur nunc venitis ad me, rebus adversis? cur non potiùs retinivistis me, cum non egeritis, ut esset vobis copia mei, cum egeritis? *S.* Noli quæso, Jephtha, meminisse injuriæ. Si nos non rectè facimus, qui te expulerimus; tu rectè facies, si maleficium pensabis beneficio, & innocentiam tuam magis commendabis. Quod si nobiscum profectus fueris, & debellaveris Ammonitas, constituemus te principem omnium Galaaditarum. Atque ita fiet, ut tibi longè melius sit boni, quàm quanta fuit injuria. *J.* Ergo si revocaveritis me ad debellandos Ammonitas, & Jehova subegerit eos mihi; obtinebo principatum in vos? *S.* Contestamur Jehovam, nos esse facturos isto modo. *J.* Persuastis. Eamus. & magis sent. *Præstantes viri, licet eis in præsentia non egeas, retineri debent in casus futuros.*

R U T H A. Ruth 1.

A R G U M E N T U M.

Noemim ex Moabitica discedentem in Israeliticam tetram, quavis dissuadentem, comitatur præ ejus amore Rutha ejus quondam nurus.

Noemis, Rutha, & Orpha ejus nurus.

Postquam Deus cepit misericordiam sui populi, (ut accepimus) eumque levavit fame, quæ coegerat me, & meum virum & liberos, confugere huc ad Moabitas; jam nihil est, quod velim diutiùs agere in regione aliena. Sed vobis, meæ nurus charissimæ, censeo redeundum, suamque in domum patriam, postquam estis private viris. Jam vobis me comitate estis. Ite sanè, secundo Deo, quem precor ut vobis rependat pietatem, quâ usæ estis in mortuos, & in me. Det inquam vobis Jehova, ut nanciscamini quietem, cum utraque apud maritum. Amplectimini me, charissimæ conjuges meorum olim filiorum. *R.* Heu nos miseras! si hoc ne disjungemur à te? Ah non fiet, suavissima socrus; quin

quin ibimus tecum ad tuos populares. *M.* Nihil opus est meæ filiols: an putatis me adhuc utero edituram filios qui futuri sint vobis viri? Revertimini potius, meæ filiols Abite. Nam ego quidem grandior sum, quam ut sim apta viro. Sed fingite non abesse spem, meque tradi viro vel proximam noctem, filiosque gignere; an estis expectatura donec adoleverint? Poteritisne tam diu durare sine viris? Non ita, filiols; parendum est necessitati. Equidem valde angor vestro discessu, sed nolo repugnare urgenti Deo. *O.* Vera prædicas: melius est reverti. *N.* Si sapis amplectere me. *Vale mea quondam nurus. O.* Vale & tu mea quondam socra. *N.* Vides, Rutha, ut tua fratria repetat patriam, & Deos penates; Quid apud me hæres? Revertere unâ cum ea. Ne me urge de te relinquendâ. Nam quo tu cunque ibis ego ibo: ubi tu commoraberis, ego commorabor. Communis mihi tecum erit populus, communis Deus. Tecum unâ major, tecum unâ humabor; ita omnino statui. Atque ita mihi habeam Jehovah propitium, ut una mors est me à te separatura. *N.* Postquam ita animum obfirmasti, nolo improbius obistere tuo studio. Eamus sane, Deo bene fortunante.

Sent. *Beati qui Deum Deique populum anteponunt & parentibus & patrie: eos Deus largè remunerabitur.*

BOOZUS. Ruth 2.

ARGUMENTUM.

Boozus cômitem alloquitur Rutham spicas legentem, ejusque pietatem collaudat.

Boozus, Messores, Curator messis, Rutha.

Adest vobis Deus, messores. *M.* Et tibi bene omnia secundet. *B.* Quæ est ista puella, Curator, quam hic vides spicas legere? *C.* Moabitæ est, quæ huc secuta est Noemiam remigrantem ex agro Moabitarum. Ea rogavit, ut liceret sibi legere spicas post messores: id quod adhuc fecit à mane tam paulum manet domi. *B.* Audi filia, ne iveris in agrum aliam ad colligendas spicas, neve hinc abieris; sed hæres apud meas ancillas, & videto ut sequaris eas, in quæ cunque agrum ibunt messum. Ego vetabo, ne famuli mei tibi molesti. Quod si sities, petes potum ex iisdem vasculis quibus ipsi hauriunt. *R.* Quidnam est in me, quam

rem dignum
tum est
rum post
erraque
notum.
bi cum
lum tu t
tatem &
num meu
ancillar
Sent. P

*Boozus,
Ruthamque*

HEus
qui
voco aliq
anc porta
est, egétq
commod
Non facie
Partem su
at Noem
est mihi ut
præsentia
est enim co
Ego ve
à Rutha
one; ut
scites no
ac lege er
si vis r
hujus re
nea. Ego
cedere
res, hodi

rem digneris ita respicere me, cum sim peregrina? *B.* Per-
 tum est ad me, qualem tu te præstiteris erga tuam so-
 rum post obitum viri tui; utque relictæ, utroque parente,
 erræque patriâ, contuleris te ad populum tibi ante
 notum. Quod factum Jehova Deus Israelitarum rependet
 tibi cumulatissimo præmio, sub cujus quasi alarum præsi-
 lium tu te receperis. *R.* Agnosco tuam gratuitam benigni-
 tatem & misericordiam, qui tam comiter confirmes ani-
 mum meum consolando, cum tamen indigna sim, quæ vel
 ancillarum tuarum numerum veniam.

Sent. Pii favent piis; eisque benefaciunt.

DISCALCEATUS. Ruthæ 4.

A R G U M E N T U M.

*Boozus, recusante altero propinquo, emit bona Noemis,
 Ruthamque ducit uxorem.*

Boozus, Propinquus Ruthæ, Senatores.

H Eus tu qui hæc transis, ades dum, paucis te volo. *P.*
 Quidnam id est? *B.* Consiste hic paulisper, dum
 voco aliquot de senatoribus civitatis, qui transeunt per
 hanc portam, ut adsint nobis in hoc negotio: nam seria res
 est, egêtque testibus. Heus vos senatores, quaeso vos ut
 accommodetis huc nobis aliquantisper vestram operam.
 Non faciemus longius. *S.* Adsumus, dic quid velis? *B.*
 Partem fundi, qui fuit cognati nostri Elimelechi, venun-
 dat Noemis, reversa ex agro Moabitarum. Hanc rem visum
 est mihi ut tibi significarem; ut, si empturus es, emas in
 præsentia senatûs nostri: sin minus, indices mihi. Nemo
 est enim cognatus propinquior te, secundum quem ego sum.
P. Ego vero emam. *B.* Sed cum fundum emes a Noemi
 & Rutha Moabitide uxore demortui, emes eâ condi-
 tione, ut ipsam Rutham ducas in matrimonium, ut
 solcites nomen illius in ejus hæreditate. *P.* Non licet mihi
 hæc legem emere, ne corrumpam patrimonium meum. Eme-
 re, si vis meo loco: mihi quidem emere non licet. Atque
 in hujus rei testimonium accipe calceum meum de manu
 mea. Ego quemadmodum exui me hoc calceo, ita testor
 te cedere tibi meum jus in hac re. *B.* Vos senes & popu-
 lîs, hodie, mihi testes eritis, ut ego emam omnia bona
 Elime-

Elimelech, & Chilionis, & Mahalonis, à Noemi; utque mihi vendicem in matrimonium Rutham Moabitidem conjugem Mahalonis, ut consulam nomini demortui in ejus hereditate, nè ejus nomen tollatur ex ejus consanguinitate & patria. Vos hodie testes nuncupo. *S.* Testabimur. Exit Jehova, ut mulier ista, quæ intratura est tuam domum, tam sit fecunda quam fuerunt Rachel & Lia, quæ dux prole instruxerunt domum Israeliticam: utque egregium quid facias in Ephrata, & tibi nominis famam compares Bethlehemæ, fiatque domus tua similis domui Pharis, quem Judas sustulit ex Thamare, progenie tibi à Jehova datà ex puella.

Sert. Qui vult defuncti possessionem, habeat & viduam. Qui vult quod placet, habeat & quod displicet.

SAMPSON. Judicum 15.

ARGUMENTUM.

Sampson vincus, ad Palæstinos deductus, abruptis vinculis occidit maxillâ Asini mille viros.

Judæi, Sampson, Palæstini.

AN nescis Palæstinos habere imperium in nos? *S.* Scio. *J.* Cur ergo incendiisti segetes eorum, magno nostro malo. *S.* Par pari retuli. *J.* Atque huc venimus, ut te vincitum dedamus eis. *S.* Siquidem jurejurando confirmatis, vos non illaturos mihi manus violentas, vinciatis licet. *J.* Fidem damus. *S.* Agite, colligate, ducite, abducite quantum potestis. *P.* Euge, adducitur ille hostis nostre capitalis, qui immisit sceleratas faces in segetes nostras nunc nunc ulciscemur. Nunquam hodie effugies, Sampson, hic tibi finis adest vitæ. *S.* Agite vero, siquid animi habetis aggredimini vincitum: experiar tamen si quid habeo solitarum virium. *Euge.* *P.* Perimus, abruit vincula; sed invadamus undique; non evadet: Præstemus nos viros. *S.* Sed unde mihi telum? Ecce autem commodum sese offert hæc maxilla asini; hæc præbebit vicem clavæ. Pugnat viri pro virili. Sentietis qui vir sim. Hem tibi qui primus me lacessis primus perito. Et vos qui hîc tam dense conglobati estis, sentite quæ sint vires Sampsonis, qui vincitur inermis armatos. Heus, cogitas pugnare pedibus? Quæ fugitis? Hîc adest hostis, ne perдите victoriam. Tu quidem

utque
m con
jus h
tate &
t Jho
a sit su
struere
cias in
hema
sustuli

ic jacebis, tu quoq; adjungeris ei comes; dormite. Euge
ampson, quantam cadem fecisti! Maxillâ asini quantam
ragem edidi! Maxillâ asini prostravi mille viros.

Sent. *Qui Dei spiritu præditus est, invictus est, frustra que
stringitur. Deus sæpe vilissimis telis ulciscitur hostes suos.*

am. Qu

DIALOGORUM SACRORUM

am. Qu

LIBER SECUNDUS.

E L I S. I Sam. 3.

A R G U M E N T U M.

S. Scio

o nostre

te vin

onfirmat

is licet

bducit

s nocte

nostras

mpson

habetis

o solita

sed in

s viros

n sese of

Pugnate

qui pri

ense con

i vinci

s? Qu

quidem

Jehova Samueli prædicit, sese animadversurum in domum
elis sacerdotis, qui in filios suos non animadverterit.

Jehova, Samuel, Elis.

Amuel. S. Quid me vis? Accurram; adsum vocatus à te.

E. non vocavi; redi cubitum. S. Fiet. J. Samuel. S.

adsum Eli: nam vocasti me. E. Non te vocavi, fili: redi

cubitum. S. Faciam. J. Samuel. S. Adsum, nam vocasti

E. At at, nunc demum intelligo quid sit. Discede cubi-

um: quod si te vocaverit, respondeo, *Loquere Jehova, audio.*

Faciam. J. Samuel, Samuel. S. Loquere Domine, audio.

Ego sum quiddam facturus in Israelitis, quod quisquis

diverit, prorsus obstupescet. Sum enim aliquando importa-

rus in domum Elis omnia quæ decrevi, & rem ad exitum

educturus; esque ostensurus, me persecuturum culpam

us in ejus domum in perpetuum: qui, cum sciret filios

os malè audire, non animadverterit in eos. Quam ob

usam juro, hanc roxam nullo unquam vel sacrificio, vel

amine Elis posteritati remissum iri.

Sent. *Qui divinæ voci non est assuetus, eam interdum esse*

at hominis. Peccantes natos non punire, grave peccatum

Parentum, quamvis bonorum, indulgentia perdit natos.

Natos

Natos qui verè & sapienter amat, castigat; sed ne quibus iniuste, immodicève fiat.

SAULUS. 1 Regum 9.

ARGUMENTUM.

Saulus quærens asinas patris, it consultum Samuelem vatem & ab eo discit se futurum Regem.

Saulus, Puer, Puella, Samuel.

E Nimvero satis jam diu conquisivimus asinas, neque invenimus. Revertamur domum, puer; ne pater meus omissis asellis, sit sollicitus de nobis. *Puer.* Non censere redeundum esse, re insecta. Aiunt esse divinum quendam & gravem virum in proximo oppido, qui quicquid dicere futurum, evenit. Conveniamus eum, si forte indicet nobis id cuius causa venimus. *Saul.* Sed quid offeremus homini? Nam etiam pane exhaustæ sunt pecoræ nostræ, nec habemus quod dono demusei, & ire vacuos religio est. *Puer.* Tacere. Est mihi in præsentia quadrans sili argentei, quem dabo ei, ut indicet nobis quam viam insistamus. Olim inter Israelitas qui ibant consultum Deum, dicebant se ire videntem: nam qui hodie dicitur vates, olim vocabatur Videns. *Saul.* Recte mones, eamus. Ingressiendum est huiusmodi ascensu arduo. Sed video puellas, quæ exeunt aquatum ad eamus eas. Heus puellæ! An non hic est vates quidam? *Puel.* Est, & quidem incidetis in eum, si pergetis propere modo: nam hodie venit in oppidum, quia populus facturus est rem divinam in sacello. Simulac introieritis in oppidum, offendetis eum, antequam ascendat in sacellum epulaturus: populus enim non inibit epulas ante adventum eius; quoniam eius est consecrare sacrificium: postea epulantur invitati. Itaque ascendite; non est dubium, quod inventuri sitis eum. *S.* Habemus gratiam; ascendamus in oppidum. *Sam.* Video adolescentem huc venientem cum puero. Nimirum hic est, quem heri prædixit mihi Deus venturum ex regione Benjamitarum, ut eum unctio crearem imperatorem Hebræorum, ut eos vindicaret ab iniqua Palæstinarum. *S.* Amabo te, indica nobis domum vatem. *Sam.* Ego sum ille: conscendite ante me hunc collem: hoc epulabimini mecum; deinde dimittam vos manè, & indi-

vobis quicquid cogitatis in animis vestris. Quod attinet
 afinas perditas tertio abhinc die, tu nè esto anxius de
 ; repertæ sunt. Sed quorsum de asellis? Ad te veniamus.
 bes æstimare te esse columnam totius nostræ nationis, om-
 inque salutem positam esse in te, tuâque domo paternâ.
 Quid ais? In mène, qui genus refero ad Jeminem, ortus
 obscurissimâ familiâ Benjamitarum, quæ tribus est mini-
 Israelitarum? *Sam.* Concedamus modò in hospitium,
 us providebit cætera.

*Sent. Dens opera sua inopinabilibus occasionebus ad exitum
 ducit.*

S A M U E L. I Regum 12.

A R G U M E N T U M.

*Samuel jam senex innocentiam suam, & Dei in Israelitas
 eficia commemorat : eorumque peccatum reprehendit, qui
 m sibi depoposcerint, & impetrato divinitus tonitru eos ad
 scientiam cohortatur.*

Samuel, Israelite.

Nego vobis in omnibus obsecutus, regem creavi, dein-
 ceptus jam vobis præfuturum. Nam me quidem jam se-
 esse, indicio est canities. Mei liberi inter vos degunt, &
 vobis jam ab ineunte ætate præfui. Hic adsum, respon-
 mihi coram Jehovâ, & coram ejus uncto; si cujus bo-
 aut asinum sustuli; si cui injurius, aut violentus fui; si
 ququam præmium accepi, ut in ejus culpa conniverem;
 tus sum vobis reddere? *I.* Neque injurius in nos, aut im-
 anus fuisti, neque quicquam ab ullo accepisti. *S.* Testis
 odie apud vos, & Jehova & Jehovæ unctus, nihil ha-
 vos quod me accusetis. *I.* Planè. *S.* Adeste igitur; pla-
 vobiscum disputare, quanta Jehova, & Moïsis & Aaronis
 tor, & majorum vestrorum ex Ægypto reditus autor,
 in vos, tum in majores vestros beneficia contulerit.
 migrasset Jacobus in Ægyptum, invocatus à majoribus
 is Jehova, Moïsem misit & Aaronem qui illos ex Ægypto
 in hoc loco collocarunt. Postea ipsius oblitus emanci-
 Si seræ duci exercitus Hæforis, tum Palæstinis, & Moa-
 rum regi, à quibus bello vexati sunt. Deinde invocanti-
 is Jehovam, peccatumque confitentibus, quod eo relicto
 Baalim

Baalim & Astarotum coluissent; & auxilium contra hostes orantibus seque ei servituros pollicentibus: misit Jerobaalem & Bedanem, & Jephtham, & Samuelem; per quos ita vos a hostibus vestris undique vindicavit, ut in tuto essetis. Verò, cum videretis vos à Nabasso Ammonitarum rege invadi, postulastis à me, ut mutato rerum statu, a rege vobis regeretur, cum Jehovah Deum vestrum regem haberetis. Igitur ecce vobis regem, quem delegistis & efflagitastis: regem vobis præficit Jehova. Si Jehovah Deum vestrum reverentur, ei que servietis, & dicta audientes sine contumacia unà cum rege vestro parebitis, bene vobiscum agetur; minus, & vos, & regem vestrum Jehovah manus impetet. Jam verò agite, videte quantam rem Jehovah jam nunc in oculis vestris faciat. Tritici messis nunc est, quo tempore tonare aut pluere in his finibus non solet. At qui ego jam Jehovah exorabo, ut tonet atque pluat: ut intelligatis, vos in Jehovah gravem culpam commisisse, qui regem vobis poposcistis. Jehovah cœli terrarumque Deus, emitte nunc tonitruum & nimbium, ut hic populus suum peccatum agnoscat. *S.* Ut tonat! Ut pluit! Heu nos miseros! Supplica pro nobis Jehovah Deo tuo, ne pereamus; qui ad tot superiora nostrorum scelera hoc insuper adjecimus, ut regem nobis peteremus. *S.* Bono animo este. Vos quidem istà re graviter peccastis, veruntamen nolite à Jehovah deficere, sed eum toto peccato colite: nève desciscite ad vana ista, quæ neque juvare possunt, neque defendere; sunt enim vanissima. Neque enim destituet Jehovah populum suum, propter sui nominis gloriâ, postquam semel cepit vos sibi populum habere. Ego quoque, absit, ut Jehovah offendam, aut vobis supplicare, vósque decente & rectà viâ deducere, intermittam. Tantùm Jehovah metuite, eumque re & totà mente colite; videte enim quantam rem apud vos fecerit. Quòd si peccatis indulgebitis, & vos, & vester peribitis.

Sent. *Fusti homines (qualis fuit Samuel) nemini facere injuriam. Magna est hominum erga Deum ingratitude, toties tam fideliter à Deo defensi, tot beneficiis cumque tamen hominem regem sibi deposcant: digni sanè qui in*

anti regi serviant, quando clementem repudiant. Immensa Dei clementia, qui sic ingratos tamen non deserat. Multi valent apud Deum preces iustorum, qui etiam alieno tempore vel pluviam possint impetrare.

SORTILEGIUM. 1 Reg. 14.

A R G U M E N T U M.

Saulus Jonathanem filium suum vult occidi, propter gustam mel contra votum populi. Sed populus cum prohibet occidi.

Saulus, Populus, Jonathan.

HUc adeste omnes populi primates, dispicite & conquerite, cujus hodie culpa fiat, ut Deus roganti mihi orationem non reddat. Nam Jehovaham ego Opt. Max. Israelitarum conservatorem juro, si etiam Jonathan filius meus is erit, eum esse capite poenas daturum. Vos totus populus assistite isthinc, ego & Jonathan consistemus altrinsecus. *P.* libet, facito. *S.* Jehova, Deus Israelitarum, age severe. *P.* accantur sortes. Atat, nos petit sors: alter nostrum sit sortet. Sortiamur. Ohe Jonathan, sors indicat te. Indica mihi quidnam feceris. *J.* Gustavi paululum mellis de capite ejus baculi, quem in manu habebam: quod tu, insciente mihi, fieri vetueras. Hoccine mihi capitale esse æquum est? *S.* juro, te moriturum Jonathan. *P.* Ergo morietur Jonathan qui tam præclaram victoriam peperit Israelitis? Equaquam, per Jehovaham immortalem ne pilum quidem mittet, qui hodie Deum sui facti adiutorem habuerit.

Sent. In hac vitâ unius peccatum luunt interdum multi, sicut sunt unum quasi corpus, cujus membrorum omnium est una conjunctio atque cognatio, ut sit eorum consensus tum in bonum tum voluptatum. Sed in altera vita, in qua punientur singuli, sui quisque, non alieni peccati poenas dabit.

O B E D I E N T I A. 1 Reg. 15.

A R G U M E N T U M.

Samuel, Saulum reprehendit, qui Amalechitas clementius, quam Jehova præceperat, ultus fuerit.

Saulus, Samuel.

Jehovam tibi propitium precor. Feci jussum Jehovæ. *Sam.* Quem ergo balatum & mugitum audio? *Saul.* Oves sunt, capræ, & boves, quæ ex Amalechitis abegimus. Nam ab

D

horum

horum pecorum optimis quibusque necandis abstinere milites, ut Jehovæ Deo tuo sacrificium fieret. Reliqua fundim excidimus. *Sam.* Licetne mihi, quod bonâ tuâ veniat, tibi significare quid mihi Jehova hæc nocte dixerit. *Saul.* Licet. *Sam.* Nonne, cum vel te iudice parvus fuerim nunc Princeps es tribuum Israelitarum, unctus à Jehova Rex eorum? A quo cum in hanc expeditionem missus, iussusque sceleratos Amalechitas excindere, & bello ad internecionem persequi; cur ei dicto audiens non fuisti? Sed ad prædam, vetante Jehovâ, convertisti? *Saul.* Imò Jehova parui, expeditionemque, ad quam ab eo sum missus, contempsisti & deletis Amalechitis, Agagum eorum regem abdidisti. Tantum, milites de manubiis pecora, bovesque, devotorum primitias, desumpserunt, quæ Jehovæ Deo tuo immolarentur apud Galgala. *Sam.* Quasi vero Jehovæ tam parve ceant hostiæ & sacrificia, quam ejus dicto audientem esse. Scito obedientiam præstantiorem esse sacrificio, & obtemperationem adipe arietum. Nam non parendi peccatum perinde est ac magia: & contumacem esse, eadem in cuius ponitur, ac simulacri colam esse: & quia Jehovæ mandatum repudiasti, ipse te vicissim regno exiget. *Saul.* Pecavi, qui contra Jehovæ iussum, contraque tua dicta fecerim, milites veritus, eisque obsecutus. Sed da mihi, quæso, hanc veniam, ut tecum revertare; ut Jehovam adorem. *Sam.* Non revertar tecum, qui Jehovæ mandatum aspernatus sis, idcirco ab eo abdicatus es regno Israelitarum. Vale. *Saul.* non patiar te abire, ut non me comiteris. *Sam.* Quomodo me retines? Ah! rupisti meum pallium: & Jehova hodie Israelitarum regnum à te abruptit, idque alio te meliori tradit. Neque vero fallat Israelitarum triumphator, neque factum mutabit: non enim homo est, factum mutet. *Saul.* Fateor peccatum à me esse. Sed concede mihi nunc honorem apud senatores meorum populum, apudque Israelitas, ut tecum redeas Jehovam Deum tuum adoraturo. *Sam.* Agè, agè, præi, sequar.

Sent. Nihil placet Deo, quod ejus præcepto contrarium etiam si bono aliquo animo fiat: debet enim homo Deo (servus hero, aut filius patri) servire: non suo, sed illius bitrio.

GOLIATHUS. 1 Sam. 17.

A R G U M E N T U M.

David à Saulo impetrat, ut liceat cum Goliatho pugnare, & cum eum fundâ & pedo aggressus occidit.

David, Eliabus, Goliathus, Israelita quidam, alius

Israelita, Nuntius, Saulus.

Alvete, mei fratres optimi. E. Deus det quæ velis, geramane lepidissime. Ut valet pater? D. Optime, gratiam; meque milit ut viserem quid ageretur, vobisque afferam placentiam & decem panes, & tesseram vestram accipiam. Dedit etiam mihi decem caseos, ad centurionem. Sed tam ego vocem audio? G. Quid opus est vos exire ad prælium micandum nobiscum? Ego sum Palæstinus, vos estis cliques Sauli. Deligite ex vobis aliquem qui conferat manus eum: qui si superaverit me prælio, & interemerit, nos servemus vobis: sin ego vicero, vos nobis servietis. Quando ego hodie ignominiam afficio instructos in aciem Israelitum? Date mihi virum quicum contendam singulari certamine. D. Quis est importunus iste, & turgidus Gygas, qui contempere despicit nos præ se? Cujus vocem & aspectum contremiscunt omnes & refugiunt? Is. Nescio quis est, nam in nostram perniciem & dedecus; cum quo nemo audeat conferere manum: adeo ingens est, & terribilis. D. Quid ergo præmii feret, qui sustulerit eum de medio, & aboleverit hoc tantum probum Israelitarum? Is. Quis est impurus iste Palæstinus, qui innotuit tantam notam ignominie castris Dei immortalis? Si quis eum dejecerit, Rex eum valde ditabit, locabitque ei uxorem suam; donabitque immunitate perpetuam ejus paternam. E. Cur venisti huc, improbe puer? Aut cur deseruisti pauculas illas oviculas in saltu? Ego non timor temeritatem, audaciamque tuam. Mirum, ni venisti ad prælium. D. Quid ego commisi? An non erat illud cur venirem? Sed adibo alios. Heus tu, quo præmio daret rex eum, qui occiderit immanem illum Palæstinum? Is. Maximo. D. Quonam? Is. Ornabit eum maximis divitiis & opibus, committetque ei natam suam uxorem, & liberabit domum ejus paternam in perpetuum. D. Condignum

sanè præmium & regale. Equidem aûsim aggredi hominem
nescio quomodo gestit animus, indignaturque tantum licet
cuiquam in populum Dei. Hæccine ut patiar? Impune ergo
nefanda illa probra evomuerit in sacram gentem? Mori mihi
malim. *N.* Adolescentule, jubet rex ut venias ad se. *D.*
Nihil est quod faciam libentiùs. Eamus. O si fiat mihi
potestas pugnandi cum eo, quantum bellum confecero! *N.*
potiùs quantum bellum confecerit *DEUS*, uno occiso. *N.*
Adduco tibi hîc adolescentulum, Rex, quem jussisti accere
Saul. Quid audio, David? Tûne dixisti te audere in *Palestinum*
illum portentosum, qui perterrefacit totas nostras
acies? *D.* Bono animo es, O Rex: ne despondeat quisquam
animum: vos spectabitis; ego ipse subibo hoc certamen
& congregiar cum *Palestino*. *S.* Vide quid dicas, David.
Non possis pugnare cum eo, adolescentulus & rudis be-
cum viro robustissimo, & in armis exercitatissimo jam
à puero. *D.* Nihil facio neque vires, neque usum arma-
rum ejus, habeo longè aliam rationem certandi. Audet
quid dicam. Cum aliquando pascere oves patris mei, una
cum urso invasisse gregem, ovemque corripuit. Eum
consecutus cæcidi, eripuique ovem e faucibus ejus. Tunc
ursus in me irruere; ego vero prehensum rostro ad terram
affligere, & caderè. Atque ita occidi & leonem & ursum.
Non dubito quin idem exitus manet nefarium hunc &
terribilissimum hostem, qui audeat proscindere convitiis ex-
tremum Dei immortalis. *Jehova* qui defendit me à leone & urso
idem defendet etiam à *Palestino* isto. *Saul*. Quando tamen
fiduciâ es, per me licet descendas in certamen. Adsit
Deus. Veruntamen es armandus. Volo accommodare
mea ipsius arma. *D.* Nunquam equidem arma tuli. Sed
iam periculum, si possum uti. Hæc lorica valde me gra-
vitas quoque premit caput, etiam caligæ sunt duplo ma-
gius quam pro meis pedibus; nec ensis admodum decet me
latus; videorque magis alligatus ensi, quam ensis mihi. *N.*
non possum ingredi cum his impedimentis. Apage
arma, non sum assuetus his ferendis. Malo ferre nota
pedum, dico, & fundum, unâ cum his quinque levibus
cibus, quos geram in sacculo. Bene spera, rex; cernere

hodie victorem redeuntem cum exuviis hominis ferocissimi.
 Ita faxit Deus. *G.* Videóne ego hominem venire ad me?
 Tandem habeo quicum certem. Sed quæ, malum, intempe-
 rit agitant Israelitas? Quis misit nobis hunc pulchellum pu-
 erum rubicundum? Heus puer, méne putas canem, qui
 cogites pugnare pedo; ut te dii dæque omnes, quantum est,
 perdant? Accede ad me sodes, ut jam propinem te dilanian-
 am & comedendum volucris & bestiis. *D.* Tu quidem
 horris me, fretus gladio, & hastali, & scuto, ego verò ag-
 redior te, armatus solo nomine Jehovæ armipotentis, Dei
 oppiarum Israelitarum, in quas tu hodie contulisti omnia
 maledicta. Hodie Deus conclusit te in manum meam, ut te
 ejiciam, abscindámque tuum caput, & pascam volucres &
 bestias non tantum tuo cadavere, sed etiam omnium qui mi-
 rant in vestro exercitu, ut sciant omnes mortales, eum
 nemum esse Deum, quem Israelitæ agnoscunt & reveren-
 tur: discátque omnis hæc manus spectatrix, Jehovaham non
 habere ensen aut hastam in vincendo, cujus sit unius ge-
 nere bella, quisque tradiderit vos nobis in manus. *G.* Proh
 Jupiter! egóne ut hodie hæc audiverim, idque à puero? At
 Deus perdat, nili te jam discerpo his unguibus. *D.* Quin
 ergo, si quid potes; interim excipe hunc lapidem recta in
 me. Ohe Goliathe, corruis qui modò stabas tam firmè?
 Ego te contundam usque hoc pedo. Hem tibi. Nunc ist-
 us jaces prostratus manu pueri, qui modò solo aspectu vi-
 ces & cælum armis territabas. Hic te puer jugulat tuo ipsius
 gladio, caputque tuum horrendum præfigit tuæ hastæ, quod
 contemnet exercitui.

Sent. Nemo vel tam vir est, quin facile vincatur abs quo-
 adverso Deo; vel tam puer, quin facile vincat quemvis,
 adversus Deo. Dei est victoria: & credenti nihil arduum.

JONATHAN. 1 Reg. 20.

ARGUMENTUM.

David & Jonathan inter sese rationem ineunt, quâ re-
 ferre David queat, quis sit Sauli erga ipsum animus; &
 ut inter sese in perpetuum paciscuntur.

David, Jonathan.

D 3

Quodnam

Quodnam esse potest meum tantum in tuum patrem per-
 catum, Jonathan, ut me quærat ad necem? *J.* Ad necem
 vero? Non est credibile, nam tanta me res non lateret
 quippe cum meus pater nullam rem tantam, tantulamve
 faciat, quam non mecum communicet, nedum ut hoc me
 celet. Non est ita. *D.* At scit ut me habeas intimum: ideo
 hoc te fortasse celat, nè ægre feras. Crede mihi, nil tam
 certum est, quam me in summo vitæ discrimine versari. *J.*
 Ecquid ergo me tibi hæc in re commodare posse arbitraris?
D. Cras, ut tute scis, agitur primus dies mensis, quo ego di-
 soleo cum rege accumbere. Rure latebo, te sciente, usque ad
 vesperum tertii abhinc diei. Quod si me requireret, dices, tu
 permissu, excurrisse Bethlehemum in meam patriam, ad sa-
 crificium Gentilium, quod universi anniversarium faci-
 tamus. Si laudabit, salvus sum: sin succensebit, scito eum nun-
 quam ad saniorem mentem reversurum. Sed dabis hanc ve-
 niam mihi, quem religiosissimo fœdere in familiaritatem
 recepisti, ut, si commerui, tu me interficias potius quam tu
 patri dedas. *J.* Deus meliora. Imò si sensero eum obstinatè
 animo in tuam ferri perniciem, admonebo te. *D.* Sed qui
 mihi referet, utrum tibi asperius responderit? *J.* Exeame
 sub dium. Ita mihi benefaciat Jehova Deus Israelitarum
 hujus cœli quod vides conditor & habitator, mi David
 ut ego cras aut perendie scrutabor, quid animi habeat
 meus pater: quem si intellexero bene esse in te animatum
 mittam qui faciat te certiore: sin autem tibi malum
 cogitare; id quoque tibi indicabo, ut me autore abeas sa-
 lus, adsitque tibi Jehova, ut adfuit meo patri. Hæc ego me
 facturum, testor Deum. Quod si fallam, tum Jonathan
 numen iratum sit. Quod si tum, cum tui hostes omnes De-
 nutu fuerint e medio sublatis, ego jam non ero in vivis, ut
 tuâ misericordiâ salutem meam invicem custodire possis
 at certè meæ in posterum familiæ & generi eam non deneg-
 abis. Itaque nunc iterum in eo fœdus, non solum tecum me
 nomine, sed etiam cum tuâ domo nomine posterorum
 tibi quæ juro, mi David, quem amo ex animo, facturum
 me ut dixi. Sed accipe rationem. Cras, quod novilunium
 celebratur, tu desideraberis: nam tua sessio vacabit
 Descende

Descende

descendes autem ad summum ter, tribus diebus, in locum
ibi commodè lateas, quocunque die negotium hoc fiet:
et tuque post saxum Oselem. Ego, re facta, veniam eo, & ad
spidis latus tres sagittas jaculabor, collimans ad scopum.
Deinde puerum ad eas petendas mittam: cui si dixerò eas
ecce citra ipsum, venias licebit, tua res erit in tuto, testor
eum immortalem; sin autem ultra; abito sanè, Deo
volente. Ac quos inter nos sermones contulimus, Jehova
testis eorum tellis certissimus.

Sent. *Bonorum indivulsa est amicitia: estque arctior
quam sanguinis conjunctio.*

NOVILUNIUM. 1 Reg. 20.

ARGUMENTUM.

Sauls filium suum Jonathanem, propter ejus cum Davide
amicitiam, jaculo transfigere conatur.

Saulus, Jonathan.

UR non venit Isai filius ad cibum capiendum, neque
heri, neque hodie? Jo. Petiit à me veniam concedendi
Bethlehemum: futurum enim sacrificium Gentilium in eo
spido, ad quod adesse jussus esset à fratre suo: Itaque
agnopere oravit, ut si sibi vellem gratissimum facere,
cerem eò se conferendi, fratresque visendi potestatem.
Ecce causa est quamobrem ad regiam mensam non venerit.
O improbræ & contumacis scæminæ progenies! quasi ego
sciam te Isai nati percupidum esse, ad tuum quidem &
parentis dedecus atque ignominiam. Nam quamdiu
vet in terris Isai filius, nunquam tu firmum regnum
cebis. Quare cura ut ad me sitatur: nam morte dignas
est. J. Cur ita tandem? Quid commisit? S. Docebo te hoc
quid commiserit. J. At ego hinc effugiam. O rem
dignam! actum est de Davide nisi aufergit.

Sent. *Impii piorum amicitiam ferre non possunt. Injustis
nil est intolerabilius justitiâ.*

ACHIMELECHUS. 1 Reg. 21.

ARGUMENTUM.

David fugiens Saulum, ab Achimelecho sacerdote panem
etque impetrat, sese ad regium quoddam negotium ex
vacabundis regis mandato proficisci simulans.

Descende D 4 Achimelecho.

Achimelechus sacerdos, David.

Quid est quod solus sis, nullo comitatu? *D.* Rex mihi quoddam negotium mandavit; quod negotium ne quomodo omnino mortalium rescisceret, néve quò mitteret, præcepit. Eam ob rem famulis certum quendam locum assignavi. Quare si habes quinque panes, trade mihi; aut quot habes. Panem profanum non habeo, sed sacrum habeo, si modò tui famuli à mulieribus abstinerint. *D.* Cum mulieribus nihil nobis res fuit hunc jam tertium diem, ex quo profectus sum, suntque corpora meorum famulorum casta. Quòd si fortitum, cum profecti sunt, fuerant cum uxoribus, atque ipsorum corpora pura non habeant: aut hodie quidem, antequam sacris panibus vescantur, puri erunt; quoniam hic dies tertius est, quod spatium lustrationi tribuitur in nostra lege. Igitur accipe panem sacrum. Nam nullum habeo præter hæc apposititios panes, è conspectu Jehovæ sublatos, summi statim in eorum locum recentibus. *D.* Habésne hîc præter ullam hastam aut ensen? nam neque hastam neque ensen ceceperam, adeò me regis mandatum urgebat. *A.* Hic est ensis Goliath Palæstini, à te in valle quercus occisi, involutus panno Ephodum, Eum tu si vis, capias licet: nam alius nullus est. *D.* Nullus est isto melior: trade eum mihi.

Sent. In periculis interdum simulârunt sancti homines. Lex est facta propter hominem, non homo propter legem; David urgente necessitate panes sacros insons comedit, quamvis non esset sacerdos, & solis sacerdotibus vesci per legem liceret.

DOEGUS. 1 Regum 22.

ARGUMENTUM.

Saulus injustè curat occidendos Jehovæ sacerdotes, qui Davidem non indicaverint.

Saulus, Achimelechus, Doegus.

Audi Achitobi nate. *A.* Adsum domine. *S.* Cur in conjurâti, cum Isæi nato: cui & cibaria & enses disti, & pro quo Deum consuluisti? Quæ insidiæ mihi me festo parantur? *A.* Ecquis autem est ex tuis omnibus confidus atque David? Regis gener, tuo jussu profectus, & apud te maximâ dignitate habitus? An nunc primum oraculum ejus nomine sum percontatus? Absit à me omne scelus.

celus: cave ne mihi, aut omnino mee paternæ familiæ, ul-
 tim in hac re crimen imponas; nam istius totius negotii sum
 plane ignarus. *S.* Morieris, Achimèleche, unâ cum totâ tuâ
 paternâ familiâ. Agite mei cursores, circundate, & occidite
 nos Jehovæ sacerdotes: nam Davidis partes tuentur, scie-
 bantque profugum esse, neque me certiorém fecerunt. Quid
 habitatis? Quæ vos religio impedit? Cur & vos mihi non
 pareris? Age Doege, circumveni eos tu, & interfice. *D.* Fier.
Sent. Impius princeps sanguinarius est, & suspitioni iraque
 sua magis credit & obsequitur, quàm veritati. Miserum est
 cum iudice negotium habere, qui veram causæ dictionem non
 admittit.

DAVID LATITANS. 1 Regum 24.

A R G U M E N T U M.

*David Saulum solum nactus in antro, ejus penulæ oram
 absindit: deinde digressus, aliâ vece apud eum innocentiam
 suam testatur, & Saulus suam injustitiam confitetur.*

Comites Davidis, David, Saulus.

ATat desceat Saulus in hoc antrum, ad parendum ne-
 cessitati. Dies advenit, David, quo die tibi Jehova pro-
 misit se tibi traditurum tuum hostem in potestatem, ut eo
 utaris ad tuum arbitrium. *D.* Tacete tacete, obrepam ad eum
 pedetentim à tergo, dum ventrem exonerat. *C.* Quid facit?
 non eum interficit? O hominem insanum, qui tantam, tam
 subito oblatam occasionem ulciscendi hostis non arripiat?
D. Ah, toto animo commoveor, posteaquam oram ejus pe-
 nulæ absidi. Avertat Jehova, ut hoc ejus uncto Domino
 meo faciam, & ei manus asseram: vel hoc solo nomine, quòd
 Jehovæ unctus est. *C.* Tu nimium religiosus es. Nos ipsi
 faciemus non ita cunctanter. *D.* Nolite Dei munus usurpa-
 re: regem non fecistis, regem nè delete. Eiusdem est abole-
 re, qui creavit. Sinite eum. Jam exit, ego eum subsequar.
Heus domine rex. S. Ecquis me revocat? *D.* Cur fidem ha-
 bes dictis eorum, qui dicunt Davidem tibi malum moliri?
*Vides profectò oculis tuis, ut hodie Jehova, in spelunca, tui
 mihi fecerit potestatem: nec defuit qui me in tuam necem
 cohortaretur: sed peperci tibi, méque negavi manus alla-
 turum Domino meo, qui esset unctus Jehovæ. Sed vide,*
 pater,

pater, vide tua penulæ extremum in manu mea: quod cum absciderim, neque te interfecerim, cognosce & intellige nullum me scelus commisisse, nullum contra te facinus admisisse dignum quamobrem meæ vitæ insidias tenderes. Suscipia hanc Jehova causam, teque mihi sine meâ opera ulciscatur. Vetus est Proverbium, A scelerato prodibit scelus. Te quidem meâ manu non ulciscar. Cui tandem instat rex Israelitarum. Quem tu persequeris? Canem mortuum, pulicem. Jehovah precor ut hujus sibi causæ judicium suscipiat, measq; partes defendens, tuas in me injurias persequatur. S. Tuamne egro vocem audio, David fili? Hei mihi! tu æquum & bonum habes, qui mihi bonum pro malo rependeris; id quod factum hodie ostendisti, cum mihi (quem in tuam manum Jehovah concluderat) mortem non intuleris. Nam quotusquisque est qui hostem suum nactus, indemnæm dimittat? Sed te pro isto tuo hodierno in me facto, Jehovah condigno præmio remuneretur. Ego quidem scio te regem futurum, & regnum Israelitas obtenturum. Quare jura mihi per Jehovaham, te meam stirpem post meum interitum non esse excisurum, meique nominis memoriam de meâ familiâ deleturum. D. Juro.

Sent. *Injusti calumniatoribus facillimè credunt. Injusti malum pro bono; justî contrâ, bonum pro malo reddunt: Deus utrosque tandem pro meritis remuneratur.*

ABIGAIL. 1 Regum 25.

ARGUMENTUM.

Missi ad Nabalem famuli Davidis ad petenda cibaria repudiantur ab eo. Quo audito, uxor Nabal's Abigail munera Davidi obviâ ferre properat, & ei obviâ facta, ejus in Nabalem iram pacat.

Famuli Davidis, Nabal, Puer, Abigail, David.

David Isæi filius te, Nabal, tuamque domum tuâque omnia plurimâ salute impertit. Is quia audivit ut tonitruum ovium facias, misit nos ad te rogatum, ut (si cum tuis pastoribus non solum sine ullo maleficio aut injuriâ, verum etiam cum magno beneficio sumus versati, ita ut eos ab omni jactura tutos præstiterimus quamdiu fuerunt in Carmelo. Cujus nobis rei tui famuli testes esse possunt) benigne nobis facias, hoc præsertim tam fausto die; & quæ commodè poteris

eris, des cibaria ad ipsius Davidis, (tui propè diximus
 ejusque comitum famem propellendam. *N.* Quis est
 David? Quis est iste Isai filius? Inne est ad quem hodie
 vi passim à dominis transfugunt? Scilicet, ego cibum
 tionemque meam, & quæ mactavi ad alendos meos ton-
 res, dem hominibus mihi prorsus ignotis? *F.* Aliunde
 his prospiciamus: nam hinc quidem nihil auferemus, ut
 in affectum video. Redeamus ad Davidem. *P.* Meus
 minus consulit sibi pessimè. Eo narratum omnem rem
 ra, ut caveat. Hera, nunc, si quando, tuà est opus
 ugentià. *A.* Nunquid malum recens ortum est? *P.* Et
 idem maximum. Missi a Davide nuntii è deserto ad he-
 in nostrum, ut aliquid hinc per humanitatem auferant,
 pudiat ab eo sunt; & tamen illos experti sumus viros
 nè probos, nullà unquam contumelià aut damno affecti,
 andia sumus inter eos rusticati. Quin pro muro nobis
 res dièsque fuerunt, donec versati cum eis sumus
 cendo pecudes. Proinde dispice tu diligenter quid
 tura sis; alioquin actum est de domino nostro &
 ta ejus familia. Nam ipsum quidem convenire, homi-
 m proligatissimum ac perditissimum, stultitiæ sit. *A.* Fa-
 ali, capite propere omnia hæc quæ vobis tradam: quæ im-
 sita asinis feretis ante. Ego jam subsequar. Huc mihi pro-
 ra asinum. Quam male metuo, ne mei viri stultitiam
 amus! O hominem insanum, qui pro nihilo habuerit eum
 minem in se irritare, à quo maxime potest & juvari
 nico, & lædi infenso! Sed video ipsum Davidem ad-
 rso colle descendentem. Nescio quid iratus loquitur cum
 is. *D.* Næ ego frustra conservavi omnia quæ habet iste
 desertis, ita ut nihil omnino de suo deperdiderit. & red-
 dit mihi malum pro bono? At ita perdat Deus hostes
 Davidis, ut ei ante crastinum manè nihil prorsus reliquū
 iam. *A.* Obsecro te, Domine, tibi ad pedes suppliciter ja-
 as, ut bonà me venià audias. Vide, mi David, nè homi-
 m despiciatissimum Nabalem dignum judices, in quem
 m veritas: qui sicut nomine, ita re ipsà stultus est. Nam
 o quidem, cujus est culpam præstare, missos à te juvenes
 m videram, neque enim scivissem abire vacuos: sed vides
 profecto,

profecdo, Vir clarissime, (neque enim dubitari potest) te à Deo immortalì abstergeri à sanguine faciendo in tuis inimicis per te metipsum persequendis: cùm ipse Nabal is infamia ejusmodi sit ipsa per se supplicium, ut non aliud tuis hostibus & invidis imprecandum esse videatur. Quare æquo animo patere hoc munusculum, quod tibi hîc afferro juvenibus tibi merentibus dari auferendum, & mihi hanc noxam remitte. Si tuas tibi fortunas, bella divina gerenti in tuto constituat Deus; & te in omni vita omni malo prohibeat. Ac si quis tibi infestus, & tuæ necis cupidus exultat precor Deum ut, te semper incolumi, & fortissimè consistente tuus hostis variis jactatus procellis dispereat. Jam verò cùm præclara Dei promissa consecutus, Israelitarum dux fueris constitutus, tanta tua felicitas, nullà quasi labefactabitur labe conscientia, quâ necesse esset tuam letitiam contaminari, recordatione effusi sanguinis & supplicii ob privatam injuriam sumpti. Deus faciet tibi meliora; memineris quicquid aliquando mei. *D.* Gratias ago Jehovæ, Deo Israelitarum qui te mihi hodie miserit obviam: nec non tibi, quæ me tuâ oratione à cæde & vindictâ injuriæ in me commissæ avocâris. Nam Deum immortalem testor, qui me tibi malefacere prohibet, nisi tu mihi occurrere properavisses, Nabalem ante diluculum fortunis omnibus funditus evertissem. Verùm ejus culpam tibi condono, tuâque munera gratæ animo accipio. Abi sanè domum salva.

Sent. Irritare potentiorẽ, vesania est; bonum malo persuadere, scelus. Iratum potentiorẽ muneribus verbisq; pacare sapientia est.

ABISÆUS. 1 Reg. 26.

ARGUMENTUM.

David noctu clam in Sauli castra digressus, ejus dormientem hastam, marellamque surripit. Deinde digressus, illinc procul clamore eum excitat, suamque innocentiam iterum testatur, & calumniatores invebens: & ille iniquitatem suam iterum confitetur.

David, Abisæus, Abner, Saulus.

Uter vestrum descendet mecum in castra ad Saulum? *A.* Ego. *D.* Eamus sensim & pedetentim per noctem cùm dormiunt hostes. En omnes sunt oppressi altissimis somn

somno. *A.* David, David. *D.* Quid est? *A.* Hic stertit Saulus
 in tentorio, hastâ humi ad caput ejus defixâ. Abner & reliqui
 circum eum jacent; nimirum tibi Deus facit tui
 hostis potestatem. Vis ergo ut eum ego hastâ configam ad
 terram uno ictu non repetenda? *D.* Noli eum perimere.
 Quis enim adferat manum ei quem Deus unctiōe creavit
 regem, quin obliget se nefario scelere? aut Deus eum perdat
 oportet, aut dies ei fatalis veniat, aut in prælio cadat.
 Certè meam manum à rege creato divinitus avertat Deus.
 Sed cape hastam ejus & matellam: abeamus. *Abis.* Deus
 bone, ut altè sopiti sunt! Nullus omnino expergiscitur.
D. Non sine numine hæc fiunt. Conscendamus montem.
 Volo ego de summo cacumine clamare Saulum, & ei
 ostendere me non minùs fidum, quàm quemvis eorum,
 quibus stipatoribus utitur. Satis jam procul absumus ab
 eis, ne repentino eorum adventu possimus opprimi.
 Heus Saule, heus stipatores Sauli, heus Abner; non mihi
 respondes? Heus, te appello, Abner. *Abn.* Quis tu es qui
 clamas regem? *D.* Næ tu es vir eximius, & dignus qui
 inter Israelitas principatum teneas. Itâne verò regem do-
 minum custodias, ut ad eum necandum miles quidam mo-
 do introierit tentorium? Haud egregium sanè istud fecisti?
 Per Deum immortalem, vos estis digni supplicio capitali
 qui tam male custodiatis dominum vestrum, regem à Deo
 constitutum. Quæso, vide ubi sit hasta, & matella regis,
 quæ erat prope caput ejus. *S.* Estne ista tua vox, fili Da-
 vid? *D.* Mea, O mi Rex, & Domine. Sed cur tandem per-
 sequeris servum tuum? aut quid feci, aut commisi? Verun-
 tamen ne gravare paulisper audire me loquentem. Si
 Deus te mihi infellum reddit, precor eum tibi propitium:
 in homines sunt, execrabiles sunt in conspectu Jehovæ, de
 quibus me hodie patrimonio deturbant, quantum est in
 oculis, & ad cultum deorum peregrinorum impellunt. Sed
 non sinet Jehova terram meo sanguine funestari, quam-
 vis Israelitarum Rex occupatus sit in persequendo pulce,
 ut ita dicam) ut si perdicem per montes persequatur. *S.*
 Peccavi, revertere, David fili. Jam enim tibi non male
 acciam, qui ita abstinueris te meâ nece. Erravi nimis quàm
 impru-

Imprudenter, fatcor. *D.* Hic depono hastam tuam, eam per-
tito aliquis juvenum: ceterum Deus remuneretur quemque
ut dignus meritisque est. Te quidem hodie tradit mihi
manum, sed continui me a nece regis. Ergo quemadmodum
tuam ego salutem charam habui; sic ille habiturus e-
meam, meque hostili manu liberaturus. *S.* Macte virtute
David filii, haud dubie conata perficies.

Sent. *Brjstijjaste, & injusti injustè, facere perseverant.*
Calumniatores, tamersi urisque nocent, tamen revera per-
ei flores sunt. isiquei eorum calumniis credunt, quam iis qui
calumniantur.

P. HOEBAS. 1. Regum 28.

ARGUMENTUM.

Phœbas Saulo Samuelem elicit ab inferis, & ab eo Saulo
futurum exitum suum cognoscit.

Saulus, Phœbas, Samuel, Famuli.

Phœbas, redde mihi oraculum Phœbi, & excie quem d-
cam tibi. *P.* At tu scis, ut exterminaverit Saulus ex ha-
terra Phœbadas & divinos; cur me in tantum capitis per-
culum adducere vis? *Saul.* Jehovah Deum immortalem ju-
ro, hanc tibi rem fraudi non futuram. *P.* Ecquem vis tibi
excitem? *Saul.* Samuelem. *P.* Piet: heu me miseram! di-
perii; tu Saulus es, & me indigne decepisti. *Saul.* Ne for-
mida. Sed quid vides? *P.* Video augustam quandam & pla-
ne divinam personam e terra ascendentem. *Saul.* Quae e-
specie? *P.* Vir est senex, indutus pallium. *Saul.* Samuelem
præbebo ei honorem. *Sam.* Quamobrem me elicitendo in-
quietas, Saule? *Saul.* Magnis premor angustiis: Palæsti-
me bello petunt; Deus averfatur, nec jam respondet, neque
per vates, neque per somnia: hanc ob causam accivi te
ut me doceas quid mihi sit faciendum? *Sam.* Cur ergo non
consulis, si ipse Jehova tibi non modo non favet, sed etiam
adversatur? Faciet ille quidem, quod elocutus est voce mea
tibi que extorquebit regnum de manu, quod tradet alteri
videlicet Davidi; quia non obtemperasti eis in ulciscendis
malechitis, quibus insensus erat; eam ob rem ita sine dubio
te accipiet. Quinetiam addicet tecum Israelitas Palæstini
& cras tu tuque liberi eritis una mecum: castra etiam Isra-

litaru

arum tradet Palæstinis. *Saul.* Eheu! *P.* Perii misera,
 rruit. Saule, Saule, quæso te, obsequere mihi, cape cibum,
 tu scis ut sim tibi morigerata, & caput meum summo peri-
 clo objecerim, ut exsequeretur tua jussa. Agedam, præbe te
 mihi facilem vicissim, & vescere cibo, quem tibi apponam, ut
 creatis viribus aggrediaris iter. *Saul.* Non edam. *F.* Quare?
 mo verò edes. *P.* Jus oramus. *Saul.* Quando tantopere
 getis, fiat. *P.* Agedum, surge, & retumbe in hoc lectulo
 um ego vobis macto vitulum altilem quem habeo domi,
 bigoque farinam ex qua conficiam panes subcineritis.
 Sent. *Qui Deum deseruerunt, tandem deferuntur à Deo.*
deserti à Deo confugiunt ad eum, à quo antè abhorruerant,
abolum; à quo nihil nec cognoscunt, nec consequuntur,
suum exitium. Et sanè æquum est, ut, qui bonum fugi,
idat in malum.

A C H I S. 1 Reg. 20.

ARGUMENTUM.

Achis, Gethæ Rex, admonitu procerum suorum Davidem
ad ipsum confugerat) ab exercitu suo dimittit.

Proceres Palæstini, Achis Rex, David.

Uinam sunt Hebræi isti, quos habes in nostro exercitu?
A. David est, Sauli Israelitarum regis servus, qui me-
 m egit per hosce dies, vel potius annos; in quo nihil adhuc
 prehensione dignum deprehendi, ex quo ad nos aufugit.
 Remitte hominem in eam provinciam, cui tu eum præse-
 ti; ne si nobiscum descenderit in certamen, in nos se con-
 tat. Nam quâ tandem re melius possit cum suo domino
 conciliari, quam horum hominum capitibus? Nonne hic
 ille David, carmine illo in choreis celebratus? *Saulus*
ille, decem concidit millia David. *A.* David, Jehovah
 immortalis testor, te mihi tuamque castrensem con-
 tudinem probari: neque enim ullam adhuc in te vitium,
 nequam ad me primum te contulisti, deprehendi. Sed
 imatibus non places. Quamobrem discede cum bonâ pace,
 Palæstinos proceres offendas. *D.* Nam quid ego commisi?
 quid in me adhuc deprehendisti, ex quo primum in
 m conspectum veni, ut in bellum contra hostes tuos non
 faciscar? *A.* Scio equidem te mihi tam placere, quam si
 divinus

divinus esses Genius. Sed vetant satrapæ Palæstini, te prælium secum inire. Quamobrem, mane ubi diluxerit, proficere sanè unâ cum tui domini servis, qui tecum venerunt. *D.* Equidem invitis illis militare nolim: parebitur.

Sent. Non abs re suspectum est perfugarum contra suos auxilium.

A MALECHITA. 2 Reg. 1.

ARGUMENTUM.

Amalechita quidam Davidi necem Sauli nunciat, cui necis autorem ipse se esse dicit, eamque ob rem David eum jubet interfici.

David, Amalechita.

Video quendam huc venientem scissâ veste, & capite asperso pulvere. Haud temere est, nimirum aliquis finitrum nuntium adfert. Undenam ades tu? *A.* Ex exercitu Israelitarum evasi. *D.* Quid actum est? Eloquent. *A.* Fugerunt milites è prælio, multi è vulgo ceciderunt: Saulus quoque & Jonathan ejus filius occubuerunt. *D.* Quis scis Saulum & Jonathanem occubuisse? *A.* Cùm forte venissem in Gelboæ montem, video Saulum innixum hastæ, cui currus & equitatus jam jamque imminebant: respexit ille, & me vidit. Huc ades, inquit. Accessi. Tum ille; Quis tu es? *Amalechita,* inquam ego. Aggredere me, inquit, & interfice. Nunc magno dolore discrucior, nec adhuc possum emori. Hic quid agerem? Videbam non victurum post tam gravem casum; itaque interemi, abstulique coronam de capite & armillam de brachio: quæ tibi afferro, ut vides. *D.* Heu calamitosa clades! heu lugubre prælium! ô facinus audacius es? *A.* Filius sum advenæ Amalechitæ. *D.* Tu ergo non esse veritum istâ impurâ manu perdere unde Jehovah? Tu juvenis invade hominem, neca. Memento morieris, & tuo indicio peris, qui te de rege interfecisti. *jaetaveris.*

Sent. Si potentes sic tractarent eos, qui ipsis mortem vel malum inimicorum tanquam rem letam nuntiant, ut Amalechitam hunc tractavit David; aut si saltem hujusmodi nuntios averseantur, minùs auderent assentatores.

NATHAN. 2 Regum 12.
ARGUMENTUM.

Nathan Davidem, jussu Jehovæ, sisti ad rem narratione simili, ita prudenter adulterii homicidiique arguit, ut ipse David contra semetipsum ferat sententiam.

Nathan, David.

David, duo homines erant in quadam urbe, alter dives, alter pauper. Dives ovibus & capris bobusque abundabat: pauper unam omnino habebat oviculam, a se emptam & satiatam, quæ adoleverat una cum ipso & liberis ejus; vescebat eodem cibo cum eo, bibebat eandem potionem, quiescebat in sinu ejus; breviter erat ei pro filia. Ad illum autem diem venit quidam hospes, quem accepturus, præteritis pueris suis, oviculam illam pauperis mactavit. *D.* Per Jehovæ immortalem dignus est morte, qui fecit istud: ovem certe quadruplo pensabit, qui tantum facinus committere non dubitaverit. *N.* Tu ille es, David. Deus creavit te regem Israelitarum, teque liberavit ex manu Sauli; tibi contulit domum domini tui, & uxores quas complecteris; tibi Israelitarum, tibi Judæorum familiam dedit; alia atque alia insuper daturus, si ea non satis essent. Et tu, contempto præcepto, Uriam Hethæum, Ammonitarum telis occidisti, indignissimè trucidasti, ejusque uxorem, nullâ Jehovæ iustitiâ ratione, in matrimonium duxisti. Ob quæ flagitia, nunquam à tua domo aberit clades. Nam Deus conflabit tibi malum domesticum; tuasque uxores, te vidente, alteri tradet, qui cum eis luce palmam congregietur. Tu quidem iustitiam fecisti, sed ipse id faciet in luce, atque in oculis hominum. *D.* Tamen animum Israelitarum. *D.* Peccavi in Deum. *N.* Deus quoque remittit ille quidem tibi peccatum, neque ob id morieris. Sed quia istâ re inimicis Jehovæ occasionem mactandi dedisti, filius qui tibi natus est, morietur. Hæc me nuntiare iussit Deus.

Sent. Callidè reprehendendi sunt potentes. Qui alterum damnat, seipsum damnat, si similia committit. Nihil est tam iniquum, quin detegatur. Si peccatum rescisci non vis, peccare

THECUANA. 2 Regum 14.
ARGUMENTUM.

Thecuana fœmina à Joabo subornata, oratione testâ atque juratâ impetrat à Davide revocationem Absalomi ejus filii, ob fratricidium profugi.

Mulier Thecuana, David, Joabus.

FIdem tuam, O Rex, *D.* Quid mali habes? *M.* Mulier sum deserta, & viduata viro, cui superstites fuerant duo filii hi cùm ruri fortè inter se contenderunt, nec esset qui literas dirimeret, cecidit alter alterum, eumque morte multavit. Nunc universa me familia urget, poscens ad necem eum qui superest, ob interemptum fratrem, cupiensque perdere unicum hæredem parentum: & quod mihi miseræ lucis superest (quod certè est perexiguum) extinguere, meique viri nomen memoriâque prorsus à rerum naturâ tollere. *D.* Recipe te domum tuam: ista mihi curæ res erit. *M.* Verùm interim periculum est, nè, te tuisque nescientibus, pœnem mihi & meis irrogetur. *D.* Si quis in te mutiat, deserto a me: ne ille, faxo, nunquam postea te tanget. *M.* Sed me mineris, per Deum immortalem, multos esse occisi cognatos, & vindices, à quibus omnibus exitium meo filio metuedum sit. *D.* Eundem tibi ego Deum juro, me provisurum natus tuus filius ullum pilum amittat. *M.* Dabis mihi veniam, si tibi liberiùs jam alloquar? *D.* Sane. *M.* Quæ te (malum) ratum inducit, ut cum te mihi mulieri vilissimæ tam facilem præbeas, populo toti, eisque præstantissimo, ita sis durus & inexorabilis, ut ei nolis condonare profugum tuum, cujus nomen minus est cupidus quàm ego sum? ei nati? præsertim cum in eo non minùs fortasse tui generis propagandi spes posita sit, quàm mei in meo? Neque enim potes habere exploratum, te alium regni successorem esse procreaturum. Nam moriendum certè est, idque incertum an hæc ipsâ horâ: ita moriendum, ut in hanc vitam reditus non pateat; non magis quàm aqua semel effusa recolligi non potest; quò magis nobis habenda ratio est, ut in nostri generis propagatione quodammodo immortales reddamur. Quòd si supplicem aequitatem prætendis, vide nè non aequitatem, legi parens, sed iniquitatem, Deum legis autorem non imitando, sequi videamur.

ideare. Neque enim ille continuo fontes perdit, id quod
 a minimè omnium ignoras; sed etiam atque etiam cogi-
 tat de reconciliandis eis, qui ob suum aliquod factum ab
 eo sunt alienati. Atque ut jam meam rationem intelli-
 gas; equidem non sine dubitatione feci, ut te hac de re
 edirem. Nam quòd videbam populum ipsum tam parùm
 apud te valere, ne ipsa nihil possem valde metuebam. Et eam
 rem, quòd callidiùs te inducerem, sic mecum ipsa cogitavi;
 eum, regem adibo, & cum eo, quasi meum sit negotium, sic
 agam. Quòd si obtinuerò, ut me contra eorum odium tueri ve-
 rit, qui me, unà cum filio in eo, fortunis omnibus vità ipsà
 pertere properent: tum ab eo contendam, ut, si sibi consta re-
 sit, suam clementiam, quam uni expositam habeat, tam
 altis clausam esse non patiat. Quam me rem imprecatu-
 m esse, O Rex, non distidebam. Cum enim praeclare sci-
 am te in jure dicendo, & æquitatem ab iniquitate dijudi-
 cando, singulari quadam & plane divinà semper fuisse pru-
 dentia præditum; non dubitabam quin qui tibi nunquam
 fuisset Deus, idem nunc esset in hac iustissima causà ad-
 iutor. D. Ne me cela quod te rogabo. M. Roga sanè.
 Nonne istud totum fecisti, impulsore Joabo? M. Ita
 secundum omnia opto, O Rex, ut nullius harum rerum
 auctoriam, si quandoquam ulla ex parte autorem habeo, præter Joabum:
 sed ipse iussit, ipse præmonstravit quæcunque dixi; ejus in-
 iunctu rem omnem involucris figurarum texi: quam tu pro
 divina sapientia, quà omnia quæ in mundo constant
 facili intellexisti. D. Impetrasti, Joabe, I sanè re-
 vertimur cum adolescentem Absalomum. Jo. Ago tibi gratias
 spes posui mortales, O Rex: nunc demum intelligo, me apud te
 explorare gratià, postquam hoc sum à te consecutus.
 Sent. In aliena causa facilius judicant homines quàm in
 propria. Itaque hominem ab aliena ad suam per Similitudinem
 ducere prudetia est.

S E M E I S. 2 Reg. 16.

A R G U M E N T U M.

Semeis Davidem convitiis proscindit: quæ David fert pa-
 ter.

Semeis, Abiseus, David.

Prodi, prodi, homo sanguinarie & scelerose. Expeti-
te Jehova omnem sanguinem domus Sauli, cujus
regnum occupasti, quod Jehova Absalomo filio tuo tradidit.
Nunc nunc tua te scelera petunt, homicida crudelissimus
quem ego jam hic lapidibus obruam. *A.* Nonne indignum
canem istum mortuum regi convitari? Visne ut eum ad-
riar, eique caput decutiam? *D.* Quid tum postea, fili Servi
si convitiatur: & si ei Jehova mandavit, ut Davidi ma-
diceret, quis ab eo facti rationem reposcat? En me
ipse filius, qui ex meis visceribus ortus est, mortem mihi
machinatur; quid faciet Jemine natus? Sinite eum ma-
dicere, nam Jehovæ jussu facit. Fortasse respiciet Jeho-
veam miseriam, mihi que bonam rependet pro hodiernis
hujus convitiis. *S.* Sceleratissime & flagitiosissime mortali-
um, non solum bipedum, sed etiam quadrupedum
nequissime, qui per nefarias cædes ad regnum pervenisti,
qui Sauli domum funditus extirpasti, qui hominem opor-
tum, ejus uxore constupratam, crudelissime occidisti, & e-
neci plurimos te meliores addidisti, adulteriumque hor-
ridum cumulaſti; homo perfidiose & impure, quid potest
te satis graviter dici? Quem ego hic saxi jam maſſa
& unius justissimæ cæde tot nefarias cædes expiabo.

Sent. Maledicta constanter ferre, magni est animi; non se effeminati.

ACHITOPHEL. 2 Regum 17.

ARGUMENTUM.

*Achitophel Absalomo, prudens, sed impium consilium dedit de opprimendo Absalomi patre Davide. Verum Chusæus Davi-
dem bene volens, altero consilio illud reddit irritum.*

Achitophel, Absalomus, Chusæus.

Absalome, censeo, ut ego nunc lectis duodecim ho-
num millibus, Davidem hæc nocte persequar, eum
que perterritum & fatigatum, defessumque, omnibus
cum eo sunt fugam dilapsis, solum interficiam: deinde ca-
teros omnes ad te sic reducam, ut sponsa deduci solet ad
sponsum. Ita fiet, ut cum tu unius mortem expetas, ceterorum
omnium salutem consultum sit. *Ab.* Perplacet quid
tuum consilium: sed vocetur huc etiam Chusæus Archi-

audiamus quid ipse quoque dicat. Chusæ. suadet Achitophel, ut regem hâc nocte invadamus, territumque & à suis constitutum, salvis reliquis, opprimamus. Tu quid censes? sequemurne ejus consilium, an non sequemur? C. Achitophelis consilium, hominis alioqui prudentis, hac quidem in re non probo. Tu scis, ut pater tuus, & qui eum comitantur, homines sint strenui, & ursâ aggressi pullis orbatâ ferociore. Præterea, pater tuus vir rei militaris scientissimus, non est cum reliqua turba per noctem acturus. Nunc tetet in aliquo antro, aut alio loco. Quod si quis principio te tuis reciderit, & rumor sparsus fuerit, factam esse cædem Absalomianorum; illi ipsi qui nunc sunt leonibus animosiores, exanimabuntur. Sciunt enim universi Israelitæ patrem tuum esse virum fortissimum, nec non ejus milites. Verùm tuum consilium est, ut convenient ad te omnes Israelitæ à Bethleem ad Bersabam, qui futuri sunt armenia numerosiores; utque ipse inter eos presens incedas. Tum cum adorti, ubi ubi erit, rore densius invademus; ut neque ipse, neque ejus comitum vel unus evadat. Quod si se in aliquod oppidum receperit, id oppidum universi vel funibus cinctum in flumen aeverriculabimus, ut ne calculus quidem relictus sit. Melius est istud consilium quam Achitophelis: obtemperabitur tibi.

Sent. Impiorum prudentia bonis perniciosa est, piorum salutaris. Impiis favere & consulere contra pios, impium est. Rursus, impios ad piorum salutem recipere, pium est, & ipsis ipsam impiis utile. Minus enim graves penas Deo dabunt, si non occiderint.

ABSALOMUS. 2 Regum 18, & 19.

ARGUMENTUM.

Absalomus ex prælio elapsus, de quercu crinibus pendens, à Joabo necatur. Hujus auditâ nece, David sese affligit, & Joabo propterea objurgatur.

Personæ, Joabus, Achimas, Chusis, Speculator, David, Quidam.

Um persequeretur fugientes & dissipatos hostes, Absalomum vidi cæsarie pendentem de quercu. Jo. Vidisti autem? Cur non eum ad terram deturbatum occidisti? Nam ex partes fuissent, decem te argenteis nummis & balteo

remunerari. *M.* Ego verò, si mihi mille nummi in manum annumerentur, non sim manum filio regis injecturus. Nam audientibus nobis, præcepit rex tibi, Abisáque, & Ettao, ut adolescenti Absalomo caveretis: nedum ut ego tam perfidiose, tanto cum vitæ meæ periculo, facerem: neque enim res tanta regi ignota esse possit. Verùm jam ad eum ventum est: tu ipse vide quid tibi agendum putes. *Jo.* Videbis me non ita cunctantem. Moriere boni parentis perversa progenies. Accipe hæc tria tela de mea manu, rectà in medium pectus. Vos mei armigeri, circumfusi eum occidite. Tu præco, confectum bellum est, cane receptui, ut a persequendo revocentur milites. *A.* Visne igitur ut ad regem curram, eoque renuntiem, Jehovam de ejus hostibus sumpsisse supplicium? *J.* Tu verò ne feceris hodie, alias facies. Hodie quidem non es jucundum allaturus nuntium, propterea quæ regis filius est mortuus. Tu Chusi, I ad renuntiandum regi quod vides. *C.* Libenter, & quidem cursim. *A.* Quid si ego quoque Chusim cursu consequar? *J.* Cur consequaris, fili? Non es obtenturus evangelium. *A.* Sed quid si consequar? *J.* Per me licet. *A.* Curro: facile Chusim antevertam. *J.* Nos verò hoc Deo hominibusque invisum cadaver in hanc vastam voraginem in hac sylva detrudamus, & lapides insuper cumulate exaggeremus, ut tam nefarium facinus memoria ac nomine loci notetur. Nam talibus sunt digni monumentis, qui mortem eis machinantur, quorum beneficio vitam sunt adepti. *S.* Heus rex, video hominem huc accurrentem solum. *D.* Si quidem solus est, boni aliquid portat. *S.* Video item quendam alium, currentem etiam solum. *D.* Is quoque lætum nuntium affert. *S.* Excursu priorem conjicerem videor Achimaam esse Sadoci filium. *D.* Virum bonum nominas; de nuntio læto venit. *A.* Salve rex: & simul agendas Jehovæ gratias exilima, cujus auspicio subacti sunt qui in te arma sumpserant. *D.* Salvusne est adolescens Absalomus? *A.* Magnam hominum turbam vidi, cum me huc mitteret Joab: ceterum quid sit nescio. *D.* Recede, consiste istic. *C.* Regem plurimâ salute & lætitiâ impertio, cuius Deus hostes omnes hodie ultus est. *D.* Salvusne est adolescens Absalomus? *C.* Utinam sic sint omnes tui hostes.

Rex

Rex, & quotquot tibi malum machinantur. *D.* Fili mi Absalom, fili mi, utinam ego pro te sim mortuus, Absalom fili, fili! heu me miserum! *C.* Luctum attuli, non lætitiā; nec solum regi, qui, audito interitu filii, se coniecit in cœnaculum portæ, ubi in luctu sit, & se affliet; sed etiam populo universo, cujus lætitiā audita regis tristitia in mœrorem convertet: sed video Joabum huc advenientem; flo-
machatur. *J.* O lepidum regem, & dignum cujus adhuc vi-
vat filius! ubinam est? *Q.* Sursum est. *J.* Quem ego nisi, sed
me comprimam. O turpe spectaculum! Itane verò David? Siccine tuos omnes hodie dedecoras? Et eorum honestissi-
mam victoriam in fœdissimum luctum convertis; qui te, tuosque liberos, & uxores, tum iustas, tum concubinas, à crudelissima morte vindicaverunt? At non oportet (quod tu facis) ita amare inimicos, ut odes amicos. Nunc quidem
facile ostendis, te tuos omnes & nobiles & ignobiles pro ni-
hilo habere. Nam equidem compertum habeo, te unius Ab-
salomi salutem nostrà omnium morte velle redemptam. Verùm age, prodi, & tuos affare leniter; nam per Deum
immortalem, nisi tu prodeas, efficiam ut ante noctem omnes
ad unum à te deficiant: quo gravius malum nullum un-
quam in vita tibi evenit.

Sent. *Honora parentes tuos, si vis vivere diu. Indignus est vità, qui in autorem vitæ suæ ingratus est. Dignus est infami morte, qui bonum malo pensat. Ardentem amorem ne summa quidem injuria extinguit.*

BERZELÆUS. 2 Regum 19.

A R G U M E N T U M.

*Berzelæum pro ejus in se meritis vult David in aulam du-
cere. Sed, illo propter senectam recusante, abducit ejus loco
Chamaamum.*

Berzelæus, David.

S Alve nobis tandem reddite Israelitarum Rex. *D.* O salve multum, Berzelæe, homo de me multum benè merite. Trajicies tu mecum Jordanem: ego te apud me alam Hierosolymis. *B.* At quot annos natus, ut cum rege Hierosoly-
mam ascendam? Ago nunc octogessimum annum: Poteròne bonum à malo discernere? Poteròne cibo & potione dele-

stari? Aut fidicinum fidicinarumve cantus audire? Quid opus est ut tibi amplius sim oneri? Liceat mihi tecum paululum trans Jordanem progressio (cur enim tanto me cumule beneficio?) liceat inquam reverti, & in mea patria finire vitam inque meorum parentum sepulchro humari. Ceterum hic Chamaamus tecum perget: hoc tu uteris ut tibi visum erit.

D. Ergo trajiciat Chamaamus: ego cum omnibus beneficiis ornabo, quibus ornandum esse judicaveris: tibi que omnia præstabo, quæ à me expetiveris.

Sent. In homines pios & gratos bene conferuntur beneficia.

BETHSABA A. 3 Regum 1.

ARGUMENTUM.

Bethsaba, de Nathanis consilio, à vetulo Davide impetrat ut Rex crearetur Solomon.

Nathan, Bethsaba, David.

AN non audivisti, Bethsaba, Adoniam Hagithæ filium regem creatum esse, in scio domino nostro Davide? Age dabo tibi consilium, quo tuæ tuisque filii Solomonis vitæ confulas. Conveni regem Davidem, & ex eo quære quæ fiat, ut cum Solomoni filio suo regnum post se, soliumque suum pollicitus, nunc regnet Adonias? Ego, te adhuc cum colloquente, ingrediar post te, & tuam orationem complerò.

B. Bene consulis, adeo eum. *Salve Rex.* *D.* Quid vis? *B.* Domine, tu mihi per Jehovah Deum tuum jurasti, Solomonem filium meum post te regem fore, & in solio tuo sessurum. Atqui Adonias, te nesciente, regnum invalit, bovès & altitia, ovèsque & capras magnâ copîâ immolavit, atque epulas, cum regios omnes, Abiatharémque pontificem & exercitûs ducem Joabum invitaverit, Solomonem tuum non invitavit. In te autem, domine rex, omnium Israelitarum oculi sunt intenti, ut eis significes ecquis sit in solio tuo post te sessurus. Te quidem vitâ defuncto, mecum, & cum unco nato Solomone pessimè agetur.

N. Salve Rex Israelitarum: justissime Adoniam tibi in regnum succedere? Nathan quidem hodie rus descendit, pecoraque multa mactavit, ex regios omnes natos, exercitûsque duces, & Abiatharém pontificem vocavit, qui nunc apud eum epulantur. Adoniamque regem salutant: me verò & Sadocum pontificem, Banaïam Joïadæ filium, & Solomonem tuum, non invita-

Velim ex te scire, an hæc res te autore fiat, neque tu mihi, significaveris, ecquis sit in tuo solio post te sessurus. *E.* Evocetur huc mihi Bethsaba. Audi Bethsaba. Per Jehovah mortalem, qui meam vitam ex tot angustiis eripuit, quemadmodum tibi Jehovah Deum Israelitarum juravi, Solomonem filium tuum post me esse regnaturum, & in solio pro me sessurum; sic hodie faciam. *B.* Vitam regi vidi precor sempiternam. *D.* Convocentur huc Sadocus pontifex, & Nathan vates, & Benaias Joiada filius. *N.* Admus. *D.* Adhibete vestros conservos, & Solomonem filium tuum, mula quam habeo impositum, deducite Gehonem; & ibi tu, Sadoce, & tu Nathan regem Israelitarum agnoscite: tum tuba clangitote, & Solomonem regem salutate. Inde vobis sequentibus ipse venito sessum in solio meo pro regnaturus. Hunc enim tum Israelitarum tum Judæorum operatorem esse jubeo. *N.* Faxit Jehova Deus tuus, Domine, ut, quemadmodum tibi adfuit, sic adsit etiam Solomoni, & utque solium etiam supra Davidicum extollat.

Sapientioris consilium sequi, sapientia est.

S O L O M O N. 3 Regum 3.

A R G U M E N T U M.

Quarum meretricum, litem de appresso per somnum alterius ante contententiam dirimit Solomon divinâ sapientiâ.

Meretrix, Solomon, Altera Meretrix.

Uam fidem imploro, O Rex: audi me paulisper. *S.* Quid novæ rei est? loquere. *M.* Ego & hæc mulier in eadem nocte agimus, & utraque peperimus: sed ea triduo post me: & tu domi essemus, neque quisquam præterea adesset, & tuus est ejus filius noctu, ut forte incubuit ei. Itaque diâ nocte surrexit, & surreptum meum filium, qui meo solio accubabat, supposuit sibi; suum autem mortuum, & cum me dormiente. Manè ubi me exegi, mammam infanti ex Israelitica, video mortuum. Hic ego, cum jam diluxisset, dum diligenter contemplor, animadverti non esse eum pepereram. *A.* Non ita est: quin meus est qui interiiit. *M.* Imò verò tuus mortuus est. *A.* Mentiris. *M.* Non enim verò mentior, sed quod res est. *S.* Utraque suum esse affirmat eum qui vivit,

dico quod res est. *S.* Utraque suum esse affirmat eum qui vit, demortuūque repudiat. Cedo huc mihi tu cultrum partimini æqualiter puerum viventem, & date utrique medium. *M.* Obsecro te, rex, detur ei potius totus, quàm inreat. *A.* Nec meus esto nec tuus, placet dividi medium. Eum adjudico priori, quæ perimi vetat: nam ea mater

Sent. *Ad plerasque lites dijudicandis opus est divinā sapi-
riā. Iudici multa simulanda sunt, ut sapienter judicet.
verum & fictum amorem res ipsa detegit.*

R O B O A M U S. 3 Regum 12.

A R G U M E N T U M.

*Roboamus, repudiato senum sano consilio, juvenum insan-
consilium sequitur, de opprimendo majori insuper servitute
pulo, quam ipsius pater Solomon oppresserat.*

Roboamus, Senes, Juvenes.

Petiit à me universum Israelitarum vulgus, ut quoniam meus pater jugo eos pressisset, ego illius servitutis gravitatem levarem; se enim ita demum mihi obeditur. Nunc, ex vobis, senes, scire velim, qui mihi suadeatis eis respondeam super hac re. *S.* Si hodie populo obsecueris, eique obtemperans humane responderis, habebis eum semper obtemperantem. *R.* Audio. Nunc ex paulisper foras. Introducantur juvenes, æquales mei, cūque educati. Quid mihi autores estis, juvenes, populo respondeam, petenti ut sibi a gravitate servitutis quā sunt a patre meo oppressi, relaxam aliquid? *J.* Verò respondeas, tuorum membrorum minimum crat esse, quam tui parentis medium corporis truncum: Quia ille eos gravi jugo pressit, te pressurum graviore; si vobis tunicis cecidit, te eos scorpionibus concisurum. *R.* Pro Vestrum mihi consilium magis probatur, quàm senum itaque id sequar.

Sent. *Senum propria est prudentia, juvenum temeritas. Stulti stultorum consiliis libenter obsequuntur.*

S A R E P T H A N A. 3 Regum 17.

A R G U M E N T U M.

Elias missus à Jehovâ, Sarepthanam mulierculam, perperam ejus farina & oleo, à fame tuetur.

Elias, Sarepthana mulier.

Hæus mulier, quæso te ut petas paululum aquæ in aliquo vasculo, quod mihi bibendum des. *S.* Ego verò & perenter. *E.* Sed heus, afferto tecum & frustum panis. *S.* Ego verò (Jehovam Deum tuum immortalem testor) coctum non habeo; sed tantum farinæ pugillum in cado, & olei paululum quid, in ampulla. Nunc colligo paululum ligni ad quod habeo, mihi meisque liberis parandum: quo contempto superest ut fame pereamus. *E.* Pono es animo. Iterum ut dixisti. Sed mihi prius depitium inde confectum afferto, deinde tibi tuisque liberis factura. Nam hoc tibi a Jehova Israelitarum Deo confirmo, non prius farinæ cadum olei ampullam exhaustum iri, quam Jehova terram pluvia rigaverit. *S.* Faciam, ut jubes.

Sent. Tenues & famelicos respicit Deus. Tenues & famelici magis facilius credunt Deo quam potentes & saturi. Primitiæ tribuuntur Deo & suis. Deus eorum laborem feliciat, qui sibi primitias tribuunt. Feliciter habet, qui Deo habet quantumlibet habet.

E L I A S. 3 Regum 18.

A R G U M E N T U M.

Elias cum latuisset tres annos, & sex menses, quo toto spatio ampluerat, inventus ab Abdia venit ad Regem Achabum; convocatis Baalis Lucanisque vatibus, constituto inter ipsos & Eliam certamine de litatione, cum illi litare Baali non possent, ipse Jehovæ litat. Deinde vates illos necandos præcipit. Postremo, consensu monte Carmelo, pluviam impetrat a Jehova.

Abdias, Elias, Achabus, Populus, Vates Baalis, Puer Elie.

Misit me Rex ad quærendam tota regione aquam, si forte gramen invenire possimus, quo toleremus equos mulos, ne jumentis privemur. Ipse rex aliâ viâ, ejusdem gratiâ, profectus est. Jam enim tres annos & amplius nulla fuit pluvia: itaque omnia peraruerunt, nec usquam editas ulla potest invenire. O Elia, tuæ preces nobis exerunt hanc siccitatem, quæ non nisi tuis ejusdem preces finiri potest, sicut ipse minatus es. Quod nisi pateris finiri te, actum est, perimus. Sed video venientem huc vinem hirsutum, qui habet latera cincta cingulo pelliceo, Fallórne?

dico quod res est. *S.* Utraque suum esse affirmat eum qui vit, demortuūque repudiat. Cedo huc mihi tu cultrum partimini æqualiter puerum viventem, & date utrique medium. *M.* Obsecro te, rex, detur ei potius totus, quàm inreat. *A.* Nec meus esto nec tuus, placet dividi medium. Eum adjudico priori, quæ perimi vetat: nam ea mater

Sent. *Ad plerasque lites dijudicandas opus est divinā sapientiā. Iudici multa simulanda sunt, ut sapienter iudicet. verum & fictum amorem res ipsa detegit.*

R O B O A M U S. 3 Regum 12.

A R G U M E N T U M.

Roboamus, repudiato senum sano consilio, juvenum insanabile consilium sequitur, de opprimendo majori insuper servitute paulo, quam ipsius pater Solomon oppresserat.

Roboamus, Senes, Juvenes.

PETIIT à me universum Israelitarum vulgus, ut quoniam meus pater iugo eos pressisset, ego illius servitutis gravitatem levarem; se enim ita demum mihi obeditur. Nunc, ex vobis, senes, scire velim, qui mihi suadeatis eis respondeam super hac re. *S.* Si hodie populo obsecra fueris, eique obtemperans humane responderis, habebis eum semper obtemperantem. *R.* Audio. Nunc ex paulisper foras. Introducantur juvenes, æquales mei, cūque educati. Quid mihi autores estis, juvenes, populo respondeam, petenti ut sibi a gravitate servitutis quæ sunt a patre meo oppressi, relaxam aliquid? *J.* Verò respondeas, tuorum membrorum minimum crat esse, quam tui parentis medium corporis truncum: Quia ille eos gravi iugo pressit, te pressurum graviore; si vobis tunicis cecidit, te eos scorpionibus concisurum. *R.* Pro Vestrum mihi consilium magis probatur, quàm senum itaque id sequar.

Sent. *Senum propria est prudentia, juvenum temeritas. Stulti stultorum consiliis libenter obsequuntur.*

S A R E P T H A N A. 3 Regum 17.

A R G U M E N T U M.

Elias missus à Jehová, Sarepthanam mulierculam, perperam ejus farina & oleo, à fame tuetur.

Elias, Sarepthana mulier.

Hæus mulier, quæso te ut petas paululum aquæ in aliquo vasculo, quod mihi bibendum des. *S.* Ego verò & perenter. *E.* Sed heus, afferto tecum & frustum panis. *S.* Ego verò (Jehovam Deum tuum immortalem tellor) coctum non habeo; sed tantum farinæ pugillum in cado, & olei paululum quid, in ampulla. Nunc colligo paululum ligni ad quod habeo, mihi meisque liberis parandum: quo conempto superest ut fame pereamus. *E.* Pono es animo. *I.* Num ut dixisti. Sed mihi prius depitium inde confectum afferto, deinde tibi tuisque liberis factura. Nam hoc tibi a Jehova Israelitarum Deo confirmo, non prius farinæ cadum olei ampullam exhaustum iri, quam Jehova terram pluvia rigaverit. *S.* Faciam, ut jubes.

Sent. Tenuēs & famelicos respicit Deus. Tenuēs & famelici multo facilius credunt Deo quam potentes & saturi. Primitiæ tribuntur Deo & suis. Deus eorum laborem feliciat, qui sibi primitias tribuunt. Feliciter habet, qui Deo habet quantum-que habet.

E L I A S. 3 Regum 18.

A R G U M E N T U M.

Elias cum latuisset tres annos, & sex menses, quo toto spatio pluverat, inventus ab Abdia venit ad Regem Achabum; convocatis Baalīs Lucanisque vatibus, constituto inter ipsos & Eliam certamine de litatione, cum illi litare Baalī non possent, ipse Jehovæ litat. Deinde vates illos necandos occidit. Postremo, consensu monte Carmelo, pluviam impetrat a Jehova.

Abdias, Elias, Achab, Populus, Vates Baalīs, Puer Elia.

Misit me Rex ad quærendam tota regione aquam, si forte gramen invenire possimus, quo toleremus equos mulos, ne jumentis privemur. Ipse rex aliā viā, ejusdem gratiā, profectus est. Jam enim tres annos & amplius nulla fuit pluvia: itaque omnia peraruerunt, nec usquam fuit ulla potest invenire. O Elia, tuæ preces nobis exerunt hanc siccitatem, quæ non nisi tuis ejusdem preces finiri potest, sicut ipse minatus es. Quod nisi pateris finiri te, actum est, perimus. Sed video venientem huc cinerem hirsutum, qui habet latera cincta cingulo pelliceo, Fallórne?

Fallórne? An is est ipse Elias? Certè videtur. Heu
 tunc es dominus Elias? *E.* Sum; I nunciatum domino te
 adesse Eliam. *A.* Nuntiatum viro? Quid peccavi, ut
 me Achabo necandum objicias? Jehovaham ego immortalem
 juro Deum tuum, nullam gentem, nullum regnum esse
 quò dominus meus non dimiserit qui te conquirerent. Cùm
 que negarent adesse te, ille regna & gentes obtestabatur,
 dicerent an tu illic esses, quòd te nusquam invenirent. Et
 mihi nunc jubes, ut domino meo nuntiatum eam, adesse
 Eliam? Qui postquam à te digressus fuero, auferet te Jeho-
 vha spiritus nescio quò. Ego interea qui hoc Achabo nuntia-
 vero, cùm ille te non invenerit, interficiar ab eo. Et
 men Jehovahæ reverens fui à pueritia: nisi fortè tibi relatu-
 non est, quid ego, Jezabele vates occidente fecerim; ut
 rum centum abdiderim in duabus cavernis, videlicet
 utraque quinquaginta, & eas pane & aqua aluerim. Et
 mihi nunc jubes, ut eam ad nuntiandum domino meo
 adesse Eliam, quò me interficiat? *E.* Sic vivat armipotens
 Jehovaha, cui ego apparere ac ministrare soleo, ut ego me Ach-
 bo ostendam hodie. *Ab.* Postquam illud mihi ita confirma-
 bo. Salve rex; incidi in Eliam. *Ac.* In Eliam autem? *A.*
 Ita. *Ac.* Eliam tu invenisti? *Ab.* Eum ipsum. *Ac.* Qua-
 te, adest Elias vates? *Ab.* Adest Elias vates. *Ac.* Duc me
 eum continuo. *Ab.* Eamus hac, inveniemus. Atque ecce
 tibi obviam. *Ac.* Tunc is es qui perturbas Israelitas? *E.* Non
 ego Israelitas perturbo, sed tu tuæque paterna familia; &
 omisissis Jehovahæ præceptis, Baalis sequimini: quæ causa fuit
 ut Jehovaha vobis istos ardores immiserit. Verùm cura mea
 convocandos omnes Israelitas in montem Carmelum, &
 alisque vates quadringentos quinquaginta, & Lucanos va-
 quadringentos, Jezabelis convictores. *Ac.* Fiet ita. Ad-
 quos jussisti, Elia. *E.* Audite vero, Israelitæ; Quousque
 utrumque crus claudicatis? Si Jehovaha Deus est, hunc seque-
 mini; Si Baal, Deus est, Baalem sequimini. Nihil
 respondetis? Ego unus Jehovahæ vates supersum, cum
 alenses vates sint quadringenti quinquaginta, Lucorumque
 vates quadringenti. Dentur nobis duo tauri, quorum
 unum illi sibi deligant, disecentque, & lignis imponant
 neque

neque ignis
 que lignis
 estri no
 ui Deus
 stenderit
 Vos i
 um, & p
 omen in
 Accipi
 mus frustra
 gnem de
 Baal, O
 poli comin
 Deum suu
 effice, Ba
 majores e
 Baal. O
 actenus?
 alendere?
 o te ma
 tum est d
 es tuum c
 deinceps
 on conter
 nine, non
 sum refer
 ram tuan
 respondes,
 e nos. E.
 orsit an alio
 t possit i
 ut iter ha
 Heus Ba
 Baal, O B
 adis & c
 Baalis exc
 amores.
 te ad me

neque ignem subiciant; & alterum ego immolabo, super-
ue lignis collocabo, nec ignem supponam. Tum vos dei
vestri nomen appellate. Ego Jehovah nomen appellabo. Ac,
qui Deus igne de cœlo demisso annuerit, seque exoratum
stenderit, is Deus habetur. P. Flacet vero, atque ita fiat.
Vos igitur, Baalis vates, deligite vobis taurum alte-
rum, & priores facite, quoniam plures estis; deique vestri
nomen invocate, nullo igne subiecto lignis sacrificialibus.
Accipimus conditionem. Mactemus taurum, impona-
mus frustra lignis. O Baal, exaudi nos; O Baal, demitte
ignem de cœlo, quo te Deum esse ostendas; Baal, Baal;
O Baal, O Baal præpotens deus; Baal, O Baal deus noster:
noli committere, ut unus Jehovah vates plus possit apud
Deum suum, quam nos ostingenti quinquaginta apud te.
Effice, Baal, ut quoniam te plures colunt quam Jehovah,
maiores etiam vires habere videaris. O Baal, Baal,
Baal. O Baal, non audis nos? Non te rite coluimus
mactenus? Quid in te commisimus? Non vis tuas vires
ostendere? Quò plures habes cultores, nonne æquum est
te magis exorari? O Baal, Baal, nisi nos exaudis,
stultum est de te, deque tuo populo. Unus hic Jehovah va-
tes tuum cultum abolebit. Quis te colet. O Baal? Quis
deinceps adorare volet, O Baal? Baal, O Baal, quis te
non contemnet, & pro nihilo ducet, si nos in tanto discri-
mine, non exaudiveris? In quem vero magis necessarium
suum reservabis tuam potentiam? Nos te invocamus, nos
aram tuam prætergredimur, & jam meridies est, neque tu
respondes, aut exoraris. O Baal, Baal; O Baal, noli perde-
re nos. E. Clamate maiore voce. Certè enim Deus est: sed
aristat aliquid altius contemplatur, & animo agitat, quàm
possit istas tam exiles voces audire; aut occupatus est,
ut iter habet, nisi fortè dormit, ut sit expergefaciendus.
Heus Baal, deus noster, quid amplius tibi faciemus? O
Baal, O Baal, O Baal. E. Euge, rectè: secate vos isto modo
radiis & cultellis, ut à vobis ipsis cruentati, misericordiam
vobis excutatis. Sed nihil respondet, nec attendit vestros
amores. Surdo canitis. Agite, jam omnis populus acce-
dit ad me. Instauremus aram Jehovah quæ diruta est, &
saxa

saxa duodecim capiamus, pro numero tribuum filiorum Jacobi. Ex his saxis aram Jehovæ nomine construamus, circum eam ducamus profundam scrobem. Agite, compendatur strues lignorum, mactetur taurus & super-imponatur. Rectè est. Replete quatuor amphoras aqua, & etiam hostiam, inque struem effundite. Iterate item; tertiat Bene est: Redundat aqua circum aram, ipsamque scrobem replevit; ne quid fraudis subesse putetis. Nunc, O Jehova Deus Abrahami, Isaaci, & Israelis, effice ut hodie intelligatur apud Israelitas, & te Deum, & me servum tuum esse tuoque jussu hæc omnia fecisse. Exaudi me, Jehova, exaudi me, ut sciat hic populus te Jehovam esse Deum, qui eorum animos retrò flexeris. *Po.* O rem miram! Ignis delapsus Jehova, & hostiam, & ligna, & saxa, & humum absumpsit & scrobis aquam lambit. Jehova Deus est, Jehova Deus est. *E.* Si igitur Jehovam esse Deum agnoscitis, & ad terram proni adoratis, comprehendite Baalenses vates omnes, qui vos à Jehovæ cultu magno vestro malo avocârunt. O Micheas, vete ne quis omnino evadat. Agite, ducamus eos ad Cisonem fluvium jugulentur hic vates omnes Baalis, ne quid deinceps à veri Dei cultu possint avertere. Perite populi deceptores, corruptores, atque pelles, & dignas præstigiis vestris pœnas date: ut deinceps adoretur, & in honore beatur is unus, cui debentur omnia. Nunc, Achabe, ascende & I ad capiendum cibum. Sentio enim jam adesse murmurum pluviae. Ego ascendam in verticem Carmeli. Sequere me puer. *Pu.* Faciam, here. *E.* Agè jam puer, dum ego hic summo Carmeli jugo maneo, i spectatum mare versus: mihi quod videris, renunciatum venito. *Pu.* Libenter heri Feci, here: neque quicquam vidi. *E.* Revertere eodem festinus. *P.* Parebitur. Jam iterum venio, jam tertio, jam quarto, jam sexto. Superest ut septimò speculatum eam. Here, videri nubeculam instar palmæ hominis ex mari efferri. *E.* Instat pluvia. I Nuntiatum Achabo, ut junctis jugalibus urbem descendat, ne à pluvia opprimatur. *P.* Eo. *E.* Ego succinctis lateribus ei Jezrael præcurram. *Pu.* Salve Regi. Jubet Elias ut propere jungas equos, & te in urbem recitas, ne te pluvia opprimat. *Ac.* Agite mei, festinemus;

it pluvia, nigrescit cœlum nubibus atque vento; pro-
mus; vix evademus, quin madefiamus.

ent. *Iustorum preces, incredibile dictu, quantum polleant
Deum. Injusti iustos accusant eorum malorum quorum sunt
met autores. Prasente Eliâ nihil possunt Baalenses. Prasente
quâ torpet Baal. Ut nox diei, sic veritati cedit mendaci-
scrober. Impiorum plena sunt omnia; piorum exiguus est numerus.
Jehovæ magis uni credendum quàm mille: nam paucorum est sa-
ntelligia. O cœcum genus hominum! quando tandem hæc videbitis?
um eliqua tandem lux penetrabit istos oculos? Nunquidne nisi
exauapietis? Utinam adsit aliquis igneo spiritu, igneâque ora-
ai eorum Elias, qui charitatis ignem de cœlo devocet, quo nostrarum
elapsusum sacrificia exardescant, unde inceptus solus Jehova extollatur.*

M I C H Æ A S. 3 Regum 22.

A R G U M E N T U M.

*Ababao Israelitarum regi consulunt falsi vates, ut Ramotha
aditicam urbem bello adoriatur: fore enim, ut eâ potiatur.
Michæas vates contrarium prædicit, eamque ob causam
s adicitur in vincula.*

*Ababao Israelitarum rex, Josophatus Judæorum rex, Vates,
Nuntius, Sedecias, Michæas.*

*Disunt hîc vates, Josophate, plus minùs quadringenti,
quos ad explorandam Dei voluntatem censuisti accer-
os. J. Video: superest ut eos interroges. A. Quid mi-
utores estis, vates? Censetisne ut bello Ramotha ado-
an ab incœpto desistam? V. Nos vero censemus ut
riaris, nam victoriam tibi annuit Dominus. J. Nun-
præterea hic est Jehovæ vates, ex quo sciscitemur?
Est item unus, sed quem malè odi: quoniam nihil un-
m mihi, nisi finistrum, vaticinatur. Is est Michæas, fi-
Imlæ. J. Non decet regem ita loqui: sed jube eum
ri. A. Tu siste huc nobis properè Michæam. M. Ita fa-
E. Inf. S. Vidēsne hæc, Achabe, cornua ferrea, quæ ego fero?
galibus tu modo quasi cornu petes & fundes Syros ad interne-
o. E. E. em: ita tibi per me futurum pollicetur Deus. V. Ita
salve Re- sus fiet. Aggredere sane Ramotha; feliciter pugnabis,
em recipi- que Dei beneficio capies. N. Cateri quidem vates om-
emus; Michæa, regi uno ore felicem successum promittunt.*

Itaque

Itaque censeo ut tu quoque ei bene omineris, quemadmodum ipsi. *M.* At ego Deum immortalem juro, me ea solus dicturum, quæ mihi divinitus inspirata fuerint. *A.* Michæa, quæ est tua sententia? Armâne in Ramotha in remus, an non? *M.* Quidni inferas? Nam tibi victoriam annuit Jehova. *A.* Quousque tandem mihi illudes? Te etiam atque etiam obtestor per nomen Jehovæ, ne mihi quicquam nisi verum dicas. *M.* Nunc verum audies. Vidi omnes israelitas palantes in montibus, sicut oves sine pastore solæ. Atque Jehova, Non habent illi dominos, inquit: redeat unusquisque domum cum bona pace. *A.* Dixine ego tibi eum nihil mihi nisi infaustum prædicturum? *M.* Igitur ac certissimum oraculum, Vidi Jehovah in folio suo sedentem, omni cælesti exercitu dextrâ lævâque stipatum, atque ita dicentem; Ecquis mihi in errorem inducet Achabum, quo Ramotha, ibi casurus, invadat? Cumque alius aliquid diceret, processit quidam spiritus, qui stans ante eum, Ego, inquit, facturum me recipio. Cui Jehova; Quoniam modo tum ille; Aspirabo falsâ omnibus ejus vatibus, qui dicunt, Probè, inquit Jehova, succedet: aggredere negotium. Mirum ex his liquet, omnes istos tuos vates esse falso spiritibus afflatos; & Deum tibi malè cogitare. *S.* Accipe colaphum pro isto tuo mendacio. Nam quâ ratione divinum nomen tuus cuius tu instinctu te loqui simulas, à me emigravit, ut te deciperet? *M.* Tu scies cum trepidus te in intima penetralia divinitus abdes. *A.* Corripe Michæam, & eum deduc ad Amon prætorem urbanum, & Joam regium filium, & jube meo jussu in carcerem concludi, ibi pane atro & aquâ parcè ac durè pasci, donec salvus redeam. *M.* Siquidem salvus redieris, nihil causæ est quo minùs dicar mentitus oraculum: atque equidem hoc clarissimâ voce omnibus inculcatum volo.

Sent. Falsi vates (quorum ingens est numerus) dicere solent, quæ placeant hominibus, & imprimis assentari principibus. Vates (qui pauci esse solent) assentari nesciunt, & improbi semper dura dicunt. Et, quoniam improbi in hac vita dominari solent, fitplerumque ut veritatis præmium vincula sint & vincula. Nam, Obsequium amicos, veritas odium parit. O mihi di potentes, utinam hæc in animos vestros demittatis.

SUNAMITIS. MARGUM 4.

ARGUMENTUM.

Eliseus, ab hospita sua Sunamitide oratus, ejus filium vocat in vitam.

Eliseus, Gehezi. Sunamitis.

Ecce Sunamitidem illam hospitam nostram, Gehezi; curre ei obviam, rogaturus utrum valeat ipsa, & puer ejus. *G.* Faciam. Salve mulier, satisne salva es? & tuus maritus, & puer, valentne? *S.* Valent, sed me pervenire quò volo. *G.* Quonam properas? *A.* Ad tuum herum. *G.* Nescio quid novi videtur accisisse huic mulieri. Sed quid illud rei est? Heus mulier, ne audes pedes vatis complecti? Apage. *E.* Sine eam; nimo ejus male est, quod me Jehova relavit. *S.* Petieranne à te filium? An non admonueram, ne mihi imponeres? *E.* Accinge te, Gehezi, & cape meum baculum, neque abi: si quem offenderis, nè salutato, salutatus, nè salutato. Ubi eò perveneris, bacillum faciei pueri imponito. *G.* Eo. *S.* At ego profecto nunquam te omitam, quin una mecum venias. *E.* Age, sanè tuæ voluntati obsequar: præi, jam te sequar. *G.* Here, feci ut jussas: sed puer neque vocem edit, neque audit, neque sensit omnino expergeseri. *E.* Ne trepida, mulier, ineamus cubiculum. Hic quidem plane mortuus jacet meo lectulo. Exite foras, & me hic relinquire solum in solo, clausâ janua. *G.* Nescio quid magnum exopto: non abs re sese conclusit intus. *S.* Faxit Deus ut eum recipiam. *G.* Hospita! *S.* Quid novæ rei est? *G.* Salutes: visus sum audire sternutantem puerum. *S.* Revixit, verum prædicas. *E.* Heus Gehezi, *G.* Me vocat: quid here? *E.* Accersere huc mihi istam scæminam. *G.* Te vocat. *G.* Adeo. *E.* Recipe jam tuum filium incolumem. O divine vir, quas tibi gratias agam pro tanto munere? Deo hoc totum acceptum ferendum est, mulier; non mihi: qui per me possum nihil. *S.* Fides est omnipotens. Superius preces, quamvis immodicæ, exaudi Deus.

NAAMAN. 4 Regum 5.
ARGUMENTUM.

Naaman Syrius ab Eliseo à lepra sanatus, ei gratias agit, dona offert: sed quæ Eliseus non accipit. Deinde digressa Naamanem consecutus Gebezi, Elisæi famulus, ab ea pecuniam & vestes aufert per mendacium; eamque ab causam Eliseo reprebensus, fit leprosus.

Naaman, Eliseus, Gebezi, Ministri Naamanis.

R Evertor ad te, Elisæe: & meum cum in Deum, tum te peccatum confitens, veniam peto. *E.* Quid nam peccasti? *N.* Cum tu me per ministrum tuum iussisses corp in Jordane septies immergere, si à lepra (cujus depellendâ causâ veneram) sanus esse vellem; primum indignatus sum, & me tibi despiciatui esse ratus, quod tantum ministrum ad me misisses. Nam speraveram teipsum exiturus & invocato Dei nomine, manum loco admoturum, & morbum sanaturum. Deinde indignum mihi videbatur tantum tribui vestris aquis, ut, cum Abana, aut Parphra fluvii Damasci, vestris nihilo deteriores, essent ad me sanandum inutiles, Jordanis tantam habere vim putaretur. Itaque abibam irâ plenus. Quod nisi mei famuli fuissent sapientiores, equidem medicinam repudiâsem. Sed cum illi dicerent absurdum esse, me, qui rem quamlibet meam salutis causâ facturum essem, à tam parvâ refugee tentavi quid possent aquæ Israelitarum, & me septies in Jordanem immergi: quo facto ita sum (ut videor sanatus: ut non sit pueri corpus nitidius aut integrus. Quod propter intelligo jam confiteor, nullum in toto mundo Deum, nisi eum quem vos Israelitæ colitis. Itaque propter singulare beneficio, quaeso te, ut à me munusculum hoc accipias. *E.* Apagesis: ego ut munus accipiam? *N.* At me repudiato: non equidem id facio, quo tibi tantum meum remetiâr, quod neque fieri potest: sed ut hoc meum Deum & in te grati animi pignus apud te relinquam. Istum gratum animum apud te habeto, dona ne addito. Atqui. *E.* Ne urge tantopere. Nam (ut tu semel scias) quum immortalem juro, cui ego appareo atque administro,

nihil à te accepturum. *N.* Si ita decrevisti, nolo improbius
 imitare. Cæterum oro te, ut hinc mihi terræ duorum mu-
 norum onus asportare liceat. Nam statui deinceps nullis diis
 præterquam uni Jehova adolere, aut sacrificare. *E.* Laudo,
 asportato sane. *N.* Præterea est aliud, super quo te velim
 consulere. Solet meus Dominus, quodcumque in ædem
 æmmonis adorationis gratiâ comseat, meis humeris inni-
 re; ubi, eo inclinante se, non possum quin me quoque incli-
 nem. Eam mihi rem Jehova ignoscet, opinor. *E.* Ita. Abi
 cum bona pace. *G.* Hem, par sit dominus meus accipere obla-
 ti sibi ab isto Syro munera; At mihi ita sit Jehova propiti-
 us, nisi eum cursu consequar, aliquid accepturus. Immunis
 tibi abeat tam dives homo, tanto affectus beneficio; Non con-
 venit. *N.* Religioni habeo, nihilei dedisse. Sed videone ejus
 simulacrum huc cursu contendentem? ipse est, quantum ex in-
 tellu conjicio. *G.* E curru desilit, & mihi procedit obviam.
 Salvane omnia, puer? *G.* Pax te tribus verbis volo. Modo
 herum meum venerunt duo de vatum genere juvenes,
 monte Ephraimitarum. Ea de causa rogabat herus, ut
 mihi ad eos argenti talentum des, & duas vestes de splendi-
 doribus. *N.* Imò verò duo talenta auferas: atque utinam
 ara voluisses; libenter dedissem. *G.* Non est opus. *N.*
 te dubita accipere; erit aliquis eorum usus. Vos colliga-
 hoc argentum in duobus fideis: addite has duas vestes.
 Vos duo præferte ei hasce sarcinas. Jubeto herum tuum
 eo nomine salvere plurimum. *G.* Faciam. Vale.
 Et tu. *G.* O me felicem, cui res tam bene succedunt!
 hæc juvenes; sequimini me per hoc obscurum ostium;
 ponite hæc sarcinas; jam mihi nihil opus est vestra opera.
 Quod reliquum est, ipse facile per me perficiam Abite. *M.*
 Ergo. *G.* Valetate vos quoque. Nunc res mihi bene
 ita est, abscondam hæc hunc thesaurum, ubi eum nemo
 exter me sciat. Sed jam ne meus herus aliquid suspicetur,
 nimis diu absim; offeram me ei. *E.* Unde noster Gehezis?
 Nasquam equidem ivi. *E.* An etiam audes velle mihi
 ha dare? Quasi ego non una animo adfuerim, cum homo
 curru revertit tibi obviam. Hocine tempus est accipi-
 endorum

endorum ullorum munerum? Improbè à te factum. Itaque pro isto tuo peccato, lepra, qua liberatus est Naaman, te & in tua progenie in posterum hærebit.

Sent. *Bona spiritualia plerumque aspernatur mundus, qui splendore carent, & apparatu mundano. Ne famulorum quidem consilium contemnendum est. Sæpe etiam est olitor valde opportuna locutus. Dona spiritualia non emuntur pretio carnali. Avaritia mendaces facit, & homines in miseriam precipitat. Dei spiritum latere frustra coneris.*

H A Z A E L. 4 Regum 7.

A R G U M E N T U M.

Hazaeli percontanti prædicit Eliseus mortem Benadati regis Syria, & insuper ipsius Hazaelis regnum & savitiam in Israelitis.

Hazael, Eliseus.

B Enadadus Syriae Rex, qui nunc æger est, misit me ad te, Elisee, ad percontandum de salute tua. E. Re nuntiato ei, eo morbo levatum iri; & tamen Jehova mihi interituum significavit. Heu! H. Quid sibi voluit ista suspiria, quæ fixo vultu ita alte trahis? E. O Hazael, Hazael, video quantam tu valetutinem sis Israelitis illaturus. Tu eorum ædificia incendes, tu juvenes ferociter trucidabis, tu pueros illides, tu gravidas mulieres discerpes. H. Egone vilissimus homuncio, tanta facinora perterro? Ostendit mihi Jehova, te fore regem Syrorum.

Sent. *Piis dolet populi Dei calamitas, quamvis merito divinitus illata.*

J E H U S. 4 Regum 9.

A R G U M E N T U M.

Jehus, ab Elisei puero unctus rex Israelitarum, Joramum Israelitarum, & Ochoziam Judæorum regem, & Fezabelem Jorami matrem occidit.

Puer Elisei, Jehus, Duces, Speculator, Joramus, Israelitarum rex, Nuntius, alter Numtius, Fezabel.

H Abeo quoddam ad te mandatum, dux. Fe. Quem nostrum appellas? P. Te ipsum, dux: secedamus inter nos. Jehova te, Jehu, Deus Israelitarum, hoc oleo per me un-

it regem suorum Israelitarum; jubetque ut Achabi do-
 mini tui stirpem trucidet. Statuit enim suorum omnium tum-
 ratum, tum reliquorum sanguinem à Jezabele expetere, uni-
 versamque Achabi domum perdere, & ejus memoriam ge-
 nisque stirpitùs ex Israelitis tollere; eamque eò redigere,
 ut redacta domus est Jeroboami Nabati filii, & Baasæ A-
 ziz filii: Jezabelem autem comedent canes in agro Israhel-
 ensi insepultam. Sed ego hinc fugà me proripio. *D.* Quo-
 modo se res habet, Jehu? Quorsum venit ad te lymphatus
 iste? *Je.* Hominem nòstis, ejusque orationem. *M.* Minimè
 verò. Doce nos quidnam dixerit. *Je.* Unxit me regem Is-
 raelitarum de Jehovah mandato, cui certum est Achabum
 Achabique domum per me ulcisci. *D.* Supponamus propere
 regi vestes nostras, socii, eumque colloquemus in editissimo
 graduum. Tu, præco, proclama tubà, regem esse Jehum.
Je. Nunc, duces, si vobis ita videtur, cavete ne quis ex op-
 pido evadat, qui hujus rei nuncium Jesraelem perferat. Nos
 conscendamus equos, & eò festinemus ire. Nam illic de-
 umbit Joramus, sanandorum vulnerum gratià, quæ in præ-
 co contra regem Hazaelem à Syris accepit: eodèmqe
 venit Ochozias Judææ rex ad eum visendum. *S.* Video
 eundam hominum globum. *Je.* Tu conscende equum, &
 cursu profectus obviàm, quære ut valeat. *N.* Fiet.
Je. Accurrit huc eques quidam. *N.* Rogat Rex ut valeas,
 Jehu. *Je.* Quid ut valeam? recede ponè me. *S.* Pervenit
 nuntius ad eos, neque revertitur. *Jo.* Heus tu, conscende
 equum, & eodè curre. *N.* Fiet. *Je.* Accurrit huc alter.
Jo. Rogat Rex, Jehu, an valeas? *Je.* Quid, an valeam?
 recede ponè me. *S.* Pervenit ad eos nuntius, sed non rever-
 titur. Incessus autem ferocitas declarat esse Jehum Namis-
 sum. *Jo.* Junge currum equis, auriga: exeamus homini
 obviàm, Ochozia. *Je.* Tandem veniunt ipsi reges oppor-
 tunc. *Jo.* Valésne Jehu? *Je.* Quid, valésne! Durantibus tot
 patris tuæ Jezabelis stupris, & maleficiis? *Jo.* Fugiamus,
 Ochozia: circumvenimur. *Je.* Siquidem potestis effugere.
 experiar tamen, an meus arcus possit de Regis corpore
 sanguinem elicere. Hèmi tibi, hìc moriturus eras. Tu Ba-

dacar triumvir, abjice eum in fundum Nabothi Jezraelensis. Nam, memini, cum aliquando ego & tu Achabum hujus patrem in eodem curru sequeremur, ei oraculo dictum esse, Jehovah sanguinem Nabothi, ejusque natorum pridie ejus diei respexisse: eumque in agro ejusdem Nabothi, quem ille judicio per calumniam oppressisset, in illum vindicaturum esse. Quare sume hoc cadaver, idque in fundum abjice, sicuti ferunt Jehovah dicta. Sed fugit Ochozias: persequimini eum, occidite, pereat hoc ad flagitia concors hominum genus. Pergamus in oppidum: nondum peracta ultio est. Superest totius mali fons Jezabel, quam jam videre videor de fenestra prospicientem; At etiam succata est: nimirum ut morti placeat. Jez. Nunquid bene accidit Zambri qui dominum suum interfecit? Jez. Ecquis illic a me est? Recte: vos ejus eunuchi precipitate eam. Peri foeminarum impurissima, & a meis equis conculcare.

Sent. *Etiam subditos armat & excitat Deus in principes impios. Equum est enim, ut qui adversus Deum Dominum suum consurgit, (id quod faciunt omnes impii) adversus eum (haud tamen injussu Dei) consurgant ipsius servi.*

J. G. A. S. 4 Regum 13.

A R G U M E N T U M.

Joas Israelitarum regi se agrotum visenti, pradicat Elisaeus victorias, quas sit de Syris reportaturus.

Joas Rex Israelitarum, Elisaeus.

Heu pater patriae, heu columen Israelitarum! Tu quidem nunc aeger jaces. D. Non est ejulandi tempus. Cape arcum & sagittas. J. Encepi: quorsum? E. Impone manum arcui. J. Feci. E. Aperi fenestram obversam Orienti. J. Aperui. E. Jaculare. J. Hem; sic volo. E. Collimasti. Ista est salutaris nobis, mortifera Syris sagitta, quos tu in Apheco, Dei praesidio, occisione occides. Sed perge porro cape sagittas. J. Cepi: quid tum? Feri terram. O factum male? si quinquies percussisses, aut sexies, tum poteras Syros delere funditus. Nunc eos ter tantum superabis, quoties videlicet terram pulsavisti.

Sent. *In vate plus est praesidii, quam in exercitu. Vatis mors est & regi deploranda. Fata abstrusa sunt.*

JONAS. Jonas 1.
A R G U M E N T U M.

*Vexati tempestate nauta, invocatis frustra diis, factâque
asturâ, Jonam vatem excitant qui in navî dormiebat. Deinde,
orte jactâ, ut eum fontem & tempestatis causam esse depre-
enderunt, jaciunt in mare ipsiusmet admonitu; ita pacatur
tempestas.*

Nauclerus, Nauta, Jonas.

*ORoh Jupiter, quanta sævit tempestas! quanti undarum
fluctus nostram navem undique verberant! Dicis
Neptunum & Æolum, omnésque aded Deos in nostram
conjuravisse perniciem. Ne sævi tantopere aquarum præ-
potens Neptune; ne cos perde, qui se tuæ fidei mandarunt.
Et tuque, ò Æole, cui potestatem in ventos dedit Jupiter, co-
hibe tam effrænatum eorum impetum. N. Dii immorta-
les! quid habetis in animo? Huccine venisse nos, ut tam
miserè periremus? Parcite, quæsumus, parcite: nos, vobis
sacra faciemus; tibi, Neptune, taurum; vobis agnam, tem-
pestates, mactabimus: tantùm liceat hinc salvis evadere.
N. Ledæ proles Castor & Pollux, amica nautis sidera, obse-
ro vestram fidem, reddite nobis mare tranquillum, reddite
amicam cœli serenitatem. *Naut.* Nihil agimus, video,
quod surdi sunt dii quàm est ipsum mare. *Naut.* Quid su-
perest? *Naut.* Ut jacturam faciamus. *Naut.* Durum. *Naut.*
sed necessarium: extremo autem malo extremum adhiben-
dum est remedium: atque utinam vel sic evadere liceat. Fe-
licitate, ejiciamus has merces, Præstat rem perdere, spem
quam retinentes, quam cum re certum exitium expectare
nos. O cœli marisque potentes dii, este saltem contenti hac
ultrâ miseriâ: quid mortem insuper minanimi? Hei mihi,
magis magisque furunt venti, ingravescit tempestas. Irri-
tatur superi, non placantur nostris votis & precibus. Quò
factum? Quò me vertam? Erat hic nescio quis peregrinus, ubi
hic est? *Naut.* Dormit ad infimum navis latus. *Naut.* O
spem securitatem! Heus, heus, peregrine, quem tandem
ormiendi modum facies? Potes in tanto periculo indul-
gere somno? Quin tu surgis, & tuum in hoc temporis*

articulo Deum invocas? si quis forte superum existat, quod hoc à nobis malum avertat, & præsens auxilium ferat. *Nam Frustra laboramus: causa tanti mali perscrutanda est. Oportet aliquem hic adesse, qui se nefario aliquo scelere obtrinxerit, propter quem tantopere irascuntur dii. Sortiedum est quis sit in causa. N. Placet; ducantur sortes. Ege, fors hunc peregrinum designat. Vides te, peregrine, accusari. Dic quæso, unde tantum in nos malum ortum sit, quod vitæ genus sequaris, unde & quò eas, cujas sis, & quâ gente natus. J. Jam jam nullum superest effugium; tenor manifesto. O inevitabilem Dei potentiam! Ego sum Hebræus, Jehovah celestis Dei cultor, qui & mare & terram fabricatus est. Is me Ninivem ire jusserat, ut eum populum, otio & luxu diffluentem & perditum, meâ admonitione ad meliorem frugem & saniores vitæ rationes deducerem. Cujus ego muneris tristitiam defugiens, ita eram Tarsum in Ciliciam me conferre, & ejus conspectum evitare, cujus oculis omnia sint subjecta. N. Peritum funditus. Inscite profus, homo, & male abs te factum. Sed postquam factum quod est, insectum feron potest; quid tibi nunc censeres faciamus, ut placetiores mari utamur, quod vehementius semper agitat, vides? J. Vos vero me in mare deturbetis, si id sedatur vultis: nam certo scio ego, meâ unius causâ vos hâ tam vehementi tempestate affligari. N. Avertant super ut tuâ morte salutem nostram consulamus. Non faciemus. Agite viri fortes, incumbamus remis, conemur ad terram appellere. Eia, adhibete summas vires; eia rumpamus fluctus. O rem miseram! crescit assidue malum, nullâ ratione terram possumus attingere. J. Frustra sudatis, invideo Deo. N. Quid ergo est? tene nos in mare? J. Nisi mavult mecum una perire. N. O desperatissimum perfugium, sed tamen satius est te solum quam nobiscum interire. Facendum est, socii, nulla aliâ ad evadendum via est, videbimus. Effertur mare, rumpitur navis, mors nobis versata ob oculos. Demergamus eum. Obsecramus te, Jehova, ne pereamus ob hujus viri mortem, nevé à nobis perire*

dat, quæ sanguinis ejus expetas. Vides nos necessitate impulsos
t. Naufragi, & tu omnia tuo arbitratu moderaris: jaciatur.
est. O rem admirabilem! Videtis ut subito sedata sit tempestas,
clere ob dejecto? Videtis mare sic tranquillum, ut nunquam
Sortier tranquillius? Agnosco, agnosco ego Jehovah potestatem
es. Etenim mensam; is nimirum Deus est, ceteri nequicquam
rine, a precibus interpellantur. Uni, uni debetur gratia: uni itaque
tum f. tra votaque faciamus.

Sent. *Frustra implorantur falsa numina, saviente vero
mine. Deum effugere nec terrâ, nec mari possis. Cum
Ego sum in aquis navigare, hoc est, versari, noxium est. Manente
e & terra, manet pœna.*

R A B S A C E S. 4 Reg. 18.

A R G U M E N T U M.

*Rabsaces, ab Assyriæ rege Senacheribo missus, Hierosolymi-
nos qui erant in muris, ipse extra muros jubet dediti nem-
ere; & in Jehovaham ejusque populum petulantissime inve-
nitur, nemine quicquam respondente.*

Rabsaces, Eliacimus.

VOs hæc nomine regis magni, id est, regis Assyriorum,
Ezechia nuntiate. Quâ tandem fiducia nitatur?
erbisne, an consilio, an viribus dimicare cogitet? Quâ
dem spe fretus ab eo defecerit? an videlicet confidit
vos hæc fracto isto culmeo baculo, id est, Egyptiis; cui si quis
tatur, ei manum perforabit? Talis est Egyptiorum rex
faciemus, in omnes qui ei confidunt. Quod si mihi dicetis,
d terrarum Jehovah Deo vestro confidere: annon is est, cujus Eze-
amus hoc sacella arasque sustulit, jussitque Judæis & Hiero-
nulla regyptiitanis, ut Hierosolymæ ad certam quandam aram
tis, invictis supplicarent? Age, Ezechia, vis cum domino meo
i mavult, ut Assyrio sponsonem facere, si tibi dederò duo equo-
refugium in millia, ni tu non possis ad eos totidem equites suppe-
ire. Facere? Tunc ausis vultum subire vel unius prætoris, mini-
est, videri servorum domini mei? Et fiduciam tibi collocas in Æ-
s versata Assyriorum curribus & equitibus? An porro sine Jehovah ad
ehova. in locum vastandum ascendi? Jehovah ipse me jussit in
is pœna in regionem proficisci, eamque depopulari. E. Quæ-
sanguis sumus

sumus te, ut nos Syriacè (scimus enim) alloquar
non Judaicè, in auribus hominum qui sunt in mœnibus.
Quali ad dominum tuum, aut ad te miserit me dominus
us, ad hæc dicenda; ac non ad eos qui sunt in muris, ut
biscum & merdæ suam comedant, & urinam bibant. Aud
Judæi, regis magni, regis Assyriorum dicta. Nè vobis im
nat Ezechias; neque enim poterit vos ab ejus manibus
fendere: nève ad eo persuaderi vobis sinite, ut Jehovæ
datis, quasi vos defensuro, neque urbem istam in man
Assyriorum regis permissuro. Nolite Ezechix credere,
potius Assyriæ regi obtemperate, qui vobis mandat
secum benevole agatis, & vos ei dedatis, & suis quib
vineis & ficibus & puteis tantisper utamini, donec ven
ad vos in vestræ similem terram transferendos, in terr
frumenti, & vini, & panis, & vinearum, & olivarum,
olei, & mellis feracem, ut hæc ratione vestræ sal
prospiciatur: nève Ezechix fidem habeatis; fallit enim
inani fiducia defensionis Jehovæ. An reliquarum genti
dii suam quisque terram ab Assyriæ rege defenderunt? U
sunt dii Hemathæ & Arphadi? Ubi Sepharvaimi? U
Henæ? Ubi Arvæ? Nunquid Samariam ab ejus manu
tati sunt? Quis tandem est ex omnibus omnium terrar
diis, qui suam terram ab ejus manu defenderit, ut Jeho
Hierosolymam defensurus esse videatur? E. Obmute
mus, nève ei quicquam respondeamus. Ita enim fert re
mandatum. Sed eamus hæc regi nuntiatum.

Sent. *Res secundæ insolentes sæpe reddunt homines, &
ipsum etiam Deum petalantes. Prosperos successus sibi ad
bunt superbi, cum debeant Deo. Cum maledicis & ver
gizandum non est, sed Deo committenda causa.*

EZECHIAS. *Esaiæ 38.*

ARGUMENTUM.

*Ægrotus Rex Judæorum Ezechias, cum esset ei ab E
vate denuntiata mors, precibus a Jehova impetrat vita
rogationem.*

Esaiæ, Ezechias.

Imp

spera domi, Ezechia: nam isto tibi morbo morien-
 tum est. Hac est Dei voluntas. Ez. O durum nuntium!
 ante Deus, memineris quàm fideliter & integro animo
 semper coluerim, & ad tuam voluntatem vitam omnem
 exerim. Hic pietatis honos? Sic religionem remuneraris?
 ne nunc in medio ætatis cursu in ea angustia esse re-
 tum, ut subeundum sit sepulchri ostium, & reliquo vitæ
 opere carendum? Eheu! jam non ego fruar communi
 celo? cælo ego non fruar, cujus amœnâ luce illustran-
 qui in terra degunt vitam; jam ego avellor à charo
 pectus & consuetudine hominum, qui hunc orbem inco-
 nis. Ex hac vita discedo & emigro tanquam è pastoralì
 priolo, fatali xvi stamine & filo ante diem amputato.
 statim atteror, & consumor in horas: neque quicquam
 ius expecto, quàm ut jam jamque absumptus, ani-
 agam. Ad mane si ventum est, membra omnia
 cruciatu dilaniari sentiens, mortem in vesperum ex-
 o. Hirundinis aut gruis ritu stridulas voces emitto,
 columbarum more querulos edo gemitus; cælumque
 sciens, consumptis lacrymis, ipsa oculorum tabe into-
 biles animi testor dolores. O rerum Domine omnium,
 mihi fieri injuriam, cujus te vindicem esse par est. Mise-
 re! quid jam, quid mihi venire in mentem possit, quo
 in tuum animum ad id quod volo flectere? Mæne
 brevitatem miserabiliter commemorem? O rerum au-
 & moderator, longius est profecto naturale vivendi
 um quàm quantulum a te mihi conceditur. Hæcine
 atate tam immaturâ spiritus reddendus est? An tu
 videlicet sempiterno somno consopire paras, ut postea
 tam revoces? Aut cujus altissimam tranquillitatem
 issimo casu contaminari passus sis, eum scilicet, jam
 absumptum, e putido busto vindicabis? Et cujus vitam
 tantis tueri neglexeris, eundem morte deletum amico
 usu rursus donabis; peccatis (quorum de fonte mors
) quasi post tergum rejectis, & aternâ oblivione
 eratis? Deinde à quibus gratitudinem, & ex ea ma-
 am laudationem expectas? A mortuis? Anne sepulti

te celebrabunt, & tuum paratum miseris præsidium predicabunt humati? Vivi, vivi tibi gratias agent, velut hodie; & parentes liberis commemorabunt tuam genti omnibus expositam tutelam. Intende meæ salutis, Jehova; & nos de tuis laudibus carmina, quamdiu vivemus in æde tua modulabimur. *E.* Ades animo, Rex; jubet tibi lata nuntiare. Jehova, Deus Davidis autoris genti tui, tuam precationem audivit, tuasque lacrymas respexit. Itaque sic habeto, te per eum sanari, & tertio abhinc die ascensurum in sanum. Quinimo addet tuæ vitæ quædecim annos, teque eripiet e manibus regis Assyriorum cum hac urbe, cujus se defensorem præbebit propter metipsum, tum etiam propter Davidem sui cultorem. Sed vos famuli sumite palatham, quam ulceri ejus impo-
tis, ut convalescat. *Eze.* Sed quo signo intelligam me sanitatem restitui, & tertio die venturum in ædem? Vides hoc Achazi solarium? *Ez.* Video. *Es.* Optio datur, utrum velis umbram decem gradibus procedere reverti. *Ez.* Facile est umbram progredi, potius retrahat. O rem miraculosam! Nunc, nunc video, volente Deo nihil esse arduum.

Sent. *Piis precibus usque adeo flectitur Deus, ut interea etiam decretum suum rescindat. Quamvis morbos inter naturalibus remediis incurabiles sanat Deus, tamen naturalia remedia non semper repudiat. Non Medicinæ, sed tribuenda est sanatio: & tamen utendum est medicinâ.*

J E R E M I A S. *Fer. 26.*

A R G U M E N T U M.

Jeremias urbis & templi ruinam vaticinatur: eam ob rem comprehenditur a sacerdotibus & viris ad necandum. Sed facto ad tumultum concursu, procures & senatores & Abichamus id prohibent.

Jeremias, Sacerdotes, Vates, Proceres, Senatores, Abichamus.

AUdite omnes omnium Judææ urbium homines, qui quot hoc Templum, in cujus ego sto vestibulo præstitis adorandi numinis gratia; audite, quæ Deus meus

bis effatur : Nisi eum audietis, & ex lege quam vobis
 scripsit, vivetis ; tum autem dicta vatum, ejus cultor-
 um, quos ipse ad vos mittit, per quos vos mature ad-
 monere nunquam intermittit : ea, inquam, nisi audietis,
 ipsam ædem sacram in eum statum rediget, in quem
 eam redegit ; & hanc urbem omnium orbis terrarum
 ludibrio exponet. *S.* Quid sibi vult clamor iste ?
 quibus minatur exitium. *S.* At sibi non minatur, sed
 vobis maximum malum. Quin invadimus hominem ? *V.*
 que ita opus est. *S.* Comprehendite eum viri ; cavete
 ne effugiat : saxo jam scias, Jeremia, quæ mala nobis ob-
 tuleris, ea te in te ipsum excitavisse. Itane verò ut
 ex templo Silonis ruinam, & urbi vastam everisionem &
 audientiam denuntiaveris, & hæc tam dira impune protu-
 leris ? Morte pœnas lues. *V.* Meruit certe. *P.* Unde tantus
 tumultus, sacerdotes ? Aut quid vult tantus hominum
 concursus ? Quid novæ rei accidit ? *S.* Hic homo dignus
 qui capite det supplicium, qui quidem tam horrendas
 res huic urbi sit vaticinatus, quemadmodum vos ipsi
 audivistis. *J.* Audite me, si placeat, & vos omnes popula-
 riter audite me. Jehovah ego optimi maximi instinctu huc
 veni, ea in fanum & urbem prædicturus, quæ vos audivistis.
 Nunc corripite vestram vitam & mores, Deique vestri
 dispositioni obtemperate, ut mutet consilium, malumque,
 quod in vos incogitet, avertat. Quod ad me pertinet, equi-
 bus video me in vestra manu esse : vos mihi, quod videbi-
 tur, faciatis licet. Veruntamen sic habetote ; si me interse-
 ceris, vos, urbemq; & hanc rempublicam, innocentis
 sanguinem supplicio luituros. Certè enim Jova misit me
 ad vos, ut, vobis audientibus, ea omnia dicerem. *P.* Nos
 enim non videmus justam causam, cur hic capite plectatur :
 quid enim nos nomine Jovæ Dei nostri, effatus est. *S.*
 Audite nos vicissim, nisi molestum est. Michæas, Morastita
 fuit tempore Ezechie regis Judæorum, qui Jovæ
 optimi maximi nomine, omni Judæo populo audiente, au-
 ditur dicere, Sionem in arxum reductam, aratum iri, Hiero-
 solymamq;

solymamq; in rudera collapsuram, & montem sacrum solitudinem redigendum. Nunquid in eum morte animi vertit Ezechias, aut ullus Judæorum? Annon Deum reuerentiâ & precatione sibi placaverunt, malumq; quod ab eis jam jamque imminebat, depulerunt? & nos tam in scelere animas nostras obligabimus? Quid Urias, nihil nos movebit? Is fuit filius Semeiæ, ex Cariathiarimo, eadem in urbem hanc ab Jova est vaticinatus, quæ nunc Jeremias. Quod cum Joacimus rex audivisset, necnon milites & proceres, eum quæsit ad necem; id ubi reliquit ipse, territus aufugit in Ægyptum. Sed eodem milite rex Ezechianem, & quosdam alios, qui illinc extractum ad eum duxerunt: eumque ferro crudeliter necavit, & ejus corpus in plebeiorum sepulcretum projiciendum curavit. Ita quis fuerit exitus videtis. Nunc despiciate, utrum nefarium hujus facinus, an consideratam illius prudentiam imitari. *Ab.* Profecto nunquam sinam vos manus Jeremie sanguine commaculare.

Sent. Veritas odium periculumque parit. Malo vatem doctore nihil iniquius. Plerumque plus sapiant, & plus eratis habent ineruditi, quam doctores. Pœnam si vis effugere culpam. Miriora imitanda sunt exempla, immitte declinanda.

ANANIAS. *Fer. 28.*

ARGUMENTUM.

Ananias Judæis, liberationem ad biennium falso vaticinatur. Jeremias contra graviolem insuper captivitatem prædicat. & ipsi Ananiam mortem à Jova denunciat.

Ananias, Jeremias.

A Udi tu, Jeremia, unâ cum universo hoc populo, jussu Dei vobis denuncio. Ego (inquit Jova Omnipotens Maximus, Israelitarum Deus) jam rumpam jugum regis Babyloniorum, & post duos annos referam in locum omnia vasa templi, quæ Nebuchodonosor hinc ab Babylonem deportavit: Jeconiamque, filium Joacim regis, omnesque captivos Judæos, qui sunt ab Babylonem, huc reducam, fracto Babylonis imperio.

Ut

nam ita faciat Jova, & tua dicta omnia ad rem con-
 at, atque huc vasa sacra reportet, captivosque omnes
 Babylone revocet ! Verum audi, & quæ apud te & om-
 nium populum eloquar, trade memorix : Claruerant ante
 & te jam olim vates, qui multis nationibus, magnisque
 his bellum, aut famem, aut pestem, præsignificaverunt.
 Sed si quis aliquando secunda pronunciabat, ejus prædi-
 cti aut rei eventus à divino afflatu profectum compro-
 bat, aut frustratio refellebat. Hoc quia in hac vaticina-
 tione futurum certò scio, malo te rei exitu confutari,
 quam mea oratione irritari. *A.* Cedo mihi istum torquem :
 dicit verò omnes, qui hic estis, quid ferant mea dicta.
 Eodemmodum hoc ego collare perrumpo, ita Jovam sci-
 re perfracturum dominationem Nebuchodonosoris post
 annum. *J.* Nolo tecum amplius rixari. *A.* Abeas licet ;
 hoc teneo, & tenebo : ne trepidate Judæi, adventat
 certissimum vobis præsidium & salus. Bono animo
J. Adsum tibi à Deo, Anania, qui tibi me ita renun-
 tiare jubet. Vincula lignea, inquit rupisti, Anania ; sed pro
 ferrea feceris. Nam ego ferreum jugum collo imponam
 istarum gentium, quò serviant Nebuchodonosori
 Babiloniorum regi, sub cujus ego ditionem etiam agrestes
 terras subjunxi. Hæc sunt de quibus te, Anania, Deus
 in ministerio præmonitum voluit. Sed non est, crede
 mihi, Anania, non est, quòd per incitationem & motionem
 animam ostentes, & hunc populum spe inani erigas. Neq ;
 à Deo missus ades, cujus ego inflatu perniciem tibi
 animam denuncio, teque hoc anno vitæ defunctorum con-
 do ; quoniam tuis verbis deficiendi ab eo causa es.

populo, sent. *Mali doctores solent improbis fausta dicere, & quæ
 Jova Oportet Boni, contrà. Hinc fit, ut boni inveni sint, mali amen-
 tati. & autoritate polleant ; Veris vatibus raro creditur, ante
 quam ; præsertim si adsunt falsi vates, qui veris contraria
 dicunt. Mali vates, dum pœnas improborum verbis leniant,
 ipsa exasperant. Cum pervicacibus rixandum non est. Qui
 vobis blandiuntur, eos à Deo avocant.*

SEDECHIAS. Jer. 38.
ARGUMENTUM.

Jeremias consulentem se Sedechiam Judææ regem monens, se dederet Chaldæis; alioquin venturum & ipsum, & urbem in miseram calamitatem.

Sedechias, Jeremias.

VOlo ego te consulere super rebus meis, Jeremia: noli me quicquam celare. *¶* Rem omnem tibi aperiam sed eâ conditione, ne me interimas, nève consilium meum repudies. *S.* Per Deum immortalem qui nostras animas conservat, non perimam te, neq; tradam illis hominibus qui te necem cupiunt. *¶* Satis habeo: accipe jam quod sit Dei consilium. Si te contuleris ad principes Babylonios; & tuorumq; vitæ consules, & incendium ab urbe depelles. minùs; & urbs Chaldæis dedita igne cremabitur, neque eorum manus devitabis. *S.* Etenim, valde metuo, nè Chaldæi Judæis, qui ad ipsos transfugerunt, tradant ob irrisione ludendum. *¶* Non tradent, crede mihi: obtempera Dei monitis, cujus ego voluntatis interpres tibi datus; si te ipsum amas, tuæque saluti provides. Quod dedere renuis, hoc tibi divinitus denuncio: Omnes mulieres quæ supersunt in regno, educæ ad principes Chaldæos, te in os indignissime irridebunt, ut circumventum & traditum à tuis necessariis, & in ipso cœno perfide destitutum. Tuæ autem uxores omnes, & liberi tradentur Chaldæis; neq; tu eorum manum effugies, quin in manus regis eorum venies, qui hanc quoque urbem incendet. *S.* Vide nè hæc resciscat, ne tu pereas. Quod si proceres audierint nostram congressionem, teque convenerint, rogantes quid re inter nos actum sit, & mortem minantes nisi indicaveris, te à me precibus petivisse nè committam ut doctus Jonathanis reducaris ad miserabilem mortem.

S. nt. Veritas cum periculo dicitur. Imprudentes, dum aliquid malum inevitabile vitant, incurrunt in gravius, fuerit evitabile. Qui tolerabiles penæ Deo dare recusant, incitat ad graviore.

Dialogorum Sacrorum

Liber Tertius.

Tobias. Tob. 4, & 5.

A R G U M E N T U M.

*Tobæus Tobiam filium suum pietatem docet, Deinde jubet ut eam quarat ad petendam ex Media pecuniam ibi à se de-
nam. Tobias Genium, qui se hominem simulabat, nactus,
eo proficiscitur.*

Tobæus pater, Tobias filius, Raphael genius, Anna Mater.

NUM ex hac vitâ discessero, nate, sepeliro me honorificè.

Tum autem matrem tuam honorato, neve eam donec

et deserito, neve ei parùm morigerando vitam reddas

rbam. Recordare, fili, quot dolores perpeffa sit propter

cum esses in ejus utero. Cum igitur vitam finiverit,

in mecum honestè sepelito in eodem sepulchro. Ac per

mem vitam memento Creatoris tui, neve eum offende,

ve præcepta omittæ. Quantumcunq; tibi Jova largitus

de eo nè parcito liberalitatem exercere. Ad homines in-

manos ne te aggregaveris. A respiciendis egentibus Israël-

enè abhorrueris, nè Jova vicissim tuis temporibus adver-

te respiciendo abhorreat. Quod si tuæ facultates non

ut, ut large id facias; at pro eo quantum id erit quod

editabit, nè parce in benignitatem conferre: ut divitias

& argenti auriq; thesauros in beneficentia repositos habe-

Nam thesauri nihil impios juvant. At hæc virtus à mor-

indicat: ac quisquis beneficentiam exercet, Dei conspe-

videbit; quemadmodum habet scriptum illud, Ego

beneficentiam conspectum tuum videbo; quam qui ex-

at cœlestes habendi sunt. Tu ergo, nate, corpus tuum

omnis libidinis obscœnitate tuere, uxoremque de tuâ

atione ducito, nequaquam alienigenam, aut alius fan-

is, quam uxores majorum. Nos enim vatum progenies

us. Memoria repete Abrahamum, Isaacum, Jacobum

uxores de sua sibi gente asciverunt, extraneorum affini-

repudiata; eôq; liberis fortunati fuerunt. Animum

ade, fili, ad ea quæ agis. Quod tibi nolis fieri, aliis nè

o. Operarii mercedem nè retineto noctem unam, post

diem in quem cum eo pactus eris: ut tuo te præmio re-

muneretur Deus. Corpus tuum ab ebrietate abstineto. In nulla nequitia te oblectaveris. De tuo victu largire esurientibus. De tuo vestitu indue nudos: Quod tibi supererit, id omne in beneficentiam confer, neq; id gravare: hoc est, vix pane & vino sepulcra justorum perfundere. Audi & attende cuilibet, qui modo verum tibi consilium det. Ab Jova omnibus temporibus pete, ut tuas rationes, consiliaque dirigat: neq; enim homini in manu positum est consilium, sed uni Deo Opt. Max. qui quicquid vult, efficit, alios deprimens, alios efferens. Hæc mea dicta & præcepta omnia conservato, & nunquam non ante oculos habeto, fortiq; & infraſto animo esto. Nam Jova tibi auxilio præſidiôq; erit, si ei toto animo totôq; pectore studeris. Nunc, fili, illud tibi indicabo de pecunia quam habeo apud Gabelem, mihi cognitione propinquum (ea est decem argenti talenta) Rages Media: nam incertum est quando sim moriturus. Tu, fili, Jovam metues, teq; ab omni scelere conservabis, magnas ab eo opes consequeris. *Tob.* Omnia ut præcepisti mihi, pater, sic faciam: sed velim mihi consilium des quâ ratione queam istam à Gabele pecuniam recuperare. Nam neq; ille me, neq; illum ego agnoscam, neq; quo signo repetam pecuniam scio, neq; qua viâ eatur in Mediam teneo. *Toba.* Quod ad signum pertinet hoc dices, Me, cum ille mihi marsupium suum tradidisset, disſisse, Accipe de manu meâ; atque ex quo ei argentum in manum tradidi, annum hunc esse vigesimum. De viâ autem; quære tibi jam hominem aliquem fidelem, qui tecum vadat, cui præmium dabimus. Proficiscere, fili, adhuc vivente me, & argentum pete. Jova te Deus Israelitarum in itinere conservet; tibiq; benevolentiam, studium, misericordiam, & illius, & omnium qui te videbunt, conciliet, te nobis hospitem & incolumem & ducat, & reducat, ante meum interitum. *Tobi.* Eo igitur ad conquiendum ducem, fortasse proſpecto adest qui faciat. Nam video juvenem quemdam in viâ stantem accinctum, & ad iter (ut videtur) paratum. *Raph.* Adolescens, cujas es? *Tobi.* Domine, possis mecum in Mediam proficisci? *Raph.* Equidem novi vias orientis, sumque aliquando usus hospitio Gabelis gentilis nostri agentis Rages, in finibus Mediæ, quæ Rages distat ab Ebeli

In nullo itinere duorum dierum, estque montana: Ecbatana
rem in campestri loco posita sunt. *Tobi.* Præstolare pau-
per, si placet, dum hanc rem patri renunciatum est: nam
agnoscere cupio te comitem habere, tibi que dabo merce-
m pro itinere. *Raph.* Propera. Ego hic manebo donec re-
as: noli diutius morari. *Tobi.* Nactus sum virum bonum,
frater, nostri generis, qui mecum proficiscatur. *Toba.* Evo-
cum ad me, ut sciscitatur unde terrarum sit, & an satis fidus
tibi futurus comes. *Tobi.* Faciam. Heus, accerferis à patre
eo. *Raph.* Eo, Salve, vir divine. *Toba.* Si salveo, car mihi
ex usu veniunt, aut oculis captus in tenebris cæcus sedeam?
Raph. Qui tibi oculorum lucem cæcando ademit, idem te,
frater, vir bonus es, sanabit. *Toba.* Ità faxit Jova. Sed ad
me. Meus hic filius Tobias vult ire ad Mediam, frater; po-
tissimè ire cum eo? Et ego tibi mercedem dabo. *Raph.* Po-
tissimè, quippe qui vias omnes noverim, omnemque illam re-
gionem peragraverim, & montes teneam. *Toba.* Cujas es?
cujus generis? & quâ ex civitate? *Raph.* Quid amplius qua-
re? cum mercenarium habeas, qui tuum filium comiterur
tui animi sententia. *Toba.* Frater, nomen tuum scire velim,
cujus nationis sis. *Raph.* Ego sum Azarias Hananeelis
filius de familia Solomithi majoris, tuus gentilis. *Toba.*
sed salutare faustumque sit. Sed noli ægrè ferre, frater,
sed voluerim tuæ familiæ genus cognoscere: meus genti-
lis, egregius & nobili ortus familiâ. Nimirum nostri Ha-
neelem & Nathanem, duos Solomithi filios, qui mecum
habitant Hierosolymam, cum Israeliticam terram incolere-
nt, mecumque ibi adorabant, neque unquam ad deos
alienigenos qui in ea regione habebantur, desciverunt: quod
frater gentiles nostri fecerunt. Quare vade, frater, feliciter
in filio meo, & redite feliciter, adjuvante Deo. Ego tibi
singulos dies drachinam solvam, & victum ut filio. Quod
si Deus opt. max. salvos reduxerit, istud tibi præmium
dabo. *R.* Omitte timorem. Nam ego cum filio tuo, sal-
tem cum salvo, & ibo, & redibo. *Toba.* Compara tibi, To-
bi, quæ ad protectionem sunt necessaria, & proficiscere
in isto fratre. Deus omnipotens vos incolumes ducat &
vobis hoc iter ductu Genii sui prosperet. *Tobi.*

Valete, mei parentes observandi. *Tobe.* Vale, & ambu
prosperé. *A.* Oh, oh, oh, oh! *Tobe.* Quid fles? *A.* Rogas? n
hilne vereris puerum abs te emittere, qui in oculis nostr
observando, nostram senectutem redderet leviolem? Qu
verò non nos sine illo argento aliturus esset Deus nost
Tobe. Ne time, soror. Nam & prosperé ibit, & incolum
ad nos reversum tu ipsa tuis oculis aspicias. Deus ei nost
Genium attribuet, qui ei iter bene fortunet, eúmque salva
reducatur. *A.* Eheu!

Sent. Parentum est, filios docere pietatem. Piorum cura
mandavit Deus genis suis.

A S M O D Æ U S. Tob. 6, & 7.

ARGUMENTUM.

*Raphael genius agit cum Tobia de ducenda in matrimoniu
Sara Raguelis filia. Deinde, ubi ad Raguelem perveneru
fit matrimonium.*

Raphael, Tobias, Raguel, Edna.

IAM tandem pervenimus Ecbatana, Tobia frater. H
nocte divertemur ad Raguelem. Is senex quidem est, q
filiam habet unicam, formâ præstantem, nomine Sara
Ego cum eo agam ut eam tibi det in matrimonium. Est b
nâ indole prædita, & patri dilectissima. Ausculta mihi, &
ea agito. Ubi Rage redierimus, celebrabimus nuptias. N
dubito, quin non sit ille tuis postulatis contradicturus, n
eam contra legem Mosis alienigenæ traditurus. Nos eam
patrem tuum ducemus. *T.* At audio, frater, eam jam s
tem viris esse traditam, qui antequam in ejus complex
venerint mortui sint, ab Asmodæo (ut dicitur) demoni
rege necati. Quapropter nè me ille interficiat, non medi
criter pertimeo. Quod si fieret, parentibus tristissimi c
sam exitus præberem, qui alium nullum neque filium n
filiam habent, à quo eis vita defunctis parentetur. Ra
Verere modo Jovam, ejusque memor esto: tum etiam
tris tui præceptum recordare, à quo jussus es uxorem e
dem tecum familiæ ducere. Tum me autore nihil dæ
nem timueris. Satis exploratum habeo, te eam hac no
in matrimonium esse habiturum. Igitur ubi in cubicu
cum ea introiveris, sumito co. piscis quem tu in Tigri

ine dilacerasti : & ex eo sub ejus pallam suffutum facito.
 o nidore olfacto dæmon puellam fugiet, nunquam eam
 periturus postea. Cùm autem tibi cum ea congredi li-
 bit, surgitote de lecto geniali, Jovamque oratote & ob-
 ratote, ut vobis pro sua clementia opem ferret, puellaq;
 uideri velit. Tum demum cum ea rem habebis, ex qua li-
 eros mares procreabis. Sed omnem timorem abjice : nam
 a tibi destinata est ante orbem conditum, per teque eam
 ova à dæmone vindicaturus est. *T.* Quid futurum sit,
 iderit Deus. Sed certè facit tua oratio, ut à conjugio non
 phorream. *Raph.* Jam appropinquamus domo Raguelis :
 ecce eum ante suas ædes. *Salve. Ra.* Salvete & vos. Aspi-
 e hunc, Edna, quàm hic adolescens formam referrat Tobæum
 patrem meum. *E.* Unde estis, fratres? *Raph.* Ex captivis qui
 ant Ninevæ ex Nephthalina tribu. *E.* Nostisne Tobæum
 patrem nostrum? *Raph.* Novimus. *E.* Valétne? *Raph.* Va-
 t. *T.* Iste Tobæus frater (ut dicitis) vester, pater meus
 t. *Rag.* O faustum diem! Libet te complecti. Jo-
 am tibi propitium precor, fili : nam ex viro optimo &
 robissimo natus es. Age, uxor, si quid est lautius, appare-
 ar cœna : placet arietem mactari. Volo ego hos hospites ac-
 pi liberaliter. Succedite nostro testro : præstemus nos hi-
 res. *T.* Jam tempus admonet, Azaria, ut de matrimonio
 mentionem injicias. *Raph.* Memini. Quoniam filiam habes
 am nubilem, Raguel, & hic est adolescens, & æqualis illi,
 a tribulis, petebat ut eam sibi nuptum locares. *Rag.* Non
 e præterit, satius esse eam tibi quam alteri tradi. Sed
 rum tibi dicam : Eam jam septem viris locavi (ne nescias)
 ni omnes ante ejus congressum mortui sunt. Verùm ede
 t bibe, & istam rem omitte. *T.* Nihil agis : neque cibum
 go neque potionem capiam, quin tu eam mihi in matri-
 monium concesseris. *Rag.* Postquam ita infixum in animo
 habes, obtineto sanè. Et quia consanguinei estis, ego, jam
 tunc eam tibi in matrimonium trado, ex instituto Mosaico,
 a Israelitico. Huc ades, Sara : accipe hanc, Tobia. Jova
 deus Coelestis vos hâc nocte custodiat incolumes, suâque in
 a clementia utatur.

Sent. Piorum opera fiunt, auctore & duce Deo. Pii voluptatibus etiam licitis imperant, non serviunt. Pii fugant demonem. In pios potestatem non habet demon.

RAGUEL. Tob. 10.

ARGUMENTUM.

Tobias Ragueli socero suo valedicit, secum adducens illius filiam Saram, uxorem suam.

Tobias, Raguel, Sara.

MI socer Raguel, tu à me postulasti, ut manerem apud te dies quatuordecim & cum filia tua uxore mea Sara suaviter viverem; id quod tibi concessi. Nunc finita est dies itaque peto abs te ut me dimittas. Mei enim parentes ambo dies numerant, neque putant hoc loco rem esse. *R.* Dolco tam parvum spatium à te petiisse. Sed nihil obstat, quò minus id fiat longius. Mane apud me diutius: ego mittam ad tuum patrem nuncium, qui ei totum negotium renunciaret, ne de te sollicitus. *T.* Quæro te, noli me remorari: cupio omnino ad parentes reverti. *R.* Quando urges, non remorabor invitum. En trado tibi meam filiam Saram, necnon dimidium facultatum mearum. Ite feliciter. Deus Jovæ Deus majorum nostrorum, vos fecundet, mihiq; ex vobis liberos multos ostendat, qui divina legi dent operam. Amplexu meo osculari vos volo. Vide, mea filia, ut tuum socrum & socrum (qui nunc tui parentes sunt) habeas in magno honore, maritum diligas, familiam regas, domum gubernes, teipsam præstes inculpata; & cum bona pace profectus efficias ut bonam de te famam viventes adhuc læti hilariter accipiamus. Et tu, Tobia fili, vale. Jovæ te Deus coelestis salvum perducatur, mihiq; ex te, & filia mea Sara, liberi Jovæ studiosos, eique probatos ostendat, antequam mori. Ecce Saram filiam meam in potestate tua, noli eam unquam malè tractare. Ite sanè incolumes. *S.* Valete parente charissimi: Valete cognati, & amici omnes. *T.* Vale, Socer. Vale, socrus; valete omnes. Ego Jovæ gratias ago, qui me latum reddiderit, & tot beneficiis tam mirificè affecerit.

Sent. Uxoris est sequi virum, & propter eum parentes patriamque relinquere. Est enim matrimonii conjunctio archetypa quam natura.

T O B Æ U

T O B Æ U S. Tob. 11.

A R G U M E N T U M.

Tobias ex Mediâ reversus venit ad parentes, & felle piscis oculi patris sanat à cæcitate. Quâ de re pater Deo gratias agit.

Raphael, Tobias, Anna, Tobæus.

Pater, tu scis quam sollicitum relinqueris utrumq; parentem; quapropter antecedamus ego & tu, uxore tua cum famulis, reliquosque nostro comitatu subsequente. *Tobi.* Bene mones. *R.* Prepara felle piscis. *A.* At, at, o mi vir, adventat meus Tobias cum comite, Curro ei obviam. *R.* Tui patris, quem video esse cæcum, oculi felle isto aperiuntur atque sanabuntur. Itaq; cum ad eum accesseris, illipito ejus oculos isto felle; tum ille, fellis mordacitatem sentiens, sibi oculos fricabit; atq; ita, dejecta albugine, & cœlum, & te lætus videbit. *A.* O gnate, jam mortem non deprecor, postquam tuum conspectum cernere licuit. *Tobi.* Salve, mea mater. Sed accedit hunc pater, Hei mihi! collapsus est. Accurram. *Omi* pater, salve. *Tobæ.* Salve, fili optatissime: ut vales? *Tobi.* Optimè; esto Deo gratia. Sed patere me tibi oculos illicere hoc felle. Nam spero hoc tibi fore salutare. *Tobæ.* Licenter patiar. *Tobi.* Expectemus paulisper. *Tobæ.* Septio fellis mordacitatem. *Tobi.* Frica tuos oculos. *Tobæ.* O supra modum mirandum miraculum! Nunc te liquidò video, fili, amplectere me: gratias ago Jovæ Deo Israelitarum, qui cæcos illuminat, qui mihi oculos aperuerit: cujus nomen nullis unquam sæculis satis dignè laudari poterit; qui in me hoc tantum munus contulerit. Hic vulnerat, & sanat; hic occidit, & vitam dat: huic gratias ago, qui te nobis, feliciter expedito itinere, salvum lætūque restituerit.

Sens. Deus suos à miseria tandem liberat. Medicina mor-

tu. Deo gratia sunt agenda de omni bono.

R A P H A E L. Tob. 12.

A R G U M E N T U M.

Raphael, Tobæo & Tobia, sibi mercedem solvere valentibus, eam indicat, eisque officium præcipit.

Tobæus, Tobias, Raphael.

Tobia fili, solvamus isti homini, qui te comitatus est, mercedem; & eam cum corollario. *T.* Pater, demus ei

dimidiam

dimidiam partem pecuniæ, quam illinc attuli. Nam is incolumem duxit & reduxit, meamque uxorem sanavit, argentum à Gabele abstulit, & tibi oculos sanavit: pro quibus omnibus quænam ei referri par gratia potest? Hæc adas, Azaria. Accipe, frater, mercedem tuam, id est, dimidiam pecuniam, quam illinc apportasti: & vale. R. Canite Jovæ carmen novum, eique gratias agite, & cujus nomen celebrate, pro tantis ejus in vos collatis beneficiis crebrisque precibus, supplicationibus, & beneficentiâ erga eum affectate, quoad viveris: Nam plûs apud eum valet assiduum beneficentiæ officium, quàm argenti auribus copiosa congeries, utpote cùm beneficentiâ vindicet à morte. Equidem nihil vos de rei veritate celabo. Quo tempore tu tuæque nurus, Sara, sancti opem multis precibus suppliciter magno cum animi angore implorabar, vestras ego preces (ut vos sciatis) ad majestatis solium sustulævehebam: cùmque tu mortuos sepeliebas, aderam tibi, tuisque difficillimis rebus, ab Jova, qui te oculorum cæcitate tentaverat (solet enim hoc pacto periculum facere bonorum) mihi sum ad te sanandum, & Saram, tuam nurum. Sum autem Raphael genius unus de principibus qui ad gloriæ solium famulantur; Nolite timere. Bene vobis se res habet. Agite Jovæ gratias pro tantis miraculis, quæ vobis exhibuit. Nam quod me, quamdiu vobiscum versatus sum, edere & bibere vidistis: species ille fuit quæ vestris oculis obversabatur, cùm re ipsa neque ederem neque biberem. Quia præcipio mandate hæc omnia literis, quæ vos vestri erga Deum officii per omnem vitam admoneant, atque hanc rem in omnium ætatum eternitatem testentur: & Jovæ gratias agite, ejusque sacram memoriam piè retinete, meque jam absolbite, ut ad Deum me recipiam à quo sum missus ad vos.

Sent. Deus piis sæpe nè cogitantibus quidem prospicit. Per crucis ducit Deus suos ad felicitatem. Piorum primordia tristitia, exitus læti.

ACHIOR. *Judithæ 5, & 6.*

ARGUMENTUM.

Querenti Oloferni de Judæorum statu, narrat Achior: quoniam eos invictos esse dicit, (nisi forte Deum suum offendant).

*iratus Olofernes, cum jubet ad Betulienses Judæos de-
si, ut una cum illis pereat.*

Olofernes, Achior, Proceres.

NArrate mihi, vos Chananæi, de istius nationis homi-
nibus qui in montanis habitant; quas incolant urbes,
tantam habeant copiarum multitudinem, qua re plurimum
valeant & possint, quo rege & exercitus duce utantur; &
soli ex occidentalibus mihi obviam venire neglexerint.
Audi, domine, orationem servi tui. Enunciabo tibi rem
mnam, ut sese habet de gente ista montana, quæ finitimos
sibi fines incolit: neq; ullum ex ore meo mendacium excidet.
homines sunt prognati à Chaldæis, qui principio Mesopota-
miam incoluerunt. Cum enim deos patrios Chaldæorum de-
starent, patriisque moribus relictis unum sibi Deum cœ-
lestem ad adorandum delegissent, ab illis exagitati, in Me-
sopotamiam aufugerunt. Ibi cum aliquamdiu commorati es-
sent, jussi à Deo suo in Chananæam commigrare, paruerunt;
que in Chananæa commorati, magnum auri argentique &
aurois numerum comparaverunt. Postea, dominante fa-
cie, in Ægyptum devenerunt: ubi tamdiu incoluerunt, do-
loris in innumerabilem hominum multitudinem excreverunt.
Inde cum à rege Ægypti crudelius tractarentur, & lateres
facere indigne & labore servili cogerentur, Deum suum
plorârunt, qui totam Ægyptum ineluctabilibus calamita-
tibus percussit. Quibus malis coacti Ægyptii eos tan-
to ab sese emisserunt. Sed postea remisso malo, cum
fugientes revocare, rursúmque in servitutem redigere co-
eperunt; Deus illis mare rubrum disclusit, ita ut ab utroq;
parte aqua in muri firmitatem concreta staret, quâ illa viâ
per medium maris solum pertransiverunt. Eodem
tempore exercitus consecutus, aquâ submersus ita est,
ex innumerabili multitudine hæc nuncius quidem evase-
cit. Trajecti mare rubrum, in solitudinem montis Sinai
perierunt, ubi mortalium nemo consistere unquam, aut ha-
bitare potuerat; ibi dulces ex amaris fontes ad bibendum
perierunt, & victum de cœlo per quadraginta annos acco-
eperunt. Ac quocumq; unquam venerunt, Deus eorum hostes
eis, nullo arcu, nullâ sagittâ, nullo scuto, nullo gladio
debel-

Achior: cum offendit

debellavit; nec unquam huic genti resisti potuit, nisi si-
do à sui Dei cultu deflexit. Nam quoties alium Deum qu-
suum coluerunt, direpti sunt & omnes à bello contume-
pertulerunt. Quoties autem Dei sui cultum repetiver-
Deus eis cœlestis resistendi vires dedit. Ad extremum, O-
nanæos, Jebusæos, Pherezeos, Hertaos, Hevæos, Amom-
is & fortissimos quosq; Hesebonios deleverunt, eorum
agros & oppida occuparunt. Ac quamdiu sese à Deo
offendendo continuerunt, multis bonis fructi, Deoq;
(qui improbitatem odit) prosperi fiunt: Et ante hæc te-
pora, cum ab ea vivendi ratione quàm eis Deus tradide-
declinavissent, diversis diversarum gentium bellis pro-
gati, & tandem frequentes in extraneas regiones cap-
abducti sunt, eorumque Dei sanum solo æquatum, &
pida capta, & ab hostibus compilata sunt. Sed nunc
Deum suum conversi, ex dispersione ac dissipatione con-
gati sunt, desertosque montes occuparunt, & Hieros-
mam (in qua eorum sacrarium est) obtinuerunt. Qu-
disquirendum est, domine, siqua inoffensa sunt apud
um: Nam si sunt, faciliè eos, ipso concedente, super-
mus. Quòd si nihil ab eis est commissum, bello supe-
dendum censeo: nè, Deo pro eis propugnante inf-
am apud omnes mortales subeamus. P. Quis est iste
tantum tribuit Israelitis, ut eos putet Nebuchodon-
posse resistere? homines imbelles, & rei militaris igna-
qui mehercle unum tui, Olofernes, exercitûs impetum
finire non poterunt. Invadamus modò, & Achiori ob-
damus, eos posse superari. O. Quoniam tu nobis istud
raculum, præclare vates, edidisti, Israelitis à Deo suo
sensum iri; ut intelligas unum esse deum Nebuchodo-
sorem, contra cujus invictam potestatem nè illorum
dem Deus stare possit; nos qui ab eo missi sumus,
ad unum funditûs ad internecionem ita debebimus, & e-
tatu proculcabitur, ut eorum montes sanguine redund-
& campi corporibus compleantur; citiusque illos ad-
gam, quàm nos ad perdendum, vires deficient. Hæc
totius orbis domini Nubuchodonosori indeclinabilis
tentia. At tu, Aminonitarum mercenarie Achior, qui

nisi siquidum quod potius, ut dignus es, pereas, & inter eos, à nostra acie intrucidatus des poenas. Quod si tantum tuæ superstitioni confidas, ut me, quæ suscipio, præstare non posse credas; Amorem id metu exalbescis? Hic tibi tuta sunt omnia: non perireorum, nisi cum illis quos perire non vaticinaris. Vos, mei à Deo cessantes, abripe hunc Betulium ad suos Israelitas: ut illo Deo; potius exitii, quam nostræ sit socius victoriæ. Sent. *Veritas invisita mundo. Etiam de veritate rogantes, veritatem audire nolunt: Assentatorum plena sunt domus, auge potentium. Assentatorem qui amat, ruinam amat. Causa antecedit superbia.*

JUDITHA. Judithæ 8.

ARGUMENTUM.

Juditha Betulienfium primates objurgat, quod de urbis dediti-
pacti sunt; & eos consolata, sese ad eis succurrendum parat.

Juditha, Ozias, & ceteri Senatores.

Trendite, primates populi Betulienfis. Promisistis populo, & quidem interposito jurejurando, vos urbem tribus post quinque dies esse dedituros, nisi Deus vobis contra rulerit auxilium. Itane verò tempus Divinæ statui-
mericordiæ? Et ei diem vestro arbitrio dicitis? Hoccine idem est Deum ad clementiam pellicere? an ad iracundiam instigare? Dicite mihi vos qui Dei voluntatem in cer-
quoddam curriculum includitis, potestisne, non di-
Dei, sed hominum animus qui sit, & consilium pervesti-
bis istud? Quid Dei horum omnium, auctoris, mentemne ejus
Deo suo? Nihil minùs, fratres. Nolite Dei iram provoca-
qui si nolit intra quinque dies auxiliari nobis at potest
quot volet; potest nos quolibet die vel tutari, vel ho-
crudelitati objicere. Vos verò nolite Dei quasi vadari-
silium. Neque enim is est, qui aut minis, hominum mo-
terrendus, aut arbitrio cujusquam sit coercendus. Qua-
illos ad expectemus ab eo salutem, ejusque auxilium petamus.
pro eum, pro sua facilitate, nostras preces auditurum,
certim cum nulla hodie in nostro genere neque tribus,
neque natio, neque populus, neque civitas, quæ
deos

deos colat fabriles : quæ res superioribus temporibus in ca-
 sa fuit, ut patres nostri bello & direptionibus vastati,
 ab hostibus magnâ clade concisi sint. At nos alium Deum
 non agnoscimus ; unde sperare debemus, eum non esse
 nostrumque genus despecturum. Quod si in hostium
 testatem venimus, non tantum nobis nocuerimus, sed et
 am reliquæ Judææ, posteaque sacraria depeculanda
 liquerimus : quorum pollutionem & consanguineorum
 nostrorum metum, & nationis captivitatem, & nostrarum
 sessionum vastitatem, Deus temeritati nostræ accepta feret,
 à nobis pœnas reposcet, ubicunque gentium sumus serviti
 ut à nostris dominis indignitates omnes & contumeliæ nos-
 sint perferendæ. Neque enim talis servitus nobis Dei gra-
 am, sed hominum afferet infamiam. Quamobrem fratres
 (quandoquidem à vobis aliorum animi pendent, vobis
 crarium, vobis sanum, vobis ara nititur) demonstare con-
 guineis nostris, non esse desperandum, contraque, quicquid
 acciderit, fortiter esse & constanter ferendum. Deoque in
 omnibus gratias agendas, qui nos tentat, sicut olim pater
 nostros tentavit. Recordamini Abrahamum, Isaacum,
 Jacobum, Moysen, denique omnes veros Dei cultores & a-
 cos, quot, quantos, quam varios perpeffi sint dolores. Con-
 stituite nunc altera ex parte eos qui Dei periculationis
 patientes, contemptius de eo, & gravius, & senserunt, &
 curi sunt ; ut fœde perdicti, & à serpentibus exanimati.
 Quare nè horum desperationem sequamur, sed illorum
 periolem fiduciam imitemur, cogitemusque nos non ut hoc
 extremo supplicio affici, sed ut servos fontes saluari verbi-
 tionis medicinâ corrigi. O. Rectè tu quidem omnia, &
 nemo neget. Neque nunc primum tuæ prudentia, intelli-
 tia, consilium innotescit ; quin jam ab ineunte ætate va-
 compertum est, ista esse in te singularia. Sed & plebem
 ad efflagitandum, & nos plebs ad jurandum adegit ; quod
 jusjurandum violare nobis nefas est. Quocirca precamur
 pro nobis Deum, quæ pia religiosa mulier es, ut pluvius
 istros lacus impleat, nè siti deficiamus. 7. Quemad-
 dum igitur id, quod dixi, à Deo esse sentitis ; ita et
 id, quod facere detrevi, an ab eodem proficiatur,

um facite : Deumque orate, ut me in consilium com-
bet. Sum enim facinus editura, quod omnis posterita-
memoria concelebrat : Vos hinc nocte ad portam eritis,
cum ancilla mea exibo : ac spero fore, ut Deus, intra
post quos urbis deditionem concessistis, per me Israeli-
subveniat. Sed nolo vos in meum propositum inquire-
neq; enim vobis, nisi re profectâ enuntiabo, neq; quic-
am aliud nisi Deum pro me, usq; ad meum reditum, orate.
Bene vale, Deo tibi ad hostium ultionem viam præeunte.
Sent Deo præscribendum non est. Insonitibus etiam in summa de-
natione, de Deo bene sperand. est. Magnum innocentia præsidium.

O L O F E R N E S. *Judithæ* 10, 11, & 12.

A R G U M E N T U M.

*Judithâ ad Olofernem perductâ, ei per dolum promittit de
eis victoriam.*

Excubitores, Juditha, Milites, Olofernes.

Ujas es mulier ? Unde, & quò ? *J.* Ex Hebræis sum,
quos quia exploratum habeo venturos in vestram po-
tatem, ab eis transfugio, meque ad Olofernem Imperato-
recipio, ut ei illorum arcana aperiam, viamque de-
monstrem, qua omnibus montanis sine suorum cujuscumque
de, potiatur. *E.* Bene tuæ vitæ prospexisti, quæ ad do-
mum nostrum venire, & citò venire decreveris. Nos te
eum sistemus. Quò cum perveneris, nolito animo for-
dare, quo minus rem omnem ei exponas. Nam hoc tibi
confirmare possumus, te eo beneficio esse usuram. Dedu-
imus eam ad Imperatoris tabernaculum. Vos reliqui in-
eâ excubias nihilominus habete. Nos centum eam duce-
mus. *M.* Heus tu, quò tam mane tanto studio & frequentia
inatur ? *Al.* Dicitur transfugam quandam Hebræam ad
Imperatorem duci, quæ sit mirabili pulchritudine. *M.* Ac-
temus. O venustatem incredibilem ! Quis Malitiam de-
stet adversus Hebræos, qui tales habeant mulieres ?
quibus pugnando occumbere quis dubitet ? *J.* Salve, Im-
ator maxime. *O.* Allevate eam, mei satellites. Bono animo
mulier, depone animi metum. Nam ego nemini unquam
desici, qui terrarum orbis domino Nabuchodonoso-
servire voluerit. Quod nisi tui me, montium fiducia,
con.

contempsissent, nunquam ego meam in eos hastam vibra-
vissem. Sed ipsi sibi malum hoc conflaverunt. Ve-
rum dic mihi, quam ob causam ab eis ad nos perfuga
transieris. Nam ad salutem venisti. Sume animum: vi-
ves & in hanc noctem & in posterum, neque tibi quisquam
officiet; contraque, tecum bene agetur, quomodo solet cum
servis domini mei regis Nebuchodonosoris. *¶* Attende igi-
tur quæ dicam, domine, & ea memoriæ manda. Dicam
autem nihil vanum, (absit;) sed ea dicam, quæ si sequi vo-
les, rem tibi perfectam tradet Deus; neque tuus te conatus
frustrabitur. Ita vivat omnium terrarum rex Nebuchodo-
nosor, & ejusdem tibi concedita potestas, à quo ad omnes
mortales corrigendos missus es, ut, per te non solum he-
mines illi servient, verum etiam feræ, pecora, volucres, su-
ejus imperium tuâ virtute subjicientur. Nam non solum de-
tua sapientia tuique ingenii acumine fama apud nos percre-
buit; sed etiam per omnes jam oras sermones dissipati sunt
te unum esse toto in regno optimum, potentissimum, & fer-
rei militaris prudentiæ admirabilissimum. Jam vero Achabaz
or, quæ in tuo concilio dixit, & quæ tu ei respondisti, au-
dita nobis sunt. Nam comprehensis à Betuliensibus, res
omnem eis exposuit. Cujus tu cave, nè orationem negligas
sed memoriæ tradas; est enim vera: neque enim superari, nec
armis debellari natio nostra potest, nisi Deum suum scelus
aliquo sibi infestum reddiderit. Quare nè tuus labor in-
tus & inanis fiat, expectandum est dum scelus quoddam
quod jam in animis conceptum habent, commiserint, quod
scelere cum Deum irritaverint, facilem & sibi perniciem, &
tibi victoriam conciliabunt. Cum enim com metu & aqua
deficiantur, statuerunt pecora invadere: & quæ gustant
Deus in lege vetuit, omnia decreverunt insumere, frum-
tisque primitias, & vini oleique decimas (quæ servaba-
dicata sacerdotibus, qui Hierosolymis apud Deum nostrum
ministrant) consumere habent in animo, quæ nec manibus
tangere cuiquam profano fas est. Idque ut sibi facere lice-
miserunt Hierosolymam (nam & Hierosolymitani ex-
fecerunt) qui sibi potestatem à senatu afferant: quâ po-
tate ad eos relatâ facturi sunt quod dixi, & tum demum

in potestatem venturi. Horum ego omnium non ignara,
 eis aufugi, ejusmodi erga te facinus ex Dei mandato
 pura, ut ad ejus auditum omnes sunt mortales admira-
 um: Sum enim religiosa, cœlique præpotentem Deum no-
 quisquam diis que colo. Interea apud te commorans, domine,
 olet cum tu itabo in vallem; Deumque precabo: qui ubi me
 iorem de eorum perfectio scelere fecerit, veniam id tibi
 Dicam. Teaturam. Tum tu cum omnibus copiis, nullo ex eis re-
 sequi veniente, proficisceris. Te ergo per mediam Judæam ad
 conatum perducam Hierosolimam, tuumque currum in mediâ
 buchodonosorum sistam, ut eos tanquam pastore destitutas oves abigas,
 d omnes tibi nec cane oblatrante. Hæc ego, mihi præsignifica-
 olum habere prænuntiata, ut tibi enunciarer, missa sum. O. Bene-
 ueres, si Deus, quod te populo præmisit, quæ res & nobis victo-
 solum deus, & domini mei contemptoribus perniciem afferat.
 os percrepant. Quod si tu, quum es & formæ eleganti, & oratione elo-
 pati summi, tum præstabis quæ locuta es; & Deus tuus mihi De-
 m, & Achior, & tu Nabuchodonosoris domestica per totum or-
 erò Achior celebraberis. Agitur mei servi, ducite hanc in meam
 didisti, Achior, ei que de meo penu alimenta præbere. 7. Dabis
 bus, rebus; non licet mihi gustare tua, nisi velim mihi malum
 negligenter. Sed vescar eis quæ mecum attuli. O. Quid? Ubi
 erari, nec tecum habes defecerint, unde tibi talia subministrabi-
 um sceles, cum vestratia cibaria non habeamus? 7. Sic tu bene-
 labor im- domine, ut ego non ante consumpsero quæ habeo,
 quoddam Deus per me effecerit quæ decrevit facere.
 erint, qui. Qui verum audire non vult, dignus est qui mendaciis de-
 nicem, tur. Qui veritati non credit, is mendacio facile capitur.
 u & aqua. Ubi pulchritudo & oratio fallax. Bonum consilium qui re-
 uæ gusta- at, is in malum consilium cadit.

VIRAGO. Judithæ 13, & 14.

ARGUMENTUM.

Juditha noctu, caput Olofernis ferens, Betuliam portis apertis
 & caput illud ostendens eis, quæ facta sint opus præscribit.
 de quonam pacto Olofernem interfecerit Achior narrat.

Juditha, Excubitores, Cives, Ozias, Achior.

Eus, heus, vigiles! aperite, aperite portam. Deus, Deus
 noster nobis adest, qui hodie insignem & præclarum

Victoriæ

victoriæ honorem tradit Israelitis. *E.* Judithæ vox audietur socii; descendamus properè ad portam. Convocentur huc senatores, vos incendite faces. *J.* Vide abar, ut istud caput habeas in promptu, ut id, poscente me, continuo depere, unà cum velo, deprimas. Jam hicaderit omnis civitas. *C.* Præluce te funalibus vos; apperite portam janitores: intro mittite eam ut videamus quid novi ferat. *J.* Laudate Deum, laudate Deum, qui ab Israelis stirpe misericordiam suam non avertit, sed hostes nostros hanc nocte per manus fregerit. En vobis caput hostis nostri Olofernis summi Assyriorum imperatoris! en velamen in quo ille jacebat ebrius, quem Deus meâ facie deceptum, muliebri manu occidit; meque euntem, manentem, redeuntem, inviolatam, intemeratamque conservavit, neque ab illo violari permisit! Et nunc & illum vicisse, & me evasisse, & vos liberatos esse lætor; vosque ut Dei bonitatem infinitamque misericordiam prædicetis, exhortor. *C.* Agimus Deo nostræ gratias, qui tibi tantam virtutem tribuerit, ut hodie per nostros hostes in nihilum redegerit. *O.* O omnium mortalium sceminarum Deo acceptissima scemina! O coeli terrarumque creatoris Dei nunquam satis prædicandæ laudes! qui tuum vulnus in caput principis hostium nostrorum direxerit; quo facto tantam tibi hodierno die nominis gloriam comparavit, ut tuæ virtutis laus, tamdiu in hominum mentibus hæsurâ, & linguis celebranda sit, quamdiu hujus immortalis Dei facinoris memoria durabit, quæ quidem in tantis nationis nostræ angustiis non dubitaveris vitæ tuæ ruinæ opponere, & jam despondentibus animis succurrere. *J.* Attendite nunc fratres. Hoc caput in pinnis nostrorum nostrorum suspendetis. Deinde orto sole universi armati eruptionem facietis, ita ut ad eorum oppugnanda perfidia descendere videamini. Tunc accidet (id quod est necesse) ut ad Olofernis tabernaculum concurratur quo invento mortuo, tantus illos timor occupabit, præsidium sibi in fuga ponant. Tum vos sequimini, laqueabitque eos passim, Deo concedente, obterere. Sed accersatur mihi Achior Ammonita, ut Israelitarum campum temporem (à quo ad nos tanquam ad certam necem mandatus

mandatus est) videat. Adestum, Achior. Deus Israeli-
tarum (cui ut testimonium dedisti, ultorem esse hostium
eorum) caput omnium infidelium hâc nocte meâ manu
truncavit. Quod ut irâ esse credas, ecce tibi caput Olo-
fernîs, qui suâ arrogantia Deum Israelitarum despiceba-
tur, tibi que mortem in communi Israelitarum cæde assigna-
vit! A. O te non solum in omnibus Judææ domiciliis, sed
etiam in omnibus gentibus felicem, cujus audito nomine,
homines ad deum laudandum excitabuntur! Sed jam nar-
ra mihi, si placet, quomodo te hac tora in re gesseris. J.
In principio cum hinc (ut scis) profecta incidissem in vigiles,
eis deducta sum ad Olofernem, apud quem, magnâ om-
nium expectatione iussa dicere cur advenissem, simulavi me
esse perfugam, quæ desperatione rerum nostrarum ad eum
transissem, demonstravique ea quæ ex te audivisset esse ve-
ra. Neq; enim genus hoc hominum posse superari nisi aliquo
minore admissio. Sed jam fame pressos Israelitas, cogitare
vesci eis, quibus vesci lex prohiberet: quo scelere si se obstrin-
gerent, facilè eos victum iri. Quare expectaret dum id sce-
lus esset perpetratum; mihiq; interea in ejus castris versanti
occurreret, quandocunq; vellem, exeundi potestatem, ut Deum
precarer: & illo scelere commisso, à Deo certior fierem, eum-
que de eo admonerem: tum demum enim esse superaturum.
Credidit ille, mihiq; omnia quæ petieram concessit. Ita tri-
bus diebus in castris versatus sum; noctu interim in vallem, Deum
laudandi gratia, ventitans, Deique præsens auxilium suppli-
citer implorans: Quarto deniq; die ab illo ad compotatio-
nem accersita adfui, ostendiq; me quicquid imperâssem esse
facturam. Potatur; ipse mei cupiditate ardens largius sese
vitat. Clausa cœna, cum cæteri vini pleni discessissent,
egoas eunuchus tabernaculum externè clausit; me ibi so-
luta relicta cum Oloferne, qui ebrietate & somno oppressus,
lecto recubuerat. Hic ego, cum pedissequæ meæ manda-
vissem, ut extra cubiculum manens, exitum mihi tutum cu-
peret, Deum (ad illius lectum stans) cum animo meo oravi,
ut mihi tum meique adesset. Deinde ad lecti columel-
lam, quæ erat propter caput Olofernîs, accedo; inde a-
liam detraho, & ad lectum me applicans, sinistra
caesariem

cæsariem ejus prehendo, Deumq; tacitè precata, ut me in
re confirmaret, collum summâ vi bis ferro : amputatq; ca-
pite, corpus à stragula veste provolvo ; & ablato velo, ca-
pae pedissequæ caput trado : quo in escariam peram indu-
ambræ de more sic quasi ad supplicationem egressæ, huc tu
pervenimus. C. Salvi sumus, reviximus : ô faustam noctem
quæ nos ab æterna nocte vindicas ! A. Quamquam quod di-
Oloferni, de Dei vestri potestate, non aliter dixi quàm se-
tiebam : tamen nunc multò magis hæc re confirmatus, co-
do, voloq; deinceps non tam Israelitarum laudator, sed civis
esse, & in vestrum numerum pignore circumcisionis adscis-

Sent. *Superbissimus quisque turpissimâ morte dignus est. Per
fœminæ manu potest Deus hospites suos ulcisci. Cæso duce, facti
vincuntur milites.*

SUSANNA. Dan. 13.

ARGUMENTUM.

*Susanna à duobus senatoribus, quia ipsorum libidini obse-
recussasset, accusata adulterii, ad supplicium damnata ducitur.
Sed divinitus supervenit Daniel, qui interrogationis prudentia
senatorum calumniam palam facit ; atque ita in ipsorum caput
supplicium convertit.*

Duo Senatores, Concio, Susanna, Daniel, Puer.

A Uдите, universa Judæorum concio, quamobrem in v-
strum judicium adducta sit hæc Joacimi uxor Susanna.
Hæc, cum nos deo Judice in hortis ejus mariti soli deas-
bularem, hæc cum duabus pedissequis ingressa est : quæ
ubi foras amandavit, hortorumque januam observavit, ven-
it ad eam quidam juvenis, qui tum in occulto latebat, & cum
ea concubavit. Nos, qui in hortorum angulo eramus, anima
verso tanto flagitio, accurrimus, & eos videmus quidem
euntes, sed illum comprehendere nequivimus. Nam cum
esset valentior quam nos, apertâ januâ exiit. Tantum
hanc prehensam rogabamus, quis esset ille juvenis : sed n-
luit nobis enunciare. Hæc nos, impositis huic rex (sic
mos est) manibus, testamur. C. Satis explorata res est
Senatores sunt qui testificantur, & iidem judices : dubita-
non potest. Plectatur capite, quemadmodum Lex jubet.
Su. O Deus immortalis, qui occulta nosti, qui omnia etiam

equam facta sint perspicis : tu scis, ut hi falsum contra me
 testimonium dixerint ; ac vides, ut capite dem pœnas cum
 hil eorum commiserim, quæ isti contra me per calumni-
 am, malitiamque commentiti sunt. *Sen.* Non est mirandum,
 turpissimum facinus inficiatur. Sed interim ducatur ad
 supplicium, ut hoc tam detestabile facinus expietur ne tam
 da in populo macula hæreat. *D.* At ego testor, me in
 jus sanguinem nullo modo consentire. *C.* Quidnam istud
 quod clamas tu ? *D.* Itane stulti estis, Israelitæ, ut neq;
 ratione habitâ, neque veritate compertâ, Israelitidem
 condemnaveritis ? revertimini in forum. Dico istos contra
 me falsa esse testatos. *Sen.* Ergo tu sede in medio nostrum
 tuam nobis pronuncia sententiam, postquam tibi senatus
 vinitus datur. Sejungite procul alterum ab altero, ut
 examinem. Adducite huc mihi istum. Vetule annis, ve-
 rator malitiâ, nunc tua te scelera petunt, quæ factitabas
 te, cum infontibus condemnandis, fontibusque absol-
 vendis, iniqua judicia faceres ; Jova innocentem & justum
 interfici vetante. Nunc igitur, hanc siquidem vidisti, die
 qua arbore congressos videris. *Sen.* Sub lentisco. *D.*
 obe in tuum caput mentituses, Jam enim Dei genius,
 mandato ab illo accepto, discindet te medium. Amovete
 nunc, adducite nunc alterum. Age genus Chananæum, non
 Chanaanæum : te venustas decepit, tua tibi cupiditas mentem per-
 vertit. Ità verò agebatis cum Israelitibus, quæ præ metu
 vestrum congressum veniebant. Sed non Judæ proles
 istam nequitiam sustinuit. Age igitur, sub qua illos arbore
 & congressos deprehendisti ? *Sen.* Sub ilice. *D.* Tu quoque
 obe in tuum caput mentitus es. Jamque præsto est Dei
 genius cum ense, qui te medium dissecet ambósque perdat. *C.*
 Dei bonitatem immensam ! à quo nunquam deferuntur,
 in eo fiduciam suam collocârunt. Abripiamus ad necem
 istos nequissimos & improbissimos vetulos, ut, ex lege eâdem
 pena plectantur, quam innocenti moliebantur.
Sen. *Impii peccata peccatis tegere volunt. Deus innocentium
 voces exaudit. Impii in foream cadunt, quam pii extarârunt.*

CHALDÆI. Dan. 2.
ARGUMENTUM.

Nabuchodonosor Babylonie rex Chaldeis jubet, ut somnia quoddam suum (quod ipsi exciderat) dicant, & interpretentur: quod cum illi non possent, imperat eos necari.

Nabuchodonosor, Chaldæi.

A Gite verò conjectores, augures, harioli, Chaldæi, mines explicandi ea quæ sunt obscuritate involuta peritissimi, evellite hunc mihi ex animo scrupulum, meum mihi somnium aperite, cujus interpretationem anxius desidero: nam eam ob rem estis convocati. *C.* Vitam tibi sempiternam precamur. Eloquere sanè nobis somnium: nos id interpretando evolvemus. *N.* Oblitus sum: quod nisi vos & somnium mihi & somnii significationem edissetis, & vos per summum dedecus vitam amitteretis, & vestra domus complanabuntur. Sin autem editis, multis à me mercedibus & præmiis atq; honore afficiemini. Proinde facite si sapitis. *C.* At somnium dicere tuum est; nos interpretationem recipimus. *N.* Enimvero video vos ex eo excusationis occasionem arripere, quòd videtis eam rem mihi memoriam excidisse. Sed nihil agitis, nisi enim me hæc suspicio levatis: non potest esse dubium, quin uno omnes animi statueritis, me longis quibusdam ambagibus pessimè deludere & tempus consumere dicendo. Quamobrem eloquimur mihi somnium, ut intelligam vos interpretari etiam potest. *C.* Nemo est in terra, qui istud præstare possit, neque quodquam unquam rex, aut princeps, aut dominator, tale quicquam quaesivit ex ullo divino. Est enim, quod tu rogas, omnino difficilius, quam quod possit quisquam expedire, præter nos Deos, qui inter mortales non versantur. *N.* Papæ! ergo vos prorsus inutiles estis, & hominum animis, inani perclaræ rei possessione, tenebras offunditis? quis vestri usus? Comprehendite, satellites, colligate, abducite ad tremendum supplicium istos omnes nebulones. Jubeo ego quæ impero totum hoc indoctum, & insipiens doctorum sapientium genus, ad necem trahi: ut quorum nullus in usus est, eorum mors sit viventibus salutaris.

Sent. Deus sapientum sapientiam perdit. Deus sapientum hujus mundi implicat inexplicabiliter.

Daniel Nabuchodonosor, quod quicquid perferat, Persarum, Persarum Regnum

Oli inter rex occi

tationem.

in hominem

pretationem

id in somni

ris arcanu

in harioli,

in cælo abd

strat, quæ

um quod til

m in lecto

od posthac

er declarat;

ntiam, qu

idem aper

mo cogitati

stata magi

ctu terribi

us & brach

ferrei pari

um suâ sp

trivit: qu

entum, a

quam æstat

dem relict

atum est

em complev

ationem ad

us nobilissim

estatem; c

D

D A N I E L. Daniel 2.
A R G U M E N T U M.

Daniel Nabuchodonosori somnium ipsius dicit & interpreta-
tur, quod quidem est de quatuor mundi imperiis, videlicet Chal-
darum, Persarum, Macedonum, & Romanorum : quibus suc-
cedit Regnum Christi, quod omnia illa abolet.

Daniel, Ariochus, Nebuchodonosor.

Noli interimere istos sapientes, Arioch, quos iussit
rex occidi : sed deduc me ad eum ; ego suscipio inter-
pretationem. *A.* Placet : sequere me. *D.* Sequor. *A.* Nactus
in hominem ex captivis Judæis, O rex, qui pollicetur in-
terpretationem. *N.* Tune is es, Baltasar, qui possis mihi &
id in somnis viderim & quid id significet, effari ? *D.* Quod
eris arcanum, O rex, non sapientes tibi, non conjectores,
in hariooli, non prodigiatorez possunt explicare : verum
in celo abditorum demonstrator Deus, qui ea tibi præ-
monstrat, quæ olim eventura sunt. Igitur tuum somnium, &
quod tibi secundum quietem occurrit, hujusmodi est :
in lecto cubiculari jaceres, in cogitationem venisti,
ad posthac futurum esset : id quod tibi ignotorum ille do-
ctus declarat ; idemque mihi, non propter excellentem sa-
pientiam, quâ unus cæteris mortalibus præstem ; verum
quod eadem aperuit, quo tibi plana faciam ea, quæ tu cum tuo
suo cogitasti. Tibi in somniis abjecta est species quædam
inestata magnitudine simulacri, ante tuos oculos stantis,
estatu terribili : cujus caput erat ex auro probatissimo,
pectus & brachia argentea, venter & femora ærea, pedes par-
tem ferrei partim cretacei. In eo spectando dum tu hæres,
sua sponte avulsum incidit in ejus pedes, eosque
trivit : quo casu confractum simul est ferrum, creta, æs,
argentum, atque aurum, omniaque fragmenta ventus,
quam æstate stipulas ex area, sic sustulit, nè vestigio
idem relicto : ipsum autem saxum, quo ista est statua
constitutum est in ingentem montem, qui totum terrarum
orbem complevit. Et hoc quidem est somnium. Jam inter-
pretationem addemus. Tu rex es regum ; tibi cœlestis ille
nobilissimum regnum, & præclarissimam largitus est
potestatem ; omnesque homines, quotquot ubiq ; terrarum

sunt,

sunt, terrestresque bestias, & aereas volucres, sub tuum imperium ditionemque subjunxit. Ità tu caput aureum. Post autem existet aliud regnum tuo deterius, id erit argenteum. Deinde æreum, cujus ditio latè in omnem terram patebit. Post, quartum surget, durum & plane ferreum. Ut enim ferri duritate omnia atteruntur & comminuuntur: ità ejus imperii violentia, & rigor, omnia violabit & contundet. Post autem pedumque digitos quòd vidisti, partim ferreos, partim fictiles; regnum illud dissidens erit, & ex parte ferreo rigorem obtinebit, sicut vidisti ferrum cum argilla conjunctum; illa verò digitorum, partim ferro partim argilla constantium, diversitas, regni inæquabilitatem loquitur, quod partim valens, partim debile futurum est. Quòdque ferrum vidisti argillæ conjunctum, illa quidem propinquitate inter se conjungentur, sed invicem non cohærebunt, quomodo ferrum in terram ferruminari non potest. Ejus regni tempore, suscitabit Deus regnum nullà unquam temporum seculis delendum, neque alii genti tradendum, quod quidem franget & abolebit omnia illa regna, ipsumque permanebit sempiternum. Quemadmodum vidisti è rupe saxum nulla manu erutum, quod ferrum, terram, æs, argentum, aurumque perfregit: Ità Deus ille maximus tibi præsignificat quæ post hoc tempus futura sunt estque somnium certissimum, & cum re ad verbum conveniens. *N. O* ineffabilemque sapientiam! *O* profundum & ingeniosum intellectum! afferre huc citò odores & libamina. Dignus est suffragamina fiant, cuique divini honores præstentur. *O* Baltasar, vester Deus verè Deus est Deorum, regumque dominator, obscurorum explicator, postquam tu rem tam profundæ ignorationis caligine demersam potuisti in lucem eruere.

Sent. Deus arcana sua piis, & per pios etiam aliis patefacit. Omnia in deterius abeunt usque ad adventum Christi. Christus imperium æternum est.

FORNAX. Dan. 3.
ARGUMENTUM.

Nebuchodonosor Babylonia Rex erectam à se statuam auream imperat à cunctis suis populis congregatis adorari. Hoc cum dracus, Mesacus & Abednego, Judæi, facere recusassent, in ignem

*matem conj
chodonosor
Sidra*

*Quorsum
versis
; nisi qu
s erectam,
A. Ege
orari, vero
non ad
nunciare.*

*minem, v
& stupidi
dignius, au
licebit, p
tamen an
sine se vir
stitueret,
eret? Hæc
aquam. 2
ntus es,
erani vero
perverfit
minos quæ
mus, metu
ortalem ded
emvis cruci
tillam mod
s! laudo te.
eres tenta
o edito pra
rebus. Ed
qua præsent
tibiæ, citha
concentuau
od rex Nab
paruerit,
fer*

nam conjiciuntur. Sed cum ab igne indemnes fuissent, Nabuchodonosor ipsorum Deum solum esset confessus, imperat adorari.

Sidracus, Mesacus, Abednego, Præco, Delatores, Nabuchodonosor, Præcères.

Quorsum pertinet tanta hominum multitudo, à tam diversis nationibus in hunc locum convocata? *M.* Nemo; nisi quod dum video immanem illam Statuam jussu re- erectam, metuere incipio, nè quid rex impium cogit. *A.* Ego quoque valde commoveor, ac, nè velit eam adorari, vereor. *S.* Quid agemus igitur, si jusserit? *A.* Nos non adorabimus: nam hoc quidem esset, Dei cultum nunciare. *S.* Quà tandem istud ratione? *A.* Rogas? Minem, vivam Dei immortalis effigiem, ad pedes inanes & stupidi, rei mortalis, simulachri procumbere? quid dignius, aut magis impium fieri aut cogitari potest? *M.* Nihil licebit, periculi deprecandi gratiâ, cultum simulare, tamen animus in Deo semper fixus hæreat. *A.* Apagesis sine se viro probaret mulier, si, cum alteri corpus suum ostitueret, se tamen virum suum semper in animo ferre, crederet? Hæcine tibi iusta excusatio videretur? *M.* Nequaquam. *A.* Atqui non minus est hoc absurdum. Tunc, si unus es, teipsum divides, & alteram tui partem Deo, alteram vero Jovi addices? Quæ tanta animi mollities est, aut perversitas, nos, quos honestum esset propter mortales periculis quamlibet mortem appetere, quique id in aliis laudamus, metu frangi, & ab officio & pietate, erga Deum immortalem deduci? *S.* Quid ergo censes? *A.* Subeundum omnis cruciatum potius, & fortiter occumbendum, quam nullum modò de via desilectendum. *S.* O masculum puer! laudo te. Equidem ità sentiebam, sed volui quid animi peres tentare. Verùm edicitur silentium, & video in edito præconem: audiamus quid proclamatur, *Præ.* Pax vobis. Edico vobis qui ex quacunque natione, populo, lingua præsentibus adestis, ut simul atque sonum audietis tubarum, cithararum, sambucarum, psalterii, tymphoniarum, & reliquorum concentuum, procumbatis, & Signum aureum adoretis, quod rex Nabuchodonosor erigendum curavit. Quod si quis non paruerit, continuò in igne candentem fornacem injicietur.

rur. *S.* Deum immortalem ! quod scelus video ? Eone imp
 etatis & infantiæ prolabi homines, ut id tanquam Deum co
 lant, quod hominum manu factum, homin: deterius est
 inferius ? *M.* O vesaniam ! illud videsis ut prociderunt om
 nes ! Ego certè centies mori malim. *D.* Videtisne illos tre
 Judæos qui non procubuerunt ? *Al.* Video, nunciandum
 est regi. *D.* Rectè sanè: eamus ad eum. *A.* Adeone concidit
 constantiam, ut in tanto numero nullus sit, quem non labe
 staverit metus ? *D.* Optamus tibi, rex vitam quàm longi
 mam. Tu edicto cavisti, ut omnes audito cantu musico pro
 cumberent, & aureum simulacrum adorarent: rebellibûsq; po
 nam descripsisti, ut igne cremarentur. Nunc homines qu
 dam Judæi, quos procurationi Babylonice præfecisti, *S.*
 dracus, Mesacus, & Abednego, tuum edictum contemnu
 neque eosdem tecum Deos colere, neque Statuam adora
 curant. *N.* Itane est ? Ergo invenientur, qui meum imperium
 detrectent ? Ergo ego non maximus ? Properate, adducite
 os properè. *D.* Fiet. *N.* Jam ego eos docebo quit sit mihi ne
 obedire: jam efficiam, ut sciant me esse regem. *D.* Adducim
 tibi homines, *Orex.* *N.* Itane est, Sidrace, Mesace, & Abe
 nego, ut vos neque meos Deos veneremini, neque auream
 Statuam à me erectam adoretis ? Quid ? Nunc saltem non est
 parati, auditis concentibus musicis, accidere ad eam ? Na
 nisi facitis, protinus in fornacem immittemini. Equis ver
 est Deus, qui vos à meis manibus liberet ? *S.* Nihil famu
 solliciti, quomodo tibi ad ista respondamus. Est Deus, que
 nos colimus, qui & potest nos ex flammis servare ; & ex tu
 manibus, rex, profectò servabit. Quod etsi non irà esse
 tamen omnino (nè tu erres) neque Deos tuos celeremus
 neque ante Statuam inclinaremur. *N.* Proh deùm atq;
 hominum fidem ! tantà esse quenquam audacia, ut ausit m
 hi in os repugnare ? Ite, comportate ligna, subjicite igni
 limenta, efficit eum septuplum hujus qui nunc est. V
 vero, O fortissimi viri totius exercitûs, comprehendite h
 tres viros, colligate. Eja, quid statis ? Nilhi opus est detra
 here vestes, vincite una cum omni amictu. Hem, sic volo
 præcipitate eos in flammam. Videamus quid possit eoru
 Deus: properate, ignavi ; ego vobis hoc sceptro comminor.

Lib. III.
 capita. Pap
 flammam alio
 lenam ! quid e
 in ignem
 qui ego vide
 ediente illæso
 gustâ, & plan
 ad ostium fo
 mmi Dei cult
 da flamma div
 oc rei est ?
 ignis in hor
 uidem cremat
 inusti sint.
 ednegonis, qu
 ores, qui ipsi
 ant sua corpor
 equam tuo,
 tecerni placet,
 am nationibus
 Deo dixerit,
 publicetur & e
 oci notetur.
 impotens Deu
 Sent. Maxim
 ori satius est
 ne gravissimè
 el ex mediis f
 Accersitus es
 ates, ei legit
 baldei non po
 Nullusne
 possit ?
 et vos in tan
 minime potest

capita. Papæ! Videte ut flamma eos hauserit, qui ipsi
 flammam alios conjecerunt. Sed quid: O rem miraculi
 lenam! quid ego video? Eho mihi proceres, nonne tres vi-
 ros in ignem constrictos injecimus? *Pro.* Factum, rex. *N.*
 qui ego video quatuor viros solutos in media fornace in-
 ediente illæsos, & indemnes: quorum quartus formæ est
 ingustæ, & planè divinæ. O rem inauditam! accedam propi-
 us ad ostium fornacis. Heus Sidrace, Mesace, & Abednego,
 summi Dei cultores, exite huc. *S.* Adsumus, ô rex, è tor-
 rida flamma divinæ benignitate erepti. *Pro.* Dii boni! quid
 rei est? Quanta miracula hodie cernimus! Videte
 ut ignis in horum corpora nullam vim habuerit, ut nè pilus
 eorum crematus sit, ut amictus integri nullâ flammæ no-
 uissint. *N.* Gratias ago Deo Sidraci, Mesaci, & A-
 bednegonis, qui genium suum miserit ad liberandum sui cul-
 tores, qui ipsius fiduciâ nixi, spreto regis edicto, malue-
 runt sua corpora ad cruciatum tradere, quam ulli Deo præ-
 ferquam suo, ullum cultum aut honorem habere. Itaque
 decerni placet, decretumque in omnibus omnium lingua-
 rum nationibus & gentibus promulgari, ut qui malè de hoc
 Deo dixerit, turpissimo exitio plectatur, ejusque domus
 publicetur & evertatur, ut illius facinus memoriâ & nomine
 rei notetur. Nam, præter hunc unum, præsens ac salutis
 impotens Deus, nullus est.

Sent. Maxima pars mundi homines magis metuit quàm Deum.
 Mori satius est, quàm simulacra colere. In iustissimum quem-
 que gravissimè serviunt principes hujus mundi. Deus suos norit
 et ex medijs flammis eripere. Pii patiundo vident.

B A L S A S A R. Dan. 5.

A R G U M E N T U M.

Assersitus ex matris consilio à Balsasare Babylonia rege Daniel
 rates, ei legit & explanat scriptum manûs in pariete, quod
 Chaldei non potuerunt.

Balsasar, Regina, Daniel.

N ullusne est è vobis, qui hoc legere & explanare
 possit? O homines ad nullam rem idonei! Quid atti-
 net vos in tanto honore esse, si cùm maximè opus est, tum
 minimè potestis? *R.* Regem multum diùque salvere jubeo.

Audivi

Audiui ut tu te crucies & æstues quòd nemo posset tibi hoc scriptum enucleare. Sed ne te afflicta, neve tantopere pertimesce. Vir quidam in tuo regno, mente sanctissimorum deorum præditus, cujus excellens perfectaque doctrina, peritia, sapientia, tempore patris tui cognita per spectaque fuit: quo nomine rex eum magorum, hariolorum, divinorum, Chaldaeorumque magistrum esse voluit, quòd eum Daniele (nam id est ei nomen, quanquam rex Baltasar rem nuncupavit) compertum esset singulari ingenio & prudentia valere, inque somniis interpretandis, ambiguis aperendis, & obscuris declarandis, longè alios omnes antecellere. Proinde, si me audies, eum advocabis, ut te istius difficultate liberet. *B.* Evocetur sanè. *R.* Mox aderit, ne te pida. *D.* Adsum tuo accersitu, O Rex! *B.* Tunc es ille Daniel, ex captivis Judæis, quos meus pater huc è Judæa traduxit? *D.* Etiam. *B.* Audio te assatu augustissimorum deorum agi, scientiaque & prudentia atque sapientia facili principem esse. Eam ob rem te advocavi. Sed quam a rem audi. Cum hic læto solutoque animo opipare con- vivarer, una cum mei regni optimatibus; ecce exiit quidam quasi manus, quæ digitis inscripsit in tectorio parietis è regione candelabri, ea quæ tu vides: ad quæ explicandæ evocavi omnes Babylonios sapientes: sed eorum nemo, non modo interpretari, sed nè legere quidem potest. Te autem accepi implicita evolvere, & obscura optimè declarare posse. Nunc itaque, si potes hoc legere, & mihi quid sit elucida- qui, purpurâ & aureo torque insignitus, tertium regni principatum obtinebis. *D.* Tua tibi dona habeto, aut alii largitor. Ego tamen hoc scriptum & legam, & tibi planum faciam: itaque ades animo, O Rex! Nebuchodonosori patri tuo olim largitus est Deus magnificum Regnum, splendoremque egregium; quâ de causa omnes eum gentes & nationes trepide metuebant: quippe qui, quoscunque visum erat interficeret, caderet, efferret, deprimeret. Sed cum jam secundis rebus clatus intemperanter superbiret & animo tolleret, de solio deturbatus est, & omni splendore amissus ex hominum consortio ejectus: tum in brutam naturam, ferarumque translatus, inter feras habitavit; & herbarum pasto-

um ritu dele-
s cœli mutati
cognovit sum-
incipem esse,
Baltasar, qui
abuiisti, cum
a cœlorum
crestris Domi-
roceres & ux-
o vino abusi-
genteos, ære-
nunt, neque
ijus manu tu
abuiisti. Quar-
oc est Mensus
atem: Mensus
onsummavit:
entus levior:
is Persis que d-
Sent. Cum me-
pientes. Cum in-
me sese exerit
ulo maloque d-

Estera regina
daeos eamque
fo ere Etiam ad
Ass-
Ata sane & p-
rissima. Qua-
es. Dic quid
strabis. E. Sig-
stur, vitam m-
to. Nam sur-
tio destinati.
ta ferrem: qu-
mnum compa-

um ritu delectatus, ventos imbresque & omnes naturae
 cœli mutationes nudato corpore pertulit, donec tandem
 cognovit summum illum Deum terrestris hujus imperii
 principem esse, & ei quem velit præficere. Tu quoque
 assas, qui es ejus satù editus, nihilo te modestiorem
 exhibuisti, cum tamen ea omnia præclare scires : sed te con-
 tra cœlorum Dominum insolentiùs gessisti, & nunc vasa
 terrestris Domicilii proferri iussisti, quibus tu, tuique
 procures & uxores, tum justæ, tum concubinæ, in biben-
 do vino abusi estis. Quinetiam Deos celebravisti aureos,
 argenteos, æreos, ferreos, ligneos, & lapideos, qui neque
 vident, neque audiunt, neque sentiunt; Deo autem, in
 cujus manu tua vita & facta omnia sunt, nullum honorem
 exhibuisti. Quare ab eo missa est hæc manus, cujus scriptum
 est *Mensus est, mensus est, ponderavit & divisit.* Sensus
 autem : *Mensus est,* mensus est Deus regnum tuum, & id
 consummavit : *Ponderavit ;* ponderatus es in trutina, & in-
 ventus levior : *Divisit :* divisum est tuum regnum, & Me-
 diis Persisque distributum.

Sent. *Cum maximè opus est, tum minimè* juvant hujus mundi
 sapientes. *Cum trepidat, & nihil potest humana sapientia, tum mi-
 nimè sese exerit divina. Qui alieno exemplo non sapit, is suo pe-
 culo maloque dignus est.* Hominum imperia in Dei sunt arbitrio.

H A M A N. *Esere 7.*

A R G U M E N T U M.

*Esfera regina regi Assuero patescit perfidiam Hamanis in
 Judeos eamque ob causam rex illum jubet in crucem tolli ab eo
 erectam ad tollendum in eam Mardocheum Judeum.*

Assuerus, Esfera, Haman, Harbona

Atque sane & prolixè à te accepti sumus, regina, uxor cha-
 rissima. Quamobrem roges jam quidlibet licet, id rogatum
 res. Dic quid petas : vel sit dimidium regni mei, tamen im-
 petabis. E. Siquidem habeo te propitium, O rex, si ita tibi vi-
 detur, vitam mihi meisque popularibus concedes. Hoc unum
 peto. Nam sumus proditi, & indignissimo crudelissimoque
 sortio destinati. Quod si servituti addiceremur equidem ta-
 la ferrem : quamquam indignus esset hostis, qui tantum regi
 meum compararet. A. O superi ! Quis hominum est tam au-
 dax,

dax, ut id ausus sit etiam cogitare? Aut ubi is est? E. Ecce hic adest hostis infestissimus, homo hominum quantum pessimus, Haman. A. Proh Deum atq; hominum fidem! Coelum! O terra! ardeo: tantâ inventum esse quenquam ad daciâ: Ham. Exiit irâ inflammatus. Quantum ego illum videro, res mihi ad restim redit. Sed tamen tentabo animum reginæ, si forte miserescat meâ: quod si hoc non succedat, actus est, ilicet, perii. Regina, jam non deprecor culpam: merui fateor; nec potest ullum supplicium majus esse meo crimine: Sed te supplex, genua amplexens, per istam clementiam. A. Quem neq; pudor, neq; mea Majestas deteruit. Sed quid video? Atat etiam ad lectum reginæ? O magne Jupiter etiamne ut reginam domi apud me vi comprimat? corripite, velate vultum: Indignus est qui locum inquæatur. Harb. At etiam sic scias quid machinatus sit in Mardochæum, hominem de te, rex, optimæ meritum, utpote per quem facta in te conjuratio patefacta sit. Crucem ante domum suam in altitudinem cubitorum quinquaginta erigendam curavit, in quam eum tolleret. A. Percommode cadit, autorem in eam tollite, ut eadem, quâ alios capiat, viâ capiatur.

Sent. Muliebriam illecebrarum magna vis est in utramque partem, hoc est, vel ad nocendum, vel ad juvandum. Malum consilium consultori pessimum. Impii suorum laqueo jugulantur.

ARTAXERXES. 2 Esdræ 2. vel Nehem. 2.

ARGUMENTUM.

Nehemias à rege Artaxerxe veniam & opes impetrat, cum dii instauratum urbem Hierosolymam.

Artaxerxes, Nehemias.

QUI sit ut vultu sis adeò tristi, cum non ægrotes? Mirum ni animi tristitia est. N. Rex, in perpetuum vive. Possūne non tristi vultu esse, cum urbs, in quâ sepulchra sunt majorum meorum, eversa sit, ejus portæ igne deflagaverint? A. Quidnam ergo petis? N. Si tibi videtur, & si qui apud te valeo, ut me dimittas in Judæam, ad instaurandam urbem patriam. A. Ego verò dimitto. Tu dicito, quid tibi ad istud fieri velis. N. Curabis, si placet, ut mihi dentur literæ ad prætores Syriæ, qui me curent deducendum, dum perveniam in Judæam. Deinde literæ ad Asaphum regis

sylvæ

lvæ custodem, qui mihi ligna suggerat ad reficiendas por-
tas arcis, quæ est ædi conjuncta, urbisque mœnia, & do-
mum, in quam sum diversurus. *A.* Dabuntur quæ petis:
Ago tibi gratias, immortalis Rex, tibi que fortunatissi-
mum longissimamque regnum precor.

Sent. Regis animum Deus habet in manu, cùmque quocunq;
deus inclinatur. Cui propitius est Deus, huic conciliat benevolen-
tiam potentium.

N E H E M I A S. 2 Esdræ 5. vel Nehem. 5.

A R G U M E N T U M.

*Expostulant pauperes Judæi de divitum erga se iniquitate a-
nima. Et Nehemias divites cogit in ordinem.*

Plebei, Nehemias, Primates, Sacerdotes, Populus.

Magnus est tum nobis, tum nostrorum liberum nu-
merus; comparandum est undè frumentum, quo viva-
mus? *Al.* Oppignorandi sunt fundi nostri, & vineæ & domus,
nos frumento contra famem muniamus. *Al.* Jam pro ne-
cissariis agris, & vineis, ad tributum regi pendendum pecuniam
impsumus mutuam. An æquum est, ut cùm ejusdem nobis-
cum consanguinitatis sint alti, eademque sit liberorum eo-
rum atque nostrorum conditio; nos tamen liberos nostros in
vitutem dedamus, sintq; jam filiarum nostrarum nonnul-
læ emancipatæ, neque eas vindicare possimus cùm fundos &
vineas nostros teneant alii? *N.* O indignum facinus! Itane
pro, principes, fœnus à vestris exitiis? Ergo non consan-
guineos nostras Judæos, in exterarum gentes venditos, pro
vestris viribus redimerimus, & vos eosdem emetis, ut do-
mos non amiserit, sed mutaverint; non rectè facitis.
Nonne in metu Dei nostri vivitis? ut barbarorum hostium
nostrorum vituperationem evitetis? Ego quoque, & mei
congnati, atque famuli, argentum eis frumentumque mutuo
deditimus. Agite, remittamus hoc nomen. Reddite eis hodiè
ros suos, & vineas, & oliveta, & domos: tum centesimam
adonate argenti, & frumenti, & vini, & olei, quæ iis
mutuo dedistis. *P.* Reddemus, neque ab eis quicquam exi-
mus: Sic faciemus ut tu hortaris. *N.* Vos verò, sacerdotes,
testate vos ita facturos. *S.* Faciemus. *N.* Ergo quemadmo-
dum ego meum gremium excutio, sic, quicumque non hinc
præ-

præstiterit, eum excutiat Deus ex domo & labore suo: que esto excussus, vacuusque. Po. Amen.

Sent. *Avaro homine nihil est iniquius. Avarus animam venalem habet. Multum pollet, etiam apud iniquos, iustus gravis homo.*

VERITAS. 3 Esd. 3, & 4.
ARGUMENTUM.

Darius Persarum rex proponit optimatibus suis, trium stipitorum suorum sententias, ad iudicandum quenam esset optima. Sunt autem eæ, de viribus Vini, Regis, Mulierum & Veritatis. His cum stipatores, jussu regis, suæ quisque sententiæ rationem reddidissent, palmam obtinuit Zorobabel, qui veritati primam tribuisset: & à rege, præter statutum disputationis præmiū impetrat, ut Hierosolymitanum fanum instauraret.

Darius, Anagnostes, Stipator, Alter Stipator,
Zerobabel, Optimates.

HÆC causa est, mei proceres, cur vos jusserim convocari. Cum mei corporis custodes, dormiente me, interirent (ut fit) confabularentur, eò delapsi sunt, certatim ut dicerent suam quisque sententiam, ecquæ res maximam vim haberet: eâ conditione, ut cujus dictum Ego & Persidis triumphum doctissimum judicassetus, huic Victori pronuntiato ea daretur, quæ jam audieris. Recita schedulam. *A.* Cujus dictum sapientissimum erit, is à Dario rege ingentia dona, & victorie ornamenta consequitor, purpuræ induitor; & auro bibulam, & in auro dormito, & in aureis frenis currum, byssiniâ mecidarim, & torque circumdatum collum habeto, & secundum Darium primus propter suam sapientiam sedero, Dariusque miliaris dicitor. Primi sententia est hæc: *Maximam vim habet vinum.* Alterius; *Maximam vim habet Rex.* Terti; *Maximam vim habent Mulieres,* sed *Omnia vincit veritas.* *D.* Nunc evocentur huc juvenes, ut ipsi sua dicta declarent. Dicite juvenes, suæ quisque sententiæ rationem. *St. prim.* Quam vim habet vinum, ô viri! Omnes, à quibus bibitur, homines fallit: eandem regis ac privati, eandem servi ac liberi, eandem pauperis ac divitis mentem efficit; omniumque mos ad lætitiâ & hilaritatem convertit; neque doloris has neque debiti memor, omnium animos divites rede-

tuncque vel regis, vel satraparum, efficiet, ut nihil nisi
 significum loquantur; utque cum potaverunt homines, &
 terræ necessitudinis & amicitiae memoriâ depositâ, con-
 gladios stringant; neque postea, ubi à vino resipuerint
 fecerint recordentur. O viri, nonne permagna vim
 et vinum, quod hæc fieri cogat? *Al.* O viri, nonne per-
 magnam vim habent Homines, qui terras, & maria, quæ-
 in eis insunt omnia teneant? Atque Rex omnibus ante-
 & dominatur, in eosque principatum tenet: ita ut
 quid iusserit, facient. Si jubet ut inter se belligerent,
 ent: si contra hostes mittit, vadunt, & montes, & mu-
 & turrets demoliuntur; occidunt, & occiduntur, neque
 is edictum excedunt. Quod si vicerint, ad regem om-
 referunt; tum quæ prædati sunt, tum cætera. Item qui
 militant, neque bella gerunt, sed terram colunt, hi quoque
 fata messuerint, ad regem referunt, cogitque alius ali-
 tributa regi ferre. Is unus si jubet perimere, perimunt;
 mittere, dimittunt; jubet verberare, verberant; jubet
 are, vastant; jubet construere, construunt; jubet excinde-
 excidunt; jubet ferere, ferunt: cunctusque ejus tum popu-
 tum magistratus eidem parent; eoque interim accumben-
 tibus capiente, dormiente circum undique custodiam a-
 & neque cuiquam discedere, & sua negotia curare licet,
 ne ejus dictis non parere. Quare sic statuo, viri, Regis
 amam esse vim, cui sic obtemperetur. Z. Magnus quidem
 est, viri, & homines multi, & vinum multum potest.
 qui his dominatur? Quis autem horum principatum
 Nonne mulieres? Mulieres regem genuerunt; & om-
 mortalium genus, qui mari ac terra dominantur, ab his
 est: hæ ipsos educaverunt vinearum satores, ex qui-
 vinum fit: hæ hominum vestes faciunt: hæ hominibus
 sunt, nec possunt sine foeminis homines esse. Quod
 rum, argentumve, aut aliquam rem præclaram compa-
 unt; nonne pulchræ alicujus & eleganti formâ mulie-
 more capti, his omnibus omissis, in eam oculos defi-
 eam hiante ore intuentur? aurorque, & argento &
 rerum pulchritudini anteponunt? Homo, omisso suo
 parente à quo educatus est, suæque patriâ, uxori ad-
 hærescit,

hærescit, & cum uxore vitam finit, & patris, & matris & triæ immemor. Atque ut perspiciatis mulieres in vos domiri; nonne, quæ labore & industriâ paratis, omnia mulieribus datis atque affertis? Sumit homo gladium, & foras ad trocinandum & furandum proficiscitur, & mare & flumina tranat, & leones videre sustinet, & per tenebras grassatur, atque ubi furatus, prædatus, gradatus est, ad amicam omnia refert, plusque diligit homo suam conjugem, quam parentes; usque adeo, & propter fœminas multi mente alienati, multi sèrvi facti sint, multi perierint, multi lapsi sunt, & peccaverint. Quid? An mihi non creditis? Nonne ingens regis potentia est? Nonne omnes eum nationes vel tangere formidant? Atqui videbam, cùm hominis præclarissimi Bactraci filia Apame, regis concubina, ad regis dexteram accedens, de cujus capite diadema auferret, suoque imponeret, tum regis malam sinistrâ manu feriret, rege interea ore hiante aspiciente, & arridenti arridente, & successu fenti blandiente, quo eam sibi reconciliaret. Annon multæ valent mulieres, ô viri, quæ hæc faciant? Multum sanè mulieres pollent, & ingens terra est, & excelsum cælum, sol, cursu velox, qui uno die cælum circumvectus, eodem recurrat unde profectus est, magnus sanè est: sed veritas maxima est, & omnium potentissima. Veritatem omnis terrarum orbis vocat: veritati cælum ipsum favet: veritatem omnes reformidant, & temiscunt: neque quicquam in ea vitiosum inest. Vitiosum vinum est; vitiosus rex, vitiosæ mulieres, vitiosi mortales omnes, & ejusdem vitiositatis sunt cetera opera omnia, in quâ vitiositate veritatis expertes pereunt. At veritas æterna pollet, & perpetuò vivit, vigetque: non ea est quæ cujusquam ratione de recto deflectat, ac non eadem sit omnibus; sed ab omni iniquitate & pravitare alienum æquum facit, ejusque facta probant omnes, nec inest in eo iudicio quicquam iniquum. Cæterum & ab hac, & à re magnificentia, & à potentia, & à majestate sæculorum omnium, laudatur Deus veritatis. O. Maxima veritas est, maximamque vim habet. D. Vicisti: pete quid vis, etiam pro ea quæ scripta sunt: nos id tibi dabimus, quoniam doctus inventus es; & à me proximus sedebis, meumque facis

ris vocabere.
 auraturum po
 nique vasa H
 osuit Cyrus,
 que se illo mis
 rum fanum quo
 is pervastata J
 do, rex domi
 am à te exped
 regi, tuo ipsi
 ones: faciam.
 Sent. *Honestas*
 certarent hodie
 es bona verâque
 ! Sed fuit illu
 te rara sunt h
 nit veritas.

DIALOGI LIB

Gabriel Genius
 antique modum,
 edens assentitur.

Alvé ornatissim
 licissima. Q
 cepta es Deo.
 th parituram n
 it maximus, &
 onabit rerum or
 s generis ejus.
 e ullus erit eju
 o viri notitiam
 insinuabit, reg

ris vocabere. Z. Memento voti tui, quo te Hierosolymam
 auraturum pollicitus es, tum cum regnum assecutus es,
 omniaque vasa Hierosolymis exportata, eo remissurum, quæ
 posuit Cyrus, cum de Babylone excindendâ votum fecit,
 que se illo missurum promissit. Et tu recepisti te instaurationum
 fanum quod igni cremârunt Idumai, tum cum à Chal-
 is pervastata Judæa est. Et nunc hoc est, quod à te po-
 tio, rex domine, atque flagito : hæc est magnificentia,
 am à te exspecto. Oro igitur ut eorum præstes quod cœ-
 regi, tuo ipsius ore, nuncupasti. D. Laudo te, & bene-
 ones : faciam.

Sent. *Honestæ est de virtute contentio. Utinam inter sese
 certarent hodie stipatores principum ! Utinam & prin-
 es bona verâque dicta sic & judicarent & remuneraren-
 ! Sed fuit illud sæculum argenteum ; nostrum est ferreum :
 te rara sunt hodie in aulis hujusmodi certamina. Omnia
 sit veritas.*

DIALOGORUM SACRORUM LIBER QUARTUS.

M A R I A. *Luce i.*
 A R G U M E N T U M.

*Gabriel Genius Mariæ nunciat edituram filium Dei ; quæ-
 titque modum, demonstrat id fore à Spiritu Sancto. Illa
 adens assentitur.*

Gabriel, Mariæ.

Alvé ornatissima, Domino conjunctissima, mulierum fœ-
 licissima. Quid metuis, Mariæ ? Bono es animo ; nam
 cepta es Deo. En ego tibi renuncio, te isto utero concep-
 m parituram natum, quem J E S U M nomine vocabis. Is
 it maximus, & filius summi Parentis censebitur, eumque
 onabit rerum omnium præpotens Deus solio Davidis, auto-
 generis ejus. Itaq; posteris Jacobi regnabit in æternum,
 nullus erit ejus regni finis. M. Quomodo fiet istud, cum
 o viri notitiam non habeam ? G. Spiritus sanctus sese in-
 sinuabit, teq; Dei Opt. Max. vis gravidabit. Itaque

sanctissimus iste fœtus, ut erit, ita etiam dicetur Dei filius. Elisabetha quoque (quò magis credas) tua cognata, jam senex concepit filium, & nunc sextum jam mensem fert uterus; & tamen inter steriles habebatur. Usque adeò nulla res est quam Deus non possit. *M.* Ecce me Domini servam! eveniat mihi prout tu dixisti.

Sent. Deo nihil arduum. Promittenti Deo credendum est, etiamsi quid naturæ contrarium promittat. Neque enim naturæ obnoxius est autor ipsæ naturæ.

BAPTISTA. Matth. 3. Mar. 1. Luc. 3.

ARGUMENTUM.

Joannes Baptista populum docet vitæ correctionem, & Christo vaticinatur.

Joannes Baptista, Plebs, Publicani, Milites.

Progenies viperina, quis vos summonuit futuram pœnam fugere? Edite ergo vitæ melioris indices fructus, & nē ideo magnos vobis spiritus & arrogantiam sumite, quod patrem habetis Abrahamum. Dico enim vobis, Deum posse ex his saxis suscitare liberos Abrahamo. Jam verò securi arborum radici admota est, omnisque arbor fructum bonum non edens excindenda est, & in ignem injicienda. *Pl.* Quid ergo faciemus? *J.* Qui habet duas vestes, impertiat non habenti: & qui habet cibaria, idem faciat. *Pub.* Nobis autem Magister, quid faciendum est? *Jo.* Nihil amplius, quam quantum vobis decretum est, exigit. *M.* Quid etiam, vobis? *J.* Nē quem pulsate, aut per sycophantiam circumvenite, & stipendiis vestris esse contenti. Sed audite universi, Ego quidem abluo vos aquâ ad vitæ emendationem. Sed me præstantior me subsequitur, & ita præstantior, ut ego non sum dignus qui ejus calceorum solvam corrigam. *I.* vos abluet sacro Spiritu & igne: qui quidem vannum manuum tenet, arcem suam perpurgaturus, frumentumque in horreum comportaturus, & paleam igni crematurus inextincto.

Sent. Bona arbor bonos fructus edit. Abstinentum ab iniquitatibus, si pœnas vitare velis.

NATHANAEL. Joan. 1.

ARGUMENTUM.

Nathanael à Philippo monitus, venit Jesum, & eum credit.

DE quo sciam? *N.* Deum repe-

rethæ. *N.*

re? *P.* Veni t-

am; id est, l-

me nōsti? *J.* P-

ob ficu, videb-

s rex Israelitan-

esse visum, ideo

posthac videbi-

entes & descen-

Sent. Unde m-

Christus, ut c-

ta venies.

N.

A.

Jesus

Magister, s-

nemo ista

si adsit ei De-

si venerit à De-

ei regnum adi-

sci, qui scit se-

patris ingredi,

vinum est, lo-

nerationem, d-

veniat, esse

ativitatem. *N.*

natus, qualis fu-

terrestris &

ortali quod na-

mortale est:

gnit. Et ex

ritu conveni-

Spiritu gignitu-

deficit Spiritu-

Philippus, Nathanael, Jesus.

DE quo scripsit Moses in nostra disciplina, & vates, eum reperimus: Jesum dico, filium Josephi, à Nazareth. *N.* A Nazareth potest aliud bonum existeret? *P.* Veni ut videas. *J.* Video huc venire vere Israelitam; id est, hominem ab omni fraude alienum. *N.* Unde me nōsti? *J.* Priusquam te Philippus appellaret, cum esses sub ficu, videbam te. *N.* Magister, Tu es filius Dei, Tu es rex Israelitarum. *J.* Quoniam dixi tibi, te à me sub ficu esse visum, ideo credis? majora his videbis. Credite mihi posthac videbis cœlum apertum, & genios divinos ascendentibus & descendentes ad me.

Sent. Unde minimè speres, inde existat bonum. *Adeundus Christus, ut eum cognoscas. A minoribus, si credas, ad majora venies.*

N I C O D E M U S. Joan 3.

A R G U M E N T U M.

Jesus differit cum Nicodemo de renascendo.

Nicodemus, Jesus.

Magister, scimus te doctorem venisse divinitus: nam nemo ista tam portentosa facere possit, quæ tu facis, nisi adsit ei Deus. *J.* Accipe igitur doctrinam eo dignam, si venerit à Deo: Qui denuò natus non fuerit, mihi crede ei regnum adipisci non potest. *N.* Quo pacto potest homo nasci, qui scit senex? numquis potest iterum in ventrem suæ matris ingredi, atque nasci? *J.* Cùm de Dei regno, quod divinum est, locutus sim, debes existimare, hanc quoque generationem, de qua loquor, per quam ad illud regnum perveniatur, esse divinam. Proinde omitte istam à muliere civitatem. Nam si quis à muliere renasceretur, talis esset natus, qualis fuisset antequam renatus, is divinus quidem & terrestris & humanus, propterea quod ex re terrestri & mortali quod nascitur (cujusmodi est mulier) id terrestre mortale est: quandoquidem quæque res sui similem gignit. Et ex Spiritu qui fuerit renatus; id est, à Spiritu conveniente naturâ præditus erit: quoniam quod à Spiritu gignitur, id ejus simile est à quo originem habet, scilicet Spiritus. Neque verò mireris, quod dixerim;

vobis esse renascendum : quamvis hanc nativitatem non videas. Nam quod accidit in vento, cujus quamlibet in partem spirantis sonum audis, neque tamen oculis cernis unde veniat, aut quo feratur ; idem fit & in omnibus ex Spiritu genitis, ut hæc generatio sentiri & intelligi possit, oculis aspici non possit. *N.* Quomodo possunt ista fieri ? *J.* Tu Israelitarum Magister es, & hæc nescis ? atqui hoc tibi confirmo, nos non ignota, aut tantum audita dicere, sed perspicere & visa testari : & tamen testimonium nostrum vos non accipitis. Quod si terrestria, quæ vobis dixi, non creditis, quomodo, cœlestia si dixerò, creditis ? Si hanc similitudinem, quam ego duxi a vento (quæ res terrestris est, & subiecta sensibus) non capis. Ideoque non credis ; quomodo intelliges rem ipsam, ejus declarandæ causâ similitudinis usus sum, quæ res cœlestis divinaque est, neque sub sensu cadit ? Atqui hæc nisi à me didiceritis, à quo discatis nullus est : neque enim potestis in cœlum ascendere, & ex Deo discere. Nam in cœlum nemo ascendit, præter eum hominem qui de cœlo descendit, qui quidem est in cœlo. Is autem ego sum : à quo nisi hæc didiceritis, desperanda vobis cognitio est. Quocirca attende, quale sit hoc renasci de quo loquor. Quemadmodum Moses serpentem illum quem neum extulit in desertis, in quem serpentem intuentes, serpentem morsu sanarentur : ita me oportet extolli, ut omnes in me intuentes, à me pendentes, mihiq; fidentes non pereant, sed vitam adipiscantur æternam. Hæc est igitur renascendi conditio superius à me proposita, sine qua nemo vi quenkum posse regnum cœleste consequi. Nam qui mihi fidem habent, ita immutantur, tantoque melius fiunt, ut plani renati dici possint, & cœlesti regno digni sint. Etenim tanto genus humanum profecutus est amore Deus, ut unigenitum filium suum tradiderit ; cui quicunque fidem habeat, non pereat, sed ad vitam perveniat æternam. Non enim misit Deus Filium suum in hanc vitam, ut homines condemneret, sed ut per eum serventur homines. Qui fidem habet, non damnatur : qui vero non habet, is jam damnatus est, quod unigeniti Dei filii nomini fidem non adjunxerit. In hoc autem damnantur homines, quod eum

venerit in orb
 ppipe quoru
 a facit, lucem
 arguantur. Q
 niant ejus op
 Sent. Renasc
 i enim terrest
 n celo esse, n
 tis & gravis
 lo Christo salu
 o oide S A
 i audim
 Jesus apud s
 eroque Dei cul
 bum apportan

DA mihi bibere
muliere S
illum Judæi cu
eres munus D
eres ab eo ; ti
eq; fitulam ha
tam aquam pe
bo qui tradid
ole, & filii eju
antum explet,
qua à me accep
et in eo fons
imperi me ista
dum veniam
to. S. Non ha
quinq; enim vi
r. Istud verum
mittam ut t
onte hoc Deu
mis esse colen
eniet tempus,
oletis patrem.

venerit in orbem lux, tenebras magis quàm lucem ament; quippe quorum prava sint opera. Siquidem quisquis vitio-
sa facit, lucem odit, neque in lucem prodit, ne ejus facta
arguantur. Qui verò recta facit, is in lucem prodit, ut pa-
tescant ejus opera, utpote facta divinitus.

Sent. *Renaſcendum eſt, & ex carne in ſpiritum migrandum.*
Te enim terreſtria, quæ gravia ſunt, in cælum aſcendere, aut
in cælo eſſe, non poſſunt: ita injuſtitia, quæ res terre-
ſtis & gravis eſt, in regnum Dei venire aut ibi eſſe nequit. A
ſolo Chriſto ſalus eſt.

S A M A R I T H A N A. *Joan 4.*

A R G U M E N T U M.

Jeſus apud fontem cum muliere Samarithana de vera potione,
et quoque Dei cultu colloquitur. Cumque ſuperveniffent emptum
et cibum apportantes diſcipuli, eos quoque de vero cibo docet.

Jeſus, Samarithana, Diſcipuli.

DA mihi bibere, mulier. S. Quomodo tu Judæus à me
muliere Samarithanâ petis potum? Neq; enim habent
illam Judæi cum Samarithanis commercium. J. Si intelli-
geres munus Dei, & quis ſit qui à te potum petit, tu ipſa pe-
teres ab eo; tibiq; ipſe daret aquam perennem. S. Domine,
neq; ſitulam habes, & puteus eſt profundus: unde ergo habes
tam aquam perennem? Num te major es patre noſtro Ja-
cobo qui tradidit nobis hunc puteum: quâ aquatione uſus eſt
ipſe, & filii ejus, atq; pecora? J. Hæc aqua ſitim ad tempus
tantum explet, mea autem ad perpetuitatem; ita ut qui ex
qua à me accepta biberit non ſitiet unquam: nam ea aqua
et in eo fons ſcatens in omnem perennitatem. S. Domine
aperi me iſtâ aquâ, nè amplius ſitiam, neve huc ad hauri-
endum veniam. J. Invocatam virum tuum, & huc cum eo ve-
nit. S. Non habeo virum. J. Recte ais te non habere virum,
Quinq; enim viros habuiſti: nunc quem habes, non eſt tuus
vir. Iſtud verum dixiſti. S. Video te eſſe vatem; itaq; non
committam ut tibi fruſtra incidiſſe videar. Majores noſtri in
monte hoc Deum coluerunt. Atqui vos contenditis, Hieroſo-
lymis eſſe colendum. Quid tu cenſes? J. Mulier crede mihi,
veniet tempus, cum neq; in monte hoc neq; Hieroſolymis
colatis patrem. Vos, quid colatis, nescitis: nos quid colamus,

illos : ii cum non essent solvendo, utriq; condonavit. D
uter eum plus amare debeat. Si. Opinor, cui plus condonavi
J. Recte judicas. Vides hanc mulierem; Cum introivisse
domum tuam, ne aquam quidem ad lavandos pedes
meos dedisti : ea & lacrymis eos perfudit, & sui capitis
pillo exterxit. Tu mihi osculum non dedisti : ea, postquam
sum ingressus, non destitit mihi pedes deosculari. Tu
oleo mihi caput unxisti : ea unguento etiam mihi pedes pe
unxit: Quæ de causa sic habeto, ei multa remitti peccata
quoniam multum amavit. Cui autem minus remittitur, mi
nus amat. Remittuntur tibi peccata, mulier; tua te fide
cia servavit, abi cum bona pace.

Sent. *A sinistris suspicionibus abstinendum. Ex conjectura
judicare, temerarium est. Magno beneficio magnus amor
ciliatur.*

JAIROS. Mat. 5. Luc. 8.

ARGUMENTUM.

Jesus à Jairo exoratus, ejus filiam ita sanatur; & inter
eam, mulierem profluvio sanguinis laborantem sanat. De
ubi Jairo domum venit, ejus filiam, quæ interea decesser
revocat in vitam.

Jairus, Jesus, Mulier, Petrus, Nuncius.

EST mihi unica filiola, optime Jesu, duodecimum ann
agens, quæ nunc domi desperato morbo laborat. O
secro, te & obtestor etiam atque etiam, ut domum ven
eique manus imponas, ut reviviscat & revaleseat. Je.
ciam verò : eamus. M. Salva sum, si possum vel extrem
ejus oram vestis attingere. Conabor, nec me hæc homin
turba impediet, quò minus ad eum accedam. Je. Quis
tetigit mea vestimenta? P. Tu vides quanta te homin
multitudo circumstet & comprimat, & rogas quis te
git? Je. Certe tetigit me aliquis; nam sensi vim quan
exire à me. M. Perii misera: non laui eum. Obsecro te
nosce mihi: ego sum illa. Je. Narra mihi rem omnem, ut
habet. M. Ego misera jam duodecim annos languebam
fluvio sanguinis; cum interea toto illo tempore multis
hibitis medicis, & omnem rem insumpisssem, neque
quam profecissem, sed indies deterius haberem; jamque

maibus medic
ctorum adm
fissim, accessi i
vel limbum
iam turbam a
ulatque te tet
nnem sanguin
lia; tua te fide
alo sana. N.
atus es magist
vader. Sed q
ho? Quid ta
Non est mortua
etre, Jacobo,
ntus. Videbi
nellæ manum.
us es! O mea
iligenter nè q
Sent.. Plus
minum scienti
P H I L I P

Jesus quinq
millia satiat.

Dis

Vides quæ t
sta solitudo
ensumus ut eo
ant, & sibi cil
habent. J. Nil
at non satis no
ascamus (sunt
quingies mill
si fortè eamu
am multos, P
is denariis vi
nam quantum
est hic puer, q

manibus medicis eram desperata. Cum autem tuorum
 doctorum admirabilitatem famam atque auditione acce-
 ssem, accessi ipsa, sic mecum cogitans: O me felicem,
 vel limbum ejus togæ liceat tangere! Hoc animo per me-
 diam turbam accessi protinus, ne me spes fefellit: nam si-
 mulatque te tetigi, sensi vim omnem morbi fugatam esse, &
 omnem sanguinis fluxionem constitisse. *Je.* Bono animo es,
 filia; tua te fiducia servavit: abi cum bonâ pace, ex tuo
 malo sana. *M.* Tua filia mortua est, Jaire; quid jam mo-
 estus es magistro? *Je.* Ne metue, Jaire; tantum confide &
 vadet. Sed quem ego domi strepitum audio? introeamus.
M. Quid tantopere fletis? Quid ejulatis? Pax sit rebus:
 Non est mortua puella, sed dormit. Exite foras omnes: Vos
 Petre, Jacobe, Joannes, & vos puellæ parentes manete
 intus. Videbitis quanta sit Dei potentia. Cedò mihi istam
 puellæ manum. Puella, surge. *Ja.* Bone Deus, quàm mirifi-
 cus es! O mea filiola, videone ego te renatam? *Je.* Videte
 diligenter nè quis hoc resciscat; & puellæ cibum præbere.

Sent. Plus potest vel limbus vestis Christi, quàm universa
 hominum scientia. Quæ aliis insanabilia, Christo sunt facillima.
 PHILIPPU S. Mat. 14. Ma. 16. Luc. 9. Joan. 6.

ARGUMENTUM.

*Jesus quinque panibus & duobus piscibus quinque virorum
 millia satiat.*

Discipuli, Jesus, Philippus, Andreas.

Vides quæ te circumstet hominum multitudo in tam va-
 sta solitudine, & jam dies multam inclinavit: Itaque
 censemus ut eos dimittas, ut in finitima rura, & vicos diver-
 sant, & sibi cibaria comparent. Hic enim, quod edant non
 habent. *J.* Nihil opus est ut abeant. Præbete vos eis cibum. *D.*
 At non fatis nobis suppetit, unde tantum hominum numerum
 pascamus (sunt enim, quantum licet conjicere, plus minùs
 quinquies mille virorum, ut mulieres & parvulos omittamus)
 nisi fortè eamus emptum panes. *Je.* Unde autem eamus ad
 tam multos, Philippe? *P.* Equidem non video: nam ducen-
 tis denariis vix tantum emi possit, ut undè ad singulos mini-
 mum quantum perveniat. *J.* Quot habetis? Videte. *A.* Ad-
 est hic puer, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos
 pisces

pisces; præterea nihil est. Sed hæc quantula sunt ad tam multos! *J.* Afferte huc modo. Jubete omnes in viridi gramine discumbere catervatim, centenos & quinquagenos. Cedo mihi istos panes. Nunc, Pater cœlestis, qui pro tui benignitate pascis omnia, neque in multis pascendis tenuior, neque in paucis copiosior es, qui nulla lege rerum teneris, quo omnium natura pendet; effice, rogo, eis tantillis cibariis multiplicandis, ut hæc omnium multitudo admirabiliter saturata, tuam inexhaustam liberalitatem recognoscat. Agite discipuli, distribuite hos cibos in omnes: satis superque erit, unde ad satietatem comedant.

Sent. Christi cibus est inexhaustus. Plus habet Christus quam egent homines.

PANIS. *Joan. 6.*

ARGUMENTUM.

Jesus de vivifico pane, hoc est, de seipso, differit apud Judæos, Judæi, Jesus, Discipuli, Petrus.

MAgister, quando huc venisti? *Je.* Vos profectò me queritis non quia miracula vidistis, sed quia pane satiati estis. Procurate cibum non interiturum, sed in omnem perennitatem permansurum; quem quidem ego vobis dabo. Nam me pater comprobavit Deus. *Ju.* Quid agemus, ut divina opera faciamus? *Je.* Hoc est divinum opus, ut fidem habeatis ei quem misit Deus. *Ju.* Quod ergo tui specimen das ut eo viso, tibi credamus? Quid tale facis, quale fecit olim Moyses? Quo duce majores nostri Mannâ vixerunt in solitudine, quemadmodum literis proditum est, *Panem de Cœlo dedit eis comedendum.* *Je.* Non Moyses (mihi credite) illum vobis de Cœlo panem dedit: sed meus Pater verum vobis de Cœlo panem dat. Nam Dei panis est, qui de Cœlo descendit, & vitam dat hominum generi. *Ju.* Domine, da nobis perpetuò panem istum. *Je.* Ego sum panis vitalis, Qui venit ad me, non esuerit: & qui mihi fidem habet non sitiet unquam. Sed hoc vobis dico, Et vidistis me, namque fidem habetis. Quemcumque mihi dat Pater ad me veniet, & venientes ad me non ejiciam foras. Descendi enim de Cœlo, non ut meæ, sed ut ejus qui me misit voluntati paream. Hæc est autem ejus qui me misit Patris voluntas,

ut ex
in ultimo
sit voluntas,
am æternam
etur. *Ju.*

os patrem ma
elo descendisse
ad me veni
e ultimo die i
us, *Omnes fore*
divit & didici
am viderit, ni
qui mihi fidi
is. Mannâ ut
artui sunt. Hi
ut qui eo ves
s qui de cœlo
perpetuum.

am pro human
nobis carnem
firmo, nisi &
um biberitis,
um carnem, &
n & ego eum
verè est cibus
de vescitur, n
go in eo. Q
go per patrem
Hic est pan
est quàm man
Hoc pane q
quis eam auc
tur? Quid
Nonne m
m ascenderit,
dicta ita
comedi. N
quædam come

luntas

tas, ut ex eo omni quod mihi commisit nihil perdam,
 et in ultimo die exsuscitem. Hæc est autem ejus qui me
 misit voluntas, ut quisquis Filium aspicit, eique credit, is
 vitam æternam adipiscatur, & à me ultimo die in vitam re-
 vocetur. *Ju.* Nonne hic est Jesus Josephi filius, cujus
 patrem matrêmque novimus? quo pacto igitur ait, se
 de cœlo descendisse? *Je.* Nè mustitate inter vos. Nemo po-
 test ad me venire, nisi Patre, qui me misit, trahente eum à
 me ultimo die in vitam revocandum. Scriptum est in va-
 nis, *Omnes fores divinitus doctos.* Quisquis ergò ex patre
 audit & didicit, is ad me venit; non quia patrem quis-
 quam viderit, nisi qui est à Deo, is Patrem vidit. Credite mi-
 hi, qui mihi fedit, is vitam habet æternam. Ego sum panis vi-
 tis. Mannâ usi sunt majores vestri in desertis, & tamen
 mortui sunt. Hic est panis qui de cœlo descendit, ejusmo-
 di ut qui eo vescatur, non sit moriturus. Ego sum panis vi-
 tis qui de cœlo descendit; quo pane qui vescetur, viveret
 perpetuum. Panis autem quem ego dabo, caro mea est;
 et pro humani generis vita dabo. *Ju.* Quomodo potest
 nobis carnem suam dare comedendam? *Je.* Hoc vobis
 firmo, nisi & carnem meam comederitis, & sanguinem
 meum biberitis, non habetis vitam in vobis. Qui comedit
 meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æter-
 nam & ego eum in vitam revocabo ultimo die. Caro enim
 mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Qui meam
 carnem vescitur, meumque sanguinem bibit, is in me manet,
 & ego in eo. Quemadmodum vivit Pater qui me misit: ita
 & ego per patrem vivo, & qui me comedit, is quoque per me
 vivet. Hic est panis qui de cœlo descendit: cujus longè alia
 est quàm mannæ; qua usi majores vestri, tamen mortui
 sunt. Hoc pane qui vescitur, vivet in sempiternum. *D.* Dura
 est hæc, quis eam audire possit? *Je.* Ergo hoc vobis absurdum
 videtur? Quid si me videatis eò ascendentem, ubi eram
 antequam? Nonne multò vobis absurdius videbitur, ut qui in
 cœlo ascenderit, is in terris comedatur? Non sunt
 hæc dicta ita accipienda, ut dicam ipsam carnem
 meam comedi. Nam caro quidem nihil juvat: sed est di-
 versam quædam comedendi ratio, quæ vita æterna comparatur;
 de

de qua ratione verba facio. Nam quemadmodum qui panem comedit, is per panem vivit : ita qui per me vivit (id quod mihi credendo, & à me pendendo efficitur) is me comeditur. Sed sunt quidam ex vobis qui fidem non habent. Hanc ob causam, dixi vobis neminem posse ad me venire nisi hoc ei datum fuerit à patre meo. Jam verò multi à me propterea discedunt. Quid vos? Num etiam vultis discedere? P. Domine, quem adeamus? Tu verba vitæ æternæ habes : & nos credimus & novimus, te esse Christum Dei ventis Filium. J. Equidem vos duodecim elegi, sed vestrum unus diabolus est.

Sent. *Anima cibus magis est procurandus quam corporis. pane corpus, sic veritate (qui Christus) anima pascitur.*

PRÆPOSTERI. Mat. 15. Mar. 7.

ARGUMENTUM.

Jesus à Phariseis & Scribis de discipulorum suorum illorum manibus reprehensus, in illos reprehensionem retorquet ; demonstratq; peccatum non extra sed intus esse in animo.

Pharisei & Scriba, Jesus, Discipuli, Petrus.

CUR faciunt discipuli tui contra institutum antiquorum ut cibum capiant illotis manibus? J. Cur & vos contra præceptum facitis de instituto vestro? Deus enim (ut Moses) parentem utrūque coli præcepit ; & si quis parentem vel matrem maledixerit eum morte multari. At vos ita homines instituitis, ut parentibus demonstrent, donaria à se fiscum templi collata, in ipsorum parentum utilitatem cessura. Ita estis in causa, ut nihil ad illam honoris speciem addant, dum se satis parentibus facere arbitrantur si in templum donaria conferant, quamvis parentibus non, ut debet subveniant ; quo vestro instituto Dei præceptum rescidit. Multa sunt ejusdem generis alia, in quibus dum hominum instituta teneatis, Dei præcepta omittitis : lotiones urceorum, poculorum, & cætera ejusmodi. Facti homines, rectè vaticatus est de vobis Esaias, ubi ita dicit, *Hic populus ad me ore adstrat & me labiis colit, sed animo procul à me absunt. Verum strà me ex institutis præceptisque hominum venerantur.* Sed tendite omnis multitudo, & intelligite. Non quod intus per os, coinquinat hominem : sed quod exit per os, hoc

C H A

A

Jesus à Chan

Miserere mei

miserè ag

idem dignatur

ei: respice me

D. Absolv

Non sum m

C. Domine

eros. Neque

ellis. C. Etia

micis liberor

am. J. Om

od vis; & pr

vit & tua filii

coinquinat hominem : Si quis habet aures ad audiendum, audiat. *D.* Ecquid scis, Phariseos isto tuo dicto esse offensus? Omnis stirps à Patre meo cœlesti non plantata, extirpabitur? *ſ.* Sinite eos: duces sunt cœci cœcorum. Quòd si cæcus cœcum ducat, ambo in foveam cadent. *P.* Ediffere vobis sententiam istam. *ſ.* Adcône etiam vos tardi estis? Non enim nondum intelligitis, nihil quod intrinsecùs in hominem penetrat, posse eum coinquinare? Non enim in cor penetrat, sed in ventrem fertur, & in latrinam per excrementa ciborum ejicitur. Sed quæ ex homine per os exeunt, ea exinde proficiunt, coinquinant hominem. Hinc nascuntur malevolentia, hinc adulteria, hinc stupra, cædes, furta, falsa testimonia, sordes, malitia, dolus, protervitas, invectiva, maledicta, superbia, stultitia. Hæc tam multa intrinsecus manentia, polluunt hominem. At illotis manibus cibum percipere, non polluit hominem.

Sent. *Fidei homines speciem pietatis habent; ejusdem vim reddunt. Quo quisque plus tribuit rebus exterioribus, eò minus habet interiorum. Tanto minoris quisque facit speciem, quanto minus habet rei.*

C H A N A N Æ A. Mat. 15. Mar. 7.

A R G U M E N T U M.

Jesus à Chananea exoratus, ejus filiam liberat à Furia.

Chananea, Discipuli, Jesus.

*M*iserere mei, ô tu Davidides: filiam habeo, quæ Furiis misere agitur. Heu me infœlicem: nè respondere eidem dignatur. Obsecro te etiam atque etiam, miserere mihi: respice me, utere tuâ in me clementiâ & mansuetudine. *D.* Absolve eam, quæsumus: clamore nos obtundit. Non sum missus nisi ad oves perditas domûs Israël. *C.* Domine, subveni mihi. *ſ.* Sine primum saturari cœcos. Neque enim convenit liberorum panem obicere cæcis. *C.* Etiam sanè: & tamen catelli quoque comedunt cum micis liberorum, quæ decidunt de mensa dominorum suorum. *ſ.* O mulier, magna est tua fides, Obtineto sanè quod vis; & propter illud dictum abi læta: nam Furia emissit & tua filia.

Sent.

Sent. *Christus exorabilis est, etiam iis quos maxime videri excludere. Vide Christus expugnatur.*

FERMENTUM. Mat. 16. Mar. 8.

ARGUMENTUM.

Iesus Discipulorum diffidentiam & tarditatem arguit. Qui, ipse de fermento spirituali dixerat, intelligebant de carnali.

Iesus, Discipuli.

CAverte vobis diligenter à fermento Phariseorum & Sadduceorum, cum etiam Herodis. *D.* Hoc dicit, quod panes non accepimus. *J.* Quid vobiscum cogitatis, diffidentes, panes è vobis esse omissos? Adeone cæci animo effusi? Adeone sensum omnem amisistis, ut nihil intelligatis, neque vobis veniat in mentem illorum quinque panum, quos quinque hominum millia dispartivi? Quot enim corbes fructibus illis refertis abstulistis? *D.* Duodecim. *J.* Quid; cum septem panes in quatuor millia dissecui, quot frustrorum cæstra abstulistis? *D.* Septem. *J.* Quis sit, ut non intelligatis, non de pane loqui, cum jubeo vitari fermentum Phariseorum, & Sadduceorum?

Sent. *Dicta Christi spiritualia interdum secundum carnem interpretantur etiam Christiani. Hominem à carne ad spiritum traducere est difficile. Dissidentia ex homine, quamvis per se agere pellitur.*

CLAVIGER. Mat. 16. Mar. 8. Luc. 9.

ARGUMENTUM.

Iesus Discipulos sciscitatus quænam esset hominem de seipso, & auditâ Petri confessione, ei claves regni cæli promittit, deinde ejus carnalem in cruce deprecandâ animum objurgat, de hominis abnegatione docet.

Iesus, Discipuli, Petrus.

Quem me dicunt homines esse? *D.* Alii Joannem Baptistam, alii Eliam, alii Jeremiam, alii aliquem ex prophetis vatis, qui in vitam redieris. *J.* Vos autem quem me esse dicitis? *P.* Christum, Dei viventis filium. *J.* Beatus es, Simon Bar Jona: quoniam istud à carne & sanguine edoctus non es, sed à Patre meo qui est in cælis. Et ego tibi vicissim dico, Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, quam ne universæ quidem ori-

es superabunt,
id obstrinxer
id solveris in
atque etiam
m. Me qui
sique à seniori
dignitates per
re. *P.* Respi
Abi è meo cor
ina non sapi
tunciet sibi ip
quatur. Nam
verò vitam p
it. Quid eni
rari? si vitæ
am, quod cum
i, meorumque
minum genere
& meo &
sanctis & di
quemque fac
firmo, quosd
mortem, qu
nt.

ent. *Christi cog
us est, isque
U N A T I
A*

*Iesus lunaticum,
ab ejus patre*

Pater lunat

Agister, oro

tibi hic add

tu motu: cre

i. Nam cum s

motis dolorum

dicantibus ho

spumas agit i

superabunt, tibi que dabo claves regni cœlestis : ac quicquid obstrinxeris in terra, erit obstrictum in cœlis : & quicquid solveris in terra, erit solutum in cœlis. Cœterum, etiamque etiam cavete, nè cuiquam indicetis me esse Christum. Me quidem oportet Hierosolymam proficisci, omni que à senioribus & pontificibus & scribis contumelias & dignitates perpeſsum, interfici ; tertioque post die resurrexero. *P.* Respice te, Domine ; nunquam istud tibi acciderit. Abi è meo conspectu Satan : impedimento mihi es, quod anima non sapis, sed humana. Quod si quis me vult sequi, amittet sibi ipsi, & me, crucem ferens quotidianum, sublegetur. Nam qui vult vitam suam servare, eam perdet : qui verò vitam perdiderit meâ causâ & evangelii, eam servabit. Quid enim prodest, quenquam etiam totum mundum vincere ? si vitæ suæ jacturam faciat ? Aut quid habet quisquam, quod cum vitâ sua compensare possint ? Etenim quem ego, meorumque doctorum, in hoc adulterino sceleratoque munum genere poenituerit, ejus me vicissim poenitebit, & meo & paterno splendore conspicuus veniam una cum sanctis & divinis genis. Nam venturus sum, & pro quemque factis remuneraturus. Quinetiam hoc vobis sermo, quosdam esse ex hoc conventu, qui non sint ob mortem, quin me regni divini præpotentem venisse vident.

ent. Christi cognitio ab homine non proficiscitur. Sequendus Christus est, isque omnibus præferendus.

LUNATICUS. *Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9.*

ARGUMENTUM.

Iesus lunaticum, quem ejus discipuli sanare non potuerunt, ab ejus patre exoratus.

Pater lunatici, Iesus, Dæmon, Quidam, Alius.

Agister, oro te ut me, meumque unicum filium, quem tibi hic adduco, respicias. Agitur nescio quo furiali motu : credo eum Dæmonis incitatione ita misere inerti. Nam cum subito eum mala illa pestis corripit, tum vehementis dolorum facibus repente divexatur, & cruciatu medicantibus horribiles gemitus & dentium stridores exspumas, agit in ore ; & vix tandem sævis cruciamentis perfractus,

perfractus, à tam immanium Furiarum vinculis laxatus
Eum deduxi ad tuos discipulos, & oravi ut eum à tanto ma-
lo liberarent; sed non potuerunt. *J.* O diffidens hominum
genus & pravam! quousque versabor inter vos? Quem a
finem vos perferam? Huc mihi adducatur. *P.* Ecce eum tibi
Hei mihi! videlis ut repente, te viso, concidit: vide,
spumas volutatur! *J.* Quampridem hoc ei venire cepit
P. Jam à puero: ac sæpe in ignem, sæpe in aquam præcep-
ruit, ut dicas eum mortem ferre. Sed tu, si quid pote-
opitulare nobis, nostri misertus. *J.* Si potes credere, nihil
est quod credenti fieri non possit. *P.* Credo quidem, De-
mine: sed tu adjuva fidem meam. *J.* Spiritus mute & surdus
ego tibi impero ut istinc emigres, remigraturus nunquam
D. Briscè. *Q.* Ut convulsus est! ut mortuo similis! *A.* Im-
ego puto planè mortuum, ita nihil omnino movetur. *J.* Co-
po mihi istam manum, surge: est incocumis. Trado tibi
lium tuum omni morbo vacuum.

*Sent. Hominis imbecillitas diffidentia argumentum est. Fidei
est omnipotens. Christus etiam infirmæ fidei opitulatur.*

LAPIDANTES. Joan. 8.

ARGUMENTUM.

*Jesús de seipso cum Judæis differit: eorum vanam ob Al-
hamicam stirpem arrogantiam retundit; veram libertatem
et lapidationem ab eis effugit.*

Jesús, Pharisei, Judæi.

EGO sum lux mundi. Qui me sequitur, non ingreditur
tenebras, sed utetur luce vitæ. *P.* Tu de teipso testar-
testimonium tuum non est verum. *J.* Etsi ego testor
meipso, verum est tamen testimonium meum: quoniam
scio unde venerim, & quo abeam; id quod vos nescitis
Vos more hominum judicatis; ego non iudicio quæquid
Et tamen, ut maximè iudicem, iudicium meum verum
utpote qui non sum solus, sed una etiam adsit, qui me
Pater. In vestra quoque lege scriptum est, duorum hominum
testimonium verum esse. Ego de meipso testimonium dico
dicit etiam is à quo sum missus, Pater. *P.* Ubinam est tuus
ter. *Je.* Vos neque me novistis, neque Patrem meum. Si
nôsetis meum quoque patrem nôsetis. Ego abiturus sum

vos me requiretis, atque in peccato vestro moriemini. Quò
abibo, vos non potestis venire. *Ju.* Num ipse se interfici-
t: ut dicet, quò ipse abiturus est, nos venire non posse?
Vos hinc infernè estis; ego supernè: Vos ex hoc mundo
estis; ego non item. Ideòque dixi vobis, vos in peccatis ve-
stris morituros; id quod fiet nisi credideritis me eum esse. *P.*
Nam quis tu es? *Je.* Jamdudum id vobis sum elocutus. E-
tiam multa de vobis habeo verè dicere. Sed ut ille qui me
misit verax est, ità ego quoque ea demum quæ ex eo audiui,
vobis renuncio. Verùm enimvero cùm me extuleritis,
tunc demum intelligetis me eum esse qui meâ sponte faciam
vobis; contraque sicut me docuit Pater, ità loquor, me-
cumque habeam eum, qui me misit. Neque enim me so-
lus deseruit Pater, ad cujus ego arbitrium omnia semper
facio. Quòd si vos, qui mihi creditis (video enim esse
non parum multos) in meis dictis manebitis; verè disci-
puli mei eritis, veritatèque intelligetis, quæ vos in liber-
tatem vindicabit. *Ju.* Nos Abrahami progenies sumus,
que cuiquam unquam servivimus: & tu audes dicere nos
vostri liberi? *Je.* Credite mihi, quicumque facit
peccatum, servus est peccati. Atqui servo non est domi-
nii perpetua mansio, filio est. Ergò si vos filius libertate do-
cebit, re ipsa liberi eritis. Neque verò me præterit, vos
progeniem Abrahami: sed enim cupitis me necare,
utquam me in vobis oratio locum non habet. Ego
quod cognovi à Patre meo loquar: itidem vos, quod di-
cistis à patre vestro, facitis. *Ju.* Noster quidem pater
Abrahamus est. *Ju.* Si Abrahami filii essetis, Abraha-
mæ digna faceretis. Nunc cupitis me perimere, hominem
qui verum vobis sum effatus, id quod audiui ex Deo. At
nil tale faciebat Abrahamus. Vos patre vestro digna faci-
tis. *Ju.* Atqui à stupro nati non sumus. Unum patrem ha-
bemus Deum. *Je.* Si à Deo patre essetis, amaretis me, quip-
piam cùm à Deo profectus venerim. Neque enim meâ sponte
veni, sed ab eo missus. Cur meam orationem non agnoscitis?
mea dicta audire non potestis? Vos ex patre Vejove
estis, & patris vestri libidinibus ministros vos libenter præ-
stitis. Ille jam ab initio fuit homicida, nec in veritate persi-

tit, nempe veritate vacuus. Quòd si falsum loquitur, de
loquitur, utpote mendax mendacique pater. At mihi
quia verum dico, non creditis. Quis me vestrum coargua
peccati? Quod si verum dico, cur mihi non creditis? Qu
Deo est, Dei dicta audit. Vos ideo non auditis, quia à
non estis. *Ju.* Annon rectè dicimus te esse & Samaritan
& furiosum? *Je.* Ego furiosus non sum, sed patrem me
adoro: vos verò me probro afficitis. Sed non ego mea
di studeo, est qui studeat, & cum ratione. Credite
Qui mea dicta observaverit, mortem non videbit unqu
Ju. Nunc plane videmus te furere. Abrahamus ipse mort
est, & ipsi vates. Et tu eum à morte in perpetuum vind
qui tibi dicto audiens fuerit? Num tu major es patre no
Abrahamo, qui tamen mortuus est, ut etiam ipsi v
Quem tu te facias? *Je.* Si ego meipsum laudarem, laud
mea nulla esset. Pater meus est qui me laudat: quem
cùm dicatis vestrum esse Deum, tamen non novistis. At
novi: id quod si negarem vestri essem similis, id est, m
dax: sed novi eum, ejusque dictis pareo. Abrahamus
parens vester gestivit videre diem meum, & vidit, & vid
gavius est. *Ju.* Quinquaginta annos nondum habes: & A
hamum vidisti? *Je.* Imò, Antequam Abrahamus esset,
eram. *Ju.* Proh scelus! hæccine nos tam indigna ferem
Quin eum cooperimus lapidibus? Agite, fiat lapidatio.
quid hoc est! Nusquam comparet: evanuit.

Sent. Patrem sequitur sua proles. Cui quisque obedit,
filius aut servus est. Ex opere judicatur de homine.
pii sunt ex diabolo nati. Servire justitiæ, ea demum lib
est. Simulatores dum se negant homicidas, in eo ipso vestigi
micidia moliuntur. Simulatorem si homicidii argueris, ac
te, si poterit, ut se non homicidam esse ostendat. Utinam
tum saperes mundus, ut ex suis eos fructibus cognosceret!

COECUS NATUS. Joan. 9.

ARGUMENTUM.

Jesus cæcum natum sanat. Pharisei postquam hoc, e
interrogatis ejus Parentibus resciverunt, de Jesu malè dic
& sanatum, qui de Jesu bene dicebat, rejiciunt. At J
ei sese aperit, & Phariseos cæcitatatis arguens, de seipso,
pastore, disputat.

Discipuli, Jesu

Discipuli, Jesu

Agister, ut

tum pecca

um ut divina

agere ejus qu

non poterit.

agè jam hui

lotum in pis

ne felicem, f

en, quo ità d

! At ego nun

omnino anin

quidve atru

i rem omnium

videor mihi a

as. O Deus

ere? Ho, ho!

um, terram, h

atus, quàm eg

ex utero mati

V. Estne I

. Al. Fieri i

verò ille ipse

Quidam hom

o suo temper

rem lotum in

atus. V. U

ad pharisa

inam, Pharise

videndi r

lo istud, ama

deinde abluti

as, ut qui Sa

homo tam stu

oculos aperu

est eum qui

parentes. A

Discipuli, Jesus, Cæcus natus, Vicini, Pharisei, Judæi,

Parentes cæci, Nunciî.

Agister, utrùm propter suum hic, an propter parentem peccatum cæcus natus est? *J.* Propter neutrum; ùm ut divina in eo opera demonstrarentur. Me oportet agere ejus qui me misit, dum dies est. Venit nox, cùm non poterit. Donec in hac vita ago, lux sum hominum. agè jam huic homini lucem conferam. Confectum est, lotum in piscina Siloa. *C.* Faciam, & quidem libenter, ne felicem, si possum adipisci id quod homines vocant en, quo ità delectantur, ut negent quicquam esse jucundum! At ego nunquam nè suspicari quidem potui quale esset, omnino animo & cogitatione comprehendere, quid aliud quidve atrum dicant. Ita mihi natura iniqua fuit ut mihi rem omnium prædicatione suavissimam invideret. Sed videor mihi ad piscinam pervenisse, lavabo me, ut sumus. *O Deus immortalis!* quid hoc rei est? Hoccine est? *Ho, ho!* vix sum mei compos præ gaudio. Video ego eum, terram, homines! Bone Deus, quis est hodie tam fortis, quàm ego sum? *O populares, aspiciate, aspiciate eum ex utero matris cæcus exceptus est, nunc liquidò videtur.* *V.* Estne hic ille, qui solebat sedens mendicare? *Al.* Fieri non potest. Alius est ejus simillimus. *C.* Imo verò ille ipse sum. *V.* Quo pacto tibi aperti sunt oculi? Quidam homo, quem Jesum nuncupant, pulverem de suo temperatum meis oculis illevit: deinde jussit me lotum in Siloa: quo facto, sensum videndi sum acquisitus. *V.* Ubi est ille? *C.* Me lætet. *V.* Deducamus ad phariseos. *C.* Quò libet. *V.* Adducimus vobis unum, Pharisei, qui ait se, cùm à nativitate cæcus, videndi munus à Jesu esse assecutum. *Ph.* Quo modo istud, amabò? *C.* Cæno mihi oculos illevit: quid deinde ablutis video. *Ph.* Is homo non est à Deo propius, ut qui Sabbatum non agat. *Al.* Quì possit improbus homo tam stupenda? *Ph.* Tu quid de eo censes, qui oculos aperuit? *C.* Egòne? Vatem esse. *Ju.* Credibile est eum qui nunc videt cæcum fuisse. Evocentur huc parentes. *Al.* Sanè placet. Heus vos, accersite eos.

N. Fiet. *Ju.* Placet hanc rem altius sciscitari. *N.* Adsum. *Ju.* Hicne est filius vester, quem vos prædicatis cæcum natum? Qui fit ut nunc cernat? *Pa.* Hunc filium esse natum, & cæcum fuisse natum scimus: quomodo nunc cernat, nescimus: quisve ei oculos aperuerit, nos fugit: iam grandis est, ipsum interrogate de se, ut eloquatur. *Ph.* Appelletur iterum. Ades tu, fatere verum. Nobis factum cognitum est hominem illum esse sceleratum. *C.* Sceleratus sit nec-ne nescio; unum illud scio, me, cum cæcus essem, nunc oculis uti. *Ph.* Quid fecit tibi? Quomodo illustravit tua lumina? *C.* Jam vobis dixi, neque audivisti. Quid denuò vultis audire? Num vos quoque vultis discipuli fieri? *Ph.* Abi in malam rem. Tu es ejus discipulus; nos Moïsis sumus discipuli. Satis scimus cum Moïse factum esse Deum: at hic unde sit, nescimus. *C.* Ergo eo est admirabilitas, quòd vos nescitis unde sit, cum mihi oculos patefecerit. Jam scimus improbos à Deo non audiri, sed si quis pius est, & Dei voluntati parens, eum audit Deus. Nunquam post hominum memoriam tando auditum est quodquam illustravisse oculos cæci nati. Quòd nisi esset is profectus à Deo nil posset. *Ph.* Tu scelerum plenus es: & nos doce. Abi foras in malam crucem. *Je.* Audio eum, quem nati cæcitate liberavi, exactum esse à Judæis, ecce eum! Habet tu, habesne fidem Dei filio? *C.* Quis autem est is, ut ei fidem habeam? *J.* Vides eum: is ipse est, qui tecum loquitur. Ego verò fidem habeo. *Je.* Ego in hunc terrarum orbem hoc discrimen, & ad hunc delectum veni, ut qui non vident videant; & qui vident, cæci fiant. *Ph.* An tibi nos vident cæci? *Je.* Si cæci essetis, non essetis in vitio: Nunc, quia cernitis vos cernere, peccatum in vobis hæret. Sic accipite: Qui non intrat per januam in aulam, sed aliâ transcendit, is est & latro. Qui autem intrat per januam, pastor est ovium. Huic janitor aperit. Hujus vocem exaudiunt oves. Quas suas appellat nominatim, easque educit, eductisque per viam: hunc oves consequuntur, ut ejus vocem agnoscat. Alienum autem non sequuntur, sed defugiunt: quoniam agnoscunt alienam vocem. Verùm aut intelligatis quid nunc velim, sic habetote. Ego sum janua ovium. Omnes qui

ante me veniunt, per me
erunt oves. Et ingressi
tur, & ingressi
m nanciscetur
retur, mactetur
is habeant.
nit pro ovibus
e non sunt ov
is ovibus, in
e mercenariu
is ovium. Et
neque eis sum
ego novi Pa
rem alias ove
adducendæ f
um ovile, ut
simam pono e
pere potest;
nestatem eam
mandatis de
uid eum audi
ria cæcorum
Sent. Quos sa
ostendit. Sin
Equidem si
ent, simulat
istius accipit,
ere videntur.
minuo furoris
O bellum cen
si iterum &
m ad pœnitent

R E

Jesus Judæis
que causam

ante me venerunt, fures sunt, & latrones, nec eos au-
 erunt oves. Ego sum janua. Per me qui intrabit, serva-
 tur, & ingressum & egressum liberum habebit, & pascu-
 m nanciscetur. Fur non aliam ob causam venit, quam ut
 retur, mactet, perdat: Ego veni ut vitæ fruantur, & me-
 as habeant. Ego sum pastor bonus, Pastor bonus animam
 nit pro ovibus. At mercenarius ille, non pastor, ejus
 non sunt oves, si quando vidit lupum venientem, reli-
 is ovibus, in pedes se conjicit: lupus oves agit, rapit.
 e mercenarius fugit; nempe mercenarius, nec curam ha-
 is ovium. Ego sum pastor bonus, & meas novi, vicis-
 que eis sum notus. Quemadmodum novit me pater,
 ego novi Patrem, & animam pono pro ovibus. Habeo
 am alias oves quæ non sunt hujus ovilis, quæ etiam mi-
 adducendæ sunt, meamque vocem audient; atque ita fiet
 um ovile, unusque pastor. Ideo me pater amat, quia
 amam pono eam resumpturus: Eam quidem nullus mihi
 pere potest; sed ipse meâ sponte eam pono; habeo enim
 etatem eam ponendi rursumque sumendi. Hoc mihi
 mandatis dedit meus Pater. *Ju.* Fariosus est, & insanit.
 uid eam auditis? *A.* Hæc non sunt furentis. Potestne
 ria cæcorum oculos lucis usu donare?
 Sent. *Quos sanaturus est Christus, prius sedat; hoc est, sædos*
ostendit. Simulatoribus nihil est vel pertinacius vel crudeli-
Equidem si mihi persuasi, etiam si reliqui omnes veritati cre-
ent, simulatores non esse credituros. Quos mundus rejicit,
ristus accipit, eisquo sese aperit: qui divina sapiunt mundo
ere videntur. Aperi hic tandem oculos, O cæce munde, & noli
tinuo furoris arguere, si quis aliquid vel agit vel dicit, quod
O bellum centiceps, vel non approbas, vel non intelligis! Cog-
si iterum & iterum, tertioque, cognosce antequam judicas.
am ad pœnitendum properat, citò qui judicat.

RENOVALIA *Joan. 10.*

ARGUMENTUM.

*Jesus Judæis Christum Deique Filium se esse fatetur: ob
 que causam, illi eum lapidare conantur.*

Judæi, Jesus.

Quamdiu nostros animos suspensos tenebis? Si tu es Christus, dic nobis apertè. *Je.* Id dixi vobis, nec creditis ea quæ Patris mei nomine facio, satis de me testantur. Sed vos non creditis, qui non estis ex ovibus meis: quemadmodum dixi vobis, oves meæ vocem meam audiunt: Eas cognosco, ipsæ me sequuntur: ego eis vitam largior æternam: non possunt unquam perire, neque mihi eas quicquam de manu eripuerit. Pater meus qui mihi eas mandavit, maximus est omnium: nec eas possit quisquam de ejus manu extorquere. Ego autem & Pater unum sumus. *Ju.* audaciam! videtis quam nefaria vox! Agite, obruamus, hominem lapidibus. *Je.* Multa ego vobis præclara opera, Pater meo autore, edidi: quod tandem est eorum, propter quod me lapidatis? *Ju.* Nullam bonam ob rem te lapidamus, sed ob impia tua in Deum dicta: simul quod, homo cum Deum te facis. *Je.* Eho! annon ita scriptum extat in scriptis literis: ego vos Deos appellavi? Si Dii appellati sumus illi, ad quos Dei sermo habitus est, quod scriptum est scindi non potest: me, quem pater consecravit, & in terrarum orbem misit, vos impium dicitis, si dixi me Dei filium esse? Si Patre digna non præsto, mihi ne credite: etiam, si non mihi, at factis credite: & tandem cognoscite & Patrem in me, & me in Patre esse. *Ju.* Enimvero ista non sunt ferenda: injiciamus ei manus: quid stamus? Pater Ubi est? Nusquam est. Ubi est? Evanuit in auram prægiator, at non semper evadet: tenebitur aliquando.

Sent. Quæ non intelligunt, damnant imperiti. Homines suæ religionis nomine prætexunt simulatores. Vera dicta huius mundus pro impiis.

THOMAS. Joan. II.

ARGUMENTUM.

Jesus discipulos suos se comitari jubet, euntem ad Lazarum in vitam revocandum.

Jesus, Discipuli, Thomas.

Abeamus iterum in Judæam. D. Magister, modò te vident lapidare Judæi: & eodem redis? *J.* Diei horum duodecim. Qui inter diu iter facit, non offendit: ut

im communi
im lumine.

ivit, cum eo

J. Planius
videm vestra

tatis me non

s morituros

Sent. Christo
mientem.

J.
CUM essem

sum. Itaque

nientem vide

meus frater

quicquid à

fecit frater tu

viscent homi

surrectio & v

et revicturi, &

Arth. Etiam I

lium, orbi

meam, qu

acerba, & p

te est! Mite

et charissimi

jam ad me,

am & præse

currentes, cu

aria ut plorat

ymas excutit

ns. Mar. O

isset mortuus

immortus est!

lædè amabit.

scire ut hic n

im communi hâc luce. Qui autem noctu, offendit : caret
im lumine. Jam verò Lazarus ille noster amicus obdor-
mivit, cum eo expergefatum. D. At si obdormivit, salvus
est. J. Planius dicendum est : Lazarus mortuus est, id quod
videm vëstra causa gaudeo, ut rei fidem adjungatis, cum
statis me non adfuisse ibi. Sed eamus cum. T. Eamus &
s morituros cum eo.

Sent. *Christo mortuum excitare tam facile est, quàm homini
mientem. Christo mors somnus est.*

L A Z A R U S. *Joan. II.*

A R G U M E N T U M.

Jesus Lazarum in vitam resuscitat.

Martha, Jesus, Maria, Judæi.

U Meſſem domi, allatus est mihi nuncius, advenire Je-
sum. Itaq; ei extra vicum obviam procedo. Sed eum ad-
mientem video : adibo, & salutabo. O Domine, si adfuisses
meus frater non fuisset mortuus. Sed nunc etiam scio,
quicquid à Deo petiveris, impetraturum esse. J. Revi-
ſcet frater tuus. *Marth.* Scio ego revicturum, cum re-
viſcent homines in illo novissimo die. J. Ego sum
ſurrectio & vita ; ita ut mihi confidentes omnes & mortui
et revicturi, & vivi nunquam ſint morituri. Credis hoc ?
Marth. Etiam Domine. Ego credo te eſſe Chriſtum illum Dei
ſervum, orbi expectatum. Sed eo vocatum Mariam foro-
ram meam, quæ domi miſera luſtu tabeſcit. Je. Quam mul-
acerba, & perpeſſu aſpera evenire in hominum vita ne-
ceſte eſt ! Miſereſcit harum miſerendarum muliercularum,
quæ chariſſimi fratris morte concuſſa mœrore conficiuntur,
jam ad me, ſicut ad certum aſylum, confugient, opemque
meam & præſens auxilium implorabunt. Atq; ecce eas huc
currentes, cum magnâ hominum multitudine ! Ipſa autem
Maria ut plorat ! ut lamentatur ! ut ſuo luſtu omnibus la-
rymas excutit ! jam, credo, mihi ad pedes jacebit ſuppli-
ans. *Mar.* O Domine, ſi tu hic adfuſſes, meus frater non
fuſſet mortuus. Je. Ubi eum poſuiſſis ? J. Veni viſum. Ut
commotus eſt ! ut lacrymarum vim profundit ! Nimirum eum
ſedè amabit. *Al.* Non poterat is, qui cæci oculos recluſit,
ſcire ut hic non moreretur ? ſed videte ut ruruſum contur-

batur. *Ju.* Hic est monumentum. *J.* Amovetè saxum. *Marth.* At jam fœtet, Domine : nam quatrídium est. *Je.* Dixine ego tibi, te, si potes fidere, visuram gloriosum & planè divinum factum? Tollite modo saxum. Pater, gratias tibi ago, quòd me audivisti. Equidem sciebam ut me semper audias : sed dicebam propter circumstantem hominum multitudinem, ut credent me à te esse missum. Lazare, veni foras. *Ju.* O rem sæculis omnibus inauditam! Videte, videte hominem è sepulchro emergentem, vinctis pedibus & manibus fasciis, vultuque sudario obvelato. O immensam Deipotentiam! *Je.* Solvite eum, & dimittite liberum.

Sent. Christi vox etiam à mortuis auditur; & nos vivi eam non audimus.

R E P U D I U M. *Mat.* 19. *Mar.* 10.

ARGUMENTUM.

Jesus cum Phariseis & discipulis de divortio colloquitur.

Pharisei, Jesus, Discipuli.

Licetne viro repudiare uxorem, qualibet de causa? Quid vobis præcepit Moyses? *P.* Moyses permittit uxorem remittere, scripto divortii instrumento. *J.* An non legistis, ur, qui eos principio fecit marem simul & feminam fecerit? atque ita pronunciatum sit, propterea vobis relicto utroque parente, hærebit suæ conjugi, fietque ex duobus unum corpus. Itaque jam non sunt duo, sed unum corpus. Proinde quod Deus conjunxit, homo ne dissipet. *P.* Cur ergo præcepit Moyses, ei dare divortii tabulam eamque repudiari? *J.* Habuit videlicet rationem verberum & perveracitæ. Verum olim non erat ita fastitatum. Quod hoc vobis confirmo. Quicumque repudiaverit uxorem, nisi ob stuprum, & duxerit aliam, adulterat; & qui repudiatam duxerit, adulterat. Eadem in causa sunt & fornicarii. *D.* Si ea est viri cum uxore conditio, non expedit conjugia jungere. *J.* At non omnes id præstare possunt, sed ii duntaxat quibus datum est. Nam eviratorum alii ex utero matrum orti sunt, alii manu castrati sunt, alii castraverunt propter regnum cœlestè. Qui hoc præstare, præstato.

Sent. Deus

um permittit

undus min

idini resistere

D I V

Jesus ab ad

ea divisi bu

M Agister b

ternam

us est nisi un

a præcepta.

Nè furator.

ertito. Pare

iligito. A. H

at? Probo

enditum ren

ato, thesauri

um, crucem

erdives. O

regnum co

fficile factu

um ingredia

per foramer

re. D. Ecquis

tribus fieri n

amvis homin

nt. D. Nos c

eremur: qu

ui me secuti

us confeder

duodecim tril

ois domum,

tem, aut con

ominis & ev

ro, etiam in

etate vitâ

S

Sent. Deus ipse propter hominum pervicaciam aliquid inter-
um permittit; quod alioquin permittendum non esset. Olim fuit
mundus minus malus : & omnia abeunt indies in deterius. Li-
dini resistere, nisi dono Dei, nemo potest.

D I V E S. Mat. 19. Mar. 10. Luc. 18.

ARGUMENTUM.

Jesus ab adolescente interrogatus, vitæ viam docet; & quàm
ea divitibus difficilis ostendit, deque præmiis suorum d'fferit.

Adolescens, Jesus, Discipuli.

MAgister bone, quid boni faciendum mihi ut vitam æ-
ternam adipiscar? *J.* Quid me dicis bonum? Nemo bo-
us est nisi unus Deus. Quod si vis ad vitam pervenire, ser-
va præcepta. *A.* Quænam? *J.* Nè adulterato. Nè occidito.
Nè furator. Falsum testimonium nè dicito. Nè quem inter-
ertito. Parentem utrûmq; colito. Alterum ut teipsum
illigito. *A.* Hæc omnia servavi jam à teneris. Quid mihi re-
at? Probo. Unum tibi deest. Si vis perfectus esse, I
nditum rem tuam omnem, & pretium in pauperes ero-
ato, thesaurum habiturus in cælo: deinde ad me sequen-
um, crucem ferens, venito. Eho! abit mæstus, est enim
& f. *U.* O mei discipuli, quàm difficulter, qui rem habent,
d regnum cœleste perveniunt! Obstupetis? O filii, quam
difficile factu est; ut, qui divitiis freti sunt, in regnum divi-
um ingrediantur! Dicam iterum: facilius est rudentem traji-
per foramen acûs, quam divitem in regnum divinum intro-
re. *D.* Ecquis igitur poterit servari? *J.* Hoc humanis quidem
tribus fieri non potest, potest divinis: nam omnia, quan-
Q. *U.* Quamvis hominibus ardua videantur, à Deo tamen fieri pos-
ant. *D.* Nos quidem (ut vides) relinquimus omnia, ut te se-
cremur: quid ergò hinc assequemur? *J.* Vos quidem certè,
qui me secuti estis, cum in renovata vita in tribunali magni-
cus confedero, sedebitis etiam in duodecim tribunalibus,
duodecim tribus Israelitarum judicantes. Et, omnino quis-
quis domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut ma-
lii f. *U.* Item, aut conjugem, aut liberos, aut agros relinquerit, mei
c p. *U.* dominis & evangelii, regniq; divini gratia, is & in hoc
ro, etiam inter tot acerba, centuplum accipiet, & in futu-
etate vitâ fruetur sempiternâ. Sed multi primi erunt ul-
timi,

timi, & ultimi primi. Nam in regno cœlesti idem usu veniunt quod in quodam patrefamilias, qui primo mane exiit conducendos in vineam suam operarios; & cum singulis denariis in diem cum eis decidisset, eos in vineam dimisit. Item etiam; circiter horam tertiam egressus, vidit alios otiosos foro manentes, quos etiam in vineam suam demisit, sequens quod æquum esset daturum promisit. Item circa sextam nonam horam egressus, fecit. Horâ autem fere undecim egressus, cum alios desides invenisset: Quid hic, inquit statim totum diem otiosi? Nemo nos conduxit, inquit illi. Tum ille; Ite & vos in vineam meam, & quod æquum, accipietis. Vespere mandat vineam Dominus praetori suo, ut operatores convocet, eisque premium perferat, initio facto ab ultimis ad primos. Hic qui venerant hora ferè undecimâ, singulos acceperunt denarios. At primi qui sese plus accepturos rati essent, cum tantundem accepissent, murmurabant in patrefamilias, quod ultimos, qui unam horam opus fecissent, ipsis æquavisset qui totius diei onus pertulissent & ardores. Tum ille uni ex eis, amice, inquit, non facio tibi injuriam. Nonne denario mecum deputatus es? Aufer tuum, & abi. Libet mihi tantum dare habere ultimo, quantum tibi. An mihi non licebit meis uti meo arbitrio? Eone tu oculum malignum habes, quia ego sum benignus? Ita in regno cœlesti ultimi primorum, & primi ultimorum conditione erunt. Multi enim sunt vocati, sed pauci electi.

Sent. Divitiæ magno sunt ad salutem impedimento. Dives vitiiis, denique homines iis quæ habent charissima renunciant humanis viribus nequeant, divinis queunt.

DIVES IMMISERICORS. Luc. 16.

ARGUMENTUM.

Dives immisericors apud inferos cruciatus nè tantulam quidem misericordiam ab Abrahamo impetrare potest.

Dives, Abrahamus.

Pater Abrahamæ, miserere mei, & mitte Lazarum, summo digito in aqua intincto, linguam mihi refrigerare discrucior enim in hac flamma. *A.* Fili, memineris, te bene in vita, Lazarum malis esse defunctum; Nunc vicissim hinc

voluptate,

uptate, tu
& vos va
tus transi
pater, ut
tres (habeo
e committan
lum sit. *A.*
Est illud qu
ortuis ad ec
Si Mosem &
t obtempera
Sent. Incleme
eri præbueri
a pœnitentia
gaudentibus
i sanctâ doct

FILII

Jesus, Jacobo
Mater Jacob
Agister, vo
Je. Quidn
perium fueri
s. Je. Nesci
um ebibere,
um quidem p
ut mihi de
iis quibus i
Sent. Ad reg
hominis mer

VINIT

A
Jesus à Ponti
statis interro
rogat. Dein
pter se repudia

aptate, tu in dolore es: Præterea, constat omnino inter
 & vos vasta vorago, ut hinc ad vos, aut insine ad nos
 itus transire volentibus non pateat. D. Saltem illud oro
 pater, ut eum mittas, in domum mei patris, ut meos
 vres (habeo enim quinque) commonefaciat, ne ipsi quo-
 e committant, ut in hunc tam tetri cruciatus locum veni-
 dum sit. A. Habent Mosem & cæteros vates, eos audiunt.
 Est illud quidem aliquid, pater Abrahamæ. Sed si quis à
 ortuis ad eos fuerit profectus, facilius vitam corrigen-
 Si Mosem & vates non audiunt, nè ei quidem qui revix-
 it obtemperaturi sunt.

Sent. Inclementes inclementia punientur, Qualem se quisque
 eri præbuerit, talem in se experiatur Deum. Impiorum
 a pœnitentia. Beati qui plerant: nam consolatione afficientur.
 gaudentibus: dolebunt enim. Nam rerum vicissitudo est.
 i sanctâ doctrinâ ad sanitatem non revocatur, desperandus est.

FILII ZEBEDÆI. Mat. 20. Mar. 10.

ARGUMENTUM.

Jesus, Jacobo & Joanni regnum petentibus crucem proponit.

Mater Jacobi & Joannis, Jesus, Jacobus & Joannes.

Agister, volebant quiddam à te petere hi mihi duo filii.

Je. Quidnam id est? Ja Ut tibi, cum splendorem &
 perium fueris adeptus, alter dexter, alter sinister, affidea-
 is. Je. Nescitis quid petatis: potestisne idem mecum po-
 cum ebibere, eadẽque lotionẽ ablui? Ja. Possumus. Je.
 cum quidem poculum bibetis, meaque lotionẽ lavabimini:
 ut mihi dextrâ lævâque affideatur, non est meum dare,
 iis quibus id paratum est à Patre meo.

Sent. Ad regnum Dei non nisi per crucem venit; & tamen
 hominis meritum, sed Dei donum est.

PUNITORES. Mat. 21. Mar. 11. Luc. 20.

ARGUMENTUM.

Jesus à Pontificibus & Scribis, & Senioribus de autore sua
 statis interrogatus, ipsos vicissim de autore lotionis Joannis
 interrogat. Deinde per similitudines, eis futurum præcidit, ut
 per se repudiatum, regno privetur.

Pon-

Pontifices, & Scriba, & Seniores, Iesus.

DIC nobis, ex cujus autoritate ista facias, & quis tibi dederit ut tantum possis? *J.* Ego vicissim vos quiddam rogabo, de quo si mihi responderitis, dicam vobis ex cuius autoritate hæc faciam. Lotio Joannis unde erat? à cœlo an ab hominibus? *P.* Si à cœlo dicimus, diceret, cur ergo ei non credidistis? Sin ab hominibus, periculum est nè unum versus nos populus lapidet, omnes enim Joannem habebat pro vate. Negemus scire nos. Agè, nescimus? *Je.* Ego quoque non dicam vobis, quâ hæc autoritate faciam. Sed quid censeatis? Habebat quidam duos natos, quorum priorem aggressus est his verbis; Nate, abi ad faciendum opus hodie in vinea mea: Cui ille, non libet, inquit: post tamen mutata sententiâ, abiit. Alteri deinde eodem modo dixit, qui, pollicitus iturum se, sed non venit. Uter paruit voluntati patris? *P. Prior.* *J.* Credite mihi, Publicani & meretrices antecedent vos in regnum divinum. Venit enim ad vos Johannes, vir integra vita, cui vos non credidistis: Publicani & meretrices crediderunt. Quod cum videritis, nè etiam quidem mutastis animum ut crederetis. Accipite aliam similitudinem. Fuit quidam paterfamiliâs, qui concessit vineam: quam cum sepibus circumdedit, torcularque in ea defixisset, & castellum extruxisset, elocavit agricolis, domumque postea multo tempore abfuit. Post suo tempore missus ad agricolas servum, ad percipiendum fructum vineæ, quæ illi malè acceptum plagis, inanem remisit. Iterum missus alium; eum quoque illi lapidibus contusum, & ictibus indignissimè mulctatum, vacuum remisit. Nec satis. Admissum tertium, quem etiam vulneribus confectum ejecerunt. Pergit mittere alios, atque alios, qui omnes vel pulsati vel percussi ab eis sunt. Et jam cum unum haberet filium, eumque charissimum, ita secum cogitabat; Quid agam? mittam ad eos filium, meas delicias? At mittam; fortasse ejus aspectum reverebuntur: Itaque facit. At vinitores, eo sic loqui inter se insistant; Hic quidem est hæres, interficiamus eum, ut invadamus in hereditatem. Itaque ejectione vinea perimunt. Cum ergo redierit vineæ Dominus, quid faciet agricolis illis? *P.* Malos male perdet, vineam aliis

et agricolis
bit ut quid
lud in mor
ant fructore
profectum ra
x me accipit
itur genti si
apidem eum
onteret. Na
ge quodam
t, qui invi
uissent veni
it, ut oster
nticos & alti
tairent ad n
a suum agrum
os ejus servo
Qua re audit
los perdidit
mandavit, (u
ant vocati,
assim abirent
ocarent. Illi
egerunt, t
enatio convi
adverit ibi
nice, inquit,
amq; ille ob
anibusque co
si futurus esse
ocati sunt, sed
Sent. Public
nam populoru
nis ornatus
a quaque ma
D E N A

Iesus à Phari
sæis dicens maliti

et agricolis, à quibus fructum percipiet suo tempore. Sed
 est ut quid tale veniat. *¶* Nunquamne legistis dictum
 illud in monumentis literatum? *Quem lapidem improba-*
verunt fructores, adhibitus est ad caput anguli. *A Domino*
profectum id est, mirum nobis videtur. Quamobrem sic
 me accipite. Auferetur à vobis regnum divinum, & da-
 tur genti suum fructum edituræ. Et quisquis inciderit in
 lapidem eum, confringetur: at in quem lapis inciderit, eum
 conteret. Nam in regno cœlesti similiter accidit, atque in
 rege quodam, qui nuptias filii sui facturus, servos suos mi-
 sit, qui invitatos ad nuptias vocarent. Cùmque illi no-
 uissent venire; alios item servos misit, quibus negotium de-
 dit, ut ostenderent invitatis ipsum paravisse prandium, ju-
 vencos & altilia esse mactata, omnia denique esse parata ut
 venirent ad nuptias. At illi eum aspernantes discesserunt, alius
 in suum agrum, alius ad mercaturam. Cæteri comprehen-
 sos ejus servos è vita per summam ignominiam sustulerunt.
 Qua re auditâ iratus rex, eò suas copias misit, & homicidas
 illos perdidit, eorùmque urbem incendit. Deinde suis servis
 mandavit, (ut quoniam paratæ erant nuptiæ, & qui ad eas
 erant vocati, non fuerant digni qui in eis adessent) per vias
 cassas abirent; & ut, quemcunque invenissent, ad nuptias
 vocarent. Illi in trivia profecti, quoscunque invenerunt,
 ceperunt, tum malos, tum bonos, ita ut compleretur
 cenatio convivis. Ad eos contemplandos ingressus rex; ani-
 madvertit ibi quendam non nuptiali vestitu indutum: Et
 quærit, inquit, quid huc intrasti sine vestimento nuptiali?
 Quamq; ille obmutuisset, jussit rex famulis, ut eum pedibus
 manibusque constrictum, in teterrimas tenebras abriperent,
 ubi futurus esset ploratus, fridôrque dentium. Multi enim
 vocati sunt, sed pauci electi.

Sent. Publicani & meretrices ad Dei regnum sunt aptiores
 quam populorum magistri atque gubernatores. Qui divinis
 donis ornatus ingratum se præbet, is donis privatur. Opti-
 ma quæque maximè improbantur à potentissimis quibusque.

D E N A R I U S Mat. 22. Mar. 12. Luc. 20.

A R G U M E N T U M.

Jesus à Pharisaorum Herodisque discipulis de tributo Cesari
 pendendo maliciosè interrogatus, prudenter respondet. Disc-

Discipuli Phariseorum, Herodiani, Jesus.

MAgister, scimus ut verax sis, divinamque vivendi rationem verè & sincerè tradas, neque ullius omnino hominis gratià de veritate deducaris. Proinde dic nos quid tibi videatur: liceatne nobis censum pendere Cæsari necne? *J.* Quid me tentatis, simulatores? Exhibete mihi nummum tributarium. *P.* En tibi denarium! *J.* Cujus est imago hæc & inscriptio? *D.* Cæsaris. *J.* Itaque reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ Dei, Deo.

Sent. *Astutus astutè respondendum. Captiosa ad nocendum interrogatio, vitiosa est: sed ad eandem astuta ad seipsam tuendum responsio vitiosa non est.*

SADDUCÆI. Mat. 2. Mar. 12. Luc. 20.

ARGUMENTUM.

Jesus à Sadducæis de septem maritorum uxore interrogatus, cujusnam futura esset in altera vita; docet, ibi nulla fore matrimonia & obiter resurrectionem fore ostendit. Deinde Legisperitus de maximo legis præcepto respondet. Postremo illos quâdam interrogatione de genere Christi compescit.

Sadducæi, Jesus, Scribæ, Pharisei, Legisperitus.

MAgister, Moses scripto sanxit, si quis mortuus fuerit sine liberis, superstite uxore & fratre, & is frater ejus uxorem duceret fratrique prolem suscitaret. Fuerunt autem apud nos fratres septem, quorum primus, ductâ uxore, sine liberis mortuus est, fratrique uxorem habendam reliquit. Eodem modo alter, & tertius, donec tandem singulis a se uno mortuis, ultima omnium moritur fœmina. Cum ergo revixerint homines, cujus ex septem erit uxor, cum omnes eam habuerint? *Je.* Erratis ignorance literarum & divinitus potestatis. In hac vita homines connubunt, sed quibus contingit donari vitâ illâ novatâ, si nullis inter se matrimoniis copulantur: siquidem nè mori quidem jam possunt, suntque quasi cœlestes, & divini genii, Deique filii. Mortui autem ad vitam revocari, vel Moses indicat in rubo (si forte unquam legistis) ubi Deus ait, Deum se esse Abraham Deum Isaac, Deum Jacobi. Viventium nimirum Deus est, non mortuorum, cum ei omnes vivant. Qua in re vehemen-

er erratis.

quoque ejus

um & max

Dominus De

um toto a

mato. Hoc

simile est:

am nullum

a pender. L

Deus, præter

perâ, cogita

mnibus præ

regno divin

ei, Quid ce

Davide.

Dominum vo

o meo, sede

amni instar,

am vocat, qu

Sent. Subla

meris humani

hil opus erit,

P E T

Jesus mortu

i desertionem

Patrem disc

us, Petrus, D

Nter gentes

me rex est,

men obtinet.

isque major

perio pollet,

por est? qui

mit? Atqui

ni permanser

ni à Patre me

eadem mecun

er erratis. *L.* Quando hic tam expositè respondit, volo ego quoque ejus acumen explorare. Magister, quodnam est primum & maximum in lege præceptum? *J.* Audi, Israelita, Dominus Deus tuus, Dominus unus est. Dominum Deum cum toto animo, omni curâ, studio, cogitatione, operâ, amato. Hoc est primum & maximum præceptum, Alterum simile est: Alterum ut teipsum amato. Majus his præceptum nullum est. Ab his duobus tota legis & vatum doctrina pender. *L.* Præclare sanè, Magister, dixisti. Nam unus est Deus, præterea nullus: quem summâ animi ope, curâ, studio, operâ, cogitatione amare, necnon alios, ac seipsum diligere, omnibus præstat piamentis & sacrificiis. *J.* Non longe abes regno divino. Sed, ut vos ego vicissim interrogem, Pharisæi, Quid censetis de Christo? Quo prognatum fore? *David.* *J.* Qui fit ergo, ut cum David numine afflatus, Dominum vocet, ad hunc modum? Dixit Dominus Domini meo, sede ad dextram meam, donec tuos tibi hostes, tummi instar, calcandos tradidero. Si eum David Dominum vocat, qui fieri potest ut sit Davide prognatus?

Senr. *Sublatâ morte, sublata erunt matrimonia, utpote ad generis humani propagationem instituta: quâ propagatione jam nihil opus erit, nemine moriente. Amor legis perfectio.*

P E T R U S. *Luc. 22. Joan. 13. & 14.*

A R G U M E N T U M.

Iesus moriturus discipulos suos modestiam amorèmq; docet; desertionem, & Petri abnegationem prædicit: deque suo Patrem discessu, & Spiritûs sancti missione differit.

Iesus, Petrus, Discipuli, Thomas, Philippus, Judas, Thaddæus. Inter gentes ut quisque plurimum opibus valet, ita maxime rex est, & potentissimus quisque facillimè principis munus obtinet. At vestra longè alia est ratio: quantòque quisque major est, tanto submissius se gerat: quantò plus superiopollet, tantò magis ministrum se præbeat. Uter enim major est? qui accumbit, an qui ministrat? Nonne qui accumbit? Atqui ego inter vos sum sicut ministrans, vobisque qui permanseritis mecum in meis rebus adversis) legatum à Patre meo regnum similiter lego! ut edatis & bibatis eadem mecum mensa in regno meo; & in tribunali-
bus

bus sedentes, jus duodecim tribubus Israelitarum dicatis Filioli, adhuc parumper vobiscum futurus sum; quæretis me, & quemadmodum dixi Judæis, quò ego iturus sum, eo venire non posse: Ità vobis quoque nunc dico. Itaque hoc novum nobis præceptum do, ut ametis vos inter vos, & ametis quemadmodum ego vos amavi. In eo cognoscet omnes, vos meos esse discipulos, si mutuo vos amore complectimini. *P.* Domine, quò abiturus es? *Je.* Quia ego abiturus sum, non potes me nunc sequi, sed postea sequeris. *P.* Qui minus nunc possum? Animam pro te ponam. *Je.* Animam pro me pones? Crede mihi, nondum ceciderit gallus, cum tu me ter adjuraveris. Simon, Simon, Satanas ille (nè tu sis nescius) expetivit vos ad cribrandum quasi frumentum: Verum ego oravi pro te, ne tu de constantia gradu dejicereris. Tu vicissim aliquando recreatus confirmato fratres tuos. *P.* Atqui paratus sum, & carcerem tecum, & mortem subire. *Je.* Hoc tibi confirmo, Petre, gallus hodie non cantaturum, quin tu, me tibi notum esse, negaveris. Porro cum dimisi vos sine crumena, & peram calceis num quare caruistis? *D.* Nullam. *Je.* At nunc quod habet crumenam adhibeto, nec minus peram: quique non habet gladium, vendito pallium suum, & comparato. Nam in me (nè vos nesciatis) superest comprobandum scriptum illud; Et inter improbos habitus est, habentque meam finem. *D.* Domine, ecce, hinc duo gladii. *J.* Satis est. Ceterum nolite animo perturbari: fidem habetis Deo; & meam fidem habete. In domo patris mei mansiones multæ sunt. Quòd si sæcùs esset, dicerem vobis. Eo paratum vobis sum: id quod si fecero, reveniam ad vos mecum assumendum: ut ubi ero ego, ibi vos quoque sitis. Et quidem quò & ubi proficiscar, scitis. *Th.* Nos verò nescimus quò eas, tantum abest ut viam tenere possimus. *Je.* Ego sum via, veritas, vita; nemo venit ad patrem, nisi per me. Si cognoscereitis meum quoque patrem cognoscereitis, & jam nunc cognoscitis & vidistis eum. *Ph.* Domine, ostende nobis patrem: Idem erit nobis. *Je.* Tantum jam tempus vobiscum versor, & scitis non nosti, Philippe? qui vidit me, vidit patrem; qui sitis jubeas vobis patrem ostendi? Non credis & me in patrem

patrem in me
sed ipse pater
in patre, & pater
in credite.
eadem mecum
meum me co
noveritis, ut Pa
petieritis pe
recepta mea
vobis confirm
spiritum illum
um vulgus
et, neque co
mansurus, &
illos, invisa
nines; at v
um cognosce
a vobis. Q
mi me amat.
emq; ego qu
si, ut nobis t
tudini non i
et, eumq; m
um degemus.
ermo autem
e. Hac quide
te confirmato
omine meo, v
s. Pacem reli
nalem homin
vidare. Audiv
me amaretis
ni major me
m evenerit,
im hujas m
ntum eò res
em & ita face
Sent. Inter

patrem in me esse? Quæ vobis dico, meâ sponte non dico : sed ipse pater, qui in me manet, hæc agit. Credite mihi & me patri, & patrem in me esse ; aut certe de ipsis factis mihi credite. Hoc vobis confirmo, eum qui mihi fidem habebit, eadem mecum, vel etiam majora facturum. Nam ad Patrem meum me confero, facturum quicquid per meum nomen petieritis, ut Patri gloria in Filio celebretur. Si quid (inquam) petieritis per nomen meum, id ego faciam. Si me amatis, præcepta mei conservate. Ego verò exorabo Patrem, ut alium vobis confirmatorem det, qui vobiscum perpetuò maneat : spiritum illum certum veritatis autorem dico, quem hominum vulgus non potest comprehendere, qui eum neque videt, neque cognoscit : at vos cognoscitis, quoniam apud vos mansurus, & in vobis futurus est. Non relinquam vos pueros, invisam vos. Post paulo jam me non videbunt homines ; at vos videbitis : quia ut ego vivo & vos vivetis. Cum cognoscetis & me esse in Patre meo, & vos in me, & me in vobis. Qui tenet præcepta mea, eaque conservat, ille est qui me amat. Qui verò me amat, amabitur à Patre meo, eundemq; ego quoq; amabo, meq; ei aperiam. *Ju.* Quid causæ est, ut nobis te ipsum sis aperturus, promiscuæ hominum multitudinì non item? *Je.* Qui me amat, dicta mea vitâ exprimet, eundemq; meus Pater amabit, & ad eum veniemus, & apud eum degemus. Qui me non amat, dicta mea non exequitur. Verbo autem quem auditis meus non est, sed Patris qui misit me. Hæc quidem sum vobis elocutus, apud vos manens. Sed et ego confirmator (Spiritus Sanctum dico) quem mittet Pater nomine meo, vos docebit, & recolet omnia quaecumq; dixi vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, nec eam male homines solent. Nolite animo perturbari, neque formidare. Audivistis ut dixerim vobis, abire me revisurum vos. Si me amaretis, gauderetis quia dixissem ire me ad patrem, ut major me sit. Et nunc dixi vobis, priusquam evenit ; ut cum evenit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum. Venit enim hujus mundi princeps, nec habet quod in me carpat, tantum eò res tendit, ut intelligant homines me amare patrem & ita facere uti mihi mandavit. Surgite, abeamus hinc.

Sent. *Inter Christianos quo quisque major, eò submissior.*

*Ex charitate cognoscitur Christianus : Ut quisque sibi ma-
imè confidit, ita facillimè labitur. Spiritus sanctus Christi-
num perficit.*

PILATUS. *Matth. 27. Mar. 15.*

Luc. 23. Joan. 18.

ARGUMENTUM.

*Iesum accusant Judæi. Pilatus interrogat : Iesus de
regno & officio respondet. Pilatus eum ad Herodem mittit.*

Pilatus, Judæi, Iesus, Pontifices.

QUODNAM crimen assertis in hunc hominem quem mihi
vinctum tradidistis? *Ju.* Nisi esset maleficus, nunquam
eum tibi tradidissemus. *Pi.* Adducite eum vos, & ex lege
stra judicatore. *Ju.* Nobis non licet interficere quenquam.
Sed si queris crimina, eum deprehendimus, pervertentem
gentem, & prohibentem Cæsari tributa dari, seque Chri-
stum regem esse dicentem. *Pi.* Libet ex ipso sciscitare.
Heus, tunc es rex Judæorum? *Je.* Tuane istud sponte dico
an ex aliis auditum? *Pi.* Quasi ego Judæus sim. Tui te
pulares & pontifices mihi tradiderunt. Quid commisi-
sti? *J.* Regnum meum terrestre non est : quod si esset mei fa-
cultas, pugnasset, ne Judæis addicerer. Verum regnum
meum hic positum non est. *Pi.* Tu ergo rex es? *Je.* Re-
spondes. Ego ed natus sum, & in hunc terrarum orbem ingressus
ut testimonium perhibeam veritati. Quisquis à veritate
vocem meam audit. *Pi.* Quid est veritas? Heus Pontifices,
plebs Judææ, ego nullum deprehendo crimen in hoc homine.
Pon. Atqui nemo est hodie nocentior, neque supplicio
graviore dignior. *Pi.* Non audis quæ in te proferantur
crimina? Nihilne respondes? Vide, ut te graviter accusent.
Quæ tibi crimina? Nequeo mirari satis. *Po.* Populum suam doctrinam
ad hunc usque locum excitat. *Pi.* Estne is Galilæus?
Po. Est. *Pi.* Percommodè cadit, quod est ditionis Herodis,
qui nunc in urbe est. Itaque eum ad illum duci jubebo.
Ju. Sententiam suam credi volunt calumniatores pios.
Christi regnum mundanum non est.

B A R A

*Pilatus Ju-
derucem ;*

Nunc, Ju-
lum in
cificige. *Pi.*
go nullum in
ta jubeat eu
etuo quoru
eris? An n
relaxandi?
tibi data
majore culp
leo. *Ju.* Si
im regem se
m eum ad vo
crucem. *Pi.*
m habemus
endum est n
manuum l
us innocent
esto. *Ju.*
Ergo Barab
em vestro arb
sent. *Potest*
sti quam Chr
non eadem

*Iesus in vitan
de cum eos p
Jesi
Eus juvenes
Jacite rete*

B A R A B B A S. *Mat. 27. Mar. 15.**Luc. 23. Joan. 19.*

A R G U M E N T U M.

Pilatus Judæorum importunitate fatigatus, Jesum damnat crucem; Barabbamque latronem dimittit.

Pilatus, Pontifices, Judæi, Jesus.

Nunc, Judæi, adduco vobis eum, ut intelligatis me nullum in eo crimen invenire. Ecce homo! *Po.* Crucifige, crucifige. *Pi.* Comprehendite eum vos, & crucifigite: nam ego nullum in eo crimen invenio. *Ju.* Nos legem habemus, quæ jubet eum morte plecti, quia Filium Dei se fecit. *Pi.* Sed duo quorū evadant hæc. Undenam es? Mihi non eloqueris? An nescis me potestatem habere tui vel crucifigendi relaxandi? *Je.* Non haberes ullam in me potestatem, nisi tibi data esset supernè. Itaque qui me tibi tradidit, majore culpâ est. *Pi.* Hic quidem mihi amittendus est, deo. *Ju.* Si eum amittis, non es amicus Cæsari. Quisquis regem se facit, adversatur Cæsari. *Pi.* Age jam educo eum ad vos, Ecce rex vester! *Ju.* Tolle in crucem? tolle crucem. *Pi.* Regem ego vestrum in crucem! *Ju.* Nullum habemus regem præter Cæsarem. *Pi.* Nihil ago, video: vitandum est multitudinis libidini. Cedò huc mihi aquam, ut manuum lotionem testarum volo, Judæi, me in sanguine innocentissimi viri ab omni noxa abesse. Vestra culpe esto. *Ju.* Ejus sanguinem nos nostrique posteri luamus. Ergò Barabbam hunc latronem liberum habete; Jesum vestro arbitrio in crucem tollendum abducite. *Sent.* Potestas à Deo est. Cæsari malunt servire inimici Christi quàm Christo; latronem liberari, quàm insontem: Utique non eadem fèrent hodie!

S I M O N. *Joan. 21.*

A R G U M E N T U M.

Jesus in vitam suscitatus, piscantibus suis discipulis apparet: unde cum eos prandere jussisset, Petro violentam mortem prædicat.

Jesus, Discipuli, Joannes, Petrus.

Eus juvenes! nunquid edulii habetis? *D.* Nihil. *Je.* Jacite rete ad dextram navis partem & invenietis. *D.*

Faciemus. O miraculum! tantā est in nostro reti piscium multitudo, ut trahere non possumus. *Jo.* Dominus est. *P.* Ego igitur indusium succingam, & ad eum ad ripam natabo. *D.* At nos navigabimus, neq; procul à terra absumus. Jam appulimus. Hic est prunæ impositus piscis, & panis. *Je.* Afferte de piscibus quos modo cœpistis. *P.* Attraham rete ad terram. O magnum numerum piscium? *D.* Quot sunt? *P.* Enumerabo. Sunt centum quinquaginta tres. *D.* Mirum est rete non esse ruptum. *Je.* Venite pransum: vescimini hoc pane, & pisce. Simon Joannides, diligis me plūs quam hi? *P.* Etiam, Domine, tute scis quā te amem. *Je.* Pasce agnos meos. Simon Joannides, diligis me? *P.* Etiam, Domine, tute scis ut te amem. *Je.* Pasce oves meas. Simon Joannides, diligis me? *P.* Domine, tu omnia scis, tu nōsti quā te amem. *Je.* Pasce oves meas. Simul & hoc accipe; Cū esset juvenis, ipse te cingebas, & ibas quō volebas: sed cū sentaris, alius te cū manus extenderis, cingeret, & duceret quos velles. Sequere me. *P.* Hic autem quid? *Je.* Si eum velles manere donec reveniam, quid ad te? Tu modo sequere me. *Sent.* *Jubente Christo qui piscatur, sciliciter piscatur; quod de hominibus secundum spiritum accipiendum est. Quis Christum amat, huic Christus oves commendat. Discipulorum eadem conditio est quæ magistrorum.*

LINGUÆ. *Act. 2.*

ARGUMENTUM.

Cum Christi discipulos novis linguis loquentes, Judæi putarent ebrios esse; Petrus ad eos orationem habens, monstrat illud esse donum Spiritus sancti à Christo in excitatione effusi. Hoc audito illi pœnitentiam agunt, & Christi nomine lavantur.

Judæi, Petrus.

Nonne omnes hi qui loquuntur, Galilæi sunt? *Al.* Scitis. *J.* Ecquid est, quod nostrū quisque vernaculam linguam audiat? Parthi, Medi, & Elamitæ, Mesopotamici, & Judææ, & Cappadociæ, Pontique & Asiæ, Phrygiæ, & Pamphyliæ, & Ægypti, & ejus Libyæ partis quæ est secundum Cyrenen, & peregrinantes Romani, Judæi, tum adventitii, Cretensēsque, & Arabes, audient.

res rerum divinarum amplitudinem nostris cujusque
 linguis eloquentes. Hoc quidem jam non humanum est. E-
 quidem sic obstupeſco, ut nesciam, vigilémne, an ſomniem.
 Quid hoc rei eſt? *Al.* Bacchi agitatio eſt. O Bacche, pater
 eloquentiæ. *ſ.* Quid ais. *Al.* Vini pleni ſunt : mera temu-
 lentia eſt. Unde enim tam multas linguas, tam diverſas,
 tam repente didiciſſent? *P.* Viri Judæi, & Hieroſolymæ in-
 plæ omnes, attendite, & mecum quæ dicam recognoſcite.
 Non ſunt hi temulenti, quemadmodum vos arbitramini:
 eſt enim hora diei tantum tertia) ſed viget illa vatis Joelis
 prædictio. Ultimis autem temporibus (inquit Deus) omne
 hominum genus meo ſpiritu perfundam, ita ut veſtri filii ſi-
 neque vaticinentur, & juvenes viſis, & ſenes inſomniis edo-
 cantur. Quinetiam ſervi & ancillæ, tunc meo ſpiritu delibu-
 unt, vaticinabuntur. Sed id ſignis quibuidam præſignificabo
 tum ſuprà in cælo, tum infra in terra, videlicet ſanguine, &
 ſanguine, antequam Domini magnus ille & inſignis dies ve-
 niat. Quisquis autem Domini nomen invocaverit, evadet.
 Audite verba hæc, viri Iſraelitæ: Jeſum Nazarenum (ut quem
 virum!) qui vobis à Deo repræſentatus eſt portentis miracu-
 lis, ſignis, quæ per eum Deus in medio veſtrum edebat, ut ſci-
 tis, hunc vos, definito Dei conſilio & providentiâ traditum,
 hominum impiorum opera comprehenſum, ad palum alliga-
 tum ſuſtulistiſtis : quem Deus ereptum ex mortis doloribus, in
 vitam revocabit, quatenus fieri non poterat ut à morte tene-
 retur. David enim dicit de eo, Propoſitum mihi Dominum
 ob oculos ſemper habeo : eoque mihi dextero, nullâ re com-
 moveor. Nec verò ſolum mentis atque animi lætitiâ geſtio,
 verum etiam ipſo corpore fidenter perſto, quod tu animam
 meam apud inferos non deſeres, nec permittes ut is, qui
 tibi ſuâ pietate placet, interitu deleatur, ſed me viam vitæ
 docebis, mihiſque cumulatiſſimam apud te voluptatem
 præſtabis. Si licet apud vos, viri, fratres, libere de ſum-
 mo patre Davide loqui, is & vitam finivit, & ſepultus eſt,
 & ejus monumentum apud vos ad hoc tempus extat.
 Sed cum vates eſſet, & ſciret Deum ſibi juraviſſe, ſeſe
 æternæ lætitiæ lumbryrum ejus, quod ad humanam conditio-
 nem

non pertinet suscitaturum Christum, & in ejus solio collocaturum, præcius Christi resurrectionis dixit, ejus neque animam apud inferos relinquendam, neque corpus interitum esse delendum. Hunc Jesum suscitavit Deus, cujus non omnes testes sumus. Is Dei dextrâ elatus, & promissum sancti Spiritus à Patre consecutus, effudit hoc quod vos nunc videtis & auditis. Neque enim David ascendit in celum, sed is ipse loquitur ad hunc modum: Dixit Dominus Domino meo, sede ad dextram meam, donec tuos tibi hostes instar subfellii calcandos tradidero. Hoc igitur pro cetero habeat omnis Israelis posteritas, Dominum & Christum factum à Deo esse hunc ipsum Jesum, quem vos crucifixum vidistis. *Ju.* O nos impios! quid agemus, viri fratres? *Pe.* Mentem pristinam mentem, & abluimini cuncti in nomine Jesu Christi, ad remissionem peccatorum; & accipietis munus sancti Spiritus: ad vos enim pertinet promissio, & ad omnes remotiores, quoscunque vocaverit Dominus Deus noster. Quamobrem habete curam salutis vestræ, & eripite vos e hoc perverso hominum genere. *Ju.* Bene & liberaliter dicis & nobis omnino, si placet, eluamur.

Sent. De Spiritualibus carnaliter judicant carnales.

CLAUDUS. Act. 3. & 4.

ARGUMENTUM.

Claudum sanant Petrus & Joannes, Deinde concursu facti populi, Petrus ad populum de Jesu (in cujus nomine fuerit sanatus ille) verba facit. Hic superveniunt sectæ Doctores & Apostolos in vincula dant.

Claudus, Petrus & Joannes, Populares, Sacerdotes, Ambrosii, & Sadducei.

REspicite hunc miserum claudum, viri optimi, quem mater claudum perperit, ita ut nunquam sese pedibus potuerit sustinere. Date mihi aliquid honoris & amoris Dei gratiâ, ut vobis Deus sese vicissim benignum præbeat. Aspice nos. Neque argentum mihi, neque aurum est, sed quod habeo hoc tibi do. In nomine Jesu Christi Nazarenus surge & ambula. *C.* Omirum miraculum! Ut mihi robor sunt pedes! Ut nunc firmiter incedo! O quam dulce est consecutum esse bonâ, quibus caruerim! Ago tibi gratias.

Deus optime maxime, cujus tanto sum beneficio sanatus.
ah ! quam juvat ingredi & salire ! *Pe.* Nonne hic est men-
ticus ille claudus, qui solebat pro foribus templi sedens men-
dicare ? *Al.* Planè is est : nec possum satis mirari hunc tam
expeditè nunc ingredi, qui antea loco se movere non posset.
Al. Videor mihi somnare. Subsequamur eum : ingreditur in
porticum Solomonis *Pe.* Quanta huc concurrat multitudo !
quid hoc admiramini, viri Israëlita ? aut quid nos intuemi-
ni, quasi privatis viribus, aut pietate effecerimus, ut hic in-
cederet ? Deus Abrahami, & Isaaci, & Jacobi, patrum no-
strorum, illustravit puerum suum Jesum, quem vos in con-
fessu Pilati adductum repudiastis, cum ille absolvendum
Mandicasset. At vos, sancto innocente repudiato petiistis ho-
minem homicidam vobis condonari, & vitæ autorem occidi-
tis quem Deus à mortuis excitavit. Cujus nos testes sumus :
cujusque nominis fiduciâ, hic, quem videtis & nostis, corro-
ratus est, & illius confidentia integerrimam valetudinem
vestro omnium conspectu consecutus. Et nunc, fratres, scio
vos per imprudentiam fecisse, ut etiam vestros principes. Sed
Deus, quæ tot suorum vatum voce prædixerat passurum esse
Christum, ea hoc modo perfecit. Quamobrem revertimini
ad sanitatem, ut deleantur vestra peccata, donec recreati-
onis tempora veniant à Domino, cum prænunciatum vobis
falsum Christum mittet : quem oportet celo contineri usque
sanctis tempora instaurationis omnium, quæ Deus tot suorum
vatum voce vatum jam olim prædixit. Moyses enim ma-
ioribus nostris ita dixit : Vatem vobis suscitabit Dominus
An Deus vester, ex vestra consanguinitate, mei similem : ei pa-
bitis ad omnia quæ vobis dicet. Quod si quis vati illi dicto
quædians non fuerit, is ex numero hominum tolletur. Eodem
modo tam multi vates, qui à Samuele deinceps fuerunt, qui,
is Deus tempora prædixerunt, & tantò antè denunciârunt.
Nos estis ex vatribus orti, & in fœdere comprehensi, quod
seculi scussit Deus cum majoribus nostris, cum diceret Abra-
hamo, Per ejus semen felicitatem consecuturas omnes or-
borum terrarum nationes. Ad vos primùm Deus suscitatum pue-
rum suum Jesum misit, qui vobis felicitatem afferret, si
modo vestrum unusquisque à suis vitis discesserit. *Sac.*

Enimvero jam ferendum non videtur, tantam eis licentiam dari, ut populum publicè doceant. Nam quid futurum est? *Sad.* Quid, nisi, vobis relictis, omnes ad eos transeant? Nam quòd resurrectionem mortuorum, per nescio quem Jesum futuram prædicant, faciliè animos imperitiæ multitudinis in suam sententiam pertrahunt. *Ant.* Itaque mature occurrendum huic malo est. Comprehendite eos, satellites, conjicite hos nugatores in vincula. Hæc illi nocte garriant cras nobiscum seriè disputati: non jam cum indoctis rationem habebunt, quos possint faciliè seducere; ad pontifices eis, & principes, & senatores, & scribas veniendum erit, qui eorum argutias vehementiùs refutabunt. Nam plebem quidem habebent omnia sequacem.

Sent. Christi nomen est omnipotens. Veritati solent invidere & adversari docti hujus mundi.

PRIMATES. *Ab. 4.*

ARGUMENTUM.

Petrus & Joannes de sanato claudio apud primates docent, & illis interdicentibus nè deinceps Jesum doceant temperaturos negant.

Senatores, Petrus & Joannes, Primates, Annas, Caiphas.

Quam potestate, & cujus nomine hoc fecistis? *P.* Nos hodie decollato in hominem infirmum beneficiè interrogamur, principes populi, & Israelitarum senatores, quam re senatus sit: hoc vobis omnibus cunctoque Israelitarum populo, notum esse volumus, sanatum esse in nomine Jesu Christi Nazareni, quem à vobis erucifixum Deus mortuis excitavit. Per eum hic astat in vestro conspectu. *Hic est lapis à vobis ædificantibus rejectus, qui adhibitus est ad caput anguli; nec est in alio ullo salus, nec ullum aliud nomen est sub cælo hominibus datum, per quod nobis liceat servari.* *Pr.* Hoc supra omnia mira mirabile est, homines illiteratos & idiotas tam confidenter & scite loqui. *S.* Atqui erant hi Jesu comites, & hic homo verè sanatus adest. Jubeantur exire paulisper è concilio, ut bene de re inter nos consultemus: exite paulisper. Quid faciemus hominibus his? Nam conspicuum ab eis miraculum editum esse, omnibus Hierosolymæ incolis manifestum est, nec possumus

sumus negare. *latius mihi*
cuiquam
eos anima
Deum lau
lium obla
omnibus
C. Attendi
mittatis,
sit, & De
Deo, vos
mus, & ar
rectè facer
pœnas ace

Sent. I
bis, verita
celavit Deu
Deo magis e

Cum fu
liberati, pr
sue causam
Appa

CArceres
custod
mus, nemi
naturam in
quidem aud
Q. Homine
fano, & ibi
quemvis de
adducam eo
rès in nos
nam magnu
actum de no
culi in eos

sumus negare. *C.* Ità est. Sed nè hæc res in vulgus dimanet
latius minemur eis acerrimè, nè ampliùs hoc de nomine
cuiquam mortallum verbum faciant. Nam quâ ratione in
eos animadvertamus, non video. Omnis populus hac de re
Deum laudat : homo, cui tam difficile in re tam præsens auxi-
lium oblatum est, annum agit supra quadragesimum, èstq;
omnibus notissimus. *An.* Bene mones. Intromittantur.
C. Attendite, Galilæi. Interdicitur vobis, nè omnino vocem
mittatis, nève doceatis nomine Jesu. *P. & Jo.* Utrùm æquum
sit, & Deo probari possit, vobis obtemperare potiùs quàm
Deo, vos videritis. Nos quidem non possumus quæ vidi-
mus, & audivimus, non dicere. *C.* Vos, nisi malo coacti,
rectè facere nescitis. Sed nisi parebitis, vestræ contumaciæ
pœnas acerbissimas luetis.

Sent. Beneficia divina pro maleficiis habent primates or-
bis, veritatemq; predicari non patiuntur. Veritatem suam
celavit Deus sapientes & literatos, eamque pæfagit parvulis.
Deo magis obediendum est quàm hominibus.

G A M A L I E L. Act 5.

A R G U M E N T U M.

Cùm fuissent Petrus & Johannes ex vinculis divinitus,
liberati, primates, eo cognito, illos evocant : ut illi doctrinæ
sue causam dicant. Tum Gamalielis suasu dimittuntur.

*Apparitores, Antistes fani, Quidam, Pontifices, Sa-
cerdotes, Petrus, Gamaliel.*

Carcerem quidem invenimus clausum diligentissimè, &
custodes foris ante januam astantes, sed ubi aperui-
mus, neminem intus invenimus. *An.* Videor videre rerum
naturam inverti. Nunquam hujusmodi monstra nè fando
quidem audita sunt. Quid ? Egressosne esse clauso carcere ?
Q. Homines illi, quos vos in custodiam dedistis, sunt in
fano, & ibi populum docent. *An.* Hæc sunt ejusmodi, ut
quemvis de mente dejiciant. Sequimini me, apparitores :
adducam eos in consilium. *Po.* Sed sine vi : etenim concita-
res in nos vulgi seditionem, & statim ad saxa veniretur :
nam magnum est plebis in eos studium. *S.* Nisi providemus,
actum de nobis est : jam nullo in pretio sumus, omnium o-
culi in eos sunt coniecti. Prospiciendum uliquâ ratione est.

An.

An. Ecce homines! *Po.* Nonne vos vetuimus isto nomine docere? Atqui replevistis Hierosolymam doctrinâ vestrâ, & vultis in nos illius hominis sanguinem derivare? *Pe.* Parendum Deo magis est quam hominibus. Deus majorum nostrorum Jesum suscitavit, quem vos in patibulo suspensum interfecistis. Hunc Deus Doctorem & Servatorem suâ dextra extulit, ut per eum Israelitis ad saniores vivendi rationem reversis, veniam daret peccatorum. Et nos sumus ei testes harum rerum; necnon sacer ille spiritus, quo Deus ei obediens afflavit. *Po.* O audacissimos impostores! Quid agimus viri? Quin de his pœnas sumemus. *G.* Jubete, si placet eos paulisper foras discedere. Considerate, viri Israelitæ, de hominibus his quid eis sitis facturi. Superioribus diebus extitit Theudas quidem, qui sese præbatur esse aliquem, cum quo homines ad numerum quadringentorum sese conjunxerunt. Is occisus est, & quotquot ei parebant dissipati, & ad nihilum redacti. Post eum extiit Judas Galilæus, tempore professionis, multumque ad sese hominum traduxit: sed & is periit, & omnes qui ei obtemperabant profligati sunt. Nunc quoque vos summoneo, ut vobis ab his hominibus temperetis eosque missos faciatis. Nam si hoc consilium & opus ab hominibus est, dissolvetur: sin à Deo est, id dissolvere non potestis, nisi fortè vultis videri Deo repugnare. *An.* Non malè consult Gamaliel, ut mihi quidem videtur. *Po.* Sed evocemus homines, eosque virgis cedamus, & vetemus ullam Jesu nominis mentionem facere.

Sent. Nihil est ad veritati credendum durius primoribus hujus mundi. Boni consiliarii maxima est utilitas. Qui Dei operibus repugnant, Deo repugnant.

STEPHANUS. Act. 6, & 7.

ARGUMENTUM.

Accusatus impietatis Stephanus, causam dicit tanto spiritu, ut ei resistere non valentes Judæorum primi, cum lapidentibus, Pontifex, Stephanus, Senatores, Scribæ.

HIC homo non desinit impiè contra hunc religiosissimum locum, & contra legem loqui. Etenim audivimus eum dicere, Jesum Nazarenum everiturum esse hunc locum & traditos nobis à Mose ritus mutaturum. *P.* Sunne ista vera?

St.

St. Attendite
nostro Abra
re degeret,
veniretq; in
ra Chaldaea
(ejus patre)
incolitis:
gium quider
daturum, &
Locutus est
peregrinos f
& injurias p
ego gentem
& me hoc ip
circumcision
octavo die ci
summos patr
Egyptum du
que ex omnib
i rex ei suâ
isque suâ fa
time in omni
essent difficul
tum esse in A
itque Joseph
que genus Ph
am Jacobum,
quinque accer
bi cum vita
unt Sichemat
namus argen
propinquante
averat, cresce
deceitit rex
genus frustrar
tiam foetus e
quidem tempo
i paternæ u

St. Attendite fratres & patres. Deus gloriosus apparuit patri nostro Abrahamo cum esset in Mesopotamia, antequam Charra degeret, eique mandavit, ut ex solo natali digrederetur, veniretq; in terram quam ipse ei ostenderet. Tum ille ex terra Chaldaea profectus, Charra habitavit, unde eum (mortuo ejus patre) Deus in hanc terram transtulit, quam vos nunc incolitis : in qua nullam ei possessionem tradidit ne vestigium quidem pedis : & tamen promisit, sese ei possessionem daturum, & ejus post eum soboli, cum liberos non haberet : Locutus est autem cum eo ad hunc modum, Ejus posteros, peregrinos fore in terra extraneorum, eorumque servitutem & injurias per quadringentos annos perpassuros : sed illam ego gentem cui servient (inquit) ulciscar ; exhibuntq; postea & me hoc ipso in loco adorabunt : Eamq; rem, inito cum eo circumcisionis foedere, firmavit. Is genuit Isaacum, eumque octavo die circumcidit : Isaacus Jacobum, Jacobus duodecim summos patres. Summi patres, invidia adducti, Josephum in Aegyptum ducendum vendiderunt. Sed adfuit ei Deus, eumque ex omnibus angustiis eripuit & effecit ut Pharaon Aegypti rex ei sua sibi sapientia commendato, totius Aegypti, totisque suae familiae principatum traderet : cum autem, oratione in omni Aegypto & Cananaea, patres nostri in magna essent difficultate cibaria ; Jacobus, qui audivisset frumentum esse in Aegypto, eos illico semel atque iterum dimisit ; atque Josephus altero itinere a fratibus suis agnitus, ejusque genus Pharaoni declaratum. Tum Josephus patrem suum Jacobum, & familiam omnem ad homines septuaginta quinque accersivit. Descendit igitur Jacobus in Aegyptum : ubi cum vitam finivisset, ipse & patres nostri translati sunt Sichemam, & in sepulchro positi, quod ibi Abrahamus argenti pretio a filiis Emoris emerat. Interea propinquante promissi tempore, de quo Deus Abrahamo joverat, crescebat populus in Aegypto multiplici numero : donec extitit rex alius, qui Josephum non noverat. Is nostrum genus frustrari conatus, patres nostros eoque afflixit, ut etiam foetus eorum exponi curaret, ne conservarentur. Quo quidem tempore natus est Moses, vir Deo acceptus, qui de paterna tres menses enutritus, cum tandem expositus esset,

esset, sublatuſ est à filia Pharaonis, & ab ea pro filio educa-
 tus : fuitque Moſes in omnibus Ægyptiorum diſciplinis eru-
 ditus, & dictis factiſque potens. Cumq; jam quadrageſimum
 ætatis annum compleret, venit ei in mentem conſanguineos
 ſuos Iſraelitas viſere : cùmque vidiffet quendam injuriâ affici
 eum defendit, ejuſque injuriâ, caſo Ægypto, ultuſ eſt. Ar-
 bitrabatur autem conſanguineos ſuos intelligere, Deum ip-
 ſis per ipſum ſalutem dare, quod illi non intelligebant. Po-
 ſtero die conſpicatuſ eos contendentes, pacem inter eos
 conciliari ſtudebat, conſanguineos eſſe commemorans, Cum
 alioſ alii nocerent ? ſed qui alteri faciebat injuriâ, eum re-
 pulit, quærens quiſ eum principem & judicem in eos con-
 ſtituiſſet : Num ſe vellet interficere, quo modo pridè inter-
 feciſſet Ægyptum ? Eo ex dicto Moſes auſugit, & in terra
 Medianitarum peregrinuſ fuit, ubi filioſ duoſ genuit. Para-
 ſiſ autem quadraginta annis, apparuit ei in ſolitudine montiſ
 Sinæ Genius Domini in flamma & ardore rubi. Quo ſpecta-
 culo admiratuſ, cùm ad viſendum accederet, audita Domi-
 ni ad eum vox hujusmodi eſt ; Ego ſum Deus patrum tuo-
 rum, Deus Abrahami, Deus Iſaaci, & Deus Jacobi. Hic cum
 tremefactuſ Moſes non auderet intueri, Detrahe tibi, inquit
 ille, calceos de pedibus, nam locus in quo tu ſtaſ, ſacer eſt
 Vidi afflictionem populi mei qui eſt in Ægypto ; eorũque
 gemitu audito, ad eoſ liberandoſ deſcendi. Itaque volui
 mittere te in Ægyptum. Hunc Moſen, quem illi repudiave-
 rant, quærentes quiſ eum principem & judicem conſtituiſ-
 ſet ; hunc ipſum Deus principem & liberatoreſ miſit du-
 ctu Genii, qui ei in rubo apparuerat. Hic eoſ educit mira-
 culaque fecit & prodigia, tum in Ægypto & mari rubro
 tum in deſerto, annis quadraginta. Hic eſt Moſes ille, qui
 dixit Iſraelitiſ, Dominum Deum ipſorum, vatem eiſ ex eo-
 rum conſanguinitate ſuſcitaturum, ipſi Moſi ſimileſ, cui pa-
 rerent. Hic ille eſt, qui in multitudine fuit in deſertiſ cum
 Genio, qui cum eo locutuſ eſt in Monte Sinâ, & cum mo-
 joribuſ noſtriſ, qui vitalem accepit doctrinam, quam nobiſ
 traderet : cui noluerunt dicto audienteſ eſſe majoreſ noſtriſ
 ſed eo reſecto, animiſ ſeſe in Ægyptum converterunt, &
 Aarone petiverunt, ut ſibi faceret Deoſ qui ſe antecede-

ent. Nam
 eſcire quid
 rificium ſta-
 rum. Et De
 quemadmodu
 uid mihi vie
 in deſertiſ, p
 olochy & ſy
 ciſſiſ ad ad
 ylonem. T
 ri in deſert
 ciendi oſter
 um unâ cur
 ſine earum
 it ; donec v
 avente, vol
 autem ædem
 habitat Supr
 mihi ſedeſ e
 voſ domum
 cuſ requietis
 tinaceſ, & ar
 ſancto reſiſti
 vatum non ſu
 tum Juſti pr
 & interſecto
 gem non ſerv
 tam arrogan
 llium homini
 pudentiam !
 univerſi, ejic
 teſteſ ; veſtri
 teſ veſtraſ.
 dicioſeſ, h
 muſ. S. Qu
 geminate.
 univerſi, ja
 ſpiritum me
 St. Domine,

V.

uca-

eru-

um

ne

fici-

Ar-

ip-

Po-

eos

Cur

a re-

con-

ter-

erra-

para-

ontis

esta-

omi-

tuo

cum

quid

r est

vol-

ave

stitu

t de

mira

ubro

qu

ex

ui po

s cur

a m

nob

ostu

Si

eced

re

ent. Nam Mofi illi, à quo essent ex Ægypto educti sese
 rescire quid accidisset. Itaque vitulum tum fecerunt, & sa-
 crificium statux peregunt, delectati operibus manuum su-
 arum. Et Deus averfus, eos sivit prolabi ad cultum astrorum,
 quemadmodum in vatum monumentis scriptum est: Nun-
 quid mihi victimas, & sacrificia obtulistis quadraginta annis
 in desertis, posteri Israelitis? An non adhibuistis tabernaculum
 Molochy & Sydyus Dei vestri Remphanis? quæ vos simulacra
 facistis ad adorandum: ob quæ ego transferam vos ultra Ba-
 bylonem. Tabernaculum oraculare habuerunt majores no-
 stri in desertis, sicut præscripserat is qui Mofi rationem ejus
 faciendi ostendit. Quod ab illis acceptum, eorum successo-
 rum unà cum Josua introduxerunt, tum cum invaserunt in
 fines earum gentium, quas Deus eorum adventu extermina-
 vit; donec ventum est ad tempora Davidis: qui usus Deo
 favente, voluit domicilium invenire Deo Jacobi. Solomon
 autem ædem ei ædificavit. Sed non in Templis manu factis
 habitat Supremus ille; quemadmodum dicat vates, Cælum
 mihi sedes est, & terra pedibus est scabellum: Quam mihi
 domum extruetis, (inquit Dominus) aut quis mihi lo-
 cus requietis erit? Nonne mea manus fecit ista omnia? Per-
 tinaces, & animo & auribus incircumcisi, vos semper Spiritui
 sancto resistitis, & vos & majores vestri. Nam quem illi
 vatum non sunt insectati? An nos eos necaverunt, qui adven-
 tum Justii prænuñciaverunt? cujus vos modo proditores fuistis
 & interfectores: qui geniorum administratione acceptam le-
 gem non servastis. *Po.* Disrumpor præ iracundiâ. Huncine
 tam arroganter? *St.* Ecce autem, video cælös apertos, & Fi-
 lium hominis Deo ad dextram astantem. *Se.* & *Sc.* O im-
 pudentiam! Quid eum audiamus amplius? Invadamus eum
 universi, ejiciamus eum ex urbe. Agite, jam lapidetur. Vos
 testes; vestrum est initium facere lapidationi, sustinete par-
 tes vestras. *T.* Nos verò perlibenter. Atque ut simus expe-
 ditiores, hic apud te, adolescens, vestimenta nostra depone-
 mus. *S.* Quid cunctamini? Ferite, ferite, etiam atque etiam
 geminate. Vos omnes cooperite hunc lapidibus, conicite
 universi, jacite grandine densius. *St.* Domine Jesu, accipe
 spiritum meum. *Sc.* Properemus, obruamus eum lapidibus.
St. Domine, noli in hos vindicare hoc facinus. *Sent.*

Sent. *Veritatem impietatis loco habent rectores hujus sacri-
li. A quibus veritate vincuntur, eis vim inferunt. Sic pug-
nant rectores tenebrarum hujus mundi.*

CORNELIUS. Act. 10.

ARGUMENTUM.

*Accersitus à Cornelio Centurione Petrus, eum de Jesu docet
& in ejus nomine lavat.*

Cornelius, Petrus.

AUdivi modò intus advenire eum, quem curavi accer-
sendum. Itaque ei exeo obviam. O salve multum.
P. Ah! quid agis? Surge, quid me ità accipis? Ego quoque
homo sum: ne tu me divinis honoribus afficias, Ingredia-
mur. Quinam sunt isti, quos hic convenisse video? C. Me
sunt cognati & necessarii atque amici, quos huc jussi convoca-
ri. P. Vos scitis, ut nefas sit homini Judæo hære, aut congre-
di alicui extero. Sed me Deus docuit neminem profanum aut
immundum censere hominem. Quamobrem accersitus ni-
hil dubitavi venire. Nunc scire velim quam ob causam me ac-
cersiveritis. C. Quarto abhinc die, ad hanc horam eram je-
junus, & domi meæ horâ nonâ præcationes faciebam: Ecce
autem vir quidam extitit in meo conspectu veste splendida
& tua, inquit, præcatio, Corneli, exaudita est, tuâque mise-
ricordia & benignitas Deo in memoria infedit. Mitte ergo
Joppen, accersitum Simonem cognomine Petrum; (is di-
versatur apud Simonem coriarium ad mare) qui, ubi advene-
rit, colloquetur tecum. Ego continuo misi ad te, & tu re-
ctè fecisti, quod venisti. Nunc nos omnes in Dei conspe-
ctu adsumus, ad audienda omnia tibi à Deo mandata. P.
Reipsa comperio, nullum Deo personarum esse discrimen;
contrâque, apud omnes Nationes, qui eum metuunt, vitâque
innocenter instituerunt, ei esse acceptos. Omnium summa
est in disciplina, quâ curavit erudiendos Israelitas, quos
leto pacis nuncio affecit per Jesum Christum. Vos scitis que
res acciderit per totam Judæam usque à Galilæa, post loti-
onem quam publicavit Joannes: de Jesu loquor Nazareno,
sacro Dei numine & potentia prædito: qui ultra citraque
commensans, multa multis beneficia conferebat, omnesque sa-
nabat, quotquot à Vejove illo divexabatur: quippe cum

Deus ei adesse
in reliqua Ju-
palo affixum
vocavit, &
divinitus testis
mus cum eo
eo assignatum
eum viventiu-
um. Hunc o-
beniam pecca-
Sed quid hoc
me audiunt,
causa est cur
numine affla-
Sent. Nu-
Apud omnes
virunt, Deo

Reprehen-
xiraneæ gen-
binet.

NOS qui
ut liber
homines pra-
cepisti. P.
narrabo, vo-
Cum in oppo-
essem extra n-
eum magnu-
ad me usque
quadrupedia
tres, simul
nacta & vese-
inquam imm-
la vox iteru-
ollue. Id q

Deus ei adesset. Et nos testes sumus omnium quæ fecit cum in reliqua Judæa, tum in Hierosolymis. Quem ipsi Judæi palo affixum sustulerunt, eum Deus tertio die in vitam revocavit, & manifestò ostendit, non vulgo, sed nobis designatis divinitus testibus, qui quidem cibum potionemque sumpsimus cum eo postquam a morte revocatus est. Ac munus ab eo assignatum habemus vulgo prædicemus, & testificemur eum viventium esse mortuorumque judicem à Deo destinatum. Hunc omnes vates testantur eum esse, per cujus nomen veniam peccatorum consequantur, quotquot ei confidunt. Sed quid hoc novæ rei est? Numine corripuntur omnes qui me audiunt, & jam diversis linguis loqui incipiunt. Nunquid causa est cur minùs aquà abluantur, qui eodem nobiscum munimine afflati sunt? abluantur sanè nomine Domini.

Sent. Nullius conditionis hominem non admittit Christus. Apud omnes nationes, quicumque Deum metuunt, innocenterque vivunt, Deo accepti sunt.

C I R C U M C I S I. Aët. II.

A R G U M E N T U M.

Reprehensus à Christianis Judæis Petrus, quod cum Cornelio extraneæ gentis homine congressus fuisset, causam dicit, & obtinet.

Christiani, Petrus.

NOS quidem factum tuum probare nullo pacto possumus, ut libere loquamur. *P* Quodnam id est tandem? *C.* Quòd homines præputio præditos convenisti, & cum eis cibum cepisti. *P.* Si vobis videtur, rem omnem, prout sese habet, enarrabo, vos eò audirià judicabitis. *C.* Placet: enarra. *P.* Cùm in oppido Joppa orarem, visus sum mihi videre (cùm essem extra me raptus) vas quoddam descendens, quasi lineum magnum, quod quatuor capitibus de cælo demissum, ad me usque pervenit. Id cùm attentus contemplarar, vidi quadrupedia terrestria, & feras, reptilia, & æreas volutres, simulque audiui vocem dicentem mihi; Agè, Petre, macta & vescere: tum ego; Minimè, Domine, nihil enim inquam immundum aut impurum per os meum intravit. At illa vox iterum de cælo inquit; Quæ Deus purgavit, tu nè pollue. Id quater factum est; & tum demum omnia in cælum

lum subducta sunt. Tum continuo præsto fuerunt tres homines in ea domo, in qua eram, ad me Cæsareâ missi. Cum his ut abjectâ omni cunctatione congrederer, divino afflatu admonitus sum. Iverunt unâ mecum sex fratres hi, ac nobis hominis domum ingressis renunciavit ille, ut genium domi suæ vidisset astantem, & sibi præcipientem, ut mitteret Joppen homines, qui accurrerent Simonem cognomine Petrum, ex quo ea audiret, quæ & ipsi essent, & ipsius toti familiæ salutaria. Hic cum ego loqui cœpissem, illi divino afflatu correpti sunt, quemadmodum & nos fuimus principio. Tum recordatus sum illud Domini dictum quo dixerat; Joannem quidem abluisse aquâ, sed nos Spiritu sacro ablutum iri. Quod si eodem illos munere effecerat Deus, quæ nos, cum in Jesu Christi Domini fidem venissemus: ego quæ eram ut possem obsistere Deo? C. Jam nihil addimus: sed gratias Deo agimus, qui etiam exteris per vitæ castigationem aditum ad vitam patefecerit.

Sent. Imitanda est Petri modestia, qui quod divino jussu fecerat, ejus tamen causam hominibus reddere non dedignatus. Quos Deus admittit, eos repudiare nemo debet.

R H O D E. *Act. 12.*

A R G U M E N T U M.

Adductus divinitus ex carcere Petrus Christianis narrat quemadmodum fuerit eductus.

Petrus, Rhode, Christiani.

A Perite mihi has fores aliquis. R. Nescio quis pulsatur: provisio qui sit. P. Equis mihi aperit tandem? R. Petrus est, Petrus est, O me fœlicem! O populares facti sumus: Petrus præ foribus vestibuli stat. C. Insanis? R. Nimè vero. Agnovi ejus vocem. C. Genius ejus est. Heus, heus, an expectatis dum ego hasce effringam fores. Non auditis eum pulsantem? C. Aperiamus. O mirum miraculum! Tunc ergo verus ades Petrus? P. Pax sit rebus. Audite, ut me Dominus eduxerit è carcere. A quater quaternis militibus per vices custodiebar. Cumque hæc negotiorum dormirem inter duos milites, vinctus duabus catenis, circumcerèmq; custodirent ante januam custodes; ecce adest Dominus, cujus in adventu domus splendore illustra-

Lib.

est. Is
festim,
Tum illi
feci, ju
cùm jam
mihi vis
secundos
urbem:
vicum un
me redii
ex Herod
piendum.
aliò conce
Sent. D
nis liberet

Paulus
à Philosoph

Possu
affers
nescio quer
qualia sint,
nientes, p
spectarem
rat, Ignor
latis, annu
constant, cū
plis manu
re egeat, qu
conferat:
genus, in on
tempora, ce
Dominum q
poscent: cu
cū in eo v
velitorum.

est. Is me pulsato latere expergefactum iussit surgere, confestim, continuoque mihi è manibus exciderunt catenæ. Tum ille : Præcinge te, inquit, & indue sandalia. Atque ita feci, iussusque amicare pallium, & eum sequi, parebam, cum jam egressus nondum intelligentem rem veram agi, sed mihi visum cernere viderer. Et jam prætergressi primos & secundos custodes, venimus ad portam ferream, quâ itur in urbem : quam ultro nobis patefactam egressi processimus vicum unum ; atque ibi me reliquit ille. Tum ego, ubi ad me redii, apertè intellexi, eum à Domino missum esse ad me ex Herodis manu, & tanta Judæi populi expectatione eripiendum. Hæc vos Jacobo & fratribus nunciabitis. Mihi aliò concedendum est.

Sent. Deum nulli carceres, nullæ cetena prohibent, quo minus liberet suos. Quos liberare vult Deus, tenere nemo potest.

PHILOSOPHI. Act. 17.

ARGUMENTUM.

Paulus Athenis de Deo, & Christo, & resurrectione locutus, à Philosophis deridetur, à Dionysio Areopagita admittitur.

Stoici, Epicuri, Paulus, Dionysius.

Possumusne ex te scire, quæ sit ista tam nova doctrina quam affers? Nam inaudita quædam nostris auribus affers, Jesum nescio quem novum Deum, & alteram vitam prædicans. Hæc qualia sint, velimus ex te discere. P. Video vos animo, Athenienses, paulò superstitioniores. Nam cum præteriens vestra spectarem sacra, aram quoque offendi in qua inscriptum erat, *Ignoto Deo*. Eum vobis ego Deum, quem ignorantes colatis, annuncio. Deus qui fecit mundum, & omnia quæ in eo constant, cum sit cæli terræq; Dominus, non habitat in templis manu factis : nec hominum manibus colitur, quasi ullâ re egeat, qui ipse omnibus vitam, spiritum, omnia denique conferat : quique ductam ex unius sanguine omne hominum genus, in omni terræ solo collocaverit : quibus statâ vivendi tempora, certosque inhabitandi terminos præfinivit, ut suum Dominum quærerent, si fortè pervestigare & invenire eum possent : cum tamen non procul absit ab unoquoq; nostrum ; cum in eo vivamus, moveamur, & simus : ut quidam etiam vestrorum Poetarum dixerunt. Ejus enim genus sumus.

M

Quod

Quod si genus sumus Dei ; non debemus existimare, auro, aut argento, aut lapidi arte & industriâ humanâ cœlato, numen esse simile. At nunc omnis ignorantiz temporibus, Deus omnibus ubique hominibus denunciat, ut vitam corrigant. Statuit enim diem, in quo universos homines cum summa æquitate judicaturus est, per virum quendam, per quem id facere decreverat : quem dum à morte revocavit, certam ejusdem conditionis adipiscendæ spem fecit omnibus. *E.* Festivum nugatorem, qui hic nobis homines morti eripit ! *S.* De hoc satis in præsentia ; alias te de eadem re audiemus. *D.* At ego ita affectus sum tuâ oratione, peregrine, ut jam nihil dubitem quin ita sit ; statuique à te non discedere (si tibi molestum non est) nisi istâ doctrinâ quantum satis est instructus. *P.* Mihi verò nihil jucundius fieri potest, quam & tecum & cum omnibus ita animatis ea communicare, quæ divinitus edoctus, passim divulgare sum jussus.

Sent. Mundana sapientia divinam pro stultitia habet. Deus ex suis operibus, sicut opifex, cognoscitur.

L Y S I A S. *Act.* 21, 22.

Arg. Comprehensus in templo Paulus à Judeis illis eripitur à Lyſia Tribuno ; ejusque permissu apud Judeos causam dicit. Sed illis tumultuantibus, Lyſias eum virgis cadi jubet ; verum, ubi civem Romanum esse cognovit, solvit.

Judei, Lyſias, Paulus, Centurio.

Succurrite, viri Israelitæ. Hic est homo ille qui contra populum, legem & locum hunc, omnes ubique docet. Quinetiam Græcos introduxit in sacrum, & sanctum hunc locum profanavit. *Al.* Extrahemus eum è fano, interimamus eum. Quid expectamus ? Jampridem debuit interfici. Quod si factum esset, has turbasse vitassemus. *Al.* Vapula, homo seditiose. Hic nos te istibus trucidabimus. Hem tibi. *Al.* Desinamus hunc verberare, populares : nam video huc venire tribunum cum militibus. *L.* Unde tam subito tanta orta est seditio ? Eho ! hiccine in causa est ? comprehendite nunc milites, & ei injicite catenas. Quisnam est ? Aut quid fecit ? Tacere, clamosi homines, Possumne ex vobis scire quidnam commiserit ? Alius aliud nescio quid clamat : nihil intelligo. Abducatur in castra. Quæ (malum !) hæc tanta violentia est.

est ? Hic
P. Licet
Ægyptius
eduxisti i
P. Ego h
licia civit
7 Permi
i. tres &
natus : &
legibus ac
vos omnes
liter, infec
carcerem o
natus, à q
maſcum pu
roſolymam
cūm appro
de cœlo m
vocem aud
ſtaris ?
ſum Jeſus
cum adve
ſunt, ſed
ego. Quo
proſciſcere
cere ſtatut
viderem,
cum. Anar
vivens,
venit ad m
Cūmque
ſem : Deu
cognoscend
vocemque
es apud on
diveris. Ea
cato Domi
hi Hieroſo
est

est? Hic jam credo, opprimemur in turba. *J.* Interime eum.
P. Licetne mihi te alloqui? *L.* Scisne Græcè? Nonne tu es
 Ægyptius ille, qui superioribus diebus concitata seditione,
 eduxisti in sylvas illa quatuor millia hominum sicariorum?
P. Ego homo sum Judæus, Tarsensis, civis non obscuræ Ci-
 licie civitatis. Sed oro te, permitte mihi ad populum loqui:
 7 Permitto. *P.* Audite meam hanc ad vos defensionem,
 i. tres & patres. Ego homo Judæus sum. Tarsi in Cilicia
 natus: & in hac urbe educatus ad pedes Gamalielis, patriis
 legibus accuratè institutus, & Dei cupidus quemadmodum
 vos omnes estis hodie: qui hanc vivendi viam sum capita-
 liter infectatus, viros simul & mulieres constringendo, & in
 carcerem conjiciendo. Testis est mihi Pontifex, totusq; se-
 natus, à quibus etiam epistolas ad fratres acceperam, & Da-
 mascum proficiscebam, eos quoque qui ibi essent, vinctos Hie-
 rosolymam ad supplicium adducturus. Sed in eo itinere,
 cum appropinquarem Damasco, circiter meridiem, repente
 de coelo multa me lux circumfulsit; & collapsus ad terram,
 vocem audiui dicentem mihi, Saule, Saule, quid me infe-
 ctaris? Tum ego; Quis es, Domine? Atque ille: Ego
 sum Jesus Nazarenus, quem tu infectaris. Qui autem me-
 cum aderant, lucem viderunt illi quidem, & terri-
 ti sunt, sed vocem non audiverunt alloquentis me. Tum
 ego. Quod agam, Domine? Et Dominus, Surge, inquit, &
 proficiscere Damascum. Ibi tibi dicentur omnia quæ te fa-
 cere statutum est. Cumque præ lucis illius splendore non
 viderem, manu ductus a meis comitibus, perveni Damascum.
 Ananias autem quidam vir pius, & legi convenienter
 vivens, testimonio omnium illic habitantium Judæorum,
 venit ad me, & adstans mihi, Salve frater, inquit, aspice:
 Cumque ego eodem temporis vestigio in eum intuitus es-
 sem: Deus Patrum nostrorum, inquit ille, destinavit te ad
 cognoscendum ejus voluntatem, & ad justum videndum,
 vocemque ex ejus ore audiendum: quoniam testis ei futurus
 es apud omnes homines, earum rerum quas & videris & au-
 diveris. Et nunc quid cunctaris? Agedum, abluere, & invo-
 cato Domini nomine peccata tua elue. Reverso autem mi-
 hi Hierosolymam, & in templo oranti accidit, ut, extra me-

ipsum raptus, viderem eum dicentem mihi, Propera, & Hierosolyma celeriter exi: non accipient enim tuum de me testimonium. Cui ego, Domine, inquam, sciunt ipsi ut ego sollicitus sim in custodiam dare, & per collegia virginis cadere eos qui tibi confiderent: utque cum tui restis Stephani sanguis effunderetur, ego adesset, & ejus neci consentiens, vestimenta custodirem eorum qui eum interficiebant. Tum ille, Vade, inquit: nam ego te ad procul remotas gentes amandabo. *J.* Tolle istum ex orbe terrarum; neque enim convenit eum vivere. *L.* Nihil unquam tale vidi. Necesse est graviores aliquam esse causam quæ universum populum in hunc commoveat. Neque enim ita clamarent, & vestes discinderent, pulveremque in aerem jacerent. Hæc non solent sine maxima causa fieri. Milites, intromittite eum in castra, & virginis cadite, causam fateri propter quam ita in eum clametur. *C.* Fiet. Dispolietur jam, & funibus deligetur. *P.* Licetne vobis hominem Romanum indemnatum verberare? *C.* Vide quid agas, Lysia? nam hic homo Romanus est. *L.* Itane; Adibo eum, Dic mihi, esne Romanus? *P.* Etiam. *L.* Ego ipse magno pretio in istam civitatem susceptus sum. *P.* At ego natus sum. *L.* Desistite milites; jam satis superque factum est.

Sent. Iniqui homines veritatem vi opprimere conantur. *Pel.* Titur è medio sapientia, ubi vi res geritur. Romana civitas plus habet autoritatis apud homines, quàm Christiana. Sic & hodie. Si cujus prepotentis civitatis aut principis autoritate commenderis locum ubique invenies; sin nihil nisi justitiam habeas, vilissimus eris.

ANANIAS. Act. 23.

ARGUMENTUM.

Paulus vinctus Ananiam pontificem acerrimè reprehendit, & exlegem. Deinde dicens se sperate resurrectionis reum, Phariseos & Sadduceos inter se committit, & ab illis adversus hos defenditur.

Paulus, Ananias, Assistentes, Lysias, Sadducei, Pharisei.

FRatres, ego ad hoc tempus, Deo conscio, optime mihi conscius fui, *An.* Percutiat eum os. *P.* Percussurus te Deus, paries incrustate. Ergo tu sedes, ut de me ex lege

V.
Hic
me
ego
dere
ian-
ens,
um
ntes
enim
esse
alum
redes
a so-
i in
in o-
lige-
erbo
anus
P
suf-
s jam
Pel
ivita
Sic
utor
iust
it,
Pho
verij
fai.
e mi
rus
ege
dica

dices; & contra legem jubes me pulsari? *Aff.* Pontifici Dei convitiaris? *P.* Nesciebam, fratres, eum esse Pontificem. Scriptum est enim, Principi populi tui ne maledicito. Verum audite, fratres, qui in hoc concilio adestis. Ego Phariseus sum Pharisei Filius, sperata resurrectionis mortuorum reus sum. *S.* Lepidum nugatorem! hoc se modo evadere posse sperat. *Ph.* Non male loquitur: nihil in eo mali video; Quod si Spiritus cum eo locutus est, aut aliquis genius, ne Deo repugnemus. *S.* Ideo eum defendetis vos, quia se vobiscum sentire clamat. *Ph.* Nos eum ideo defendimus quia defensione dignus est. Quod enim commisit? Vultis opprimere fontes? *S.* Imò vos vultis tueri fontes. *L.* Videndum nobis est, ne hic ab istis discerpatur. Tu jube huc descendere exitum, ut eis eripiat, & in castra abducatur.

Sent. *Injustus judex, incrustatus paries. Piis profunt inter-*
sum adversariorum inter se controversæ; quemadmodum, inter
rixantibus canibus, evadunt homines. Si quando tuetur simu-
lator pium, id magis sui, quàm equi amore facit.

NEPOS PAULI. *Act.* 27.

ARGUMENTUM.

Lysias à Pauli nepote de Judæorum in Paulum conjuratione
antior factus, copias parandas curat, quæ Paulum ad Felicem
Prætorē tuto perducant.

Centurio, Lysias, Nepos Pauli.

Clæulius is, qui est in vinculis, me evocatum rogavit, ut
hunc ad te adolescentulum adducerem: habere enim
mihi aliquid ad te. L. Cedò mihi manum, adolescentule.
Dic mihi hic in occulto quid habeas quod velis mihi enun-
ciare. N. Judæi constituerunt petere à te, ut cras in concilium
ducas Paulum, quasi aliquid diligentius in eum quæsituri.
Sed tu noli eis obtemperare: nam insidiantur ei homines
ex eis supra quadraginta; qui sese devoverunt si vel comede-
rent, vel biberent, quin eum interfecissent. Et nunc parati
sunt mandatum expectant. L. Laudo te, quòd me scire ad-
monuisti. Discedes hinc, & nemini hæc indicabis, quæ mi-
hi demonstravisti. Vos duo centuriones, paratos habete mi-
tes ducentos, qui Casaream proficiantur, & equites septua-
ginta, hastatosq; ducentos ad horam tertiam noctis; & ju-

menta adhibere, ut eo impositum Paulum ad Felicem Præ-
torem perducant. Ego ad eum epistolam scribam.

*Sent. Fisti homines piis pertinacissimè insidiantur. Sepe-
minus est in gentibus iniquitatis, quàm in iis qui se Dei popu-
lum gloriantur.*

TERTULLUS. Act. 24.

ARGUMENTUM.

*Paulum accusat Tertullus orator, apud Felicem Prætorē.
Paulus crimina diluit. Felix causæ cognitionem differt in ad-
ventum Lysæ Tribuni, Paulumque jubet remissus custodire.*

Felix præses, Tertullus orator, Paulus, Concio Judæorum.

Adest hic reus ille Paulus, Anania Pontifex, & vos sen-
iores: superest ut vester orator accusat. T. Quod maxi-
mā pace per te fruimur; quodq; tuā prudentiā hæc provinci-
recte administratur; nobis omnino gratissimum est, optimo
Felix, & agimus gratias quas possumus maximas. Sed ne tibi
diutius sim molestus, quæso ut nos pro tua æquitate pauca
audias. Invenimus hominem hunc pestilentem & seditionis
omnibus ubique terrarum Judæis concitantem, ac sectæ
Nazarenorum principem, eoque ut etiam Fanum profa-
nare cognitus sit. Eum nos comprehensum volumus ex no-
stra lege judicare: Sed intercessit Lysias tribunus eumque
magna vi à manibus nostris eripuit, ac iussit ut ejus accu-
satores apud te adessent. Ex quo quidem Lysia, poteris,
querere voles, certior fieri de omnibus criminibus de quibus
nos hunc insinulamus. Atque hæc ita se habere, testis est
universa Judæorum, quos adesse vides, concio. C. Itā est.
Licetne mihi causam dicere? F. Licet. P. Equidem eo confiden-
tius pro me digo, quod scio te multos jam annos huic genti
judicare: ut possis intelligere, me non plures duodecim com-
plevisse dies, ex quo Hierosolymam ad divinum cultum con-
cessi. Neq; vero me in templo invenerunt cum aliquo collo-
quentem, aut vulgi seditionem facientem, neq; in collegiis
neque oppidatim: nec me eorum possunt convincere, de quibus
accusant. Illud autem libenter apud te confitebor, me
in institutione, quam sectam dicunt, Deum colore patrium,
demque adungere omnibus, quæ in disciplina nostra & variis
scriptis extant: tantumq; mihi de Deo spondere, ut ei
ploratum

ploratum
quando re
que equid
semper ho
annos con
orum pop
tum offen
quadam e
accusare,
henderun
Nisi forte
mavi; E
surrection
rit, cogn
custodi it
ejus aditu
Sent.

*luminia.
nihil ca
est, insom
lex taloni*

*Paulu
gatione,
eum insa*

VIdeti
hic
tum Hier
esse eum
capitale
mittere,
habeo. E
rex Agri
dum eni
ei impon
cere. P.

ploratum nabeam, mortuos tum bonos, tum improbos, aliquando revicturos : id quod ne ipsi quidem non sperant. Atque equidem in id incumbo, ut rectam conscientiam Deo semper hominibusq; probare possim. Veneram autem post annos complures, ut muneribus egestatem nonnullorum meorum popularium allevarem, ac certe libarem : cum me expiatum offenderunt in fano, nulla cum turba aut tumultu. Ii sunt quadam ex Asia Judæi ; quos oportebat apud te preësto esse, & accusare, si quid in me haberent. Aut etiam hi, si quod deprehenderunt in me crimen, dicant sanè, dum adsto in concilio. Nisi fortè criminosa est una hac vox, quam inter eos sic clamavi : Ego hodie à vobis reus agor defensæ mortuorum resurrectionis. *F.* Jam finem facite. Cum Lysias tribunus venerit, cognoscam de vestra causa. Interea tu Centurio, Paulum custodi ità ut remissus habeatur : néve aliquis necessariorum ejus aditu aut famulatu prohibeatur.

Sent. Veritatis professionem, seditionem interpretatur calumnia. Calumniatores, modo ementiendo, modo torquendo nihil candidè dicunt. Calumniatoribus calumnia impune est, insontibus innocentia non item. O judices ubinam dormiat lex talonis.

FESTUS. Act. 25, & 26.

ARGUMENTUM.

Paulus ad Agrippam regem causam dicit, in quâ de sua legatione, mortuorumque resurrectione differit. Festus præses, eum insanum appellat ; Agrippa insanum judicat.

Festus præses, Agrippa rex, Paulus.

VIdetis hunc hominem, Agrippa rex, & omnes viri qui hic adestis, de quo omnis me Judæorum multitudo, tum Hierosolymis, tum hic interpellavit, clamans, indignum esse eum vivere amplius. Ego verò cum comperirem nihil eum capitale admisisse, & ipse ad Augustum provocavisset, statui mittere, & tamen quid certe de eo scribam ad dominum, non habeo. Ea de causa produxi eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut, re disquisitâ habeam quod scribam. Absurdum enim mihi videtur, mittere vinctum, neque crimina quæ ei imponuntur, significare. *A.* Liberum est tibi pro teipso dicere. *P.* Quòd omnia, de quibus à Judæis postulor hodie sum

²apud te, rex Agrippa, defensus, hominem Judaicarum consuetudinum atque controversiarum vel imprimis peritum, a quidem beatum me existimo. Quamobrem oro te ut me a quo animo audias. Ac meam quidem actam ab ineunte aetate vitam (principio enim versatus sum Hierosolymis inter mos populares) norunt omnes Judæi, jam diu scientes (modò velint fatèri) me vixisse Phariseum: quæ exactissima nostræ religionis secta est. Et nunc hic sto reus speratæ præstationis eorum, quæ majoribus nostris à Deo promissa sunt: quo quidem se perventuras duodecim tribus nostræ, Deum noctes diésque assidue colendo, sperant. De hac spe, rex Agrippa, à Judæis accusor. Itane vero incredibile apud vos judicatur, à Deo mortuos excitari? Equidem statueram multa mihi contra Jesu Nazareni nomen esse facienda; itaque feci Hierosolymis, multosq; sanctos per potestatem quæ mihi à pontificibus permessa erat, in carceres conclusi, & capite meâ sententiâ damnavi. Quin eos per omnia collegia tormentis sæpe cogebam nefaria dicere: jamq; immodicè in eos furens, persequerbar etiam ad exterâs urbes. Cùmque aliquando proficiscerer Damascum, cum potestate mihi à pontificibus permessa, die medio, Rex, in itinere vidi de cœlo solis splendore majus lumen, quod me meosque comites circumfulsit. Cùmque omnes ad terram corruissemus, vocem audiui astantis me, & Hebræo sermone dicens, Saule, Saule, quid me insectaris? Durum tibi fuerit contra stimulos calcitrare. Tum ego, Quis es, inquam, Domine? Ego sum, inquit ille, Jesus, quem tu insectas: verùm surge, & consiste in pedes. Nam ego tibi apparui, ut te ministrum & testem constituam eorum quæ vidisti, quæque tibi demonstrabo, vindicando te à populo & gentibus ad quas te nunc mitto, ad eorum oculos aperiendos, ut è tenebris in lucem, & ex Satana potestate ad Deum se convertant, & ita peccatorum veniam consequantur, & ad eandem cum eis sortem perveant, qui quia in fidem meam venerunt, sancti facti sunt. Nec ego, rex Agrippa, cœlesti visioni non fui dicto audiens: quin primum eis, qui Damasci erant & Hierosolymis, perque omnem Judææ regionem, necnon ipsis gentilibus, correctionem vitæ denunciarem, & exhortarer, ut ad Deum sese converterent, & vitæ correctionem factis ostend-

ostenderet
conabantur
diem ster
quicquid
futura an
passuram
populo &
te litera
ste: sed
quem con
tem: neq
pa, vatibu
ut Christi
planè, ne
fiant tales
mus, disc
dignum a
provocavi
Sent.

terdum ex
luere. Neq
mortuorum
batur) et

Christu
pronuncia

VEnite,
num
hi comed
nudum ve
visistis. L
rimus? a
hospitem,
Quando
mihi, qua
hi fecistis.

ostenderent. Hæc me causa Judæi in fano comprehensum, conabantur interficere : Sed divino præsidio ad hunc usque diem steri, parvos juxta ac magnos commonefaciens, neque quicquam dicens extra ea, quæ tum cæteri vates, tum Moses futura ante denunciaverunt : Christum videlicet esse mortem passurum primùmque ex mortuis in vitam revocatum, lucem populo & gentibus nunciaturum. F. Insanis, Paule : Nimis te licentia ad insaniam redigunt. P. Non insanio, optime Fesie : sed veracis & sobrii hominis verba profero. Scit rex, ad quem confidenter loquor, ut quem nihil horum latere putem : neque enim in tenebris gestum est. Credisne, rex Agrippa, vatibus ? Credis, Scio. A. Propemodum mihi persuades, ut Christianus fiam. P. Deus faciat, ut non propemodum, sed planè, non solum tu, sed etiam omnes qui me audiunt hodie fiant tales, qualis ego sum ; exceptis his vinculis. F. Surgamus, discedamus hinc, hic homo mihi videtur, nihil morte dignum aut carcere, commisisse. A. Poterat absolvi, nisi provocavisset ad Cæsarem.

Sent. *Vera sapientia stultorum judicio insania est. Licet interdum ex calumniatorum mente magis quam verbis crimina diluere. Neq; enim nominatim accusabatur Paulus de resurrectione mortuorum : sed cum esset in ipsius doctrina (quæ ei crimini dabatur) etiam resurrectio servivit non injustè causæ suæ.*

JUDE X. Matth. 25.

ARGUMENTUM.

Christus in ultimo adventu suo de bonis malisque sententiam pronunciat.

Jesus, Judex, Dextri, Sinistri.

VENITE, Beati Patris mei, possidete paratum vobis regnum ab orbe condito. Nam cum esurierem, dedistis mihi comedere, cum sitirem, bibere ; hospitem me accepistis, nudum vestivistis, ægrum visitavistis, in custodiam datum invististis. D. Domine, quando te vidimus esurgentem, ut aluerimus ? aut sitientem ut potum dederimus ? Quando autem hospitem, ut acceperimus ? aut nudum, ut vestiverimus ? Quando ægrum aut in vinculis, ut inviserimus ? Fe. Credite mihi, quatenus minimo horum fratrum meorum fecistis, mihi fecistis. Vos autem abite à me execrabiles, in ignem æternum,

num, Vejove, ejusque gentis paratum, qui me neque esurientem cibo, neque sitientem potione refecistis? hospitem non suscepistis, nudum non vestivistis, infirmum & in carcerem conjectum non invistis. S. Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, neq; subvenimus? J. Credite, mihi quateus horum minimo non fecistis, mihi non fecistis.

Sent. Pro suis quemque factis remunerabitur Christus. Quod cuivis Christianorum fit, id ipsi Christo fit.

FINIS DIALOGORUM.

Decem Dei Præcepta, & alia deinceps sequentia quæ ad reipublicæ institutionem pertinet; ex Exod. cap. 20. & reliquis.

DEus hæc omnia Israelitis ad hunc modum effatus est: Ego sum Jova Deus tuus, qui te eduxi ex domicilio servitutis Ægyptiæ.

1. Deos alios nullos præter me habeto.

2. Simulacrum ullius rei, quæ extet aut suprà in cælo, aut infrà in terra, aut in aquis sub terra, nè facito; nève ea venerator, nève colito. Nam ego sum Jova Deus tuus, Deus impatiens socii, qui parentum culpam etiam in liberos persequor, vel ad tertiam usque quartamque stirpem osorum mei, clementiæque utor ad millesimam usque stirpem erga mei amantes, meaque præcepta conservantes.

3. Jovæ Dei tui nomen inaniter nè adhibeto: neq; enim finet impunitum Jovæ, qui ejus nomen inaniter adhibuerit.

4. Diem Sabbati sanctè agere memento. Sex diebus agitur, tuæque opera omnia parato: Septimo autem die, quod Jovæ Dei tui Sabbatum est, nullum opus facito, nec tu, neu tuus filius, aut filia, neu tuus servus, aut ancilla, neu tuum fumentum, neu apud te degens peregrinus. Nam cum sex diebus fecisset Jovæ cælum, terram, mare quæque in eis sunt omnia, feriavit est die septimo; quæ de causa Jovæ diem Sabbati faustum fecerimque fecit.

5. Parentem utrumque honorato, ut diu ætatem producas in terra, quam tibi Jovæ Deus tuus donat.

6. Nè hominem occidito.

7. Nè adulterato.

8. Nè furator.

MVSEVM
BRITAN

Falsum

9. Fal

10.

concupi

asinum,

Hic u

& mon

petière,

rentur.

dos veni

do deter

ginem u

Israeliti

Deos sibi

tare fiat

bûsve fa

posuero,

tare lap

ferramen

altare a

Hæc

sex ann

Si cæleb

tor. Si

creaverit

tor. Qu

liorum,

ducito, e

perforato

Si qu

rum in

is eam

cipium p

filio suo

to. Si al

to. Si er

Qui

At qui

statuam

9. Falsum testimonium contra alterum nè dicito.

10. Alterius domum nè concupiscito; alterius uxorem nè concupiscito; nève servum, aut ancillam; nève bovem, aut asinum, nihil denique quod sit alterius.

Hic universus populus, visis frageribus, fulgetris, tubæ sonitu, & montis fumo, perterriti abscessere, & procul stantes à Mose petière, ut ipse eis audientibus loqueretur, non Deus, ne emorentur. Quibus Moses, nè metuite, inquit: nam ad vos tentandos venit Deus, utque vos ejus timor ob oculos propositus à peccando deterreat: Igitur procul stante populo accessit ad illam caliginem ubi Deus erat. Et Jova Mosi sic satus est, Commemorato Israelitis, ut me secum de cælo viderint loquentem, nè præter me Deos sibi argenteos aut aureos fabricentur. Sed mihi cæspitium altare fiat, in quo solida sacrificia & pro salute balantibus bubusve faciatis; quocunque in loco mei nominis monumentum posuero, ibi vos auditurus, & prosperaturus. Quod si mihi altare lapideum fiet, nè ex quadrato lapide excitatote: nam id ferramenta admovendo profanaretis. Nève per gradus ad meum altare ascenditote, ne in eo obscæna vestra appareant.

Hæc autem eis Jura propones: Si emeris servum Hebræum sex annos servito; septimo autem anno manumittitor gratuito. Si cælebs, manumittitor, sin maritus, uxor cum eo manumittitor. Si Dominus ei uxorem dederit ex qua filios aut filias procreaverit, fœmina & nati domini sunt: ipse solus manumittitor. Quod si servus captus amore sui domini, & uxoris, & filiorum, noluerit manumitti, cum dominus ad recuperatores adducito, eique ad valvam aut ad postem applicato aurem subulâ perforato, & ille ei perpetuum servito.

Si quis filiam suam vendiderit in famulatum, eo nè servorum in morem manumittitor. Si ea Domino displicebit, nec in eam desponderit, adhibeto. In extraneam gentem emancipium potestas nè esto, quia eam effecit ignominia. At si eam filio suo destingerit, eodem jure cum ea quod cum liberis agito. Si aliam duxerit, hanc victu, vestitu, congressu nè fraudato. Si tria hæc ei non consecerit, manumittitor gratis sine pretio.

Qui hominem pulsaverit, si is mortuus fuerit, capitale esto. At qui non captaverit, sed in eum fortè fortunâ incurrerit, statuatam vobis locum, quo confugiat. At si quis alterius necem

et dolum de industria machinatus fuerit, is vel ab ara mea
ad necem abstrahitor.

Qui patrem aut matrem pulsaverit, capitale esto.

Qui hominem clepserit, eumque vendiderit, aut is apud eum
inventus fuerit, capitale esto.

Qui patri aut matri maledixerit, capitis poena esto.

Si quis alterum ortâ contentione percusserit lapide, aut
pugno; si ille non fuerit mortuus, sed in lecto decubuerit;
si surrexerit, & foras baculo innixus ierit, percussor sine
frauda esto, tantum illius cubatum & medicationem praestato.

Siquis servum suum aut ancillam baculo

* Id est, eius percusserit, si praesens mors secuta fuerit,
iuris est, utpote tenetor. Verum si unum aut alterum diem
emptus. Si superstes fuerit, nè tenetor, quoniam * pe-

Si qui dimicando mulierem gravidam vulneraverint, &
abortum intulerint: si perniciës non fuerit, ad aestimationem
mariti mulieris mulctæ esto, & ad eam rem arbitri sunt. Sin
autem perniciës fuerit, vitam pro vita perditio,
Lex talio- oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro
nis. manu, pedem pro pede, sugillationem pro sugilla-
tione, vulnus pro vulnere, vibicem pro vibice.

Si quis servi sui aut ancillæ oculum percusserit, eumque cor-
ruperit, eum manumittito pro oculo. Et si servi sui aut ancillæ
dentem decusserit, eum manumittito pro dente.

Si quem bos virum, aut sæminam cornu petiverit, & is mortuus
fuerit; bos lapidator, ejus caro nè comestor, dominus bovis impuni-
tus esto. At si bos antea fuerit petuclus, & ejus dominus ad-
monitus fuerit, neque tamen custodierit, si virum aut sæminam
occiderit; & bos lapidator, & ejus dominus morte plectitor. Sin
ei mulctæ imponetur, tantum vitæ suæ pretium dato quantum-
cunque ei fuerit impositum. Sive puerum petiverit: Sive puel-
lam, idem juris esto. Si servum bos, aut ancillam, petiverit
argenti triginta sicli domino illius solvantur, bos dilapidator.

Si quis fossam vel aperuit vel demiserit, nec obduxerit, &
eo dederit bos aut asinus; auctor fossæ praestato, argentum do-
mino illius solvito, ipse mortuum habeto.

Si cuius

ille mortuus

& ejus preti-

dividuntur

esse petuclus

diverit; bo-

Si quis

it, quinqu-

Si fuerit

indè mortu-

tum homici-

redito: si

Si deprel-

capra viver-

Si quis

damnum se

Si in spi-

corripuerit

Si quis

idque de il-

duplum re-

dominus do-

verterit.

in ore, in

dicatur, va-

demoverit

Si quis

quodvis pe-

aut fractu-

illum rem

dominus re-

Quod si

Sin raptur-

Si quis

mortuum

seme, ne p-

Si quis

erit eam su-

Si rãjus bos alterius bovem vulneraverit, & ille mortuus fuerit, bovem vivum vendunto, & ejus pretium dividunto, & mortuum etiam dividunto. At si notum fuerit, bovem antea esse petulcium, neque eum dominus ejus custodierit, bovem bove pensato, ipse mortuum habeto. Vivum bove pro illo red-
dito.

Si quis bovem, pecusve cleserit, mactaveritque, aut vendiderit, quinque boves pro uno reddito, & quatuor balantes pro una.

Si fur in surripiendo deprehensus, iustus fuerit & inde mortuus, homicidii pœna nẽ esto, nisi orto sole; Furti pœna, tum homicidii pœna esto. Si habet, unde reddat, c. 22.
redito: si non habet, venditor pro suo furto.

Si deprehensum fuerit furtum penes eum, bos, asinus, ovis, capra vivens, duplum reddito.

Si quis emissio pecore compaverit fundum aut vineam alterius, damnum sarcito de optima parte fundi sui, aut vinea.

Si in spinas emissus ignis, metam, aut segetem, aut messem corripuerit; autor ignis detrimentum prastaro.

Si quis apud alterum argentum supellectilemque deposuerit, idque de illius domo surreptum fuerit, si fur deprehensus fuerit, duplum reddito. Sin autem fur non deprehensus fuerit, tum dominus domus ad recuperatores vocator, ut rem alterius interverterit. Quaecunque in re crimen statuetur, in bove, in asino, in ore, in capra, in vesse, quaecunque res erit amissa, quae causa dicatur, causa amborum ad recuperatores defertor; utrum condempnaverint recuperatores, alteri duplum reddito.

Si quis alterius fidei, asinum, bovem, ovem, capram, aut quodvis pecus commiserit: si id nullo vidente fuerit mortuum, aut fractum, aut abactum, iurandum Jovis interponitor, illum rem alterius ad se non advertisse, eamque satisfactionem dominus rei accipito, neque fideiarius rem reddito.

Quod si ei furto ablatum fuerit, damnum prastato domino rei. Sin raptum à feris fuerit, testem exhibeto, neque raptum prastato.

Si quis quid ab altero utendum acceperit, & id fractum aut mortuum fuerit, domino rei absente; damnum prastato. Si præsente, ne prastato, si conductitium & pretio addictum erat.

Si quis virginem non sponsam pellexerit, & cum ea concubaverit eam sibi in matrimonium dotato.

Si puella pater eam locare illi nolet, argentum pendito, ut
feras doti virginum.

Sagas viros ne sinitote.

Quicumque rem habuerit cum bestia, capitale esto.

Qui deis sacrificaverit, sacratus intereat, nisi uni Jove.

Peregrinum ne premio, neve angito : nam peregrini fuistis
in Aegypto.

Vidua nullam, aut pupillum praestito : si prefferis, cum ad
me conquirentur, eorum ego querelas exaudiam iratusque ferro
vos trucidabo, eruntque vestrae conjuges viduae, & liberi pupilli.

Si cui meorum pauperi tecum versanti pecuniam mutaueris,
ne tu ei feneratorum praebeto, ne ei usuram imponito.

Si alienius vestem in pignus acceperis, ante solis occasum reddito:
nam id unum habet operimentum, eum cuticula amictum in quore-
cubet : qui si apud me questus fuerit, exaudiam ut sum misericors.

Magistratus ne maledicito, nec eum execrator, qui est in tua
natione princeps.

Fruges & liquorem tuum ne averito.

Primogenitum filiorum tuorum mihi dato. Idem in bobus &
balantibus facito : Septem dies cum matre sua esto, octavo die
id mihi dato.

Præstatote vos mihi puros homines & carnem
Cap. 23. ruri raptam ne gustatote, sed ad canes projicite.
Auditionem falsam ne accipite.

Societatem cum impio ne coito ut sis testis injuriam. Multi-
tudinem in vicio ne sequitor, neve in lite de recto in sententiam
multitudinis desectito. Inopi in lite ne indulgeto.

Si adversarii tui bovem, asinum offenderis errantem, ei re-
quirito. Si inimici tui asinum videris oneri succubuisse, ne ei
auxilium denegato, sed opitulator.

Inopis tui jus in lite ne depravato.

A re falsa abesto : Infontem & justum ne interficito : nam ego
iniquum non absolvam.

Nave donum accipito : nam donum caeci etiam perspicaces
bonorumque virorum orationem pervertit. Peregrinum ne vex-
ato : scitis enim vos quæ sit mens peregrinorum, ut qui pere-
grini fueritis in Aegypto.

Sex annos arum tuum conferito, ejusque proventum persipito

iſtis

ad
terra

i.

eris,

dico:

ore-

cor.

tua

is &

o die

rnen

izora.

ulti-

tiam

si re-

iē di

m oga

ic acci

max-

peri-

persipit

to.

Si puella pater eam locare illi nolet, argentum pendito, ut
feras doti virginum.

Sagas vivas ne finitote.

Quicumque rem habuerit cum bestia, capitale esto.

Qui deis sacrificaverit, sacratus intereat, nisi uni Jove.

Peregrinum ne premilo, neve angito : nam peregrini fuistis
in Ægypto.

Viduas nullas, aut pupillum pressito : si presseris, cum ad
me conquerentur, eorum ego querelas exaudiam iratusque ferro
vos trucidabo, eruntque vestre conjuges viduae, & liberi pupilli.

Si cui meorum pauperi tecum versanti pecuniam mutaueris,
ne tu ei feneratorum prebeto, ne ei usuram imponito.

Si alicui vestem in pignus acceperis, ante solis occasum reddito :
nam id unum habet operimentum, cum cuticula amictum in quo re-
cuberet : qui si apud me questus fuerit, exaudiam ut sum misericors.

Magistratui ne maledicito, nec eum execrator, qui est in tua
natione princeps.

Fruges & liquorem tuum ne avercito.

Primogenitum filiorum tuorum mihi dato. Idem in bobus &
balanibus facito : Septem dies cum matre sua esto, octavo die
id mihi dato.

Præstatote vos mihi puros homines : & carnem
Cap. 23. ruri raptam ne gustatote, sed ad canes projicite.
Auditionem falsam ne accipite.

Societatem cum impio ne coito ut sis testis injuriam. Multi-
tudinem in vicio ne sequitor, neve in lite de recto in sententiam
multitudinis deflectito. Inopi in lite ne indulgeto.

Si adversarii tui bovem, asinum offenderis errantem, ei re-
quirit. Si inimici tui asinum videris oneri succubuisse, ne ei
auxilium denegato, sed opitulator.

Inopis tui jus in lite ne depravato.

A re falsa abesto : Infontem & justum ne interficito : nam ego
iniquum non absolvam.

Nave donum accipito : nam donum cæci etiam perspicaces
honorumque virorum orationem perversit. Peregrinum ne vexa-
to : scitis enim vos quæ sit mens peregrinorum, ut qui pere-
grini fueritis in Ægypto.

Sex annos arum tuum conferito, ejusque proventum persipito

iſtis

ad
terra

eris,

dico:

ore-

cor.

tua

as &

die

rnen

icor.

ulti-

tiam

si re-

ic di

m oga

ic ac

re-

per-

cipit

to

